JENESIS

Na sata ˈi Genesis neˈe fadalana neˈe ˈuri: Na safalilana ru ki taˈifau. Na buka neˈe alaˈa sulia ru maˈi ua ˈi naˈo ki ana kaidaˈi God saungaˈinia ru ki taˈifau saena magalia. Ma buka neˈe ka alaˈa logo sulia kaidaˈi God nia saungaˈinia na ngwae, faˈinia na fulilana maˈi taˈangaˈa saena magalia, ma kulu ka nonifii maˈi saena taˈangaˈa leleka ka dao ˈi taˈena.

Na buka neˈe, nia ˈaˈemae maˈi sulia fulilana na magalia neˈe maˈi ˈi naˈo ma sulia logo neˈe God ili ˈuana ˈadoˈa faˈinia ngwae ma noaˈa nia kasi mamalo faˈasia faˈarongoˈa ˈania liana fuana ngwae nia ki. Genesis neˈe toˈo ana ro maˈe alaˈanga ˈinotoˈa ki. Etana faˈi boˈi alaˈanga ˈita maˈi ana bali buka taˈi ru leleka ka sui ana bali buka akwala ma taˈi ru. Nia alaˈa sulia na kaidaˈi God nia saungaˈinia magalia faˈinia na ngwae neˈe kira eta tua saena na magalia. Nia alaˈa logo sulia sa Adam faˈinia ˈi Eve, sa Kein ma sa Abel, faˈinia sa Noa ma na faka doe ba nia saungaˈinia. Nia alaˈa logo sulia na **fera keta ˈato** ba ngwae ki kira iliili ˈuana saungaˈilana ˈi Babilon.

Ruana faˈi boˈi alaˈanga ana na buka neˈe nia ˈita ana bali buka akwala ma ro ru ka dao ana lima akwala **ru ˈafu ki.** Na bali buka neˈe nia toˈo ana ˈaˈemae sulia fuuˈi ngwae **neˈe** ˈi Israel ki, kira futa olitada. Na faˈinaˈonaˈo kira neˈe sa Abraham, na ngwae neˈe na fitoˈonga nia ana God ngasingasiˈa liu. Ma nia ka roˈosulia fatalana God. Buri ˈana nia ka ˈaˈemae laˈu sulia

ngela nia sa Aesak faˈinia koˈo nia sa Jakob neˈe kira saea logo ˈani sa Israel. Ngwae neˈe sa Jakob toˈo ana akwala ngela ma ro ngela neˈe na fuuˈi ngwae ˈi Israel ki kira futa olitada.

Ana suilana na buka neˈe, na ˈaˈemae alaˈa naˈa sulia sa Josef, ta ngela ana sa Jakob. Ru neˈe fuli fuana sa Josef neˈe kwaiˈia tala fuana sa Jakob faˈinia ngela nia ki ma na tuaˈa nia kira ka leka ˈuana saena fanoa ˈi Ejipt.

Ru doe saena ˈaˈemae neˈe ki neˈe sulia ru neˈe God nia fulia fuana fuuˈi ngwae nia. Na etangilana buka neˈe, ˈaˈemae sulia kaidaˈi God nia saungaˈinia magalia neˈe, ma na suilana God ka fata alangaˈi faˈinia fuuˈi ngwae nia ana kaidaˈi ki taˈifau neˈe nia ke tagi leˈa sulia fuuˈi ngwae nia. Na ˈaˈemae saena na buka neˈe ki ˈidufaˈi leka sulia God faˈinia na ru neˈe God nia fuliˈi ki, ma ka alaˈa logo sulia na kwai matalangaˈi ˈanga God ana ru noaˈa ˈiri saga ki. Ma God ka nangasia logo na fuuˈi ngwae nia. God nia talaˈia fuuˈi ngwae nia, ma nia ka ˈafida logo. Ma nia ka faˈataˈinia logo na falafala leˈa nia ki saena maurilada. Na buka neˈe fulangaˈinia faˈamamanalana fuuˈi ngwae ˈi Israel fuana ˈafilana na ngwae neˈe kira futa ˈi burida ki fasi ˈiri faˈamamanalada ke ngasi, ma ka teo tari ma noaˈa kasi funu.

Na ˈaˈemae saena na buka neˈe ki niˈi ˈuri:

- God neˈe saungaˈinia na magalia neˈe faˈinia na ru ki taˈifau saena. 1:1-2:15
- Na taˈangaˈa nia eta fuli maˈi saena magalia neˈe ma na ngwae ki taˈifau kira ka nonifii. 3:1-24.

Na isuisuˈa sulia sa Adam leleka dao ana sa Noa. 4:1-5:52
Na ˈaˈemae sulia sa Noa faˈinia na faˈi asi doe ba kurua fanoa ki taˈifau. 6:1-10:32
Na faˈi lalafe keta liu ngwae ki saungaˈinia ˈi Babilon. 11:1-9.
Na ˈaˈemae sulia ngwae ki ˈita ana sa Siem leleka ka dao ana sa Abraham. 11:10-32
Na ˈaˈemae sulia uulu koˈo bora kulu ki sa Abraham, sa Aesak, ma sa Jakob. 12:1-35:29.
Na ˈaˈemae sulia fuuˈi ngwae sa Esau na ngela ˈi naˈo sa Aesak. 36:1-43.
Na ˈaˈemae sulia sa Josef faˈinia ngwae futa nia ki. 37:1—45:28
Sa Jakob faˈinia ngwaˈi ngela nia kira tua ˈi Ejipt 46:1—55:26.

God saungaˈinia na magalia

1 Ana etangilana, God saungaˈinia ˈafutana na magalia ma na mamanga.
2 Na magalia nia fioroˈa, ma na kafo doe ka fungu fafia, ma maˈe rodo ka buta fafia. Ma na Mangona God tua ma ka ˈasua fafona na kafo neˈeri.*

Na etana asoa

3 Ma God ka fata ˈuri, “Madakolaˈanga ke dao naˈa maˈi.” ˈUnaˈeri goˈo na madakolaˈanga ka fuli naˈa diˈia nama neˈe nia saea.

---

* **1:2** nama ˈoko saiana rokisilana ˈuri: Ana etangilana, kaidaˈi God talaˈae fuana saungaˈinia ˈafutana na magalia ma na mamanga, na magalia nia fioroˈa, ma na kafo doe ka fungu fafia, ma maˈe rodo ka buta fafia. Ma na Mangona God tua ma ka ˈasua fafona na kafo neˈeri.

4 Ma God ka saeleˈa faˈinia na madakolaˈanga,
ma nia ka alua naˈa na dangi ma na rodo kera
ka tua matali.
5 Ma nia ka faˈasata na madakolaˈanga neˈeri
ˈani na Asoa, ma nia ka saea na maˈerodo neˈeri
ˈani na Rodo. Ma na asoa neˈeri ka sui naˈa. Ma
na asoa neˈeri naˈa neˈe na etana asoa ana na
magalia.

Na ruana asoa

6-7 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Alua ta kula ke teo
ˈi safitana na kafo neˈeri ˈiri ke daroˈia na kafo
ka teo ˈi lifua ma na kafo ka teo ˈi olofa.” Ma na
kula neˈeri ka raˈe maˈi diˈia God nia oga. Na
kula neˈeri nia fulia ma kafo ka daroˈia ta kafo
ka teo ˈi lifua ma ta kula ka teo ˈi olofa.
8 Ma nia ka faˈasata kula neˈeri ˈani na
mamanga. Ma na asoa neˈeri ka sui, na ruana
asoa ana magalia.

Na uula asoa

9 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Kafo loˈoko teo ˈi
olofana mamanga, muke fiku taˈifau fasi ˈiri kula
langa langa ke raˈe maˈi,” ma na ru neˈeri ka fuli
diˈia nama ba nia saea.
10 Ma nia ka saea na kula langa langa neˈeri
ˈania Ano, ma nia ka saea na kafo neˈeri ˈania
na Asi. Ma God ka lisia na raoˈa nia ma nia ka
saeleˈa faˈinia.
11 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Ru matamata
marako toˈo toˈo ki taˈifau, muke bulao ana ano
neˈe. Ma na ano ka toˈo nama ana ru matamata
marako toˈo toˈo ki taˈifau faˈinia maga ru kira
ki. Ma na maga ru neˈeri ki ke alu laˈu na ru
neˈe kira leka faˈasia.” Ma ru neˈeri ki ka fuli
nama diˈia neˈe nia saea.

12 Na ru matamata marako ˈoro ki neˈe taˈe
maˈi ma ka bulao maˈi na ano neˈe, ma na maga
ru kira ki ka alu laˈu na ru neˈe kira leka faˈasia.
Ma God ka lisia na raoˈa nia ma nia ka saeleˈa
faˈinia.
13 ˈIu na asoa neˈeri ka sui naˈa, na uula asoa
ana magalia neˈeriˈa.

Na faina asoa

14 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Madakolaˈanga
ki muke raˈe maˈi ˈi lofana mamanga ˈiri muke
daroˈia na dangi ma na rodo. Na ru neˈe ki
fuana faˈataˈilana asoa ki, ma faˈi ngali ki, ma
na kaidaˈi ki.†
15 Na ru neˈe ki ke baˈa teo ˈi lifua saena na
mamanga ma kike rara maˈi ˈi ano fasi ˈiri ka
toˈo ana madakolaˈanga.” Ma na madakolaˈanga
neˈeri ki ke fuli nama diˈia nia saea naˈa.
16 Nia ka saungaˈinia madaˈafi ka sina ngasin-
gasiˈa fasi ˈiri ka sina ana asoa ki. Ma nia ka
saungaˈinia na madamo neˈe nia noaˈa kasi sina
ngasingasiˈa diˈia na madaˈafi, fasi ˈiri ke sina
ana rodo. Ma nia ka saungaˈinia laˈu goˈo na
bulubulu ki.
17 ˈIu God aluda kira ka tua saena na mamanga
ma kira ka rara maˈi ˈi ano fasi ˈiri ke toˈo ana
madakolaˈanga.
18 ˈIu na madaˈafi inaˈu ana sinaˈa ana na
asoa, ma na madamo ka inaˈu ana sinaˈa ana
rodo. Ma kera ka toˈolangaˈinia dangi ka matali
faˈasia na rodo. Ma God ka lisia na raoˈa nia ma
nia ka saeleˈa faˈinia.
19 ˈIu ma asoa neˈeri ka sui, ma na faina asoa
ana magalia neˈeriˈa.

---

† **1:14** nama kaidaˈi ana fangaˈa ki

Na limana asoa

20 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Na iˈa mata-
mata toˈotoˈo ki, muke tua saena asi ma muka
faˈafungua. Ma na faˈi noˈo matamata toˈotoˈo,
muke tua muka lofo kwailiu saena na ma-
manga.”
21 Nia ka saungaˈinia iˈa doe ki saena asi, ma
gwaˈi iˈa matamata toˈotoˈo ki logo neˈe kira
faˈafungua na asi. Ma nia ka saungaˈinia na faˈi
noˈo matamata toˈotoˈo ki. Ma God ka lisia na
raoˈa nia ma nia ka saeleˈa faˈinia.
22 Ma nia ka faˈaleˈada ma ka fata ˈuri ada,
“Na gwaˈi iˈa ki, nia leˈa fuamuˈa muke alu
ngela ˈoro ˈamuˈa fasi ˈiri kamu ke faˈafungua
asi neˈe. Ma na faˈi noˈo ki logo, nia leˈa fuamuˈa
muke toˈo ana ngela ˈoro ki, fasi ˈiri muke baˈa
ˈoro laˈu.”
23 ˈIu ma asoa neˈeri ka sui, niaˈa na limana
asoa ana magalia.

Na onona asoa

24 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Na ru mauri ki,
kamu ke tua saena ano neˈe. Nia ke toˈo nama
ana ru ˈaeˈaela ki ˈi fanoa, ma na ru ˈaeˈaela doe
ki ma na ru ˈaeˈaela tiˈitiˈi ki saena masuˈua.”
Ma na ru neˈeri ki ka taˈe maˈi ka diˈia nama
neˈe nia saea.
25 Nia ka saungaˈinia ru matamata ki neˈe kira
toˈo ana mauriˈa neˈe kira tua saena ano neˈe.
Nia ka saungaˈinia ru ˈaeˈaela ˈi fanoa ki, ma
na ru ˈaeˈaela doe ki ma na ru ˈaeˈaela tiˈitiˈi ki
saena masuˈua. Ma God ka lisia na raoˈa nia ma
nia ka saeleˈa faˈinia.
26 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Nia leˈa fuana
kuke saungaˈinia ngwae ki fasi ˈiri kira ka diˈia
logo kuluˈa, ma kira usulia kuluˈa taˈifau naˈa.

Kira ke baˈa gwaungaˈi fafia na iˈa ki, faˈinia faˈi noˈo ki, ma na ru ˈaeˈaela ˈi fanoa ki, ma ma na ru ˈaeˈaela doe ki ma na ru ˈaeˈaela tiˈitiˈi ki saena masuˈua.”‡
27 ˈUnaˈeri God ka saungaˈinia na ngwae ki fasi ˈiri kira ka diˈia logo niaˈa, ma kira usulia niaˈa taˈifau naˈa. God nia saungaˈinia ngwae ki ˈania ngwangwane ma na kini.

28 Ma God ka faˈaleˈadaroˈo ma ka fata ˈuri fuadaroˈo, “Nia leˈa fuana koroˈo ke toˈo ana ngela ˈoro ki ˈiri kike baˈa tua ana kula ki taˈifau saena magalia. Ma moke ˈaˈana fafia ru ki taˈifau saena magalia. Nau ku alu koroˈo ke gwaungaˈi fafia na iˈa ki, faˈinia na faˈi noˈo ki, ma ru ki taˈifau neˈe kira mauri ma kika tua saena na magalia neˈe.”

29 Sui God ka fata laˈu ˈuri, “Rongoa basi, ru matamata marako toˈo toˈo ki taˈifau faˈinia maga ru kira ki ma na fuaˈi ru kira ki, nau ku aluda taˈifau naˈa fuamuroˈo. Na ru neˈeri ki, kike kwatea fanga fuamuroˈo.
30 Bore ma nau ku alua ru matamata marako toˈo toˈo ki taˈifau niˈi fanga fuana na ru mauri ki taˈifau saena ano neˈe: na ru ˈaeˈae ki, na faˈi noˈo ki, ma na ru ˈaeˈaela tiˈitiˈi ki saena masuˈua.” ˈIu na ru neˈeri ki fuli ka diˈia nama ba nia saea.
31 Ma God ka lisia na raoˈa nia ki taˈifau ma nia ka saeleˈa liu faˈinia. Na onona asoa ana magalia naˈa neˈeriˈa.

---

‡ **1:26** Ana kaidaˈi neˈe God saungaˈinia na ngwae, nia saungaˈinia fuana ngalilana na falafala nia ki talana.

2

1 ˈUnaˈeri na raoˈa God ki ana saungaˈilana na
mamanga ma na ano faˈinia na ru neˈe teo saeni
ki niˈi sui naˈa.

Na fiuna asoa

2 Na raoˈa neˈeri God fulia ka sui naˈa, ma na
fiuna asoa nia ka mamalo.
3 Ma nia ka faˈaleˈa fiuna asoa, ma ka
toˈolangaˈinia fiuna asoa ana wiki nia abu,
osiˈana nia mamalo naˈa, duˈungana na raoˈa
nia fuana saungaˈilana na ru ki taˈifau nia sui
naˈa.

God nia saungaˈinia na ngwangwane eta eta faˈinia na kini eta eta

4 Na ˈaˈemae sulia God neˈe saungaˈinia naˈa
na mamanga ma na ano faˈinia na ru ki taˈifau
neˈe tua adaroˈo nia ˈuri:
Ana kaidaˈi neˈe Iawe na God nia saungaˈinia
na mamanga faˈinia na ano ma na ru neˈe teo
adaroˈo ki,
5 noaˈa ta ru ˈiri bulao ˈua ana na ano, osiˈana
noaˈa nia kasi kwatea ˈua na uta, ma ka noaˈa
ˈua ta ngwae neˈe ke oˈo ˈua ta oˈola.
6 Na maˈe busu ki goˈo neˈe kwate ma ano ka
ngwangasiˈoraˈa.
7 ˈIu na God Iawe ngalia na buli ano ma ka
saungaˈinia ˈani taˈi ngwae, ma nia ka ufi sulia
ngongorana fasi ˈiri nia ka toˈo ana mauriˈa.
ˈUnaˈeri mala neˈe ngwae ka fiˈi mauri.
8 Sui, ˈi bali ana fanelana madaˈafi ana taˈi
kula neˈe kira saea ˈani ˈi Iden, na God Iawe nia
sasi akaˈu ana taˈi kula leˈa liu, ma nia ka ngalia

na ngwae neˈe nia saungaˈinia, ma nia ka kwate
nia ka tua ana.
9 Ma nia ka alua na ˈai matamata toˈotoˈo ˈoro
ki saena kula neˈeri. Ma na ˈai neˈeri ki lisilada
leˈa/kwanga liu ma na fuaˈi ru ki ka leˈa liu
fuana ˈanilani. Ma saena tofongana kula neˈeri,
ta ro ˈai laˈu neˈe kera uu ˈi neˈeri. Ta ˈai neˈe
fufuana ke kwate ngwae ke mauri, ma taˈi neˈe
fufuana ke kwatea ma ngwae ki ka saiana tae
neˈe taˈa ma tae neˈe leˈa.

10 ˈIu taˈi kafo nia busu maˈi ˈi Iden ma nia ka
afe saena oˈola neˈeri ˈiri ke faˈangwangasiˈora.
Ana kaidaˈi na kafo neˈeri nia afe naˈa kwau
faˈasia ˈi Iden, nia ka alu laˈu ta fai kafo
matamata.
11 Etana kafo neˈe kira saea ˈani ˈi Pison neˈe
afe kwau saena kula kira saea ˈani ˈi Havila, kula
neˈe gol leˈa liu nia ana.
12 Ma gol neˈeri nia sikasika liu. Ma na ru
moko leˈa liu neˈe kira saea ˈani ‘beliam’ teo ˈi
Havila, ma na fau lisilana leˈa liu neˈe kira saea
ˈani ‘oniks’ teo ˈi neˈeri logo.
13 Ma ruana kafo neˈe kira saea ˈani ˈi Gihon,
ma nia ka afe kwailiu saena fanoa ˈi Kus.
14 Ma uula kafo neˈe kira saea ˈani ˈi Taegris
nia teo karangi ana fanoa ˈi Asiria, ana bali
ˈuana fanelana sina. Ma faina kafo neˈe kira
saea ˈani ˈi Iufretes.

15 ˈIu na God Iawe ngalia ngwae neˈeri ma ka
alua nia ka tua ana kula leˈa neˈeri fasi ˈiri nia
ka oˈo ˈi saena ma ka lia sulia na ru neˈe teo ˈi
neˈeri ki.
16 Ma na God Iawe ka fata totongaˈi ˈuri fuana,
“ˈOke ˈania fuaˈi ru ki ana ˈai ki saena na kula
neˈe.

17 Bore ma taˈi ˈai goˈo neˈe nia abu noaˈa ˈoe
kosi ˈania fuaˈi ru ki ana. Na ˈai neˈe ke kwatea
ma ngwae ki ka saiana tae neˈe taˈa ma tae neˈe
leˈa.* Diˈia ˈoko ˈania na fuaˈi ru ki ana ˈai neˈe,
ˈoke baˈa mae nama ana asoa neˈeri.”
18 Ma na God Iawe ka fata ˈuri, “Noaˈa nia
ˈiri leˈa fuana ngwae neˈe ke tua taˈifilia. Nia
leˈa fuana nai saungaˈinia nama ta taˈi ngwae
kwaima fuana neˈe totolia ke kwaiˈafi ana.”
19 ˈI naˈo, na God Iawe ngali na buli ano ka
saungaˈinia ˈania na ru ˈaeˈaela ki neˈe ke leka
fafona ano, faˈinia faˈi noˈo ki neˈe kike lofo
kwailiu ˈi lifua saena mamanga. Niniˈari, Iawe
ngalida maˈi fuana ngwae neˈeri fasi ˈiri nia
lisia na ngwae faˈasatada. Na sataˈi ru neˈe
ngwae neˈe ke saeda ˈania neˈe niˈi teo tari naˈa
ˈunaˈeri.
20 Na ngwae ka faˈasata na ru ˈaeˈaela ki ˈi
fanoa, ma na ru ˈaeˈaela ki saena masuˈua, ma
na faˈi noˈo ki logo. Bore ma noaˈa nia ˈiri dao
toˈona ta ru neˈe ka kwaima ma ka kwaiˈafi ana
ngwae.
21 Goˈo, na God Iawe ka kwatea ngwae neˈeri
ka maliu liu. Sui nia ka lafua taˈi suli karokaro
ana ma ka fono logo ˈusia kula neˈe nia lafua
maˈi faˈasia ana.
22 Ma nia ka ngalia suli karokaro neˈeri, ma
ka saungaˈinia taˈi kini, ma nia ka ngalia maˈi

* **2:17** nama “Na fufuana neˈe kwatea ma ngwae ki talada ka filia tae neˈe taˈa ki ma tae neˈe leˈa ki.” This means that people can choose to live apart from God and not obey His Word. People can choose what is good and bad for themselves. But living apart from God and disobeying His word brings death. God is the only sourse of life.

fuana na ngwae neˈeri.

23 Ma kaidaˈi ngwae neˈeri lisia nia ka fata ˈuri
fuana God, “Reala kwa! Niaˈa diˈia logo nauˈa!
Na sulina saka maˈi ana suliku, na sulina saka
maˈi ana suliku, ma nonina ka saka maˈi ana
noniku. Satana naˈa neˈe ‘kini’, osiˈana nia saka
maˈi ana ngwangwane.”

24 Duˈungana ru neˈeri, ngwae ke faˈasia
na maˈa nia faˈinia teˈa nia, ma ka tua ratai
faˈinia na ˈafe nia, ma kera ke alua naˈa taˈi
manataˈanga diˈia taˈi ngwae goˈo.

25 Ma na ngwae neˈeri faˈinia ˈafe nia kera ka
dadara goˈo ˈadaroˈo, ma noaˈa kera kasi ˈeke
goˈo ˈanidaroˈo talada.

3

Na ngwae faˈinia ˈafe nia kera aburongo ana fatalana God

1 ˈIu ana ru ki taˈifau neˈe God Iawe nia
saungaˈinida na faˈi loi naˈa neˈe taˈi ru neˈe
nia kwaˈatafa liu fuana ˈosoˈa. ˈUnaˈeri ana taˈi
asoa, na faˈi loi leka maˈi ma ka saefilo ˈuri ana
kini neˈeri, “ˈUri ma nia mamana neˈe God nia
saea fuamuroˈo noaˈa koroˈo kasi ˈania fufuana
ˈai ki taˈifau saena oˈola neˈe?”

2 Ma kini neˈeri ka fata ˈuri, “Noaˈa ˈuiri ˈiira
laˈu. Keroˈo ke ˈania goˈo ˈamiroˈo fufuaˈi ru ki
ana ˈai ki saena oˈola neˈe,

3 bore ma God ka saea, ‘Taˈi ˈai neˈe uu goˈo
saena tofongana oˈola neˈe noaˈa koroˈo kasi
ˈania nama koroˈo kasi sama toˈona fuaˈi ru ki
ana. Si diˈia koroˈo ˈoia ru abu neˈeri koroˈo ke
baˈa mae.’ ”

4 Bore ma faˈi loi neˈeri nia fata lala ˈuri,
“Alaˈanga neˈana noaˈa ˈiri mamana. Koroˈo
kasi mae goˈo.
5 God fata ˈunaˈeri osiˈana nia saiana ka sui
naˈa, si diˈia koroˈo ˈania fuaˈi ˈai neˈana,
maamuroˈo ke baˈa ˈifi, ma koroˈo ke baˈa diˈia
logo niaˈa, ma koroˈo ka sai logo ana falafala
neˈe taˈa ki ma na falafala neˈe leˈa ki logo.”
6 Na kini neˈe nia lisia na ˈai neˈe lisilana
leˈa liu, ma fuaˈi ru ki bore ka leˈa logo fuana
ˈanilani. Ma nia ka oga liua naˈa neˈe nia ke
kwaˈatafa. Goˈo nia ka ngalia naˈa ti fuaˈi ru ana
ˈai neˈeri, ma ka ˈania naˈa, ma nia ka kwatea
logo fuana araˈi nia, ma nia ka ˈania logo.
7 Tona goˈo ma maadaroˈo ka ˈifi naˈa, ma
kera ka lia saiana neˈe keraˈa tua dadara naˈa.
Kaidaˈi neˈeri kera ka taia naˈa raˈi figi ki, ma
kera ka toro naˈa ˈaniˈi fafidaroˈo.
8 Ma nia saˈulafi naˈa, na God Iawe nia liliu
logo ˈana ana kula neˈeri, kera rongoa ma kera
ka leka ago naˈa ˈadaroˈo faˈasia God ˈi safitana
na ˈai ki ana kula neˈeri.
9 Bore ma na God Iawe nia ri kwau ˈuana na
ngwae neˈeri ka ˈuri, “Se, ˈuri ma ˈaeˈo naˈa ˈi
faˈi kwa?”
10 Ma na ngwae neˈeri olisia ma ka ˈuri, “ˈIu
nau ku rongoa ˈoko leka maˈi, ma nau ku maˈu,
niniˈa nau ku leka ku ago ˈi neˈe, osiˈana nau ku
dadara.”
11 ˈUnaˈeri ma God ka fata ˈuri fuana, “ˈUri ma
sa tai neˈe saea neˈe ˈoko dadara kwa? ˈUri ma
ˈoko ˈania fuana ˈai ba nau ku luia koroˈo kasi
ˈania?”
12 Ma na ngwae neˈeri ka fata ˈuri, “ˈIu, bore
ma na kini ba ˈoko alua ka tua faˈi nau niniˈa

kwatea fuaˈi ˈai neˈe fuaku, ma nau ku ˈania naˈa.”
13 ˈUnaˈeri goˈo na God Iawe ka fata ana na
kini neˈeri ka ˈuri, “Faˈuta neˈe ˈoko sasi ˈuri
kwa?”
Ma na kini neˈeri ka fata ˈuri, “Na faˈi loi naˈa
niniˈa soke nau kwate ma nau ku ˈania fuana ˈai
neˈe.”

God matalangaˈinida

14 ˈIu na God Iawe nia fata ˈuri fuana
faˈi loi neˈeri, “Duˈungana neˈe ˈoko sasi ru
neˈe, na ˈafitaˈiˈanga ke dao toˈomu. Ana ru
ˈaeˈaela ki taˈifau, ˈaeˈo goˈo neˈe ˈoke toˈo ana
ˈafitaˈiˈanga neˈe. Nia ka ˈita ana kaidaˈi neˈe,
ˈoke ango naˈa ˈania olofamu, ma ˈoke ˈania
naˈa gegeo ana ano sulia bongi firi leleka ka dao
ana kaidaˈi ˈoke mae.
15 Nai baˈa kwatea kini neˈe ke ˈailangaˈi
koroˈo kwailiu, moke tuani fuˈali lamuroˈo
toˈotoˈo kasi mango. Na kwalafa ˈoe ma na
kwalafa kini neˈe kera ke tua ˈani malimae ˈanga
adaroˈo. Ma na kwalafa nia ke baˈa bulia ngisia
gwaumu, ma ˈoke baˈa ˈalea buira ˈaena.”
16 God ka fata laˈu ˈuri fuana kini neˈe, “Nai
baˈa kwate ke ˈafitaˈi fuamu ana kaidaˈi ˈoke
ina. ˈOke baˈa fii liu ana kaidaˈi ˈoke faˈafuta
ngela. Sui ka ˈunaˈeri bore ˈana, ˈoke oga nama
ˈamu na araˈi ˈoe, ma nia ke gwaungaˈi fuamu.”*
17 ˈUnaˈeri God ka fata laˈu ˈuri fuana ngwang-
wane neˈeri, “Ana kaidaˈi neˈe, nai baˈa faˈalia
ano neˈe ke taˈa naˈa, duˈungana ˈoko rongo
sulia fatalana ˈafe ˈoe, ma ˈoko ˈania naˈa fuana

---

* **3:16** nama Sui bore ˈana ˈoke oga gwaungaˈi fafi araˈi ˈoe, nia ke ˈaˈana fuamu.”

ˈai ba nau ku luia faˈasiˈo noaˈa ˈoe kosi ˈania.
Ana kaidaˈi firi ana maurilamu, ˈoke baˈa inaˈu
naˈa ana rao laga ulafu ˈanga ˈuana fanga lamu.
18 Na kwalo ngarangaraˈa ki ma na ˈai taˈa ki
kike bulao maˈi saena na ano. ˈOke baˈa ˈania
goˈo ˈamu na ru neˈe bulao ki saena ano.
19 ˈOke baˈa rao laga ulafu, ma ˈoko ˈidaˈida,
fasi ˈiri na ano ke toˈo ana fanga leleka ka dao
ana kaidaˈi ˈoke mae, ma na nonimu ke oli saena
na ano niniˈa nau ku saungaˈiniˈo maˈi ana. Nau
ku saungaˈiniˈo ana na ano, ma ˈoke baˈa oli laˈu
saena na ano.”
20 Ma satana na ngwae neˈeri neˈe sa Adam.†
Ana kaidaˈi neˈeri nia ka saea na ˈafe nia ˈani
ˈi Eve, osiˈana niaˈa naˈa neˈe na teˈa na ngwaˈi
toˈa mauri ki.
21 ˈIu na God Iawe saungaˈinia ifi fuadaroˈo
ana ˈuliˈulina na ru mauri ˈaeˈaela ki, ma ka
faˈatoroda roˈo ˈania.

God alua sa Adam ma ˈi Eve ˈi maa faˈasia na kula leˈa neˈeri

22 Ma na God Iawe ka fata ˈuri, “Kaidaˈi neˈe
na ngwae nia raˈe maˈi ka diˈia naˈa kuluˈa,
osiˈana nia sai naˈa ana falafala taˈa ki ma na
falafala leˈa ki. Kaidaˈi neˈe kulu kasi alaˈania
noaˈa nia kasi ngalia laˈu fuaˈi ru ki faˈasia na
ˈai ana mauriˈa. Si diˈia nia ˈania fuaˈi ru ki ana
na ˈai neˈe, noaˈa nia kasi mae naˈa.”
23 Sui, na God Iawe ka alua naˈa ngwae neˈeri
ˈi maa faˈasia na kula leˈa neˈeri ˈi Iden. ˈIu, God
nia saungaˈinia na ngwae ana na ano. Ma nia ka

† **3:20** Ana alaˈanga ˈi Hebru, sa ‘Adam’ fadalana neˈe ‘Ngwae etaeta’.

alua ngwae neˈe ka rao naˈa saena na ano neˈe,
ma ka oˈofia naˈa oˈola nia ki.
24 ˈI buri ˈana God ka alua ngwae neˈeri ˈi maa,
nia ka alua na ˈainsel ki ka folo ˈusia bali ˈuana
fanelana sina ana kula leˈa neˈeri ˈi Iden. Ma
kira ka folo suli bongi firi ˈania sele ni ofoˈa ki.
Na sele neˈeri ki, na meamea ana mafula neˈe ke
duˈa maˈi ˈi maani, ma ka liu kalia kula neˈeri
ma noaˈa kasi mamalo. Na God Iawe nia sasi
ˈunaˈeri ˈiri ka fonea na ngwae ki noaˈa kira kasi
leka karangi maˈi ana na ˈai neˈe fufuana kwatea
ngwae ke mauri firi.

4

Sa Kein saungia sa Abel

1 ˈIu sa Adam faˈinia ˈafe nia ˈi Eve, keroˈa tua
fiku naˈa leleka nia ka ina ma ka faˈafuta naˈa
taˈi ngela ngwane sa Kein.* Ma ˈi Eve ka fata
ˈuri, “ˈIu Iawe nia kwaiˈafi aku niniˈa nau ku
ngali maˈi na ngela ngwane.”
2 Ma ˈi buri ˈana, nia ka faˈafuta laˈu ruana
ngela ngwane sa Abel.
Ma kaidaˈi sa Abel nia ˈaˈana maˈi, nia ka
sarea ma ka lia sulia na sipsip ki. Ma sa Kein
ngwae ni rao saena oˈola.
3 Ana ta kaidaˈi, sa Kein ka ngalia naˈa ti fanga
saena oˈola nia, ka kwateˈe ˈani na foˈosi nia
fuana Iawe.
4 Bore ma sa Abel nia ngalia bibi sipsip eta futa
ana na sipsip nia ki, ma nia ka saungia ka mae,
ma nia ka ngalia na fasi ru saela ki, ma nia ka

* **4:1** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Kein’ fadalana neˈe ‘Ngali maˈi’.

foˈosi ani fuana Iawe. Ma Iawe ka saeleˈa liu faˈinia sa Abel ma na foˈosi nia,
5 bore ma noaˈa nia kasi ala goˈo fafia sa Kein
faˈinia na foˈosi neˈe nia duˈafia. ˈUnaˈeri sa
Kein ka saetaˈa ka lilisu liu naˈa, ma na maana
ka rada naˈa.
6 Sui Iawe ka fata ˈuri fuana sa Kein, “Faˈuta
neˈe ˈoko saetaˈa liu ma maamu ka rada naˈa
ˈira kwa?
7 Diˈia ˈoke sasi na ru saga, na maamu bore ka
lia sae leˈa logo. Bore ma diˈia ˈoke ˈaila ˈani
sasi na ru saga, taˈangaˈa neˈe nia diˈia ta ru
kwasi neˈe tua karangi amu, ma ka kwaimaˈa
kwali fuana faˈali lamu. Taˈangaˈa neˈe oga liua
ke liufiˈo, bore ma ˈoke liufia nama.”
8 Ana taˈi asoa sa Kein fata ˈuri fuana ngwae
futa nia sa Abel, “Koro leka saena oˈola.” Ana
kaidaˈi keraˈa tua saena oˈola, sa Kein ka fuˈalia
ngwae futa nia, ma ka saungia ka mae naˈa.
9 ˈUnaˈeri ˈi buri ˈana, Iawe ka saefilo ˈuri ana
sa Kein, “ˈUri ma ngwae futa ˈoe sa Abel nia ˈi
faˈi?”
Bore ma sa Kein ka fata lala ˈuri, “Nau ku ˈiri
saiana. ˈUri ma na raoˈa nai lala neˈe fuana liaˈa
sulia na ngwae futa nau?”
10 Sui Iawe ka fata ˈuri ana, “Faˈuta neˈe ˈoko
sasi na ru taˈa neˈe kwa? Nau ku rongoa na
ˈabuna ngwae futa ˈoe inaˈu ana angiˈa maˈi
fuaku faˈasia ˈi ano, ma nia ka amasi nau fuana
faˈasaga lana na ru neˈe!
11-12 Kaidaˈi ˈoko saungia na ngwae futa ˈoe, na
ˈabuna nia afe toli saena ano, ma na ano ka ˈifi
fuana ngali lana ˈabuna. Osiˈana ru neˈeri na
ˈafitaˈi ˈanga ke baˈa dao nama fafiˈo. Kaidaˈi

ˈoko oˈolia na oˈola ˈoe, noaˈa nia kasi alua ta fanga. ˈI niniˈari noaˈa ˈoe kosi toˈo naˈa ana ta ano ˈamu saena magalia neˈe sulia kaidaˈi ki taˈifau ana maurilamu. ˈAeˈo ngwae naˈa fuana liu kwailiu ˈanga, ma noaˈa ˈoe kosi mango.”

13 Goˈo, sa Kein ka fata ˈuri fuana Iawe, “Na kwaˈikwaˈinga neˈana nia ˈato liu naˈa fuaku.

14 Kaidaˈi neˈe ˈoko lali nau naˈa faˈasia na ano neˈe ma noaˈa nau kusi tua laˈu ana kula neˈe ˈoko tua ana. Ma kaidaˈi ki taˈifau ana mauri laku, nai baˈa dau goˈo ˈani liu kwailiu ˈanga naˈa. Ma si diˈia ta ngwae goˈo ˈana ke dao toˈoku, ma nia ka saungi nau, nai mae naˈa!”

15 Bore ma Iawe nia fata ˈuri ana sa Kein, “Noaˈa goˈo. Si diˈia ta ngwae saungiˈo ˈoko mae, nai baˈa kwatea kwaˈikwaˈinga nia ke fiu fau ki ka liufia kwaˈikwaˈinga ˈoe.” Sui, na Iawe ka alua maˈetoto ana, fasi ˈiri diˈia ta ngwae bore ˈana dao toˈona noaˈa nia kasi saungia ka mae.

16 Goˈo, sa Kein ka leka naˈa kwau ˈana faˈasia kula Iawe nia tua ana. Ma nia ka tua naˈa ana bali ana fane lana madaˈafi ana ˈi Iden na kula kira saea ˈani ˈi Nod.†

Na ˈato kaleˈa sa Kein

17 Sa Kein faˈinia ˈafe nia kera tua fiku naˈa, leleka ˈafe nia ka ina naˈa, ma nia ka faˈafuta taˈi ngela ngwane, kera ka faˈasata ˈani sa Enok. Ana kaidaˈi neˈeri, sa Kein ka saungaˈinia taˈi fanoa, ma ka saea ˈani ˈi Enok sulia satana na ngela nari nia.

---

† **4:16** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ˈi ‘Nod’ fadalana neˈe ‘Kula neˈe noaˈa ngwae kasi tua toˈo ana. Nia liu kwailiu ˈanga’.

18 Sa Enok alua sa Irad. Sa Irad alua sa
Mefujael. Sa Mefujael ka alua sa Metusael. Ma
sa Metusael ka alua sa Lamek.
19 Araˈi neˈe sa Lamek, nia toˈo ana ro ˈafe ki
ˈi Ada ma ˈi Sila.
20 ˈI Ada faˈafuta ngela ngwane neˈe satana sa
Jabal, ma na ngwae neˈe kira futa olitana sa Jabal
ki, kira tua goˈo saena babala ki, ma na raoˈa kira
neˈe ngwae kira sare buluka goˈo ma na nanigot
ma na sipsip ki.
21 Na satana na ngwae futa sa Jabal neˈe sa
Jubal, ma na ngwae neˈe kira futa maˈi olitana
sa Jubal ki, kira sai leˈa liu ana kidili lana na gita
ma faˈinia ufi lana ˈau ki.
22 Ma ˈi Sila ka faˈafuta taˈi ngela ngwane
neˈe satana sa Tubalken, ma na ngwae neˈe
futa olitana sa Tubalken ki, kira sai leˈa liu ana
saungaˈilana na ru fuana raoˈa ki ˈania na barasi
ma na aean. Na ngwaingwaena sa Tubalken neˈe
satana ˈi Naama.
23 Sa Lamek nia ngu fuana ro ˈafe nia ki ka ˈuri,
“ˈI Ada ma ˈi Sila ro ˈafe nau ki, moro sailinga
leˈa maˈi fuaku. Diˈia ta ngwae nama ta ˈalako
kwaˈi nau, nai baˈa saungia ka mae.‡
24 Diˈia ta ngwae saungia sa Kein ka mae, God
ke baˈa kwatea kwaˈikwaˈinga nia ke fiu fau ki
ka liufia kwaˈikwaˈinga sa Kein. Bore ma, diˈia
ta ngwae faˈalia nauˈa, kwaˈikwaˈinga nia ke fiu
akwala ma fiu fau ki ka liufia kwaˈikwaˈinga sa
Kein.”

‡ **4:23** nama Nau ku saungia taˈi ngwae ka mae, duˈungana nia kwaˈi nau. Nau ku saungia taˈi ngwae ˈalako ka mae, osiˈana nia fuˈali nau.

Sa Set faˈinia ngwaˈi ngela nia

25 Sa Adam faˈinia ˈafe nia ˈi Eve keroˈa tua
fiku nama ˈadaroˈo ka leleka ˈi Eve ka faˈafuta
laˈu ta taˈi ngela ngwane neˈe sa Set. Ma ˈi Eve
ka fata ˈuri, “God nia kwatea laˈu maˈi ta ngela
ngwane laˈu fuaku, ˈiri ka didifulia sa Abel ba sa
Kein saungia ka mae naˈa.”§
26 Sui ˈunaˈeri laˈu ˈi buri ˈana, sa Set araˈi ma
ka alua taˈi ngela ngwane ma ka faˈasata ˈani sa
Enos. Ana kaidaˈi neˈeri mala na ngwae ki ka
fiˈi talaˈae fuana foˈosia God ˈani satana Iawe.

5

Na ˈato kaleˈa Sa Adam talaˈae ana sa Set leleka maˈi ka dao ana sa Noa

1 Na ˈaˈemae sulia kwalafa sa Adam nia ˈuri:
Ana kaidaˈi neˈe God saungaˈinia na ngwae ki
fasi ˈiri kira ka diˈia logo niaˈa.
2 God nia saungaˈinia ngwae ki ˈania ngwang-
wane ma na kini. Ma nia ka faˈaleˈadaroˈo, ma
nia ka saeda roˈo ˈani na Ngwae.
3 Sa Adam tuatua ka dao ana 130 faˈi ngali ki
sui, nia ka alua laˈu taˈi ngela ngwane neˈe
diˈia logo niaˈa talana. Ma nia ka saea na
ngela neˈeri ˈania sa Set.
4 Sui sa Adam nia ka tua laˈu sulia 800 faˈi ngali
ki, ma ana kaidaˈi neˈeri nia ka alua laˈu ti ngela
ngwane ma ti ngela kini laˈu.
5 Ma ana kaidaˈi nia mae nia tua naˈa sulia 930
faˈi ngali ki.

---

§ **4:25** Ana alaˈanga ˈi Hebru ‘Set’ neˈe rongo lana diˈia fadalana neˈe ‘Kwatea’.

6 Kaidaˈi sa Set nia dao ana 105 faˈi ngali ki, nia
ka alua sa Enos.
7 Sui sa Set ka tua laˈu sulia 807 faˈi ngali ki, ma
nia ka alua laˈu ti ngela ngwane ma ti ngela kini
laˈu.
8 Ma ana kaidaˈi nia mae nia tua naˈa sulia 912
faˈi ngali ki.

9 Kaidaˈi sa Enos nia dao ana 90 faˈi ngali ki, nia
ka alua sa Kenan.
10 Sui sa Enos ka tua laˈu sulia 815 faˈi ngali ki,
ma ana kaidaˈi neˈeri nia ka alua laˈu ti ngela
ngwane ma ti ngela kini laˈu.
11 Ma ana kaidaˈi nia mae nia tua naˈa sulia 905
faˈi ngali ki.

12 Kaidaˈi sa Kenan nia dao ana 70 faˈi ngali ki,
nia ka alua sa Mahelalel.
13 Sui sa Kenan ka tua laˈu sulia 840 faˈi ngali ki,
ma ana kaidaˈi neˈeri nia ka alua laˈu ti ngela
ngwane ma ti ngela kini.
14 Ma ana kaidaˈi nia mae nia tua naˈa sulia 910
ngali ki.

15 Sa Mahelalel tua sulia 65 faˈi ngali ki ka sui,
nia ka fiˈi alua sa Jered.
16 Sui sa Mahelalel ka tua laˈu sulia 830 akwala
faˈi ngali ki, nia ka alua laˈu ti ngela ngwane
faˈinia ti ngela kini laˈu.
17 Ma ana kaidaˈi nia mae nia tua naˈa sulia 895
faˈi ngali ki.

18 Kaidaˈi sa Jered nia tua ka dao naˈa ana 162
faˈi ngali ki, nia ka alua sa Enok.
19 Sui sa Jered ka tua laˈu sulia 800 faˈi ngali
ki, ana kaidaˈi neˈeri nia ka alua laˈu ti ngela
ngwane ma ti ngela kini laˈu.

20 Ma kaidaˈi nia mae, nia tua ka dao naˈa ana
962 faˈi ngali ki.
21 Kaidaˈi sa Enok nia dao ana 65 faˈi ngali ki,
nia ka alua sa Metusala.
22 Sui sa Enok ka tua laˈu sulia 300 faˈi ngali ki,
ma nia ka donga God ana maurilana taˈifau. Ma
nia ka alua laˈu ti ngela ngwane faˈinia ti ngela
kini.
23-24 Nia ka donga God ana manatalana taˈifau
leleka God ka lafua faˈasia na magalia neˈe
kaidaˈi nia mauri goˈo ˈana. Ma noaˈa ta ngwae
kasi lisia naˈa. Ana kaidaˈi neˈeri nia dao naˈa
ana 365 faˈi ngali ki.
25 Kaidaˈi sa Metusala nia dao ana 187 faˈi ngali
ki, nia ka alua sa Lamek.
26 Sui sa Metusala ka tua laˈu sulia 782 faˈi ngali
ki, ma nia ka alua laˈu ti ngela ngwane ma ti
ngela kini.
27 Ma kaidaˈi nia mae, nia dao naˈa ana 969 faˈi
ngali ki.
28 Kaidaˈi sa Lamek nia dao ana 182 faˈi ngali ki,
nia alua taˈi ngela ngwane.
29 Nia ka fata ˈuri, “Na ngela neˈe nia ke baˈa
kwaiˈafi akulu, fasi ˈiri kulu ka taˈi mamalo
tiˈitiˈi basi ana raoˈa ngasi kulu ki ana ano neˈe,
niniˈa Iawe matalangaˈinia ka sui naˈa.” Ma nia
ka saea na ngela neˈeri ˈani sa Noa.*
30 Sui sa Lamek tua laˈu sulia 595 faˈi ngali ki.
Ma ana kaidaˈi neˈeri nia ka alua laˈu ti ngela
ngwane ma ti ngela kini laˈu goˈo.

---

* **5:29** Ana alaˈanga ˈi Hebru ‘Noa’ neˈe rongo lana diˈia fadalana neˈe ‘Kwaiˈafi’.

31 Ma kaidaˈi nia mae nia dao naˈa ana 777 faˈi
ngali ki.
32 Kaidaˈi sa Noa nia dao ana 500 faˈi ngali ki,
nia alua uulu ngela ngwane ki. Ma nia ka
faˈa satada ˈania sa Siem, sa Ham, ma sa
Jafet.

6

Na tualana ngwae ki taˈa liu

1 Ana kaidaˈi na ngwae ki ˈoro naˈa saena na
magalia neˈe, ma na kini ˈoro ki kira futa logo,
2 na ngela ngwane God ki kira lisia ngela kini
Ngwae ki lisilada leˈa liu, ma kira ngali ta kini
goˈo ada kira oga kike korea, ma kika koreda
toˈotoˈo naˈa.
3 ˈUnaˈeri na Iawe ka fata ˈuri, “Noaˈa nia ˈiri
leˈa neˈe Mango ˈaku ka teo tari ana ngwae ki.
Kiraˈa na ngwae saena magalia ki goˈo niniˈa
neˈe ta asoa kike baˈa mae. ˈIta ˈi taˈena kike
baˈa tua goˈo sulia 120 faˈi ngali ki.”
4 Ma ana kaidaˈi neˈeri ma ˈi buri ˈana logo,
ngwae doe liu ki* kira tua logo saena magalia.
Na ngwae neˈeri ki futa ana kini Ngwae ki ba
na ngela ngwane God ki kira ki koreda ma
kika tuatua faˈinida ˈi naˈo ki. Na ngwae doe
liu neˈeri ki ˈi naˈo, kiraˈa ngwae mala fuana
fuˈanga ki, ma satada ka talo liu ana fanoa ki.
5 Ma kaidaˈi neˈeri Iawe ka lisia na ngwae ana
magalia kira taˈa liu naˈa. Kaidaˈi ki taˈifau
manatalada ngwae ki taˈifau ka taˈa.

---

* **6:4** ngwae doe liu ki Nefilim lisia Numbas 13:33.

6 Ma na manatana Iawe ka kwaimanatai liu
naˈa. Nia manata sulia neˈe nia saungaˈinida ma
ka aluda saena magalia neˈe, ma na manatana ka
dila liu naˈa sulia.
7 Sui Iawe ka fata laˈu ˈuri, “Nau kui baˈa
faˈasuia na ngwae ba nau ku saungaˈinida ki
faˈasia na magalia neˈe. Ma na ru ˈaeˈaela ki,
faˈinia ti ru neˈe ango fafona ano, ma na faˈi
noˈo ki logo, nai baˈa faˈasuida. Nauˈa goˈo neˈe
nau ku saungaˈinida. Bore ma ˈi taˈena nau ku
manataida liu.”
8 Bore ma sa Noa goˈo neˈe Iawe nia saeleˈa liu
faˈinia.

Sa Noa saungaˈinia taˈi faka doe liu

9-10 Na ˈaˈemae sulia sa Noa nia ˈuri:

Sa Noa toˈo ana uulu ngela ngwane ki, ma
satada neˈe sa Siem, sa Ham, ma sa Jafet. Sa Noa
goˈo neˈe taˈi ngwae neˈe tua ˈoloˈolo, ma noaˈa
nia ˈiri fulia ta ru fuana ngalia kwaˈi kwaˈinga
ana kaidaˈi nia tua saena magalia, ma nia ka
donga God ana manatalana taˈifau.

11 Bore ma na ngwae ki taˈifau ana magalia,
kira abula rora ka taˈa lilisu naˈa ˈi naˈona God.
Kira tuani fuli bareˈa ma kika dau goˈo ˈani sau
ngwaeˈa.
12 God lisia maˈi na magalia neˈe ki, lisilana
taˈa ka lilisu naˈa, osiˈana na ngwae ki taˈifau
na falafala kira ki taˈa liu naˈa.
13 ˈUnaˈeri God ka fata ˈuri fuana sa Noa,
“Osiˈana na fanoa nini ˈi ano nia fungu naˈa
ˈani taˈangaˈa neˈe na ngwae ki fulia, nai baˈa
faˈasuia ngwae ki taˈifau. Mamana liu, naˈi baˈa

malangisia na magalia neˈe faˈinia na ngwae ki taˈifau.
14 Nia neˈe ˈoke ngalia na reba ˈai leˈa ki naˈa, ma ˈoko saungaˈinia taˈi faka doe liu, ˈoke saungaˈinia kala maˈe luma ki ˈi saena, ma ˈoko saia ˈi saena ma ˈi iila logo ˈania na buli saia ki.
15 ˈOke saungaˈinia ketalana ke baˈa dao ana 135 mita. Ma reba lana ke dao ana 22 mita. Ma fanelana ke dao ana 13 mita.

16 “Ma kaidaˈi ˈoko saungaˈinia na luma ana na faka neˈeri, noaˈa ˈoe kosi ˈodoa ˈi ninimana leleka ka dao ˈi gwaofana. ˈOke alaˈania ro bali ninimana ki ke ˈifi goˈo ˈani. Gwauni ke raˈe ka bolo faˈinia taˈi ˈoiˈa†. ˈOke saungaˈinia uulu tatafe ki‡ ˈi saena, ma ˈoko saungaˈinia taˈi sina maa ˈi ninimana.

17 “Nai baˈa kwatea maˈi taˈi kafo afe doe liu ke fungulia magalia neˈe, ka mumunia ru neˈe mauri ki taˈifau ˈiri kike funu. Na ru saena na magalia neˈe ki ke baˈa mae taˈi taˈifau.
18 Bore ma ana kaidaˈi neˈe nau kui baˈa fata ˈani taˈi fau alangaˈi ˈanga faˈiniˈo, nai baˈa tagi suliˈo saena na faka neˈeri ma faˈinia ˈafe ˈoe ma na uulu ngela ˈoe ki faˈinia uulu ˈafe kira ki. Kaumulu taˈifau muke raˈe saena faka neˈeri fasi ˈiri muke mauri.
19-20 Ma ˈoke baˈa ngalia ro faˈi noˈo ki saena na faka neˈeri, ma ro ru ˈanga ana ru ˈaeˈaela, ma na ru ki taˈifau neˈe mauri fafona ano neˈe. Na ru neˈeri ki ˈoke baˈa ngalia ta taˈi ru ngwane faˈinia ta taˈi ru kini saena na faka faˈi kaumulu ˈiri kike mauri.

---

† **6:16** 45 sentamita ‡ **6:16** decks

21 Ma ˈoke baˈa ngalia logo ti fanga ˈi saena
faka neˈeri ke totoli kaumulu ma na ru neˈe kira
mauri ki logo.”
22 Sui sa Noa ka sasi naˈa sulia ru ki taˈifau
neˈe God nia fata totongaˈi fuana.

7

God kwatea taˈi kafo afe doe liu ka faˈa kwaˈufia ru ki taˈifau

1 Aia, God nia ka fata ˈuri fuana sa Noa,
“Kaidaˈi neˈe naˈa ˈaeˈo faˈinia na ˈafe ˈoe ma
na ngela koroˈo ki, muke leka naˈa saena na faka
neˈe, osiˈana nau ku lisia ka sui naˈa, taˈi ˈaeˈo
goˈo neˈe ˈoko ˈoloˈolo liu ka liufia na ngwae ki
saena magalia neˈe.
2 ˈOke ngali akwala ma fai ru ana ru ˈaeˈaela
sikasika ki, ta fiu ru ana ai ngwane ki, ma ta
fiu ru ana ai kini ki. Ma ˈoko ngalia logo ro ru
ˈanga ana ru neˈe noaˈa ˈiri sikasika ki, ta taˈi ru
ngwane faˈinia ta taˈi ru kini.
3 Ma ˈoko ngalia akwala ma fai ru ana ta noˈo
bore ˈana. Ta fiu ru ngwane ma ta fiu ru kini.
ˈOke sasi nama ˈunaˈeri fasi ˈiri neˈe kaidaˈi na
kafo ke gwaˈu na ru neˈeri ki taˈifau kike kale
ma kike alu ngela laˈu saena magalia taˈifau.
4 Kaidaˈi neˈe, fiu asoa ki naˈa neˈe teo ma nau
kui baˈa kwate na uta doe ke dao maˈi, ma nia
ke baˈa toˈo sulia fai akwala asoa ma fai akwala
rodo, ma nai baˈa malangisia na ngwae ki taˈifau
ma faˈinia ru ki taˈifau neˈe nau ku saungaˈiniˈi
saena na magalia neˈe.”
5 Ma sa Noa ka sasi sulia ru neˈe God fata
totongaˈi fuana.

6 Kaidaˈi na kafo afe doe neˈeri dao ka mumu-
nia ru ki taˈifau, sa Noa nia tua naˈa sulia 600
faˈi ngali ki.
7 Ma niaˈa faˈinia ˈafe nia, ma na uulu ngela
nia ki faˈinia uulu ˈafe kira ki, kira ka ruˈu naˈa
saena na faka doe neˈeri, kira ka ago naˈa faˈasia
na kafo afe doe neˈeri.
8 Ma ru ˈaeˈaela neˈe sikasika ki, faˈinia ai
noaˈa ˈiri sikasika ki, ma faˈi noˈo ki, ma ru
angoango ki,
9 kika leka naˈa saena faka neˈeri faˈinia sa
Noa, ma ru ki ana ro ruˈa, kika leka fiku. Ta taˈi
ru ngwane faˈinia ta taˈi ru kini kira ka ruˈu naˈa
diˈia nama neˈe God nia fata totongaˈi fuana sa
Noa.
10 Ma na fiu asoa ki ˈi buri ˈana, na kafo afe
doe liu afe ka fungulia na magalia.

11 Ana ruana madamo ana akwala asoa ma
fiuna asoa ana faˈi ngali neˈe sa Noa nia dao
naˈa ana ono talangaˈi faˈi ngali ki, na kilu kafo
ki saena ano neˈe niˈi ka ˈifi, ma kafo ka luluasa
maˈi ka doe, ma maˈe uta doe ki ka toˈo maˈi.
12 Ma na uta neˈeri ka toˈo toˈo leleka ka dao
ana fai akwala asoa ma fai akwala rodo.

13 Ma ana asoa neˈeri nama neˈe sa Noa faˈinia
ˈafe nia ma uulu ngela nia ki, sa Siem, sa Ham
ma sa Jafet, faˈinia uulu ˈafe kira ki, kira ka raˈe
naˈa saena na faka neˈeri.
14 Ma kwalu kaela ru ˈaeˈaela naˈa saena
magalia neˈe, kira leka naˈa saena na faka faˈinia
sa Noa. Nia toˈo ana ru ˈaeˈaela ˈi fanoa ki
faˈinia ru ˈaeˈaela ki taˈifau saena masuˈua, ai
doe ki ma na ai tiˈitiˈi ki, ma faˈi noˈo ki taˈifau,
kira leka logo saena na faka neˈeri.

15-16 Ru ki taˈifau neˈe kira toˈo ana mauriˈa
kira leka ro ruˈa, ai ngwane faˈinia ai kini, kira
leka naˈa saena faka faˈinia sa Noa diˈia ba God
saea. Ma kaidaˈi kira tua taˈifau naˈa saena faka
neˈeri, Iawe ka fono naˈa ˈusia sina maa ana na
faka.

17 Na kafo neˈe ka afe ka doe liu laˈu, ma nia
ka fungu naˈa fafia magalia neˈe, leleka ka dao
ana fai akwala asoa ki. Ma kaidaˈi kafo neˈeri
fungu maˈi ka fungulia kula neˈe faka nia teo
ana, ma kafo ka lafutaˈinia naˈa na faka neˈe,
ma ka faˈolangaˈinia, ma nia ka faˈofaˈo ka leka
leka naˈa ˈana.
18 Na kafo neˈe ka inaˈu ana funguˈa fafia
magalia neˈe, ma faka neˈe nia faˈofaˈo ka leˈa
goˈo ˈana,
19 leleka kafo neˈe ka fungu fafia na faˈi ua ki,
ma ka raˈe ka leleka ˈana. Gwauna faˈi ua ki
bore ka fungu fafiˈi ka ˈato liu.
20 Fafona ua ki kafo fungu ka ˈato liu, nia koso
ka dao karangia fiu mita ki.
21-23 Ru ki taˈifau neˈe toˈo ana mangoˈi ru ki
neˈe kira tua ana magalia nini God saungaˈinida,
kaidaˈi neˈe nia kuruda, ma kira ka mae taˈifau
naˈa. Ngwae ki taˈifau faˈinia ru ˈaeˈaela ki
taˈifau ma na ru angoango ki fafona ano neˈe
ma faˈi noˈo ki taˈifau, God nia malingaˈinida
taˈifau naˈa. Sa Noa goˈo faˈinia luˈuluˈua nia,
ma ru ki taˈifau neˈe tua faˈinia saena faka doe
neˈe goˈo neˈe kira mauri.
24 ˈIu na kafo neˈeri fungu nama ˈana ˈunaˈeri
ka leka sulia taˈi talangaˈi asoa ma lima akwala
asoa.

8

1 Bore ma God nia manata nama toˈona ˈua
sa Noa, ma na ru ki taˈifau neˈe kira tua faˈinia
saena na faka neˈeri, sui nia ka kwatea taˈi maˈe
iru iru ka iru fafia kafo neˈeri, ma kafo ka talaˈae
ka koso laˈu.
2 Nia ka fono ˈusia na kilu kafo ki saena ano,
fasi ˈiri kafo noaˈa kasi busu tafa naˈa maˈi, ma
nia ka faˈasuia naˈa uta doe neˈeri.
3 Ma kafo neˈeri ka etangia naˈa gwaˈunga
leleka ka dao naˈa ana talangaˈi asoa ma lima
akwala asoa.
4 Na faka doe neˈeri ka teo naˈa ˈi gwauna ua
doe ˈi Ararat ki, ana akwala asoa ma fiuna asoa
saena fiuna madamo.
5 Na kafo ka ˈidu ka koso laˈu, ma ana
tangafula madamo ana faˈi ngali neˈe ana etana
asoa ana madamo, ti gwaˈi ua talaˈae ka raˈe
naˈa maˈi.
6 Buri ˈana fai akwala asoa ki laˈu, sa Noa ka
ˈifingia na maa olofolo ana faka neˈeri,
7-8 osiˈana nia oga ke saiana fasi diˈia kafo
neˈeri nia gwaˈu naˈa ana kula neˈeri. Aia, nia
ka kwatea kwau na taˈi faˈi noˈo doe neˈe satana
na refen, ma ka faˈa lofotaˈinia kwau. Bore ma
faˈi noˈo neˈeri ka leka ana kula ki taˈifau, ma
nia ka tuani lofo kwailiu goˈo ˈana, leleka ka
dao ana kaidaˈi kafo neˈeri gwaˈu ka langa langa
naˈa. Buri ˈana laˈu sa Noa ka kwatea laˈu kwau
na bola, ma ka danga ˈania ka lofo laˈu kwau,
9 bore ma na bola neˈeri noaˈa kasi dao toˈona
ta kula fuana tuaˈa, osiˈana na kafo fungu goˈo
ˈana ˈua fafia ano, ma nia ka oli laˈu maˈi saena
na faka. Kaidaˈi nia oli maˈi, sa Noa taga kwau
limana sulia sinamaa olofolo, ma na bola neˈeri

ka lofo maˈi, ma ka toˈo ana limana. Ma sa Noa
ka ngalia maˈi saena na faka.
10 Nia masia laˈu fiu asoa ki ka sui, nia ka fiˈi
danga laˈu kwau ˈania bola neˈeri.
11 Ma ka saˈulafi naˈa bola neˈeri ka oli laˈu
maˈi, ma nia ka ngalia maˈi raˈi olif faolu ˈani
kwakwana ˈi neˈeri. Sa Noa ka sai ˈuri ana na
kafo neˈe gwaˈu karangi ka sui naˈa.
12 Nia ka masia laˈu ta fiu asoa ka sui, ˈi neˈeri
nia ka danga ˈania na bola neˈeri ka leka laˈu
kwau, bore ma kaidaˈi neˈe, nia noaˈa ˈiri oli
naˈa maˈi siana.
13 Etana asoa ana madamo etaeta ana faˈi ngali
neˈeri, kaidaˈi neˈeri sa Noa nia dao naˈa ana
ono talangaˈi faˈi ngali ma taˈi faˈi ngali, kafo
neˈe ka langa langa taˈifau naˈa fafona magalia
neˈe. Sui sa Noa nia ˈifingia sinamaa ana na faka
neˈeri, ma na ano ˈekeˈeke ka tataˈe laˈu maˈi.
14 Ma ana ro akwala ma faina asoa ana ruana
madamo ana faˈi ngali neˈeri, na ano nia langa
langa taˈifau naˈa.
15 Sui God nia ka fata ˈuri fuana sa Noa,
16 “Kaidaˈi neˈe naˈa, ˈafe ˈoe faˈiniˈo, faˈinia
uulu ngela ˈoe ki faˈinia uulu ˈafe kira ki,
kaumulu taˈifau mulu saiana muke raˈe naˈa
maˈi faˈasia na faka neˈana.
17 Ma muke logea ru ki taˈifau nena tua faˈiniˈo
saena na faka, kike raˈe logo maˈi, fasi ˈiri kike
baˈa alu ngela ˈiri kike ˈoro saena magalia neˈe.”
18 ˈUnaˈeri sa Noa faˈinia luˈuluˈua nia, kira ka
raˈe naˈa maˈi faˈasia faka neˈeri,
19 ma ru ki taˈifau neˈe kira tua faˈinia, kira
ka leka logo maˈi ˈi maa, ma kira ka ruˈu maˈi ˈi
maa sulia fuuˈi tuaˈa kira ki sulida talada.

Sa Noa kwatea foˈosi fuana God

20 Aia, sa Noa nia ˈuia taˈi sulufaua fuana foˈosilana Iawe, ma nia ka ngalia ti ru ˈaeˈaela faˈinia ti faˈi noˈo neˈe kira sikasika fuana ˈau abuˈa, ma nia ka saungida kike mae, ma ka doˈofida fafona sulufaua neˈeri.
21 Iawe nia saeleˈa liu ana moko leˈangaˈa ana foˈosi neˈeri ki, ma nia ka manata ˈana talana ˈuri, “Nau ku saiana falafala ngwae ki, ˈita ana kaidaˈi neˈe kira tiˈitiˈi nama ˈua, manatada nia teo sui naˈa ana taˈangaˈa. Ka ˈunaˈeri bore ˈana, noaˈa naisi baˈa faˈalia laˈu na magalia neˈe duˈungana fuli ru lana ngwae ki. Kaidaˈi neˈe nau ku faˈafunua na ngwae ki faˈinia ru toˈo ana mangoˈi ru ki, kira ka mae ka sui taˈifau naˈa. Bore ma naisi baˈa sasi naˈa ˈuri ˈi buri, diˈia nini nau ku sasi ana kaidaˈi neˈe.
22 Kaidaˈi neˈe ka raˈe ˈalaˈa, na magalia nia toˈo ana kaidaˈi fuana fasi lana oˈola, ma nia ka toˈo ana kaidaˈi fuana loi lana fuaˈi ru ki. Nia toˈo ana kaidaˈi fuana gwariˈa, ma nia ka toˈo logo ana kaidaˈi fuana ˈakoˈako ˈanga. Nia toˈo ana kaidaˈi fuana rauna ˈai ke aragwata, ma nia ka toˈo logo ana kaidaˈi fuana rauna ˈai ke ngosa laˈu. Nia toˈo ana kaidaˈi ana dangi, ma ka toˈo logo ana maˈerodo. Ma na ru ˈunaˈeri ki noaˈa kira kasi sui, leleka ka dao ana ˈisilana magalia.”

9

God fata alangaˈi faˈinia sa Noa

1 Sui God faˈaleˈa sa Noa, faˈinia uulu ngela nia ki, ma nia ka fata ˈuri fuada, “Kaumulu ke toˈo

ana ngela ˈoro, fasi ˈiri magalia neˈe ke fungu
ˈanida.
2 Na ru ˈaeˈaela ki taˈifau ana magalia neˈe,
faˈinia faˈi noˈo ki taˈifau, ma iˈa ki taˈifau, kira
ke maˈungi kamu naˈa. Ma na ru ˈaeˈaela neˈe
ki taˈifau, nau ku aluda ˈi saena limamulu.
3 Etaeta nau ku kwatea goˈo ˈaku ru saena
oˈola ki fuamuˈa fuana ˈanilaniˈi, bore ma ˈita
ana kaidaˈi neˈe, nau ku kwate na ru ˈaeˈaela
ki ma na faˈi noˈo ki, ma na gwaˈi iˈa ki logo
fuamuˈa, fasi ˈiri kira naˈa neˈe diˈia fanga
fuamuˈa fuana ˈanilani.
4 Bore ma noaˈa kamu kasi ˈania sibolo neˈe
na ˈabu teo ˈua ˈi saena. Nau ku luia ru neˈeri
duˈungana na mauriˈa nia teo saena ˈabu.
5 Ma nai baˈa kwatea kwaˈikwaˈinga fuana ta
ngwae neˈe nia saungia ta ngwae ka mae. Ma
si diˈia ta ru ˈaeˈaela saungia ta ngwae ka mae,
kike baˈa saungia ka mae logo.
6 Na ngwae neˈe saungia ta ngwae ka mae, kike
baˈa saungia nia ke mae logo, duˈungana nau ku
saungaˈinia ngwae ka diˈia nauˈa talaku.
7 Kamu ke toˈo nama ana ngela ˈoro, ma ngela
kaumulu ki kike toˈo nama ana ngela ˈoro kira
ki, fasi ˈiri kike faˈafungua magalia neˈe.”

8 Sui God ka fata ˈuri fuana sa Noa faˈinia
ngwaˈi ngela ngwane nia,
9 “Kaidaˈi neˈe nau ku saea taˈi fau alangaˈi
ˈanga fuaumulu faˈinia ngela neˈe kike baˈa futa
olitamulu ki,
10 ma faˈi noˈo ki, ma ru ˈaeˈaela ki, ma ti ru
laˈu neˈe toˈo ana mangoˈi ru ki, neˈe kira tua
faˈi kaumulu saena faka neˈana.

11 Nau kui saea na fau alaˈangaˈi ˈanga neˈe
fuaumulu, noaˈa naisi baˈa kwatea laˈu ta kafo
afe doe ˈuri ke oli laˈu maˈi fuana faˈa funua ru
ki taˈifau neˈe mauri, noaˈa ta kafo doe ˈuri laˈu
fuana faˈali lana magalia neˈe.”

12 Ma God ka fata laˈu ˈuri, “Na fau alangaˈi
ˈanga nau niniˈa nau ku fata ˈani faˈi kaumulu
ma na ru ki taˈifau neˈe kira mauri, noaˈa nia
kasi baˈa sui, ma maˈetoto nia neˈe ka ˈuri:
13 Nai baˈa alua tafisiˈoro nau ke teo saena
gwaˈi salo, ma tafisiˈoro neˈe na maˈetoto ana
fau alangaˈinga nau neˈe nau ku alangani faˈi
kaumulu.
14 Kaidaˈi nau ku kwatea maˈi gwaˈi salo ki
saena mamanga, na tafisiˈoro ke saka naˈa maˈi
ana gwaˈi salo,
15 ma nai baˈa manata toˈo ana na fau
alangaˈinga nau neˈe nau ku alangaˈi faˈi kau-
mulu ma ru ki taˈifau neˈe mauri. Noaˈa naisi
baˈa faˈalia naˈa mangomuˈa ˈania ta faˈi kafo
doe laˈu ˈuri.
16 Kaidaˈi na tafisiˈoro ke saka maˈi ana gwaˈi
salo, nai baˈa lisia, ma nau kui baˈa manata
toˈona na fau alangaˈi ˈanga neˈe nau ku alan-
gani faˈi kaumulu ma ru ki taˈifau neˈe mauri.
Na fau alangaˈi ˈanga neˈe nau tutua kasi baˈa
sui.”

17 Ma nia ka fata laˈu ˈuri fuana sa Noa, “Na
tafisiˈoro neˈe naˈa neˈe na maˈetoto ana fau
alangaˈinga nau neˈe nau ku alangani faˈiniˈo
ma ru ki taˈifau neˈe mauri saena magalia.”

Sa Noa faˈinia uulu ngela nia ki

18 Na uulu ngela sa Noa ki neˈe kira leka maˈi
faˈinia ana faka doe neˈeri neˈe sa Siem, ma sa
Ham, ma sa Jafet. (Sa Ham ka alua sa Kenan.)
19 Ma ngwae ana magalia taˈifau, kira futa
maˈi ana kwalafa uulu ngwae neˈe ki.

20 Sa Noa ngwae naˈa fuana oˈongaˈa, ma niaˈa
na ngwae etaeta fuana oˈoli lana oˈola ˈani grep.
Nia saungaˈinia ˈani waen ana fuaˈi grep ki.
21 Taˈi kaidaˈi nia kwaˈufia waen neˈeri, ma
nia ka burasia liu naˈa, ma nia ka kanusua toro
nia ki, ma nia ka maliu dadara ˈana ˈi saena na
babala nia.
22 ˈIu ana kaidaˈi sa Ham nia lisia neˈe maˈa
nia maliu dadara ˈunaˈeri, nia leka kwau ma ka
faˈarongoa ro ngwae futa nia ki.
23 ˈIu sa Siem ma sa Jafet kera ka ngalia taˈi
toro keta ˈi gwauna ˈabaˈabada roˈo, ma kera ka
leka faˈiburi ˈuana babala maˈa kera, ma kera
ka suu fafia laˈu. Kera ka faˈitaˈi matamata ana
maadaroˈo, fasi ˈiri kera kasi lisia laˈu neˈe maˈa
kera maliu dadara.

24 Aia kaidaˈi sa Noa nia ada laˈu nia ka rongoa
ru neˈe susu buri nia sa Ham sasi ana,
25 sui nia ka fata ˈuri fuana olitana sa Ham ki,

“Nia ke taˈa ka lilisu fuamuˈa sa Kenan faˈinia
kwalafaˈa nia. Kira ke baˈa rao laga ulafu
fuana kwalafaˈa ro ngwae futa nia ki.

26 Baˈatafea na Iawe niaˈa na God ana sa Siem.
Na kwalafaˈa sa Kenan ki ke baˈa rao laga
ulafu fuana kwalafaˈa sa Siem.

27 Nau ku foˈo ˈiri neˈe God ke baˈa faˈa ˈoroa
ˈato kaleˈa sa Jafet, ma kira ke baˈa tua
ˈania leˈangaˈa faˈinia kwalafaˈa sa Siem,

ma na kwalafaˈa sa Kenan ke baˈa rao laga
ulafu logo fuada.”
28 Aia, buri ˈana kafo afe doe neˈeri, sa Noa ka
tua laˈu sulia 350 faˈi ngali laˈu.
29 Ma kaidaˈi nia mae, nia dao naˈa ana 950
faˈi ngali ki ana maurilana.

10

Kwalafa kira uulu ngela sa Noa ki

1 Na ˈaˈemae sulia kwalafa uula ngela sa Noa
ki, sa Siem, sa Ham, ma sa Jafet, nia ˈuri: ˈI buri
ˈana kafo afe doe baera kira toˈo laˈu ana ngela
ˈoro kira ki.

Kwalafa sa Jafet

2 Na ngela ngwane sa Jafet ki, satada neˈe sa
Goma, ma sa Megog, sa Madae, ma sa
Javan, ma sa Tubal, sa Mesek ma sa Tiras.
Ma kwalafa kira ki neˈe kira toˈo ana sataˈi
ru neˈe ki, kira futa maˈi ana kwalafa kira
ki.
3 Na ngela ngwane sa Goma ki, satada neˈe sa
Askenas, sa Rifat, sa Togama. Ma na fuuˈi
ngwae ngwaˈi toˈa neˈe, kira futa maˈi ana
kwalafa kira ki.
4 Na ngela ngwane sa Javan ki, satada neˈe sa
Elisa, sa Spen, sa Saepras, ma sa Rojes.
5 Nia neˈe na kwalafa leka maˈi buri ˈana sa
Javan kira tua kwailiu ana bubunga kira ki, ma
ninimana na asi.
Nia neˈe na kwalafa leka maˈi buri ˈana sa
Jafet ngwae ˈua baera. Kira ka leka sulia
kwalafa toˈotoˈo kira ki, ma kira ka toˈo
ana alaˈanga toˈotoˈo kira ki logo.

Kwalafa sa Ham

6 Na ngela ngwane sa Ham ki, na satada neˈe sa
Kus, sa Ijip, sa Libia, ma sa Kenan. Ma
na ngwae ana fanoa neˈe ki, neˈe kira toˈo
ana sataˈi ru neˈe ki, kira futa maˈi ana
kwalafa kira ki.
7 Na ngela ngwane sa Kus ki, na satada neˈe sa
Seba, sa Havila, sa Sakta, sa Raama, ma sa
Sabteka. Ma ngela ngwane sa Raama ki,
neˈe sa Seba ma sa Dedan. Ma ngwae nini
ana fanoa neˈe ki nini satada kira futa ana
kwalafa kira ki.
8 Ma sa Kus nia toˈo ana taˈi ngela ngwane neˈe
satana sa Nimrod, nia neˈe ngwae etaeta saena
magalia neˈe nia ka ˈinotoa fafia kula ˈoro.
9 Kaidaˈi ˈoro na Iawe nia kwaiˈafi ana, ma
nia ta ngwae talingaˈi logo fuana lululana ru
ˈaeˈaela ki fuana ˈanilana, nia neˈe leleka ka
dao ˈi taˈena, ngwae ki kira ka fata ˈuri, “Nau
ku foˈo ˈiri na Iawe ke baˈa kwateˈo ta ngwae
talingaˈi fuana lululana ru ˈaeˈaela kwasi ki,
diˈia sa Nimrod ba ˈi naˈo.”
10 Etaeta nia gwaungaˈi fafia fai fanoa doe ki
neˈe kira saeda ˈania ˈi Babilon, ˈi Erek, ˈi Akad
ma ˈi Kadne. Kira tua ana kula kira saea ˈani ˈi
Babilon.
11 Ma ˈi buri ˈana nia ka leka ˈuana fanoa
ˈaˈana kira saea ˈania ˈi Asiria, ma nia ka
saungaˈinia fanoa doe ki neˈe kira saea ˈania ˈi
Ninifa, ma ˈi Rehobotir, ma ˈi Kala,
12 ma ˈi Resen. Fanoa doe neˈe kira saea ˈania
ˈi Resen, nia tua ˈi tofongana ˈi Kala ma ˈi Ninifa.
13 Ma ngwaˈi toˈa neˈe kira futa maˈi ana kwalafa
sa Ijip, kira ana kwalafa sa Lud, ma

kwalafa sa Anam, ma kwalafa sa Lehab,
ma kwalafa sa Naftu,
14 ma kwalafa sa Patrus ki, ma kwalafa sa
Kasluliu ki, ma kwalafa sa Krit. Ma Krit neˈe,
na ngwaˈi toˈa ˈi Filistia naˈa neˈe, kira futa maˈi
ana kwalafa nia. Ma ngwae ana kula ki neˈe kira
toˈo ana sataˈi ru ki, kira kwalafa kira naˈa.
15 Ma na ro ngela ngwane sa Kenan ki, satadaroˈo
neˈe sa Saedon na faˈinaˈonaˈo nia, ma
sa Het. Ma toˈa neˈe kira saka maˈi ana
kwalafa ˈi buri ana ro ngwae neˈeri ki,
kira toˈo ana satadaroˈo.
16 Ma ti kwalafa neˈe sa Kenan nia koˈo naˈa ada
ki, neˈe kwalafa sa Jebus, ma kwalafa sa Amoro
ki, ma kwalafa sa Gigas ki.
17 Ma olitana Hivi ki, ma olitana Aki ki, ma
olitana Sini ki,
18 ma olitana Awad ki, ma olitana Semar ki, ma
olitana Hamat ki.
ˈI buri kwalafa sa Kenan ki, kira ˈoro liu ma
kira ka tuafia kula ˈoro ki laˈu.
19 Ma ano kira ki ka doe liu naˈa nia ka leka
ka dao ana fanoa doe kira saea ˈania ˈi Saedon
ana ˈaena fanoa, ma ka leka ka dao ana fanoa
doe kira saea ˈania ˈi Gerara, karangia fanoa doe
neˈe kira saea ana ˈi Gasa ana ˈaena fanoa, ma
ka leka ka dao ana fanoa doe ki neˈe kira saea
ˈania ˈi Sodom ma ˈi Gomora, ma ˈi Adma, ˈi
Seboeim karangi ana ˈi Lasa, neˈe kira tua ˈi bali
ana fanelana sina.
20 Nia neˈe fufuˈi ngwae kira futa maˈi ana
kwalafa sa Ham. Ngwaˈi toˈa neˈeri kira tua
kwailiu ana kula toˈotoˈo kira ki, leka nama
sulia kwalafa kira ki talada, ma kira ka toˈo ana
alaˈanga toˈotoˈo kira ki talada logo.

Kwalafa sa Siem

21 Ma sa Siem nia etaeta ngwaefuta nia sa Jafet.
Sa Siem nia toˈo ana ngela ki. Ma na fuuˈi
ngwae sa Eba futa maˈi ana.
22 Na ngela ngwane sa Siem ki na satada neˈe
sa Elam, sa Asuru, sa Afaksad, sa Lud, ma sa
Aram. Ma fuuˈi ngwae neˈe saka maˈi burida
ki, na satada neˈeriˈa.
23 Ma na ngela ngwane sa Aram ki satada neˈe
sa Us, sa Hul, sa Geta, sa Mesek.
24 Sa Afaksad nia alua sa Sela, ma sa Sela ka alua
sa Eba.
25 Sa Eba ka alua ro ngela ngwane ki, ma nia ka
saea faˈinaˈonaˈo nia ˈania sa Pileg, osiˈana nia
futa ana kaidaˈi ngwae ana magalia kira ka daro
ma ka talo. Ma nia ka saea ruana ngela nia ˈania
sa Joktan.
26 Ma ngela ngwane sa Joktan ki, satada neˈe sa
Almodad, sa Selef, sa Hasamaret, sa Jera,
27 sa Hadoram, sa Usal, sa Dikla,
28 sa Obal, sa Abimael, sa Seba,
29 sa Ofir, sa Havila, ma sa Jobab. Na ngwaˈi toˈa
neˈeri kira koˈo bora ana fuuˈi ngwae kira futa
maˈi ana sa Joktan.
30 Ma kula kira nia tua ana bali ana fanelana
sina, ˈi safitana faˈi ua ki, nia eta ˈi Mesa leleka
ka dao ˈi Sefa.
31 Nia naˈa na fuuˈi ngwae sa Siem. Ngwaˈi
toˈa neˈeri ki kira tua ana kula ki taˈifau ana
kula kira ki, leka sulia kwalafa kira ki, ma kira
ka alaˈa ˈania alaˈanga toˈotoˈo kira ki.
32 Nia naˈa neˈe na kwalafa sa Noa neˈe futa
maˈi ana, faˈinia tuaˈa kira ki neˈe kira tua ˈani.
Buri ˈana kafo afe doe baera, ngwae ki taˈifau

ana magalia, kira futa maˈi ana uulu ngela niniˈa sa Noa ki, ma kira ka talo saena magalia.

11

ˈI Babilon, ngwae ki kira saungaˈinia taˈi luma neˈe raˈe ka leka ˈana ˈi lifua

1 ˈI naˈo maˈi, ngwae ana fanoa ki ana magalia kira toˈo goˈo ana taˈi alaˈanga goˈo, ma kira ka alaˈa goˈo ˈani alaˈanga neˈeri goˈo.
2 Ma kaidaˈi kira ˈidu ˈuana bali ana fanelana sina, kira ka dao toˈona taˈi oleolea neˈe kira saea ˈania ˈi Babilon. Ma kira ka saungaˈinia fanoa doe kira ˈi neˈeri.
3 Ma kira ka fata ˈuri, “Reala kwa! Kulu ngalia ta afu ano, ma kulu ka saungaˈinia ˈania ti afu brik, ma kulu ka doˈofiˈi ana mafula fasi ˈiri ke ngasi.” Kaidaˈi kira sasi ˈunaˈeri kira toˈo ana brik ˈoro fuana saungaˈi lumaˈanga, ma kira ka toˈo ana saia fuana ˈadolani. Kira kasi rao ˈani fau ki ma sement.
4 Sui kira ka fata ˈuri, “Nia leˈa fuakulu kuke saungaˈinia ta fanoa doe fuakulu neˈe nia ke baˈa toˈo ana ta luma ana neˈe raˈe ka leka leka ˈana ka dao maˈi ana mamanga. ˈI neˈeri kuke baˈa toˈo ana sataˈi ngwae doe, ma noaˈa kulu kasi tua taka fili kulu saena magalia neˈe taˈifau, bore ma kulu ke tua fiku goˈo.”
5 Ma kaidaˈi kira saungaˈi fanoa doe faˈinia luma neˈeri, Iawe ka koso maˈi ka lisia raoˈa kira,
6 ma nia ka fata ˈuri, “Lia basi, kira tua fiku goˈo diˈia taˈi ngwae, ma kira ka alaˈa goˈo ˈania taˈi alaˈanga. Na luma nini kira fiˈi saungaˈinia

goˈo na ru etaeta kira ke sasi. ˈI buri, kira ke baˈa sasia ta ru bore ˈana neˈe kira naia.
7 Ru leˈa fuana kuke koso toli ma kuka kwatea alaˈalada ke kwaidolangaˈi, fasi ˈiri kira kasi rongo saiana alaˈalana ti ai.”
8 ˈIu Iawe ka kwate kira ka tua kwailiu ana kula ki taˈifau ana magalia, ma kira noaˈa kasi saungaˈinia naˈa fanoa doe neˈeri.
9 Na satana fanoa neˈeri neˈe ˈi Babilon,* osiˈana kula neˈeri na Iawe nia kwatea alaˈanga ngwae ki ka kwaidolangaˈi saena magalia, ma ana kula neˈeri, ma nia ka lalia ngwae ki fasi ˈiri kike leka tua kwailiu ana kula ki taˈifau saena magalia.

Kwalafa sa Siem leleka ka dao ana sa Abram

10 Na ˈaˈemae sulia kwalafa sa Siem nia ˈuri:
Ana kaidaˈi kafo afe doe baera nia sui naˈa, sa Siem nia dao naˈa ana 98 fai ngali ki, ma ta ro fai ngali laˈu ˈi buri, nia ka alua sa Afaksad.
11 Sui sa Siem ka tua laˈu sulia ta 500 faˈi ngali ki, ma nia ka alua laˈu ti ngela ngwane ma ti ngela kini logo.
12 Kaidaˈi sa Afaksad nia dao ana 35 faˈi ngali ki, nia ka alua sa Sela.
13 Sui sa Afaksad nia tua laˈu sulia 403 faˈi ngali ki, nia ka alua laˈu ti ngela ngwane ma ti ngela kini logo.
14 Kaidaˈi sa Sela nia dao ana 30 faˈi ngali ki, nia ka alua sa Eba.

---

* **11:9** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Babilon’ fadalana neˈe ‘Confused-kaubare’. Ma ˈi Babilon nia ta mae toto ana ngwae aburongo ana God.

15 Sui sa Sela tua laˈu sulia 403 faˈi ngali ki, ma
nia ka alu laˈu ngela ngwane ki ma ai kini ki logo.
16 Kaidaˈi sa Eba nia dao ana 34 faˈi ngali ki, nia
ka alua sa Pileg.
17 Sui sa Eba ka tua laˈu sulia 430 faˈi ngali ki,
ma nia ka alua laˈu ngela ngwane ki ma ngela
kini ki logo.
18 Kaidaˈi sa Pileg nia dao ana 30 faˈi ngali ki, nia
ka alua sa Riu.
19 Sui sa Pileg nia tua laˈu sulia 209 faˈi ngali ki,
ma nia ka alua laˈu ti ngela ngwane ma ti ngela
kini logo.
20 Kaidaˈi sa Riu nia dao ana 32 faˈi ngali ki, nia
ka alua sa Sirag.
21 Sui sa Riu nia tua laˈu sulia 207 faˈi ngali ki, ma
nia ka alua laˈu ti ngela ngwane faˈinia ti ngela
kini logo.
22 Kaidaˈi sa Sirag nia dao ana 30 faˈi ngali ki,
nia ka alua sa Neho.
23 Sui sa Sirag nia tua laˈu sulia 200 faˈi ngali ki,
ma nia ka alua laˈu na ngela ngwane ki ma ngela
kini ki logo.
24 Kaidaˈi sa Neho nia dao ana 29 faˈi ngali ki,
nia ka alua sa Tera.
25 Sui sa Neho ka tua laˈu sulia 119 faˈi ngali ki,
nia ka alua laˈu ti ngela ngwane ma ti ngela kini
logo.
26 Ma sa Tera ka dao naˈa ana 70 faˈi ngali ki, nia
ka alua sa Abram, sa Neho, ma sa Haran.
27-29 Na ˈaˈemae sulia kwalafa sa Tera nia ˈuri:
Na ngela ngwane nia ki neˈe sa Abram, sa
Neho, sa Haran. Ma ngela sa Haran ki neˈe sa
Lot, ˈi Milka, ˈi Iska. Sa Haran ni ka mae naˈa

ana fanoa doe nia ˈi Ur ana ˈi Kaldia, bore ma
maˈa nia sa Tera mauria ˈua. Aia, sa Abram nia
korea taˈi ngela kini sariˈi neˈe satana ˈi Serae.
Ma sa Neho ka korea ˈi Milka kini ngwaefuta nia.
30 ˈI Serae nia noaˈa kasi alua ta ngela, osiˈana
nia ˈabaraˈa.
31 Aia, sa Tera ka ngalia ngela nia sa Abram
faˈinia ˈi Serae ˈafe sa Abram, ma nia ka ngalia
koˈo tiˈitiˈi nia sa Lot neˈe maˈa nia sa Haran,
ma kira ka leka faˈasia fanoa doe ˈi Ur neˈe tua ˈi
Kaldia, ma kira ka leka ˈuana abaˈi kula ˈi Kenan.
Bore ma kaidaˈi kira dao ana fanoa ˈi Haran, kira
ka sasia naˈa fanoa kira ˈi neˈeri.
32 Sa Tera nia ka mae naˈa ana fanoa neˈeri
kaidaˈi nia dao naˈa ana 205 faˈi ngali ki.

12

God ri ˈuana sa Abram

1 Iawe nia fata ˈuri ana sa Abram, “ˈAeˈo,
ˈoke leka naˈa faˈasia fanoa nini ˈoe, ma faˈasia
kwalafa ˈoe, ma faˈasia luˈuluˈua maˈa ˈoe, ma
ˈoke leka naˈa ˈuana na ano neˈe nai baˈa
faˈataˈinia amu.
2 “Nai baˈa kwatea ˈoke toˈo ana kwalafa ˈoro,
ma kira ke baˈa tatakolaˈa ka alu taˈi fuuˈi
ngwae doe liu.
Nai baˈa faˈaleˈa ˈoe.
Nai baˈa lafutaˈinia satamu ke talo.
Ma ˈoke baˈa faˈaleˈa ngwae ki laˈu.
3 Na ngwae neˈe kira sasia ru leˈa ki fuamu,
nai baˈa sasia logo ru leˈa ki fuada.
Bore ma ngwae ki neˈe kira faˈali ˈoe,
nai baˈa kwaˈikwaˈi kira.
Nai baˈa faˈaleˈa kwalafa ki taˈifau ana magalia
suliˈo.”

4-5 Ana kaidaˈi neˈe sa Abram nia dao naˈa ana
fai akwala ma lima faˈi ngali, Iawe ka saea fuana
nia ke faˈasia naˈa fanoa ˈania ˈi Haran. Ma sa
Abram nia roˈo sulia, ma nia ka ngalia ˈafe nia ˈi
Serae, ma sa Lot na ngela ngwaefuta sa Abram,
faˈinia ngwae rao ˈoˈo kira ki, ma ru ki taˈifau
neˈe kira toˈo ani, kaidaˈi kira tua ˈi Haran. Ma
kira taˈifau, kika faˈasia naˈa ˈi Haran, ma kira
ka leka naˈa ˈuana abaˈi kula ˈi Kenan.

Ma kaidaˈi kira dao naˈa ˈi Kenan,
6 kira ka leka liliu naˈa ˈi Sekem. Sui kira
ka leka dao ana taˈi ˈai doe ˈua neˈe nia tua ˈi
More karangi Sekem. Ana kaidaˈi neˈeri na fuuˈi
ngwae ˈi Kenan ki, kira tua ˈua goˈo ˈada ana
kula neˈeri.
7 Sui Iawe ka faˈataˈinia talana fuana sa
Abram, ma nia ka fata ˈuri fuana, “Nai baˈa
kwatea ano neˈe fuana kwalafa ˈoe.” Sui sa
Abram ka ˈuia taˈi sulufaua ana kula neˈeri
fuana foˈosilana Iawe neˈe faˈataˈinia talana
fuana.
8 ˈI buri ˈana nia ka ˈidu ˈuana gwauna ua ki
ana bali ana fanelana sina ana fanoa doe kira
saea ˈani ˈi Betel. ˈIu sa Abram ka saungaˈinia
fanoa nia ˈi safitana ro fanoa doe ki neˈe kira
saea ˈanida ˈi Betel ma ˈi Aiae. ˈI Betel nia tua
ana bali ˈi sulana sina. Ma ˈi Aiae ka tua ana
bali ˈi fanelana sina. Ma ana kula neˈeri logo
nia ˈuia taˈi sulufaua fuana Iawe ma nia foˈosia
ˈani satana Iawe.
9 Ma ˈi buri ˈana, nia ka faˈasia kula neˈeri,
ma nia ka ˈidu laˈu ˈuana abaˈi kula ˈi gwauna
fanoa Kenan neˈe kira saea ˈani Negev.

Sa Abram leka ˈuana ˈi Ejipt

10 Aia kaidaˈi sa Abram nia tua ˈi Negev, taˈi
fioloˈa doe liu ka dao fafia kula ki taˈifau ˈi
Kenan. Goˈo sa Abram nia ka leka laˈu nama
ˈana ˈuana gwauna fanoa leleka ka dao ana ˈi
Ejipt fasi ˈiri kira taˈi tua tiˈitiˈi ˈi neˈeri.
11 Ana kaidaˈi kira karangi dao ana ˈi Ejipt, sa
Abram ka fata ˈuri fuana ˈafe nia ˈi Serae, “ˈAeˈo
niniˈa, ˈaeˈo taˈi ˈafe ˈoloˈolo lisilana leˈa liu.
12 Kaidaˈi ngwae ana ˈi Ejipt kira ke lisiˈo, kike
baˈa fata ˈuri, ‘Na ˈafe neˈe, ˈafe ngwae loˈoko.’
ˈUnaˈeri kira ka saungi nau nau ku mae, ma kira
ka kwate ˈoko mauri.
13 Nia leˈa fuana ˈoke saea fuada neˈe ˈaeˈo na
ngwaingwaena nau goˈo niniˈa. ˈUnaˈeri noaˈa
kira kasi saungi nau. Ma ru ki taˈifau ke baˈa
leˈa fuaka, osiˈana fatalamu.”

14 ˈIu kaidaˈi kira dao ˈi Ejipt, ngwae ˈi Ejipt ki
kira ka lisia neˈe ˈafe neˈe lisilana leˈa liu.
15 Ma kaidaˈi ngwae ˈaˈana tatalafaˈa ki kira
lisia, kira ka faˈarongoa na tatalafaˈa neˈe ˈi
Serae taˈi kini lisilana leˈa ma ka leˈa liu.
ˈUnaˈeri na tatalafaˈa ka baˈea nia ka tua ˈi luma
nia.
16 Sui, tatalafaˈa ka kwatea naˈa dauraˈia ka
folia naˈa ˈania kini neˈeri fuana sa Abram sulia
nia fia fasi na ngwaingwaena nia neˈe ˈi Serae.
Na tatalafaˈa neˈeri ka kwatea na sipsip ki, ma
nanigot ki, ma buluka ki, ma dongki ki, ma kamel
ki, faˈinia na ngwae rao ˈoˈo ki, ma kini rao ˈoˈo
ki fuana sa Abram.

17 Bore ma duˈungana na tatalafaˈa ngalia ˈi
Serae ˈafe sa Abram ka tua faˈinia, Iawe ka
kwatea maˈi mataˈinga taˈa ki fuana faˈalilana
tatalafaˈa neˈeri faˈinia na ngwae nia ki.

18 ˈUnaˈeri nia ka saea sa Abram ka leka maˈi
siana, ma ka fata ˈuri ana, “Faˈuta neˈe ˈoko sasi
ˈuri aku kwa? Faˈuta neˈe noaˈa ˈoe kosi saea
fuaku neˈe na kini neˈe ˈafe ˈoe?
19 ˈOko saea lala ˈania na ngwaingwaena ˈoe
goˈo, nia ne nau fasi kui ngalia fuana ˈafe nau.
Aia, ngalia naˈa kwau na ˈafe ˈoe, moro ka leka
naˈa kwau.”
20 Sui na tatalafaˈa ka fata silolo fuana ngwae
nia ki, kira ka leka baˈea sa Abram faˈinia ˈafe
nia, kera ka ngalia ru keraˈa ki taˈifau neˈe kera
toˈo ani, ma kera ka leka naˈa faˈasia kula neˈeri.

13

Sa Abram ma sa Lot kera daro

1 Goˈo sa Abram faˈinia ˈafe nia ma sa Lot na
ngela ngwaefuta nia, kira uulu ngwae ki, kira ka
ngalia ru kira ki taˈifau neˈe kira toˈo ani, ma
kira ka faˈasia naˈa ˈi Ejipt. Ma kira ka leka liu
naˈa ˈuana ˈi ˈaena fanoa, leleka kira ka dao ˈi
Negev ana gwauna fanoa ˈi Kenan.
2 Sa Abram nia taˈi ngwae toˈoru, neˈe nia toˈo
ana sipsip ki, ma nanigot ki, ma buluka nia ki,
faˈinia silva ki, ma gol ki logo.
3 Noaˈa kasi tau ˈi buri ˈana, nia ka faˈasia
kula neˈe, ma nia ka ˈidu laˈu ˈuana ta kula laˈu,
leleka nia ka oli ka dao ana na fanoa ˈua ba nia
safitana fanoa doe ˈi Betel ma ˈi Aiae.
4 ˈI neˈeri naˈa neˈe nia ka fiˈi ˈuia na sulufaua
ma ˈi neˈeri nia ka fiˈi foˈosia laˈu Iawe.
5 Ma kaidaˈi sa Lot nia leka leka faˈinia sa
Abram, nia toˈo logo ana sipsip ˈoro ma nanigot
ki, ma buluka ki, faˈinia na luˈuluˈua nia, ma
ngwae ˈoro rao nia ki.

6 Sa Abram ma sa Lot kera toˈo ana ru ˈoro
liu ki neˈe kera noaˈa kasi bolo naˈa faˈinia neˈe
keraˈa ke tua ana taˈi kula, osiˈana na ano nia
noaˈa kasi bolo naˈa faˈinia ru ˈaeˈaela kera ki.
7 ˈUnaˈeri na ngwae ni rao neˈe lia sulia na ru
ˈaeˈaela keraˈa ki, kira ka kwaifatai. Ma kaidaˈi
neˈeri laˈu goˈo, na fufuˈi ngwae sa Kenan faˈinia
fufuˈi ngwae sa Peris, kira tua goˈo ˈada ana
abaˈi kula neˈeri.

8 Sui sa Abram ka fata ˈuri fuana sa Lot,
“Koroˈa taˈi luˈuluˈua goˈo, bore ma ngwae ni
rao nau ki ma ngwae ni rao ˈoe ki, kira inaˈu goˈo
ada ana kwaifataiˈanga. Ru neˈeri nia noaˈa kasi
saga nai.
9 Nia leˈa fuakoro, koro ke daroˈi koro. Ano
neˈe ki ne teo goˈo ˈana, nia leˈa fuana ˈoke filia
ta taˈi bali neˈe ˈoko oga, sui nau ku ngali ta bali.”

10 ˈIu sa Lot ka lia kalia, ma ka lisia na oteotea
doe fafona kafo ˈi Jodan leleka ka dao fanoa
ˈi Soa ana gwauna fanoa. Ano neˈe, ano leˈa
liu mala. Nia lisia neˈe ano neˈe nia toˈo ana
kafo leˈa ka diˈia na kula leˈa neˈe Iawe nia
saungaˈinia etaeta ana ˈi Iden, ma nia ka diˈia
na ano ˈi Ejipt logo. (Ma ana kaidaˈi neˈeri, Iawe
noaˈa kasi faˈalia ˈua ro fanoa doe ˈi Sodom ma
ˈi Gomora ki.)
11-12 Aia sa Lot nia filia fuana ˈidua ˈuana bali
ana fanelana sina ana oteotea fafona kafo ˈi
Jodan, ma nia ka tua ana, ma nia ka leka naˈa
ˈuana kula neˈeri. Sa Abram goˈo neˈe tua buri ˈi
Kenan, bore ma sa Lot nia leka ka tua ˈi safitana
fanoa doe ki neˈe kira tua kalikalia kafo ˈi Jodan,
karangia fanoa doe ˈi Sodom. Kera neˈe kera
daroˈidaroˈo goˈo ˈunaˈeri.

13 Na ngwaˈi toˈa ˈi Sodom ki, kira taˈa liu naˈa,
sulia kira inaˈu ana na sasilana abula taˈangaˈa
ˈi maana Iawe.

Sa Abram leka ka tua ˈi Hebron

14 Buri ˈana neˈe sa Lot faˈasia ka sui naˈa,
Iawe ka fata ˈuri fuana sa Abram, “ˈOke lia ana
kula ki taˈifau kalikaliˈo.
15 Na ano ki taˈifau nini ˈoko lisiˈi, nai baˈa
kwateˈe fuamu faˈinia kwalafa ˈoe, na ano neˈe
ru kamu naˈa sulia kaidaˈi firi.
16 Nai baˈa kwatea kwalafa ˈoe, kira ke baˈa
ˈoro liu, ma noaˈa ta ngwae kasi saiana toˈolada.
Nia ke baˈa ˈato liu fuana toˈolada, ka diˈia logo
neˈe nia ˈato liu fuana toˈolana gegeona ano.
17 ˈOke tataˈe, ma ko leka liu naˈa ana kula ki
taˈifau fafona ano neˈe, osiˈana nau ku kwatea
naˈa ano neˈe ki taˈifau fuamu.”
18 Sui sa Abram ka faˈasia kula neˈeri, ma nia
ka leka ma ka sasia na fanoa nia laˈu ˈi Hebron
ana ano ba karangi ana ai doe ki ˈi Mamre. ˈIu,
ana kula neˈeri, sa Abram ka ˈuia taˈi sulufaua
fuana foˈosilana Iawe.

14

Sa Abram faˈamauria sa Lot

1 Aia, ana kaidaˈi neˈeri, na fai tatalafaˈa
ana fai fanoa doe ki, kira fiku kwailiu fuana
fuˈanga. Na satada neˈe sa Amrafel na tatalafaˈa
ˈi Babilon, sa Ariok na tatalafaˈa ˈi Elasara, sa
Kedolama na tatalafaˈa ˈi Elam, ma sa Tidal na
tatalafaˈa ˈi Goem.
2 Na fai tatalafaˈa neˈe ki, kira leka maˈi fuana
fuˈalilana lima tatalafaˈa ki ana lima fanoa doe
ki, neˈe satada sa Bera na tatalafaˈa ˈi Sodom,

sa Birsa na tatalafaˈa ˈi Gomora, sa Sinab na
tatalafaˈa ˈi Adma, sa Semeba na tatalafaˈa ˈi
Seboeim, ma tatalafaˈa ˈi Bela neˈe ta sata ana
fanoa doe neˈeri neˈe ˈi Soa.
3 Na lima tatalafaˈa neˈeri ki, kira ngalia ngwae
ni ofoˈa kira ki, kira ka fiku maˈi ana oteote ˈi
Sidim. Kaidaˈi neˈe na Asi Mae naˈa neˈe kurua
kula neˈe.
4 Na lima tatalafaˈa neˈe ki, kira tua naˈa sulia
akwala ma ro faˈi ngali ˈi olofana limana sa
Kedolama na tatalafaˈa. Taˈi faˈi ngali ˈi buri
ana, na lima tatalafaˈa ki kira taˈe maˈi ma kira
ka fuˈalia laˈu na tatalafaˈa neˈe.
5 Ma taˈi faˈi ngali ˈi buri ru neˈeri, na
tatalafaˈa sa Kedolama faˈinia ta uulu tatalafaˈa
neˈe, kira kwaima, ma na ngwae ni ofoˈa kira
ki, kira leka maˈi fuana fuˈanga ana kula neˈeri.
Etaeta, na fai tatalafaˈa kira leka maˈi ana fanoa
ˈi Astarot Kenaem, ma kika fuˈa faˈinia na ramo
ki ana fuuˈi ngwae sa Refaem, ma kira ka liufida.
Ma ˈi buri, kira ka leka maˈi ana fanoa ˈi Ham,
ma kika fuˈa faˈinia fuuˈi ngwae sa Susim, ma
kira ka liufida logo. Kaidaˈi kira dao maˈi saena
oteotea ˈi Sabe Kiriataem, kira ka fuˈa faˈinia
fuuˈi ngwae sa Emin, ma kira ka liufida laˈu.
6 Kaidaˈi kira leka maˈi ana gwauna ua ki
ˈi Idom, kira ka fuˈa faˈinia fuuˈi ngwae sa
Hori, ma kira ka liufida, ma kika lalida leleka
ka dao ana fanoa ˈi Elparan karangia taˈi kula
ˈeˈeredeˈa doe.
7 Sui fai tatalafaˈa neˈeri ki kira ka oli ˈuana
fanoa ˈi Kades neˈe ˈi naˈo maˈi kira saea ˈania
ˈi Enmispat. Ma kira ka dau fafia na ano neˈe
fuuˈi ngwae ˈi Amalek. ˈI buri ˈana kira ka leka
laˈu ˈuana fanoa ˈi Hasasontama, ma kira ka

fuˈa faˈinia fuuˈi ngwae sa Amoro neˈe kira tua
ˈi neˈeri, ma kira ka liufida logo. Sui kira ka
leka maˈi ma kika fuˈa faˈinia na lima tatalafaˈa
neˈeri ki.
8 Sui na lima tatalafaˈa neˈeri ki, kira ka ngalia
ngwae ni fuˈanga kira ki, kika leka maˈi ana ote
ˈi Sidim, kira ka salisali masia fuˈanga. Ma kira
ka fuˈa naˈa
9 faˈinia fai tatalafaˈa neˈeri ki.
10 Na ano ana oteotea neˈeri nia ka mata-
mata laˈu ana sulia na kilu ˈoro ki neˈe teo
kwailiu ana neˈe kira fungu ˈania moˈa taˈa.
Kaidaˈi lima tatalafaˈa neˈeri ki kira talaˈae
fuana afirongwaˈanga, kira ka tafi naˈa faˈasia
fuˈanga neˈeri. ˈIu na tatalafaˈa ˈi Sodom ma
tatalafaˈa ˈi Gomora faˈinia ngwae ni ofoˈa kera
ki kika tafi, bore ma kira ˈasida saena kilu neˈeri
ki. Bore ma ta uulu tatalafaˈa faˈinia ngwae ni
ofoˈa kira ki tafi, ma kika ago ˈi gwauna ua ki.
11 Aia na fai tatalafaˈa neˈeri ki kira leka saena
ro fanoa doe ˈi Sodom ma ˈi Gomora, ma kira ka
ngalia taˈifau ru ki ana, faˈinia fanga ki logo.
12 Ana kaidaˈi neˈeri sa Lot neˈe na ngela
ngwaefuta sa Abram, nia tua ˈi Sodom, ma kira
ka ngalia logo faˈinia ru nia ki taˈifau.
13 Bore ma ta ngwae ana fanoa doe neˈeri, nia
tafi ma nia ka leka siana sa Abram, nia ngwae
ana kwalafaˈa sa Eba, ma nia ka faˈarongoa
ˈania ru ki taˈifau fuana. Kaidaˈi neˈeri sa
Abram nia tua goˈo ˈana ana fanoa nia karangia
ˈai doe ki sa Mamre, na ngwae ana kwalafa sa
Amoro. Sa Mamre neˈe faˈinia ro ngwaefuta
nia ki sa Eskol ma sa Anere, kira uulu ngwae
kwaima sa Abram ki, ma kira alangaˈi faˈinia

fuana fikuˈa faˈinia kaidaˈi ana ta fuˈanga.
14 Sa Abram ka rongo faˈarongoˈa neˈe fai
tatalafaˈa neˈe ki kira daua naˈa sa Lot ma kika
ngalia ma kika leka faˈinia, ˈunaˈeri nia ka saea
maˈi ngwae ni ofoˈa ana kula neˈeri kike fiku
maˈi, ma kira ka salisali masia fuˈanga. Ngwaˈi
toˈa neˈeri kira ˈoro ka dao ana 318 ngwae ana
kiraˈa taˈifau. Ma kira ka leka ˈi buri ana fai
tatalafaˈa neˈeri ki, leleka ka dao ana fanoa ˈi
Dan, neˈe nia tua tau liu ˈi ˈaena fanoa.
15 Saena rodo neˈeri, sa Abram nia ka daroˈia
ngwae nia ki ˈania fiku taˈi ngwae ki fuana
fuˈalilana na malimae neˈeri ki, ma kira la
liufida, ma kira ka lalia malimae kira ki leleka
ka dao ana fanoa ˈi Hoba ana bali loˈoko ana ˈi
Damaskas.
16 ˈIu sa Abram ka olitaˈinia ru ki taˈifau neˈe
kira ngaliˈi ki. Nia ka olitaˈinia logo sa Lot faˈinia
ru nia toˈo ani ki, faˈinia ngwaˈi kini ma faˈinia
ti ngwae neˈe kira ngalida ki.

Tatalafaˈa Melkisadek nia faˈaleˈa sa Abram

17 Kaidaˈi sa Abram nia oli maˈi faˈasia fuˈanga
neˈe nia liufia fai tatalafaˈa ki, na tatalafaˈa ˈi
Sodom ka leka kwau masia ka kwaloa maˈi ana
oteote kira saea ˈania ˈi Sabe, ta sata laˈu ana ote
neˈeri neˈe na oteotea tatalafaˈa.
18 Sui sa Melkisadek nia na tatalafaˈa ana
fanoa doe ˈi Salem ma nia ta fata abuˈa laˈu
ana God neˈe tasa ka liu, nia leka maˈi ana kula
neˈeri, nia ka kwatea fanga ma waen fuana sa
Abram.
19 Ma nia ka faˈaleˈa sa Abram, ma ka fata ˈuri,

"Abram, God neˈe tasa ka liu neˈe nia
saungaˈinia mamanga ma ano nia ke baˈa
faˈaleˈa ˈoe.

20 Kulu tafea God neˈe tasa ka liu. Niaˈa kwaiˈafi
amu ˈoko liufia na malimae ˈoe ki ana
fuˈanga."

Sui sa Abram ka ngalia taˈifau ru neˈe nia ngaliˈi maˈi faˈasia fai tatalafaˈa neˈe kiri, ma nia ka daroˈia ˈania akwala kabu ru, ma nia ka kwate ta taˈi kabu fuana sa Melkisadek na tatalafaˈa.

21 Sui tatalafaˈa ˈi Sodom ka fata ˈuri ana sa Abram, "Ru neˈe ki taˈifau niniˈa ˈoko ngalia ana fai tatalafaˈa neˈe ki, ˈoko saiana ˈoke goniˈi naˈa fuamu. Bore ma ngwae nau ki goˈo neˈe, ˈoke olitaˈinida maˈi fuaku."

22 Bore ma sa Abram ka fata ˈuri ana, "ˈI maana God Iawe neˈe tasa ka liu neˈe nia saungaˈinia na mamanga, ma ano, nau ku sasia taˈi alangaˈi ˈato ˈania satana,

23 nau noaˈa naisi dau fafia ta ru ana ru ˈoe ki. Ta ˈaba dadalo ˈua fuana firiˈilana butu ˈoe ki, niˈi ke baˈa oli nama fuamu, ˈasu ˈubani ˈoe koto fata ˈuri aku ana ta kaidaˈi, 'Nauˈa goˈo neˈe nau ku faˈatoˈoru sa Abram.'

24 Noaˈa naisi gonia ta ru ana ru nini nau ku ngaliˈi maˈi fuaku ki. Na fanga neˈe na ngwae nau ki kira aniˈi ka sui goˈo ki neˈe nau ku saeleˈa aniˈi. Bore ma uulu ngwae kwaima nini nau ki sa Anere, sa Eskol, ma sa Mamri, neˈe kira fiku faˈinau fuana fuˈanga, kira goˈo neˈe nia leˈa fuana ˈoke alaˈania kira ke lafua kabu kira ki faˈasia ru neˈana ki."

15

God nia alangaˈi ka kwatea ano ˈi Kenan fuana kwalafa sa Abram

1 Buri ˈana kaidaˈi neˈeri Iawe ka fata faˈinia
sa Abram saena taˈi maliu boleˈa ka fata ˈuri ana,
“Abram kwa! Noaˈa ˈoe kosi maˈu. Nai baˈa liaˈa
leˈa suliˈo ˈasu ˈubani ta ru taˈa ka fiˈi faˈali ˈoe.
Ma nai baˈa kwaiara ˈoe.”
2 Bore ma sa Abram ka fata ˈuri, “God kwa!
ˈAeˈo Iawe, faˈuta neˈe ˈoko oga kwaiaralaku?
Nau ku ˈiri toˈo ana ta ngela neˈe ke baˈa ngalia
fuliku ma ka ngalia ru neˈe nau ku toˈo ani ki.
Na ngwae rao ˈoˈo neˈe sa Eliesa na ngwae ˈi
Damaskas goˈo neˈe ke baˈa ngalia fuliku kaidaˈi
nai mae ana.
3 Noaˈa ˈoko ˈiri kwatea ta ngela fuaku. Ma
kaidaˈi nau ku mae, na ngwae rao ˈoˈo neˈe goˈo
neˈe ke baˈa ngalia na ano nini nau ki faˈinia ru
nau ku toˈo ani ki taˈifau.”
4 Sui nia ka rongoa laˈu neˈe Iawe fata ˈuri
ana, “Na ngwae rao ˈoˈo neˈana noaˈa kasi ngalia
taˈifau ru ˈoko toˈo ani ki, taˈi ngela mamana ˈoe
naˈa talamu neˈe ke baˈa futa amu, nia naˈa neˈe
ke baˈa ngalia fulimu.”
5 Buri ˈana, Iawe ka ngalia sa Abram ka leka
ˈi maa, ma nia ka fata ˈuri ana, “ˈOke lia alaˈa
saena mamanga kwa! Ma ˈoko ili ˈuana toˈolana
bulubulu loeri ki. ˈOko fia ˈoko saiana toˈolada
leleka ka sui kwa? Sali nia noaˈa ne! Nau ku
saea fuamu, na ngela neˈe ke baˈa futa maˈi
ana kwalafa ˈoe, kike baˈa ˈoro liu diˈia na
bulubuluna salo loeri.”

6 Sa Abram nia faˈamamana Iawe, ma osiˈana neˈe nia faˈamamana ˈunaˈeri, Iawe ka lisia nia
na ngwae ˈoloˈolo.
7 Aia Iawe ka fata ˈuri ana, “Nauˈa naˈa neˈe
Iawe, nau ku talaˈiˈo maˈi faˈasia fanoa doe ˈi Ur
ana ˈi Kaldia, ˈiri ˈoke leka maˈi ana kula neˈe
fasi ˈiri nai kwatea ano neˈe ki na ru ˈoe ki.”
8 Bore ma sa Abram ka lidi ˈuri ana, “God kwa!
ˈUri ma nai baˈa sai faˈuta ana neˈe ano neˈe ru
nau?”
9 Ma Iawe nia ka fata ˈuri ana, “Leka ˈoko
ngalia maˈi ta taˈi buluka, ma ta taˈi nanigot,
ma ta taˈi sipsip ngwane neˈe kira tua naˈa sulia
uulu faˈi ngali ki. Ma ˈoko ngalia maˈi ta taˈi
bola ma ta taˈi faˈi fao fiˈi doe, ˈoke ngalida maˈi
siaku.”
10 ˈIu ma sa Abram nia ka leka ma ka ngali
taˈifau maˈi ana ru neˈeri ki fuana Iawe. Ma nia
ka saungida ka mae, ma nia ka kakasia na uulu
ru ˈaeˈaela neˈeri ki ˈania ro balibali ruˈa, ma
nia ka aluda ˈania ro tatalaˈi ru ki, neˈe ta taˈi
balibali ru ana ru ˈaeˈaela neˈeri ki nia tua taˈi
bali, ma ta balibali ru ai ka tua ana ta bali. Bore
ma ro faˈi noˈo neˈeri ki, nia ˈiri kakasi kera.
11 Na faˈi noˈo doe neˈe kira tua fuana ˈanilana
noni ru mae ki, kira leka maˈi, bore ma sa Abram
ka lalida.
12 Kaidaˈi sina nia talaˈae ka kuru naˈa, sa
Abram ka maliu liu naˈa diˈia naˈa ta ngwae
mae, ma nia ka maliu bolea, nia lisia taˈi
maˈerodo doe nia leka maˈi ma ka suˈu fafia, ma
nia ka maˈu liu.
13 Sui Iawe ka fata ˈuri fuana, “Na ngela ˈoe
ki neˈe kira ke baˈa saka maˈi burimu, kike baˈa
leka tua ana ta kula matamata neˈe kira ke baˈa
diˈia ngwae kwaita ki ana kula neˈeri. ˈIu kira

ke baˈa rao ˈoˈo goˈo fuana ngwae ki ana kula neˈeri, ma ngwae ana na kula neˈeri kira ke baˈa faˈakaisida liu naˈa leleka na fai talangaˈi fai ngali ki ka sui,
14 bore ma nai baˈa nangasia ngwaˈi toˈa neˈe kira ke faˈakaisi kamu. Ma kaidaˈi ngela ˈoe ki ke baˈa faˈasia fanoa neˈeri kira ke baˈa ngalia ru ˈoro leˈa ana fanoa neˈeri faˈinida.
15 Ma ˈaeˈo sa Abram, ˈoke baˈa mauri tau, leleka ka dao ana kaidaˈi neˈe ˈoko ngwaro ko kokoˈo naˈa, ma ˈoke fiˈi mae ˈani aroaroˈa ma kira ke baˈa kwaiato leˈa amu.
16 Bore ma ngelamu neˈe kira ke futa maˈi ana kwalafa ˈoe, kike baˈa tua ana ta fanoa matamata sulia kaidaˈi tau, sui mala fuuˈi ngwae ˈoe fiˈi oli laˈu maˈi ana ano neˈe. Noaˈa naisi baˈa lalia basi fuuˈi ngwae sa Amoro neˈe kira tua ˈi Kenan ana kaidaˈi neˈe, leleka ka dao ana kaidaˈi neˈe na falafala kira ki ke taˈa liu mala. Ana kaidaˈi neˈeri mala neˈe nai fiˈi nangasida, ma nau ku fiˈi lalida faˈasia fanoa neˈe, sui mala ngela neˈe futa ana kwalafa ˈoe ki, kira ka fiˈi oli laˈu maˈi ana kula neˈe.”
17 Aia kaidaˈi neˈe sina nia kuru ka sui naˈa ma kula neˈeri ka maˈerodoˈa naˈa, tona bore sa Abram nia lisia taˈi fai tini nia fungu naˈa ana mafula neˈe sasuna nia sasu maˈi faˈasia, ma taˈi bobo raˈi ˈai neˈe mafula dua ka doe ana. ˈIu na ro ru neˈeri ki kera leka ˈi safitana ˈania ro tatalaˈi ru ˈaeˈaela ba kiri.
18 Ma ana asoa neˈeri nama Iawe ka sasia fau alangaˈinga faˈinia sa Abram, ma nia ka fata ˈuri, “Nai baˈa kwatea na ano neˈe ki fuana fuuˈi ngwae ˈoe neˈe kira futa olitamu. Na ano neˈe nia ˈita ana kafo tiˈitiˈi neˈe ana gwauna fanoa,

neˈe maˈetoto ano ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt, leleka ka dao ana kafo ˈi Iufretes ana ˈaena fanoa.
19-21 Na ngwaˈi toˈa neˈe kira tua ˈua ana ano neˈeri ki ana kaidaˈi neˈe, kira ana fuuˈi ngwae sa Ken, olitana sa Kenis, olitana sa Kadmon, olitana sa Het, olitana sa Peris, olitana sa Refaem, olitana sa Amoro, olitana sa Kenan, olitana sa Gigas, ma olitana sa Jebus."

16

ˈI Hega alua ta ngela ngwane fuana sa Abram

1 Aia nia leleka maˈi ka dao ana kaidaˈi neˈe ˈi Serae, na ˈafe sa Abram, nia noaˈa kasi toˈo ana ta ngela. Bore ma nia toˈo ana taˈi kini rao ˈoˈo, nia kini ˈi Ejipt, ma satana neˈe ˈi Hega.
2 Goˈo ˈi Serae ka saea fuana sa Abram ka ˈuri, "Nia leleka maˈi ka dao naˈa ˈuri, Iawe nia lui nau noaˈa naisi alu ngela. Nau ku fia ru neˈe leˈa, ˈoke leka teo goˈo faˈinia kini rao ˈoˈo nau, sali nia saiana ke alua ta ngela fuaku."
Ma sa Abram ka alafafia alaˈanga nia.
3 Ma kira tua naˈa sulia akwala faˈi ngali ka sui naˈa ˈi Kenan, kaidaˈi ˈi Serae nia saea fuana araˈi nia sa Abram ka ngali ˈi Hega.
4 Aia ma sa Abram ka teo naˈa faˈinia ˈi Hega leleka ma nia ka ina naˈa. Ma kaidaˈi nia saiana neˈe nia ina ka sui naˈa, na manata ka lafua liua naˈa, ma nia ka inaˈu ana lia fafilana ˈi Serae.
5 ˈUnaˈeri ˈi Serae ka fata ˈuri fuana sa Abram, "Na kini neˈe na gwauna taˈa liu naˈa aku, ma ˈaeˈo naˈa ninˈa ˈoko sasia ru neˈe. Nau ku kwatea maˈi ka ˈafe ˈoe, bore ma kaidaˈi nia saiana neˈe nia ina naˈa, nia lafe liu naˈa, ma kaidaˈi ˈoro ki goˈo neˈe nia lia toli goˈo ˈana ana

nauˈa. Ru neˈe nia kasi leˈa. Nau ku oga Iawe ka
matalangaˈi koro fasi ˈiri ke faˈataˈi koro sa taˈi
neˈe saga akoro.”
6 Ma sa Abram ka fata ˈuri ana, “Aia, nia leˈa
goˈo ˈana, kini rao ˈoˈo neˈe nia ru ˈoe niniˈa, ma
nia ka tua goˈo ˈi olofana limamu. ˈOko saiana
ˈoke sasia goˈo ˈamu ta ru ana niaˈa neˈe ˈoko
oga.”
Aia ma ˈi Serae ka tua naˈa fuana faˈalagalana
ˈi Hega, ma leleka ˈi Hega ka tafi naˈa.
7 Ma nia ka leka tua naˈa ˈana ana taˈi kula
ˈeˈeredeˈa ˈi ninimana taˈi mae kafo busu neˈe
teo ˈi ninimana tala neˈe leka ˈuana ˈi Suru ana
gwauna fanoa. Ma na ˈainsel Iawe nia leka maˈi
ma ka lisia ana kula neˈeri,
8 ma nia ka saefilo ˈuri ana, “Hega kwa! ˈOko
talaˈae ko leka maˈi faˈasia ˈi faˈi niniˈa? Ma
ˈoke leka ˈi faˈi niniˈa? ˈAeˈo niniˈa na kini rao
ˈoˈo ba ˈi Serae niniˈa!”
Ma ˈi Hega ka fata ˈuri, “Nau ku tafi maˈi
faˈasia kini ˈaˈana nau ˈi Serae niniˈa.”
9 Ma ˈainsel neˈeri nia ka fata ˈuri ana, “ˈOke
oli nama fuana ˈi Serae, ma ˈoko roˈo nama sulia
fatalana laˈu.”
10 Ma na ˈainsel neˈeri ka fata laˈu ˈuri fuana,
“Na ngela neˈe ke baˈa futa maˈi amu ki, nai baˈa
kwateda kira ke ˈoro liu, ma noaˈa ta ngwae kasi
bolo faˈinia toˈolada.
11 Ana kaidaˈi neˈe, ˈoko ina naˈa, ma ˈoke
baˈa faˈafuta taˈi ngela ngwane. Ma ˈoke baˈa
faˈasata nama ˈania sa Ishmael, duˈungana ˈoko
nonifii liu naˈa, ma ˈoko angi maana Iawe, ma
nia ka rongo ˈoe.*

* **16:11** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Ishmael’ fadalana neˈe ‘Nia rongoa’.

12 Bore ma ngela nari ˈoe nia ke baˈa diˈia ta
dongki kwasi neˈe nia donga manataˈanga nia
ki talana. Ma nia ke baˈa fuˈalia ngwae ki ma
ngwae ki taˈifau kike baˈa fuˈalia. Nia ke baˈa
tua tau taˈifilia faˈasia luˈuluˈua nia."
13 Sui ˈi Hega ka manata ˈana ˈuri talana,
"Reala kwa! Nau ku lisia naˈa Iawe neˈe nia lisi
nau ma nia lia sulia nau." ˈUnaˈeri ˈi Hega nia ka
kwatea ta sata laˈu fuana Iawe, sata neˈeri ˈuri,
"El Roe" fadalana neˈe ˈuri, "God nia lisi nau ma
nia lia sulia nau."
14 ˈUnaˈeri neˈe ka talaˈae maˈi ana kaidaˈi
neˈeri leleka ka dao ˈi taˈena, na ngwae ki kira
ka saea na maˈe kafo busu neˈe nia ˈi safitana ro
fanoa doe neˈeri ki ˈi Kades ma ˈi Bered ˈania ˈi
"Bere Lahai Roe" fadalana neˈe "ˈI maˈe busu na
God niniˈa nia mauri, ma niniˈa nia ka lisi nau
maˈi."
15 Sui ˈi buri ˈana ˈi Hega nia ka faˈafuta
taˈi ngela ngwane neˈe maˈa nia nama neˈe
sa Abram, ma sa Abram ka faˈasata ˈania sa
Ishmael.
16 Ana kaidaˈi neˈeri sa Abram nia tua naˈa
sulia na kwalu akwala faˈi ngali ma ono faˈi
ngali.

17

God ka fada laˈu sulia fau alangaˈinga nia faˈinia sa Abram

1 Aia sa Abram nia dao naˈa ana siko akwala
ma siko faˈi ngali, Iawe nia leka maˈi ma ka fata
ˈuri fuana, "Nauˈa naˈa neˈe God neˈe nau ku
toˈo ana ngasingasiˈanga ki taˈifau. ˈOke roˈo
nama suli nau, ma ˈoke sasia nama na ru ˈoloˈolo
ki, fasi ˈiri

2 nai baˈa sasia na fau alangaˈinga faˈiniˈo, ma
nai baˈa kwatea ngela ki neˈe kira ke futa maˈi
ana kwalafa ˈoe kike baˈa ˈoro liu.”
3 Sui sa Abram nia ka ˈoto gwau toli leleka na
maana ka toˈo toˈona ano. Ma God ka fata ˈuri
fuana,
4 “Bali nau ana fau alangaˈinga nini nai baˈa
sasia faˈiniˈo nia ˈuri: Nau ku alangaˈi fuamu,
ˈoke toˈo ana kwalafa ˈoro, ma kira ke baˈa
tatakolaˈa ka alu fuuˈi ngwae ˈoro liu ki.
5 Noaˈa kira kasi baˈa saeˈo naˈa ˈania sa
Abram. Nia eta ana kaidaˈi neˈe ka oli alaˈa, na
satamu sa Abraham, osiˈana nau ku sasia ˈoko
koˈo bora ana fuuˈi ngwae ˈoro liu ki.
6 Nai baˈa kwatea ˈoke toˈo ana ngela ˈoro, ma
kira ke baˈa tatakolaˈa ka alu fuuˈi ngwae ˈoro
liu ki, ma ti ai ada kike baˈa tatalafaˈa ana kula
kira ki.
7 Na fau alangaˈinga nini nau ku sasia faˈiniˈo
ana kaidaˈi neˈe, nia ke baˈa teo tari faˈiniˈo
ma faˈinia ngela neˈe kike baˈa futa maˈi ana
kwalafa ˈoe. Nauˈa naˈa neˈe God ˈoke foˈosia.
Ma nauˈa naˈa neˈe God na ngelamu neˈe kike
baˈa futa maˈi ana kwalafa ˈoe, kira ke foˈosia
logo.
8 Kaidaˈi neˈe kamu tua ana ano neˈe, diˈia
goˈo amuˈa ta ngwae kwaita, bore ma nai kwate
naˈa ano neˈe fuamu faˈinia ngelamu neˈe kira
futa maˈi ana kwalafa ˈoe. Na ano neˈe ki ru
kwalafa sa Kenan ki, niˈi ke baˈa ru kamu ki
naˈa. Ma kamu ke baˈa toˈo naˈa ana ano neˈe
sulia kaidaˈi firi, ma nauˈa naˈa neˈe God kamu
ke foˈosia.”
9-11 Sui God ka fata laˈu ˈuri fuana, “Bali ˈoe
ana fau alangaˈinga nini nia ˈuri: ˈAeˈo faˈinia

ngwae neˈe kira ke baˈa futa maˈi ana kwalafa ˈoe, kamu alangaˈi ke roˈo sulia nau. Na toto neˈe faˈataˈinia kamu dauˈa sulia alangaˈinga kamu nia ˈuri: Kamuˈa ngwangwane ki taˈifau kamu ke ˈolo faˈataˈinia nama.
12 Talaˈae naˈa ana kaidaˈi neˈe kamu ke ˈolo faˈataˈinia ana ngela ngwane tiˈitiˈi neˈe kira futa maˈi ana kwalafa ˈoe, neˈe nia futa ka tua sulia kwalu asoa ki. Ma kamu ke ˈolo faˈataˈinia logo na ngwae rao ˈoˈo kamu ki neˈe kamu folida maˈi ana ngwae kwaita ki.
13 Ngwae ki taˈifau neˈe kira tua faˈi kamu, kamu ke ˈolo faˈataˈinia nama. Na falafala neˈeri na toto neˈe nia faˈataˈi firi ana na alangaˈinga nau ku sasia faˈi kamu, nia kasi baˈa sui.
14 Ta ngwae neˈe nia noaˈa kasi ˈolo faˈataˈinia, noaˈa naisi baˈa lia saiana neˈe nia ta ngwae ana ngwae nau ki, osiˈana nia kasi dau sulia na bali nia ana alangaˈinga nini nau ku sasia ka sui naˈa maˈi faˈi kamu.”

15 God nia ka fata laˈu ˈuri, “Eta ˈi taˈena, ˈoe kosi saea naˈa ˈafe ˈoe ˈania ˈi Serae. Kaidaˈi neˈe satana ˈi Sera naˈa.
16 Nai baˈa faˈaleˈa nia ma nia ke baˈa faˈafuta taˈi ngela ngwane fuamu. Ma osiˈana neˈe nau ku faˈaleˈa nia ˈi Sera, nai kwatea nia ke baˈa teˈa fuana ngwae ana fuuˈi ngwae ˈoro ki. Ma na tatalafaˈa ki ke saka maˈi faˈasida.”

17 Sui sa Abraham ka ˈoto gwau toli leleka maana ka toˈo toˈona ano, bore ma nia talaˈae ka gaˈa lala kaidaˈi nia manata ˈuri, “Reala kwa! ˈAfitaˈi liu ta ngwaeˈa neˈe tua sulia 100 faˈi ngali ka alua ta ngela. Ma ˈi Sera bore nia ka siko akwala faˈi ngali naˈa ana, nia bore noaˈa

kasi bolo naˈa faˈinia alu ngelaˈa.”

18 Sui sa Abraham ka saefilo ˈuri ana God,
“Faˈuta, diˈia nau ku mae, ˈaeˈo alaˈania neˈe sa
Ishmael ke ngali ru ki taˈifau neˈe ˈoke kwateˈe
fuaku?”

19 Bore ma God nia fata ˈuri, “Noaˈa kasi
ˈuira laˈu! Na ˈafe ˈoe ˈi Sera ke baˈa faˈafuta
taˈi ngela ngwane, ma ˈoke baˈa saea ˈania sa
Aesak. Nai baˈa dau sulia na fau alangaˈinga
nau faˈinia, ma faˈinia kwalafa nia. Na fau
alangaˈinga nari nau, nia noaˈa kasi baˈa sui.

20 Nau ku rongoa naˈa na tae neˈe ˈoko saefiloa
fuana sa Ishmael, nai baˈa faˈaleˈa, fasi ˈiri nia
ke toˈo ana ngela ˈoro, ma ngela ˈoro laˈu ke baˈa
futa ana kwalafa nia. Nia ke baˈa maˈa fuana na
akwala ma ro ngwae ˈaˈana, ma nai baˈa kwatea
kwalafa nia ke alu ta fuuˈi ngwae doe liu.

21 Bore ma nai baˈa dau sulia na fau
alangaˈinga nau faˈinia ngela ˈoe sa Aesak neˈe
ˈi Sera ke baˈa alua ana kaidaˈi ˈuri nama ana
faˈi ngali loeri maˈi.”

22 Kaidaˈi God nia alaˈa faˈinia sa Abraham ka
sui, nia ka leka naˈa ˈana.

23-24 Ana faˈi asoa neˈeri, sa Abraham ka sasi
naˈa diˈia neˈe God nia saea fuana. Sa Abraham
ma ngela nia sa Ishmael, faˈinia ngwae ki taˈifau
neˈe kira tua faˈinia, kira ka ˈolo faˈataˈinia
naˈa. Na ngwae neˈe futa saena luma nia, ma
ngwae rao ˈoˈo nia ki taˈifau neˈe nia folida, kira
bore kira ˈolo faˈataˈinia naˈa taˈifau logo. Ana
kaidaˈi neˈeri nia dao naˈa ana siko akwala ma
siko faˈi ngali ana.

25 Ma na ngela nia sa Ishmael ka dao naˈa ana
akwala ma uulu faˈi ngali.

26 Sa Abraham faˈinia sa Ishmael keroˈa ka ˈolo
faˈataˈinia ana taˈi asoa neˈeri nama,
27 faˈinia ngwae neˈe futa saena luma nia ki
ma na ngwae kwaita ki logo.

18

God nia dao toˈona sa Abraham

1 Iawe nia leka laˈu maˈi saena sa Abraham
karangia ana ai doe ki ˈi Mamre. Ana taˈi kaidaˈi
saena tofongana asoa, kaidaˈi sina nia ˈakoˈako
liu, sa Abraham nia tua ˈana maana sinamaa ana
babala nia.
2 Nia lia kwau, nia ka lisia na uulu ngwae ki,
kira uu goˈo ada ana ˈi maana. Kaidaˈi nia lisia
na uulu ngwae neˈeri ki, nia tataˈe ˈaliˈali, ma
ka leka saka fuana na uulu ngwae neˈeri ki. Ma
kaidaˈi nia dao karangida, nia ka ˈoto gwau toli
leleka maana ka toˈo toˈona ano,
3 sui nia ka fata ˈuri, “Uulu ngwae neˈe ki,
nia leˈa liu mala neˈe kaumulu leka maˈi muka
dao ana fanoa nau. Reala ˈae, noaˈa kamu kasi
liu daofaˈi liu, mulu leka muka mango tiˈitiˈi
basi faˈi kaimili. Nau ku saeleˈa liu mala fuana
ˈafilamuˈa.
4 Nai baˈa leka ngalia maˈi kala kafo fasi ˈiri
muke taufia ˈaemuˈa. Kamu saiana muke mango
tiˈitiˈi basi ˈi nununa ˈai neˈe ki.
5 Kaidaˈi neˈe nai leka ngalia basi maˈi ta kala
fanga fuaumulu ˈiri muke faˈangasi basi ˈania
fuana lekaˈa. Nia leˈa liu mala neˈe kamu leka
maˈi muka dao ˈi fanoa kami ˈuri, ma nau ku
saeleˈa liu mala fuana ˈafilaumulu.”

Sui uulu ngwae neˈeri ki kira ka fata ˈuri, “Baˈafakuˈa liu, kaimili saeleˈa liu mala fuana neˈe ˈoko sasi ˈuira.”

6 Sui sa Abraham ka lima lakolako ka leka ruˈu saena babala nia, ma ka ˈuri ana ˈi Sera, “ˈAliˈali! Leka ngalia maˈi ta kala buta flaoa leˈa mala ma ˈoko sasia maˈi ta kala afu beret.”

7 Ma nia ka lalili ana kula neˈe na buluka nia ki tua ana, ma nia ka efoa mala taˈi bibi buluka kubu leˈa. Sui nia ka saea fuana taˈi ngwae ni rao nia ka ˈaliˈali ka saungia ka mae, ma ka salisali ana ti fasi buluka fuana uulu ngwae neˈeri ki, kira ke ˈaniˈi.
8 Ma kaidaˈi fanga ki duˈa naˈa, nia ka ngalia ti meleke ma ti krim faˈinia fanga neˈeri ki, ma ka ngalia fuana uulu ngwae neˈeri ki, ˈi ˈaena ˈai neˈe kira tua ana, ma nia ka alua fanga ki ˈi naˈoda. Kaidaˈi neˈe kira fanga ˈada, nia ka lia sulida.

9 Ma uulu ngwae neˈeri ki kira ka lidi ˈuri ana sa Abraham, “Faˈuta na ˈafe ˈoe ˈi Sera nia mo ˈi faˈi?”

Ma nia ka fata ˈuri, “Nia tua goˈo ˈana saena babala loˈoba.”

10 Taˈi ngwae adulu ana uulu ngwae neˈeri ki ka fata ˈuri fuana sa Abraham, “Ana faˈi ngali loeri maˈi, ana madamo neˈe logo, nai baˈa oli maˈi, kui lisi kamu laˈu, ma ana kaidaˈi neˈeri ˈafe ˈoe ke baˈa faˈafuta taˈi ngela ngwane.”

ˈIu ˈi Sera nia tua ˈi buri ana sa Abraham, ˈi saena na babala karangi na sinamaa, ma nia rongoa alaˈanga neˈeri.

11 Ma ana kaidaˈi neˈeri, sa Abraham ma ˈi
Sera kera ngwaro naˈa, ma ˈi Sera noaˈa kasi toˈo
naˈa ana mataˈinga kini ki.
12 Ma nia ka tua ka manata ana ˈuri, “Nau
ku ngwaro ka sui naˈa. ˈAfitaˈi liu nai baˈa
saeleˈanga sulia alua ta ngela. Ma araˈi nau bore
nia ka ngwaro ka sui naˈa.” Sui na liana ka
gaˈagaˈala ˈana talana.
13 Goˈo Iawe ka fata ˈuri ana sa Abraham,
“Faˈuta neˈe ˈi Sera ka gaˈa? Faˈuta neˈe nia ka
saea neˈe nia ngwaro ka sui naˈa, ma nia noaˈa
kasi bolo neˈe nia ke faˈafuta ta ngela?
14 Nauˈa naˈa neˈe Iawe. Noaˈa goˈo ta ru kasi
ˈafitaˈi fuana Iawe ka sasia. Faˈi ngali loeri, nai
baˈa oli laˈu maˈi kui lisi kamu laˈu, ma ana
kaidaˈi neˈeri ˈi Sera ke baˈa toˈo naˈa ana taˈi
ngela ngwane.”
15 ˈI neˈeri ˈi Sera ka maˈu liu, ma nia ka ˈoso
ka ˈuri, “Nau noaˈa kusi gaˈa goˈo ba.”
Bore ma Iawe nia fata ˈuri, “Noaˈa, ˈoko gaˈa
ba!”

Sa Abraham lidilana God fuana manatalana ngwae ˈi Sodom ki

16 Kaidaˈi uulu ngwae baera kira fanga ka
sui, kira ka leka ˈuana fanoa doe ˈi Sodom.
Ma kaidaˈi uulu ngwae neˈeri ki kira leka, sa
Abraham leka logo faˈinida fuana faˈasilana
uulu ngwae neˈeri ki saena taˈi tala.
17 Ma kaidaˈi kira leka goˈo ˈada, Iawe nia
manata ˈuri, “Ru niniˈa nai baˈa sasiˈi ki, noaˈa
naisi sofongaˈinida faˈasia sa Abraham.
18 Na ngela neˈe kike baˈa futa maˈi ana
kwalafa nia ki, kike baˈa ˈoro liu mala, ma kira

ke alua fuuˈi ngwae ngasingasiˈa. Ma nai baˈa
rao ˈania ngwae neˈe fuana faˈaleˈalana fuuˈi
ngwae ki taˈifau ana magalia nege.
19 Nai kwatea ma nia ke faˈamanata ngela nia
ki, ma ngwaˈi toˈa neˈe kike baˈa futa maˈi ana
kwalafa nia ki, fasi ˈiri kike roˈosuli nau, ma kira
ke sasi sulia falafala saga, ma ka leˈa ki. Ma
si diˈia kira sasi ˈunaˈeri, nai baˈa sasia ru ki
taˈifau neˈe nau ku fata alangaˈiniˈi ka sui naˈa
fuana.”
20 Sui Iawe ka fata ˈuri fuana sa Abramham,
“Nau ku sai naˈa ana ru taˈa ki neˈe ngwaˈi toˈa
ˈi Sodom ma ˈi Gomora kira fuliˈi.
21 Nia taˈa ka tasa, ma nia kwate ma nau kui
koso nama toli ana ro fanoa doe neˈe ki fasi ˈiri
nai dao toˈoni niˈi mamana nama ka noaˈa.”
22 Sui, ro ngwae ka liu dao faˈi liu ˈuana ˈi
Sodom. Bore ma Iawe nia tua buri faˈinia sa
Abraham.
23 Sui sa Abraham ka leka karangi ana Iawe,
ma ka saefilo ˈuri ana, “Faˈuta kwa, ˈuri ma ˈoke
baˈa saungia logo ngwae leˈa ki faˈinia ngwae
taˈa ki?
24 Si diˈia ˈoko dao toˈona na lima akwala
ngwae leˈa ki kira tua goˈo ˈada ˈi Sodom, ˈoke
baˈa alaˈania ngwae ki taˈifau ana fanoa doe
fuiri kike mauri osiˈana lima akwala ngwae leˈa
neˈeri ki.
25 Nau ku fia, noaˈa ˈoe kosi malangisia kiraˈa
taˈifau ˈunaˈeri. Si diˈia ˈoko malangisia fanoa
doe neˈe na ngwaˈi toˈa taˈa ma ngwaˈi toˈa leˈa
kike mae taˈifau goˈo, sasiˈa ˈunaˈeri noaˈa laˈu
falafala ˈoe neˈeriˈa. Noaˈa ˈoe kosi sasi bolo
fuana ngwae taˈa ki faˈinia ngwae leˈa ki. ˈAeˈo
naˈa neˈe ngwae fuana na matalangaˈilana na

magalia, ma kwai matalangaˈilamu fuana ngwae
nia ka saga.”
26 ˈUnaˈeri Iawe ka fata ˈuri, “Si diˈia nau ku
dao toˈona na lima akwala ngwae leˈa ki kira tua
goˈo ˈada ˈi Sodom, nai baˈa alaˈania ngwae ki
taˈifau ana fanoa doe fuiri kike mauri osiˈana
lima akwala ngwae leˈa neˈeri ki.”
27 Sui sa Abraham ka fata laˈu ˈuri, “Iawe ˈae,
ˈoe kosi manata suli nau neˈe nauˈa na ngwae
goˈo, nau ku uu ˈi naˈomu fuana fataˈa sulia ru
neˈe. Nau ku saiana neˈe nau ku ˈiri toˈo ana ta
ngasingasiˈanga fuana alaˈanga ˈuri.
28 Bore ma, si diˈia ˈoe noaˈa kosi dao ana ta
lima akwala ngwae leˈa ki, bore ma ˈoko dao
goˈo ana ta fai akwala ma lima ngwae goˈo neˈe
tua, ta tae neˈe ˈoke baˈa sasia kwa! ˈUri ma ˈoko
saiana ˈoke baˈa malangisia goˈo ˈamu ngwae
ki taˈifau ana fanoa doe fuiri, osiˈana neˈe lima
ngwae leˈa ki kira olidoko?”

Ma Iawe ka fata ˈuri, “Si diˈia nau ku dao
toˈona fai akwala ma lima ngwae leˈa kira tua
goˈo ˈada, nau noaˈa kusi malangisia fanoa doe
neˈana.”
29 ˈUnaˈeri sa Abraham ka fata laˈu ˈuri, “Sali
ta fai akwala ngwae leˈa ki goˈo neˈe kira tua.”

Sui Iawe ka fata ˈuri, “Si diˈia nau ku dao
toˈona ta fai akwala ngwae leˈa ki neˈe kira tua
ana, noaˈa naisi malangisia fanoa doe neˈeri.”
30 Ma sa Abraham ka fata laˈu ˈuri, “Aofia ˈae,
ˈoe kosi oga taˈa fuaku, bore ma nai alaˈa laˈu ne.
Faˈuta kwa, si diˈia ta uula akwala ngwae leˈa ki
goˈo neˈe kira tua, ˈuri ma ˈoke malangisia goˈo
ˈamu fanoa doe fuiri?”

Ma Iawe ka fata ˈuri, “Si diˈia neˈe nau ku dao toˈona neˈe ta uulu akwala ngwae leˈa ki neˈe kira tua, noaˈa naisi malangisia.”

31 Sui sa Abraham ka fata laˈu ˈuri, “Aofia ˈae, ˈoe kosi fia laˈu neˈe nau ku manata lafu nau, kaidaˈi nau ku alaˈa faˈiniˈo ˈuri, faˈuta si diˈia ta ro akwala ngwae leˈa ki goˈo neˈe kira tua?”

Ma nia ka fata ˈuri, “Si diˈia neˈe nau ku dao toˈona ta ro akwala ana ngwae leˈa ki neˈe kira tua, nau noaˈa naisi malangisia.”

32 Sa Abraham ka fata laˈu ˈuri, “Iawe ˈae, noaˈa ˈoe kosi oga taˈa, nia naˈa ne na alaˈanga isi nau, ma noaˈa naisi baˈa alaˈa laˈu. Faˈuta kwa, si diˈia ta taˈi akwala ngwae leˈa ki goˈo neˈe kira tua.”

Ma Iawe ka ˈuri fuana, “Si diˈia neˈe nau ku dao toˈona ta taˈi akwala ngwae leˈa ki neˈe kira tua, nau noaˈa naisi malangisia fanoa doe neˈana.”

33 Ma kaidaˈi keroˈa alaˈa ka sui naˈa, Iawe ka faˈasia naˈa sa Abraham, ma sa Abraham ka oli naˈa ˈi fanoa nia.

19

God faˈalia ˈi Sodom ma ˈi Gomora

1 ˈUnaˈeri ro ngwae neˈeri ki kera ka leka naˈa ˈuana ˈi Sodom, keraˈa neˈeriˈa na ro ˈainsel ki, ma saˈulafi naˈa neˈe kera dao ana fanoa neˈeri. Ma sa Lot nia tua goˈo ˈana karangia na maana maˈe taˈelo ana faˈi labu ana fanoa doe neˈeri. Ma kaidaˈi nia lisidaroˈo, nia tataˈe ka leka kwa ka alaˈa faˈinidaroˈo. Nia ka ˈoto gwau toli ˈi naˈodaroˈo leleka maana ka toˈo toˈona ano,

2 ma nia ka fata ˈuri, “Ro ngwae ˈaˈana moro
leka maˈi, kulu ke leka ˈi luma nau fasi ˈiri
nai ˈafi amoro. Koroˈo saiana moro ke taufia
ˈaemuroˈo, ma koroˈo ka maliu naˈa ˈi neˈe. Ma
rorodo, koroˈo ke baˈa ada ˈaliˈali goˈo ˈofodangi
taˈa, ma moro ka leka ˈamuroˈo ana lekaˈa
koroˈo.”
Bore ma ro ngwae neˈeri, kera ka fata ˈuri,
“Noaˈa, nia leˈa goˈo ˈana. Keroˈo ke baˈa leka
maliu saena labata ana maˈe taˈelo ana faˈi labu
neˈe.”
3 Bore ma sa Lot ka gani ngangata laˈu adaroˈo
leleka kera ka alafafia neˈe kera ke leka ˈi luma
nia. Sui, sa Lot ka saea fuana ngwae ni rao nia
ki ˈiri kike daua ti afu beret neˈe noaˈa ta isi
ana, ma kira ka salisali ana fanga leˈa ki fuana
ro ngwae neˈeri ki. Kaidaˈi fanga neˈeri ki dua
naˈa, kira ka kwatea kera ka fanga naˈa.
4 Sui ma kera ka fiˈi leka maliu, na ngwae ana
fanoa neˈeri eta ana ngwae fiˈi doe ki leleka ka
dao ana ngwae ngwaro ki, kira fiku kalikalia
maˈi luma neˈeri.
5 ˈUnaˈeri kira ka ako maˈi ˈuri fuana sa Lot,
“Ro ngwae baera ki kera ˈi faˈi kwa? Ba kera
leka maˈi siamu taˈena saˈulafi? Kwatea keraˈa
maˈi fuaimili, kami oga mike ˈusu faˈinidaroˈo.”
6 Bore ma sa Lot leka kwau ˈi maa, ma ka fono
usia sinamaa ˈi burina,
7 sui nia ka fata fuada, “Kwaima kina ˈae, na
falafala nini kamu ki taˈa liu mala. Reala ˈae,
noaˈa kamu kasi sasia laˈu ru taˈa ˈira.
8 Na ro ngela kini sariˈi nau ku tua goˈo
adaroˈo, ma noaˈa ta ngwae ˈiri teo ˈua
faˈinidaroˈo, nai baˈa ngalidaroˈo maˈi fuau-
mulu fuana ta tae neˈe kamu oga muke sasia

adaroˈo. Bore ma ro ngwae dao neˈe ki, kera naˈa saena luma nau, ma nau ku lia leˈa sulidaroˈo.”

9 Bore ma kira taˈifau kira ka fata ˈuri, “Noaˈa ˈoe kosi fone kaimili. ˈAeˈo noaˈa laˈu ngwae ana fanoa neˈe. ˈOko ˈiri toˈo ana ta ngasingasiˈanga neˈe ˈoke fata ˈunaˈeri fuaimili. ˈOko ˈasiˈo, ko leka, uu faˈasia tala. Diˈia noaˈa, kaimili ke baˈa faˈaliˈo ka liufia kera ne!”

ˈIu ma kira ka sulangaˈinia sa Lot ˈi maa, ma kira ka leka naˈa maˈi fuana fogalana sinamaa neˈeri.

10 Bore ma ro ngwae neˈeri ki ˈi saena luma, kera ka ˈifingia sinamaa, ma kera ka dau ana sa Lot, ma kera ka lalafia maˈi saena luma laˈu, ma kera ka fono ˈusia sinamaa.

11 Ma kera ka kwatea ngwaˈi toˈa neˈe kira ˈi maa, na maada ka rodo, ma kira ka sama gagalo naˈa ˈuana sinamaa neˈeri.

12 Goˈo ma ro ngwae neˈeri ki kera ka fata ˈuri fuana sa Lot, “Si diˈia ˈoko toˈo ana ti ngwaefuta amu neˈe kira tua saena fanoa neˈe, ˈoke leka ngalida naˈa. ˈOke leka ngalia ngela ˈalako ˈoe ki, faˈinia kini sariˈi ˈoe ki, ma funga ˈoe ki, faˈinia ta ngwaefuta bore ˈana ˈoe neˈe kira tua ana fanoa neˈe, ˈoke leka ngalida naˈa ma muka leka naˈa faˈasia fanoa neˈe.

13 Duˈungana keroˈo ke baˈa malangisia naˈa fanoa doe neˈe. Iawe nia sai naˈa ana sulia abula taˈangaˈa neˈe ki, ma nia ka kwate keroˈo maˈi fuana malangisilana fanoa neˈe taˈifau naˈa.”

14 Sui sa Lot ka leka lisia ro ngwae neˈe kera ke baˈa korea ro kini sariˈi nia ki, ma nia ka fata ˈuri fuadaroˈo, “Moro ˈaliˈali naˈa. Kuke

ba'a leka na'a fa'asia fanoa ne'e. Kaida'i ne'e
go'o Iawe ke ba'a malangisia na'a fanoa ne'e
ta'ifau!" Bore ma kera ka fia fasi nia 'oidorole
go'o adaro'o, ma kera kasi leka go'o ma'i.
15 Ana 'ofodangi ta'a 'ua, na ro 'ainsel ne'eri
ki kera ka fata fuana sa Lot fasi 'iri nia ke 'ali'ali.
Kera fata 'uri, "'Oke 'ali'ali na'a, ngalia 'afe 'oe
fa'inia ro sari'i 'oe ki, ma mulu ka leka na'a
kwau. Di'ia noa'a, kaida'i kero'o ke malangisia
fanoa doe ne'e, kaumulu ke ba'a mae na'a 'i
saena."
16 Kaida'i sa Lot nia tua ka dole ana 'i ne'eri,
Iawe ka manataia. Go'o ro ngwae ne'eri ki ka
dau ana limana fa'inia ro sari'i ki, ma kera ka
tala'ida kira ka leka fa'asia fanoa ne'eri.
17 Sui ta ta'i ai adaro'o ka fata 'uri fuada,
"Mulu tafi ni maelamu'a na'a, noa'a kamu kasi
lia fa'i buri 'uana fanoa ne'e, muke tafi na'a
'uana gwauna ua to'oba ki. Noa'a kamu kasi
mango leleka kamu ka fa'asia kula ote ne'e toli,
ma kamu ka ra'e gwauna ua to'oba ki. 'I ne'eri
na'a ne'e kamu ke mauri ana. Di'ia noa'a go'o,
kamu ke mae na'a."
18-19 Bore ma sa Lot nia ka fata 'uri, "Ngwae
'a'ana 'ae, noa'a go'o, noa'a 'oe kosi sasi kami
kasi leka tau la'u 'una'eri. Nau ku saiana ne'e
'oko kwaima liu aku, ma 'oko fa'amauri nau
na'a. Bore ma si di'ia nau ku tafi la'u 'uana
gwauna fa'i ua to'oba ki, ta ru doe ke ba'a fuli
fuaku tofongana ta'i tala loeri, ma noa'a naisi
dao go'o 'i gwauna fa'i ua ma nau kui ba'a eta
mae go'o 'aku.
20 Fa'uta, 'uri ma 'oko lisia kwau kala fanoa
ti'iti'i loko 'i lo'oba? Nia karangi go'o loko, ma
nau ku saiana nai tafi tua ana. Kala fanoa ti'iti'i

goˈo lokonia, ma nau ku saiana nai baˈa mauri goˈo ana.”

21 ˈUnaˈeri nia ka fata ˈuri, “Nia leˈa goˈo ˈana.
Noaˈa naisi faˈalia fanoa loˈoba.
22 Bore ma ˈoke tafi ˈaliˈali, noaˈa naisi sasia ta
ru leleka ˈoko dao ana fanoa loˈoba.” ˈIu osiˈana
neˈe sa Lot nia saea fanoa neˈeri tiˈitiˈi goˈo, kira
saea fanoa neˈeri ˈania ˈi Soa.*
23 Kaidaˈi sa Lot nia dao ˈi Soa, na sina nia raˈe
naˈa maˈi.
24 Tona goˈo ma Iawe ka kwatea naˈa maˈi toli
salfa† neˈe kwasu ka ˈasia naˈa maˈi faˈasia na
mamanga fafona ro fanoa neˈeri ki ˈi Sodom ma
ˈi Gomora.
25 Na mafula neˈeri ka faˈali taˈa naˈa ana
fanoa ki taˈifau ana abaˈi kula neˈeri. Nia ka
saungia ngwae ki taˈifau ana fanoa neˈeri ki, ma
ru neˈe bulao logo ki.
26 Bore ma kaidaˈi neˈeri, na ˈafe sa Lot ka lia
faˈi buri goˈo, nia ka faˈitaˈi ka iliˈi fauˈa ana fiki
asi.
27 Sui ˈofodangi taˈa goˈo ana ruana asoa naˈa,
sa Abraham ka leka ˈaliˈali naˈa ana kula ba nia
alaalaˈa faˈinia Iawe ana ˈi naˈo,
28 ma nia ka lia toli ana ˈi Sodom ma ˈi Gomora
ma na abaˈi kula kalikalia ro fanoa neˈeri ki, ma
nia ka lisia na sasu nia raˈe maˈi ana kula neˈeri,
diˈia sasuna ta mafula doe neˈe duˈa maˈi.
29 Kaidaˈi God nia malangisia fanoa ki taˈifau
ana oteote doe neˈeri neˈe sa Lot nia tua ana,

---

* **19:22** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Soa’ fadalana neˈe ‘Tiˈitiˈi’.
† **19:24** salfa Na one ngwabinabina sakosakoˈa neˈe duˈalana ˈakoˈako liu ma ka moko bosoˈa.

bore ma nia ka manata toˈona ganiˈa sa Abraham. Ma God ka alafafia sa Lot ka tafi etaea nia malangisia fanoa neˈeri ki.

Sa Lot nia koˈo ana ngwaˈi toˈa ana kwalafa ˈi Moab ma ˈi Amon ki

30 ˈI buri, sa Lot maˈu ˈania tuaˈa ana fanoa kira saea ˈania ˈi Soa, ma nia faˈinia ro sariˈi nia ki, kira ka faˈasia fanoa neˈeri, ma kira ka raˈe alaˈa gwauna faˈi ua, ma kira ka leka tua saena taˈi faoda.
31 Ana taˈi kaidaˈi, na faˈinaˈonaˈo ana ro ngela kini neˈeri ki, nia fata ˈuri fuana ai burina, “Na maˈa koro nia ngwaro naˈa, ma kula neˈe ta ngwae ˈiri tua naˈa ana fasi ˈiri ke kore koro, ma koro ka toˈo ana ti ngela.
32 Nia leˈa diˈia koro ke faˈakwaˈufia maˈa koro ˈania waen ˈoro ki, ma kaidaˈi neˈe gwauna ka lilinga, ta taˈi ai akoro ka leka teo faˈinia. Nia ˈunaˈeri neˈe koro ke baˈa alua ti ngela fuana kwalafa nia.”
33 ˈIu ma saena rodo neˈeri, kera ka faˈakwaˈufia leleka nia ka gwaulilinga naˈa, sui goˈo faˈinaˈonaˈo ka leka teo naˈa faˈinia, bore ma sa Lot ka gwaulilinga ka ˈiri saiana na tae neˈe nia fulia.
34 Sui ma asoa ˈi buri, na faˈinaˈonaˈo neˈeri ka fata ˈuri fuana ai burina, “Na rodo nini sui toli nau ku teo faˈinia maˈa koro, taˈena koro ke baˈa faˈakwaˈufia laˈu saena rodo neˈe, ma ˈaeˈo laˈu neˈe ˈoke teo faˈinia. ˈUnaˈeri neˈe koro ke alua ti ngela fuana ladolana kwalafa nia.”
35 ˈIu saena rodo neˈeri kera ka faˈakwaˈufia, nia ka kwaˈu ka gwaulilinga ka taˈa naˈa, ma ruana ngela neˈeri ka leka ka teo laˈu faˈinia.

Bore ma sa Lot ka gwaulilinga ka ˈiri sai naˈa
ana tae neˈe nia sasia.
36 ˈI neˈeri na ro sariˈi neˈeri ki kera ka ina ana
maˈa kera.
37 Na faˈinaˈonaˈo ka faˈafuta taˈi ngela ng-
wane, ma nia ka saea ˈania sa Moab. Ma kira
ka faˈasata fuuˈi ngwae nia ˈani ˈi Moab.
38 Ma ruana ngela kini ka faˈafuta logo na
ngela ngwane, ma nia ka saea ˈani sa Benami,
ma kira ka faˈasata fuuˈi ngwae nia ˈania Amon
naˈa.

20

Sa Abraham ma tatalafaˈa sa Abimelek

1 ˈIu sa Abraham nia faˈasia ˈi Mamre, ma
nia ka ˈidu ana abaˈi kula ˈi Negev neˈe tua
ˈi gwauna fanoa ˈi Kenan, ma nia ka tua ana
fanoa Gerara tofongana fanoa ˈi Kades ma fanoa
ˈi Suru. Kaidaˈi nia ˈidu,
2 nia saea naˈa ˈafe nia ˈi Sera ˈania ng-
waingwaena nia goˈo. Ma kaidaˈi tatalafaˈa
sa Abimelek neˈe nia gwaungaˈi ˈi Gerara, nia
saiana ru neˈeri, ma ka kwatea kwaˈu na ngwae
nia, kira ka baˈea maˈi ˈi Sara ka tua saena luma
nia.
3 Ana taˈi rodo Iawe nia leka maˈi siana
tatalafaˈa ˈania taˈi maliu boleˈa, nia ka fata ˈuri
ana, “ˈOke baˈa mae ne, osiˈana ˈafe nini ˈoko
ngalia, na kwasitoˈola niniˈa.”
4 Ka dao ana kaidaˈi neˈeri, sa Abimelek ˈiri
taˈi karangi tiˈitiˈi nama ana ˈafe neˈe, ma nia
ka fata ˈuri, “Aofia kwa, nau noaˈa kusi fulia ta
roraˈa. Faˈuta ˈoke baˈa faˈali nau naˈa faˈinia
ngwaˈi toˈa nau?

5 Sa Abraham ka saea neˈe ˈafe neˈe na
ngwaingwaena nia, ma kini neˈe ka saea neˈe
na ngwaefuta nia neˈe sa Abraham. Kaidaˈi nau
ku ngalia kini neˈe, ana manataˈanga nau, nau
ku saiana nau noaˈa kusi fulia ta roraˈa.”

6 God nia fata laˈu saena maliu boleˈa neˈe
ka ˈuri, “ˈIu, nau ku saiana kaidaˈi ˈoko sasia
ru neˈeri, ana manataˈanga ˈoe, ˈoko sasia ru
saga. ˈUnaˈeri goˈo, nau ku foneˈo faˈasi fulia
ta roraˈa fafi nau, ma nau ku foneˈo faˈasi ˈoko
sama toˈona nonina ˈi Sera.
7 Ma kaidaˈi neˈe naˈa, ˈoke olitaˈinia fuana
araˈi nia! Na araˈi nia, niaˈa ta taˈi profet, ma
nia ke baˈa foˈo fuamu fasi ˈiri ˈoe kosi mae.
Bore ma nau ku faˈabasu ˈoe, si diˈia ˈoe kosi
olitaˈinia, ˈaeˈo faˈinia ngwaˈi toˈa ˈoe, kaumulu
taˈifau muke baˈa mae.”

8 ˈUnaˈeri ana laˈa bilabila ˈua, sa Abimelek ka
ri maˈi ˈuana ngwae faˈinaˈonaˈo nia ki, ma nia
ka faˈarongoda ˈania maliu boleˈanga neˈeri. Ma
kira ka maˈu liu naˈa.
9 Sui nia ka ri maˈi ˈuana sa Abraham, ma ka
fata ˈuri fuana, “Faˈuta neˈe ˈoko sasia ru neˈe
aimili kwa! Ta tae neˈe nau ku sasia ka taˈa amu?
Faˈuta neˈe ˈoko sasia ˈafitaˈinga doe neˈe ka dao
amiˈa kwa! Nia noaˈa ˈiri bolo faˈinia neˈe ˈoke
sasia ru neˈe aku.
10 Faˈuta neˈe ˈoko sasi ˈuri ana ru neˈe?”

11 Goˈo sa Abraham ka fata ˈuri, “Nau ku fia
fasi noaˈa ta ngwae ana fanoa neˈe kasi manata
doe goˈo ana God, ma kira kata fiˈi saungi nau
ka mae ma ka fiˈi ngali ˈafe nau.

12 ˈIu nia mamana, ˈi Sera na ngwaingwaena
nau niniˈa. Na maˈa nau niniˈa alua, bore ma

kero'o kasi futa la'u ana ta'i te'a, nia ne nau ku korea.
13 'Iu kaida'i God nia ri 'uaku, nai leka fa'asia fanoa ma'a nau, ma nau ku leka 'uana ta fanoa matamata, nau ku fata 'uri fuana 'afe nau, 'Si di'ia koro leka tua fa'inia ti ngwae matamata, nia le'a fuana 'oke saea ne'e 'ae'o ngwaingwaena nau. Ru 'una'eri ne'e fa'ata'inia ne'e na liamu teo liu aku.' "
14 'Una'eri sa Abimelek ka olita'inia 'i Sera siana ara'i nia, ma nia ka kwatea na sipsip ki, ma buluka ki, ma na ngwae rao 'o'o ki logo.
15 Ma nia ka fata 'uri fuana, "Na ano ne'e ki ru nau ki ne. 'Oko saiana 'oke leka tua ana ta kula go'o 'ana ne'e 'oko lisia ka le'a fuana tua'a."
16 Ma sa Abimelek ka fata 'uri ana kini ne'e, "Kaida'i ne'e nai ba'a kwatea 1,000 selene* fuana ngwaefuta 'oe, fuana fa'amadakolana manata'anga ti ngwae, 'asu 'ubani ti ngwae kira ka fi'i manata ta'a fuamu ana kaida'i nini 'oko tutua fa'inau. 'Iu ngwae ki ta'ifau kira ke ba'a saiana ne'e 'oko 'iri fulia ta ru rora."
17-18 Kaida'i na tatalafa'a sa Abimelek nia ngalia 'i Sera saena luma nia, Iawe nia luia na ngwa'i 'afe ana luma ne'eri, noa'a kira kasi ina na'a. Osi'ana ru 'una'eri na'a ne'e sa Abraham nia ka fo'o fuana tatalafa'a ne'e, ma God ka gura la'u, ma nia ka gura logo 'afe nia, ma kini rao 'o'o nia ki, fasi 'iri kira ke ina la'u ma kika alu ngela nama.

21

* **20:16** selene ne'e nia 1,000 sekel, nia bolo fa'inia 11.5 kilos silva.

ˈI Sera faˈafuta ngela ngwane nia sa Aesak

1 ˈIu God nia dao na kwaiˈafi ˈi Sera, diˈia
nama ba nia fata alangaˈinia.
2 Ana kaidaˈi neˈe sa Abraham nia ngwaro
ka kokoˈo naˈa, ˈi Sera ka ina naˈa, ma nia ka
faˈafuta taˈi ngela ngwane keraˈa. ˈI Sera nia
faˈafuta na ngela neˈe ana kaidaˈi saga neˈe God
nia ˈolea nia ka futa.
3 Ma sa Abraham ka saea ˈania sa Aesak.
4 Kaidaˈi sa Aesak nia dao ana kwaula bongi
nia, sa Abraham ka sasia na ˈolo faˈataˈi ˈanga
ana, diˈia ba God nia saea nama.
5 Ana kaidaˈi sa Aesak nia futa ana, sa Abra-
ham nia talangaˈi faˈi ngali sui naˈa ana.
6 ˈIu ma ˈi Sera ka fata ˈuri, “God kwate nau
ku saeleˈa liu, ma nau ku gaˈa koko. Ma ngwae
neˈe kira rongo sulia ru neˈe, kira ke baˈa saeleˈa
faˈinau, ma kira ka gaˈa koko logo.
7 ˈI naˈo maˈi, noaˈa ta ngwae saiana ka fata
ˈuri ana sa Abraham, ‘ˈI Sera ke faˈafuta ta
ngela.’ Sui bore ˈana sa Abraham keroˈo ka
ngwaro ka kokoˈo naˈa, nau ku alua goˈo aku
na ngela ana.”

Sa Abraham baˈea kwau ˈi Hega ma sa Ishmael fasi ˈiri keraˈa ke faˈasia fanoa nia

8 ˈIu sa Aesak nia doe naˈa, ma kaidaˈi nia abu
susu naˈa, sa Abraham nia ka sasi taˈi fangaˈa
doe liu ana asoa neˈeri.
9 Ana kaidaˈi ˈi Sera lisia sa Ishmael ke
ˈoidorole ˈania sa Aesak. Sa Ishmael ta ngela ana
sa Abraham neˈe ˈi Hega kini ˈi Ejipt nia alua.
10 ˈUnaˈeri ˈi Sera ka fata ˈuri ana sa Abraham,
“ˈOke baˈea kwau na kini rao ˈoˈo neˈe faˈinia

ngela nia, kera ke leka faˈasia fanoa neˈe. Nau
noaˈa kusi oga na ngela neˈe nia ke ngalia ti ru.
Na ngela nau sa Aesak lala neˈe ke ngalia ru neˈe
ˈoko toˈo ani ki taˈifau.”

11 Alaˈanga neˈeri sasia sa Abraham ka manata
ˈabera liu, sulia sa Ishmael neˈe na ngela leˈa nia
logo.
12 Bore ma God nia ka fata ˈuri ana, “ˈOe kosi
manata ˈabera goˈo ana kini rao ˈoˈo neˈana
faˈinia ngela nia. Sasia lala tae neˈe ˈi Sera saea
fuamu, osiˈana nauˈa ba nau ku fata alangaˈinia
fuamu neˈe ˈoke baˈa toˈo ana ngela ˈoro neˈe
kira ke futa maˈi ana kwalafa ˈoe ma kwalafa sa
Aesak neˈe kira ke baˈa saka maˈi ana.
13 Bore ma nai baˈa kwatea logo na ngela ˈoro
ki ke futa logo ana kwalafa sa Ishmael neˈe kira
ke baˈa ˈoro liu, ma kira ke baˈa tataˈe ta tai
fuuˈi ngwae ngasingasiˈa, osiˈana nia ta ngela
logo amu.”

14 Ana ˈofodangi taˈa ˈua ana ruana asoa, sa
Abraham nia ka ngalia na fanga ki faˈinia faˈi
kafo doe, ka kwatea fuana kini rao ˈoˈo neˈeri.
Nia ka alaˈania ngela neˈeri fuana, ma nia ka
baˈedaroˈo faˈasia fanoa neˈeri. ˈUnaˈeri kera
ka leka dalafa goˈo adaroˈo saena abaˈi kula
ˈeˈeredeˈa kira saea ˈania ˈi Bereseba.
15 Kera ka liu dalafa goˈo adaroˈo saena
ˈeˈerede neˈeri leka leleka na kafo keraˈa ka sui
naˈa. Goˈo na kini neˈeri ka faˈasia naˈa ngela
nia ˈi olofana kala ˈai tiˈitiˈi.
16 Buri ˈana nia ka taˈi leka tiˈitiˈi laˈu kwau
sulia taˈi talangaˈi mita goˈo, ma nia ka tua ˈi
ano. Sui nia ka manata ˈana ˈuri, “Noaˈa nau

kusi oga naˈa lisilana ngela nau neˈe ke mae.”
Sui nia ka tua ˈana ana kula neˈeri fuana angiˈa.
17 ˈIu God nia rongoa angilana ngela fiˈi doe
neˈeri, goˈo na ˈainsel nia ˈi langi ka fata maˈi
fuana ˈi Hega ka ˈuri, “Hega kwa! Faˈuta neˈe
liamu ka ˈabera liu naˈa ˈuri? ˈOe kosi maˈu
goˈo! God nia rongoa naˈa angilana ˈalako ˈoe.
18 Tataˈe ko uu, leka siana ˈalako ˈoe, ma ka
dau ˈi limana, ma ka taˈea, osiˈana nai baˈa
kwatea na ngela ˈoro ke futa maˈi ana kwalafa
nia, ma kira ta fuuˈi ngwae ngasingasiˈa.”
19 Buri ˈana goˈo God nia ka faˈataˈinia taˈi
maˈe kafo fuana ˈi Hega neˈe kira ˈilia naˈa maˈi
naˈo neˈe na kafo nia ˈi saena, ma nia ka leka
ufia maˈi na faˈi kafo nari nia, ma nia ka ngalia
maˈi siana ngela nia ka kwaˈufia.
20-21 ˈIu kaidaˈi ngela neˈeri nia fiˈi doe maˈi,
God nia dangiˈi lia leˈa sulia. Nia tua saena kula
ˈeˈeredeˈa neˈeri ˈi Paran, ma kaidaˈi nia doe ka
alua naˈa ngwae, nia ta ngwae logo fuana fanaˈa
ˈania na basi ma sima. Sui teˈa nia ka baˈea maˈi
taˈi ngela kini ˈi Ejipt nia ka korea.

Sa Abraham sasi ta alangaˈinga faˈinia sa Abimelek

22 ˈIu ana kaidaˈi neˈeri, sa Abimelek na
tatalafaˈa faˈinia sa Fikol, na gwaungaˈi ana na
ngwae ni ofoˈa nia ki, kera leka maˈi fuana
lisilana sa Abraham. Sui na tatalafaˈa neˈeri ka
fata ˈuri ana, “Nau ku lisia naˈa neˈe God nia tua
faˈiniˈo ana ru ki taˈifau ˈoko sasi.
23 ˈUnaˈeri nau ku oga ˈoke fata alangaˈi fuaku
ˈi maana God ko ˈuri, ‘ˈOe kosi soke nau faˈinia
ngelaku, ma ngela neˈe ke baˈa futa maˈi ana

kwalafa nau ki. Na manataˈanga nau ki nia teo ngangata firi amu, nia ne ˈoke fata alangaˈi nama fuaka neˈe manataˈanga ˈoe ke baˈa teo tari ngangata aku, faˈinia logo na ngwae ana fanoa nini ˈoko tua ana.’ ”
24 ˈUnaˈeri sa Abraham nia ka fata ˈuri, “Nau ku fata alangaˈi ˈi maana God, nai baˈa sasia.”
25 Sui nia ka fata buri ana sa Abimelek ka ˈuri, “Tatalafaˈa neˈe kwa! Na ngwae ni rao ˈoe ki kira leka maˈi ma kira ka ngalia naˈa taˈi maˈe kafo ˈilia kami, ma kira ka luia naˈa ana ngwae nau ki faˈasia ufi kafoˈa ana.”
26 Bore ma sa Abimelek ka ˈuri, “ˈIu kwaimanatai, nau noaˈa kusi saiana sa tai neˈe nia sasia ru neˈana, ma noaˈa ˈoko ˈiri tai faˈarongo nau nama, etana neˈe nau ku fiˈi rongoa ru neˈana.”
27 ˈUnaˈeri goˈo sa Abraham nia ka ngalia ti sipsip faˈinia ti buluka ana, ma nia ka kwatea fuana tatalafaˈa neˈeri, ma nia ka fata alangaˈi faˈinia.
28 Buri ˈana nia ka ngalia na fiu sipsip kini tiˈitiˈi ki ma ka alu fiku ani.
29 Sui na tatalafaˈa ka lidi ˈuri ana, “Faˈuta laˈu neˈe ˈoko alu matali ana fiu sipsip kini tiˈitiˈi neˈana ki?”
30 ˈUnaˈeri sa Abraham nia ka fata ˈuri, “Nau ku oga ˈoke ngalida fuamu, falafala neˈe nia faˈataˈinia neˈe nauˈa mamana neˈe nau ku ˈilia na maˈe kafo neˈe, ma na maˈe kafo neˈe ru nau.”
31 ˈUnaˈeri neˈe ngwaˈi toˈa ˈi naˈo kira ka saea kula neˈeri ˈania ˈi Bereseba nama na “Maˈe kafo ˈilia ana fata alangaˈinga,” osiˈana kera ro ngwae neˈe ki, kera fata alangaˈi ana kula neˈeri.

32 Na kaidaˈi alaˈanga neˈeri ki niˈi saga ka sui
naˈa, na tatalafaˈa sa Abimelek faˈinia sa Fikol,
kera ka oli laˈu ˈuana ˈi Filistia.
33 Sa Abraham nia ka fasia taˈi ˈai ˈi Bereseba.
Na ˈai neˈeri kira saea ˈania Tamaris. Ma ana
kula neˈeri, nia ka foˈosia God neˈe mauria firi
ˈani satana Iawe.
34 ˈI buri ˈana kaidaˈi neˈeri, sa Abraham nia
ka tua tau ano neˈeri ana ngwaˈi toˈa ˈi Filistia.

22

God nia ka ilitoˈona fitoˈonga sa Abraham

1 ˈIu, ˈi buri ˈana kaidaˈi neˈe, God nia ka
ilitoˈona na fitoˈonga sa Abraham, nia ka fata
ˈuri fuana, “Abraham kwa!”
Sa Abraham ka olisia ka ˈuri, “ˈIu, nauˈa
niniˈa.”
2 Sui God nia ka fata ˈuri, “Na ngela neˈe ˈoe sa
Aesak, nia taˈi ngela mutaˈi neˈe ˈoko toˈo goˈo
ana niniˈa, ma ˈoko kwaima liu mala ana. Nau
ku oga ˈoke ngalia, ma ˈoko leka ˈuana abaˈi kula
ˈi Moraea. Nai baˈa faˈataˈinia taˈi faˈi ua ana
kula neˈeri neˈe ˈoke baˈa saungia ngela neˈe
ana, ma ˈoke duˈafia ˈania na foˈosi fuaku.”
3 Ana laˈa bilabila ˈua ana asoa ˈi buri, sa
Abraham ka kwaˈia na soˈi fuana duˈafilana
foˈosi, ma nia ka alua naˈa ˈi fafona na dongki
nia. Ma nia ka ngalia ngela nia sa Aesak faˈinia
na ro ngwae rao nia ki, ma kira ka leka naˈa
ˈuana na kula neˈe God saea fuana.
4 Ma na uula asoa ana lekaˈa kira, sa Abraham
ka lisia naˈa kwau na kula neˈeri bore ma nia
taˈi tau ˈua.
5 Ma nia ka fata ˈuri fuana na ro ngwae ni rao
ni ki, “Moro kwaimaˈakwali basi ˈi neˈe faˈinia

na dongki neˈe. Keroˈo sa Aesak, keroˈo ke baˈa etaeta basi ˈi loˈoba fuana foˈosiˈanga. Sui keroˈo ka fiˈi oli laˈu maˈi siamuroˈo.”

6 Sui sa Abraham nia ka dau ana na sele ma na mafula, ma nia ka kwatea ifi soˈi ki fuana sa Aesak ka ˈakaˈi, ma kera ka leka naˈa.

7 Kaidaˈi kera leka ˈua goˈo adaroˈo, sa Aesak nia ka fata ˈuri, “Maˈasi kwa!”

Sa Abraham ka olisi ˈuri ana, “Ngela nau ˈae, nia faˈuta?”

Sui sa Aesak ka fata ˈuri, “Kulu toˈo ana na mafula ma na ifi soˈi ki, ˈuri ma na kala sipsip fuana foˈosiˈanga nia ˈi faˈi?”

8 Sui sa Abraham ka fata ˈuri ana, “Ngela nau ˈae, God naˈa neˈe ke baˈa kwatea maˈi na kala sipsip fuana foˈosi ˈanga.”

ˈUnaˈeri kera ka leka adaroˈo,

9 ma kaidaˈi kera dao naˈa ana kula neˈe God nia saea, sa Abraham ka ˈuia taˈi fulikooˈa, ka salisali ana ifi soˈi ki ˈi fafona, ma nia ka firiˈia na ngela nia, ma nia ka alua ˈi fafona ifi soˈi neˈeri ki.

10 Ma nia ka ngalia na sele fuana saungilana ke mae naˈa.

11 Bore ma na ˈainsel Iawe nia ka fonea. Nia tua ˈi langi, ma ka ri maˈi ka ˈuri, “Ai Abraham, Abraham kwa!”

Sui sa Abraham ka olisia ka ˈuri, “ˈIu, nauˈa niniˈa!”

12 Goˈo ma ˈainsel neˈeri nia ka fata ˈuri, “Noaˈa ˈoe kosi saungia ngela nena ˈoe, nama ˈoko sasia ta ru ka toˈea! Niniˈari nau ku sai naˈa ana ˈoko manata doe ana God. Ma ˈoko maˈudi fuana kwatelana ma noaˈa ˈoe kosi dau

fafia taˈi ngela mutaˈi ˈoe neˈe ˈoko toˈo ana, ma
ˈoko alaˈania goˈo ˈamu fuana maeˈa.”
13 Sa Abraham nia ka lia kalikalia, ma nia ka
lisia taˈi sipsip ngwane neˈe na konana nia firu
ana rara ˈai ana ai tiˈitiˈi. ˈUnaˈeri goˈo nia ka
leka ngalia naˈa maˈi na sipsip neˈeri, ma ka
olisia naˈa ˈania na ngela nari nia. Sui nia ka
sasia naˈa ˈania foˈosi ana God.
14 ˈUnaˈeri nia ka saea naˈa na kula neˈeri
ˈania, “Iawe nia ke kwatea.” Nia ne leleka maˈi
ka dao ˈi taˈena, na ngwae ki kira ka alaˈa ˈuri,
“ˈI gwauna faˈi ua Iawe, nia ke kwatea.”
15 Sui na ˈainsel Iawe nia ka fata ˈuri maˈi ˈi
langi
16 fuana sa Abraham ka ˈuri, “Osiˈana neˈe
ˈoko maˈudi ko kwatea taˈi ngela mutaˈi ˈoe neˈe
ˈoko toˈo ana, ma ˈoko ˈiri daufafia faˈasia nau,
nau ku fata alangaˈi ˈania sataku talaku,
17 mamana liu nai baˈa faˈaleˈa ˈoe, ma ngwae
neˈe kike baˈa futa maˈi ana kwalafa ˈoe ki, kike
baˈa ˈoro liu mala. Kike baˈa ˈoro ka diˈia na
bulubulu ana salo, ma ka diˈia na one ninimana
na asi. Ma kike baˈa inaˈu ana liufilana malimae
kira ki.
18 Nai baˈa faˈaleˈa kwalafa ki taˈifau ana
magalia sulia kwalafa ˈoe, osiˈana ˈoko roˈo sulia
fatalaku.”
19 Sui sa Abraham faˈinia sa Aesak kera ka oli
naˈa maˈi siana ro ngwae ni rao nia ki, ma kira
ka oli laˈu maˈi ˈuana ˈi Bereseba. Ma nia ka
sasia fanoa nia ˈi neˈeri, ma nia ka tua naˈa ana.

Sulia ˈi Rebeka

20 Buri ˈana kaidaˈi neˈeri, sa Abraham nia
ka rongoa faˈarongoa neˈe na ngwaefuta nia sa

Neho faˈinia na ˈafe nia ˈi Milka, kera toˈo ana na kwalu ngela ngwane ki.
21-23 Na satada neˈe sa Us, na faˈinaˈonaˈo, ma sa Bus, sa Kemuel (nia na maˈa sa Aram), sa Kessed, sa Haso, sa Pildas, sa Jidlaf, sa Betuel ni na maˈa ˈi Rebeka. Nia naˈa na satana kwalu ngela sa Neho ki neˈe ˈi Milka nia faˈafutaˈi.
24 Ma sa Neho neˈe nia ka toˈo laˈu ana ta ˈafe neˈe satana ˈi Reuma, ma nia ka alua na fai ngela ngwane ki laˈu, na satada neˈe sa Teba, sa Gaham, sa Tahas, ma sa Mahaka.

23

ˈI Sera nia mae, ma sa Abraham nia ka folia taˈi afu ano fuana kwaiatolana

1 ˈI Sera nia tua leleka ka dao ana taˈi talangaˈi faˈi ngali ma ro akwala ma fiu faˈi ngali sui nia ka mae naˈa.
2-3 Nia mae ana abaˈi kula ˈi Kenan ana fanoa ˈi Kiriataba, neˈe niniˈari kira saea ˈania ˈi Hebron. ˈUnaˈeri sa Abraham nia ka kwaimanatai liu naˈa, ma ka angi liu naˈa ˈuana ˈafe nia neˈe nia mae naˈa. ˈI buri ˈana nia ka tataˈe faˈasia kula neˈe kira faˈateoˈa ˈafe nia ana, nia ka leka lisia na ngwaˈi toˈa ˈaˈana ana fuuˈi ngwae sa Het, ma nia ka fata ˈuri fuada,
4 “Nau ku tua ana fanoa kaumulu, bore ma nau na ngwae kwaita goˈo. ˈIu na ˈafe nau nia mae naˈa, ma nau ku oga nai folia ta afu ano faˈasi kamu, fasi ˈiri nai kwaiatoa ana.”
5 Bore ma kira ka fata ˈuri,
6 “Araˈi ˈaˈana ˈae, ˈoke rongo maˈi sulia alaˈa laimili. ˈAeˈo naˈa ta faˈinaˈonaˈo ngasingasiˈa fuaimili. ˈOko saiana ˈoke leka goˈo ˈamu ana ta

kula ni alu ngwaeˈa aimili ma ˈoko kwaiatoa ˈafe
ˈoe ana kula leˈa mala. Diˈia ˈoko filia ta kula ni
alu ngwaeˈa aimili ma ˈoko kwaiatoa ˈafe ˈoe,
noaˈa ta ngwae aimili kasi foneˈo goˈo.”
7 Sa Abraham nia tataˈe ma ka ˈoto gwau toli
fuada,
8 ma ka fata ˈuri, “Si diˈia neˈe kamu saeleˈa
mamana, ma kamu ka alaˈania neˈe nai kwa-
iatoa na ˈafe nau ana kula neˈe ngwaˈi toˈa
kaumulu, kamu ke saefiloa maˈi sa Efron na
ngela sa Soha,
9 fasi ˈiri nia ke faˈafoli ˈania na kala afu ano
tiˈitiˈi loˈoko na faoda nia teo ana, loˈoko kira
saea ˈania ˈi Makpela, loˈoko nia teo ˈi ninimana
oˈola nia. Ngwae futa kina ˈae, moro saefiloa
maˈi ˈiri nia ke alaˈania nai folia ˈi maamulu
ˈania folifoliˈa aliˈafu nia fasi ˈiri nai toˈo naˈa
ana diˈia na kula ni alu ngwaeˈa kami.”
10 Sui ngwaˈi toˈa ana fuuˈi ngwae sa Het, kira
ka tua goˈo ˈada ana sinamaa ana faˈi labu ana
fanoa doe neˈeri.* Ma kaidaˈi neˈeri sa Efron
logo neˈe nia tua faˈi kira, ma nia ka fata ˈuri ˈi
maada,
11 “Araˈi ˈaˈana kwa! Na alaˈalaku neˈe ˈuri
nau ku saeleˈa liu fuana kwatelana ano neˈe ki
fuamu faˈinia faoda loˈoko. ˈI maana ngwaˈi toˈa
nini ˈi fanoa nau, nau ku kwatea goˈo fuamu
ˈi niniˈari naˈa, fasi ˈiri ˈoke kwaiatoa ˈafe ˈoe
ana.”
12 Ma ˈi maada, sa Abraham nia ka ˈoto gwau
toli laˈu,

---

* **23:10** ana falafala kira, na sinamaa ana faˈi labu ana fanoa neˈeri naˈa neˈe kula fuana ngwae ka fikua ka alaˈa sulia ru talingaˈi ki.

13 ma nia ka fata ˈuri fuana sa Efron, “Ngwadela ˈae, ˈoke rongoa basi alaˈalaku. Nau ku oga nai foli taˈifau naˈa ana folifoliˈa ana afu ano neˈe. Ngwadela ˈae, ngalia naˈa mani neˈe ki, fasi ˈiri nai leka kwaiatoa ˈafe nau ana ano neˈeri.”

14 Sui sa Efron nia ka fata ˈuri,
15 “Araˈi ˈaˈana kwa! Na folifoliˈa ano neˈe na 400 selene ki ana silva.† Bore ma na ru ˈoˈo goˈo ˈana ˈi safitakoro neˈeriˈa. Nia leˈa, leka kwaiatoa ˈafe ˈoe naˈa.”

16 Sa Abraham alafafia neˈe nia ke kwatea na folifoliˈa neˈe sa Efron saea kwau ˈi maana na ngwaˈi toˈa ana fanoa neˈeri. ˈIu ˈi maana ngwaˈi toˈa neˈeri nia ka ilia na kulu kulu fana na mani nia ki ma nia bolo naˈa faˈinia 400 selene ki ana silva. Ngwae ki taˈifau alafafia na kulu kulu fana na mani neˈeri nia saga.

17 ˈUnaˈeri neˈe sa Abraham nia ka ngalia naˈa na afu ano ˈi Makpela, neˈe nia teo ana bali fanelana sina ana ˈi Mamre. ˈI naˈo na ano neˈeri nia ana sa Efron, bore ma niniˈari na ano sa Abraham naˈa. Kera faˈasaga ru neˈeri. ˈUnaˈeri sa Abraham folia na afu ano faˈinia faoda neˈe, ma na ˈai neˈe teo ana ki logo faˈasia sa Efron.
18 Ma fuuˈi ngwae sa Het neˈe kira tua logo ana fiku alaˈanga neˈeri, kira ka sai leˈa naˈa ana na ano neˈeri neˈe na ru sa Abraham naˈa.
19 ˈI buri ˈana naˈa sa Abraham nia ka leka ka kwaiatoa naˈa ˈafe nia ˈi Sera saena faoda neˈe ˈi Makpela karangia ˈi Mamre ana ˈi Kenan.

---

† **23:15** selene neˈe nia 400 sekel, nia bolofaˈinia 4.5 kilo silva.

20 Ma ˈi neˈeri na ano neˈe na ru na fuuˈi
ngwae sa Het ˈi naˈo faˈinia na faoda neˈe teo
ana, ma ˈi niniˈari na ano sa Abraham naˈa. ˈI
buira nia ka rao naˈa ˈania faoda neˈeri fuana
kwaiatolana ngwae mae kira ki ana kwalafa nia.

24

Sa Aesak nia araˈi

1 ˈIu sa Abraham nia ngwaro liu naˈa, ma Iawe
ka faˈaleˈa nia ana ru nia sasiˈi ki taˈifau.
2-4 ˈUnaˈeri nia ka saea maˈi na taˈi ngwae ana
ngwae ni rao ni ki, neˈe nia ngwae ˈaˈana naˈa
ana ngwae rao nia ki. Ma sa Abraham ka fata
ˈuri fuana, “Nau ku oga ˈoko leka ma ko ngalia
maˈi taˈi kini sariˈi fuana ngela nau sa Aesak.
ˈOko alua naˈa limamu ˈi olofana ˈaeku ma ko
sasia fata alangaˈinga ˈi maana Iawe na God ˈi
langi ma ˈi ano, ˈoko fata ˈuri, ‘Noaˈa naisi filia ta
sariˈi ˈi neˈe ˈi Kenan fuana ˈalako ˈoe ke korea.
Nai baˈa oli nama ana fuuˈi ngwae ˈoe neˈe maˈa
ˈoe futa ana. Ma nai baˈa filia nama ta kini neˈe
futa ana ta taˈi ngwae ada fasi ˈiri ˈalako ˈoe ke
korea.’ ”
5 Bore ma na ngwae rao neˈeri ka saefilo ˈuri
ana, “Ngwae ˈaˈana kwa! Faˈuta diˈia nau ku
filia ta kini bore ma nia kasi oga lekaˈa maˈi
faˈinau, nai baˈa sasi laˈu ta taˈe? Nai baˈa
kwatea laˈu ngela ngwane ˈoe ke leka tau laˈu
saena maˈe fanoa ba ˈoko leka maˈi faˈasia ˈi
naˈo?”
6 Bore ma sa Abraham ka fata ˈuri fuana,
“Noaˈa! Noaˈa ˈoe kosi kwatea ngela ngwane
nau ka oli ˈuana kula neˈana!

7 Iawe nia na God ˈi langi, nia ngali nau ka
sui naˈa faˈasia abaˈi kula neˈana maˈa nau, ma
nau ku faˈasia ka sui naˈa na fanoa neˈana fuuˈi
ngwae nau kira tua ana. Iawe nia sasia taˈi fata
alangaˈinga ngasingasiˈa fuaku neˈe na ano nini
kulu tua ana kaidaˈi neˈe nia ke baˈa kwatea
maˈi fuana ngela neˈe kike baˈa futa maˈi ana
kwalafa nau. Ma nia ke baˈa asungaˈinia ˈainsel
nia ka eta eta amu kaidaˈi neˈe ˈoke baˈa saiana
ˈoke dao toˈona taˈi ngela kini sariˈi ana kula
neˈeri fasi ˈiri ngela ngwane nau ke korea.
8 Bore ma si diˈia ngela kini neˈe ˈoko filia, nia
kasi oga lekaˈa maˈi faˈiniˈo, ˈunaˈeri ˈoko aloge
naˈa faˈasia fata alangaˈinga neˈe fuaku. Bore
ma nau kusi oga neˈe ˈoke ngalia ngela ngwane
nau ku leka ˈuana fanoa neˈana.”
9 Nama goˈo na ngwae ni rao neˈeri ka alua
naˈa limana ˈi olofana ˈaena sa Abraham ma
ka sasia fata alangaˈinga neˈeri, diˈia ba sa
Abraham eta saea fuana.

10 Sui, na ngwae ni rao baera ka ngalia akwala
kamel ngwae ˈaˈana ma faˈinia ru matamata
ˈoro lisilana leˈa ki neˈe ngwae ˈaˈana kwateˈe
fuana kwatelana fuana ngwaˈi toˈa loˈoba, ma
nia ka leka naˈa ˈuana abaˈi kula neˈeri. Nia
leka ka liu ana fanoa doe ˈi Mesopotemia, ana
bali ˈi ˈaena fanoa doe neˈe sa Neho nia tua ana.
Nia leka sulia asoa ˈoro ki,
11 ma kaidaˈi nia dao ana maˈe fanoa neˈeri,
nia ka leka mamalo karangia taˈi maˈe kafo ˈilia
ana kula neˈeri, ma nia ka kwatea kamel nia
ki kira ka mamalo logo. Ana kaidaˈi neˈeri na
madaˈafi nia ka koso naˈa, ma ngwaˈi kini ana
fanoa neˈeri kira leka maˈi ˈuana maˈe kafo

neˈeri fuana ufi kafoˈa.
12 Ma nia ka foˈo ka ˈuri, “Aofia, ˈoe Iawe
na God ngwae ˈaˈana nau, sa Abraham. ˈOke
kwatea raoˈa neˈe nau ke ngwaluda taˈena. Nau
ku amasiˈo ˈoke faˈataˈinia neˈe ˈoko alafe fuana
ngwae ˈaˈana nau, ma ˈoko dau sulia na fata
alangaˈinga ba ˈoe fuana.
13 Kaidaˈi nini nau ku tua ˈi maana maˈe kafo
ˈilia neˈe, ngwaˈi kini fiˈi doe ana fanoa neˈe kike
baˈa leka maˈi ana kula neˈe fuana ufi kafoˈa.
14 Nai baˈa lidi ˈuri ana ta taˈi ai adulu,
‘ˈUri ma ˈoko saiana ˈoke kwatea ta kala kafo
fuaku, ˈiri nai kwaˈu?’ Sui nia ke fata ˈuri,
‘Nia leˈa goˈo ˈana, ˈoke kwaˈu, nai baˈa leka
ngali kafo logo fuana kamel ˈoe ki.’ Aia, nau
ku amasiˈo, ˈoke alaˈania na alaˈanga neˈeri
naˈa neˈe na maˈetoˈo neˈe ˈoko filia ngela kini
neˈeri, fuana ngwae ni rao ˈoe sa Aesak ke baˈa
korea. ˈUnaˈeri neˈe nau ku saiana ˈoko dau
sulia fata alangaˈilamu fuana ngwae ˈaˈana nau
sa Abraham.”
15 Ana kaidaˈi ngwae neˈe ˈiri faˈasuia ˈua na
foˈongaˈa nia, taˈi ngela kini fiˈi doe ka dao naˈa
ana kula neˈeri, nia ngalia taˈi faˈi botel fuana
kafo ˈi gwauna ˈabaˈabana. Kini sariˈi neˈeri
satana neˈe ˈi Rebeka. Nia na defo sa Betuel. Sa
Betuel nia futa ana ˈi Milka ma sa Neho. Sa Neho
neˈeri ngwae futa sa Abraham.
16 ˈI Rebeka taˈi ngela kini sariˈi neˈe lisilana
ˈoloˈolo liu, ma nia noaˈa kasi teo ˈua faˈinia ta
ngwae. Nia ka koso saena kilu kafo neˈeri ma ka
faˈafungua faˈi botel kafo nia ma ka oli maˈi.
17 Ma ngwae rao nini sa Abraham ka lalili
siana, ma ka fata ˈuri fuana, “Nau ku kwaiamasi

amu ˈoko saiana ˈoke kwatea fuaku ta kala kafo
fuaku ana faˈi botel kafo neˈana ˈoe fasi ˈuri nai
kwau?”
18 Tona bore ma, sariˈi neˈe faˈakosoa naˈa na
faˈi botel kafo faˈasia gwauna ˈabaˈabana, ma ka
daua kwau fuana ngwae neˈeri ka kwau, ma nia
ka fata ˈuri, “Araˈi ˈaˈana kwa, kwaˈu!”
19 Ma kaidaˈi ngwae neˈeri kwau ka sui naˈa,
sariˈi neˈeri ka fata laˈu ˈuri, “ˈOke mango basi,
nai baˈa leka ngali kafo maˈi fuana kamel ˈoe ki
fasi ˈiri kike kwaˈu logo.”
20 Ma lima lakolako goˈo nia ka ˈiria na kafo
neˈeri saena faˈi botel kafo nia ˈuana kula ru
ˈaeˈaela ki fuana kwaˈunga, ma nia ka lalili ka oli
ˈuana kilu kafo fuana faˈafungulana kafo saena
faˈi botel kafo nia, ma nia ka inaˈu ana ngali
kafoˈa maˈi, leleka na kamel neˈeri ki, kira ka
kwaˈu ka sui taˈifau.
21 Ma na ngwae neˈeri nia tua aroaro ma
ka bubungia goˈo ˈana sariˈi neˈeri, ma nia ka
manata ˈana sulia diˈia neˈe Iawe kwatea raoˈa
nia ka leka leˈa naˈa.
22 Ma kaidaˈi kamel ki kwaˈu ka sui naˈa ng-
wae neˈe ka ngalia taˈi komeˈe gol neˈe kululana
nia lima gram ki, ma nia ka dauraˈinia ˈi maana
ngongorana kini neˈeri. Ma nia ka lafua ro gol
sen neˈe kululadaroˈo taˈi talangaˈi gram, ma nia
ka alua ˈi limana.
23 Ma nia ka lidi ˈuri ana, “Nau ku oga ˈoke
saea fuaku. Sa tai mo neˈe satana maˈa ˈoe?
Nauˈa faˈinia na ngwae nau ki, kaimili lulu ˈuana
ta taˈi kula fuana maliu ˈanga ana. ˈUri ma ˈoko
fia kaimili saiana mike leka maˈi ka tua ˈi luma
nia?”

24 Aia sariˈi neˈeri nia ka olisi ˈuri ana, “Na
satana maˈa nau neˈe sa Betuel, na ngela sa Neho
ma ˈi Milka.
25 Ma na luma kami toˈo ana kula kaumulu
saiana muke tua ana, ma nia ka toˈo ana kula
logo fuana camel ki, ma fanga ˈoro kira teo goˈo
ˈana.”
26 Ma na ngwae neˈeri ka ˈoto gwau toli leleka
maana ka toˈo ˈi ano, ma nia ka foˈosia Iawe,
27 ma nia ka fata ˈuri, “Iawe, ˈoe God ngwae
ˈaˈana nau sa Abraham. Nau ku baˈatafea
satamu, ˈoko gonia nama ˈamu ˈua na fata
alangaˈinga ba ˈoko sasia faˈinia. ˈOko ngali nau
saga maˈi aku ˈuana luma ta taˈi ngwae ana fuuˈi
ngwae nia.”

28 Goˈo ˈi Rebeka ka lalili ˈuana ˈi luma, ma nia
ka faˈarongo ˈani ru ki taˈifau fuana fuuˈi ngwae
teˈa nia.
29-30 Ma sa Laban na sasina ˈi Rebeka nia tua.
Ana kaidaˈi sa Laban lisia na komeˈe gol neˈeri
ana ngongorana ˈi Rebeka, ma faˈinia ro gol sen
ki tua ˈi limana, ma ka rongoa nia faˈarongo
ˈania alaˈanga neˈe ngwae neˈeri nia saea ki, nia
ka leka kwau faˈasia luma ka lalili fuana lisilana
na ngwae neˈeri. Ngwae neˈeri uu ˈana ˈua ˈi
maana kilu kafo, karangia kula kamel nia ki tua
ana. Kaidaˈi sa Laban dao maˈi,
31 nia ka fata ˈuri fuana, “Leka maˈi kwa! Koro
ke leka ˈi luma. ˈAeˈo taˈi ngwae neˈe Iawe nia
faˈaleˈa. Nia ˈiri leˈa neˈe ˈoke uu goˈo ˈamu
ˈuri ana kula neˈe. Nau ku toˈo ana kula ka sui
naˈa maˈakwaliˈo ˈi luma kaimili, ma kula fuana
kamel ˈoe ki tua logo naˈa.”

32 Sui sa Laban ka baˈea ngwae neˈeri ˈi luma,

ma ka lafua ru ki faˈasia ngwaˈi ana camel ki,
ma ka kwatea na fanga fuana kamel neˈeri ki,
ma nia ka fiˈi aluda ana kula kira ka maliu ana.
Buri ˈana nia ka ngali maˈi kafo fuana ngwae
neˈeri faˈinia ngwae nia ki fuana kira ka taufia
ˈaeda ana.
33 Bore ma kaidaˈi ngwae sa Laban ki ngalia
maˈi fanga ki, ngwae neˈeri ka fata ˈuri, “Nau
noaˈa naisi fanga basi ˈua, nau ku toˈo ana taˈi
alaˈanga neˈe nai eta saea nama fuaumulu.”

Sa Laban ka fata ˈuri, “Nia leˈa, faˈarongo
kaimili ˈamu ˈania.”

34 Ma na ngwae neˈeri ka fata ˈuri, “Nauˈa taˈi
ngwae rao goˈo, ma na ngwae ˈaˈana nau neˈe
sa Abraham.
35 Iawe nia faˈaleˈa ngwae ˈaˈana nau ˈania ru
ˈoro ki mala. Ma nia ka lafutaˈinia niaˈa taˈi
ngwae toˈoru neˈe nia toˈo ana sipsip ki, ma
nanigot ki, ma na buluka ki, ma nia ka toˈo ana
silva ki, ma na gol ki, ma na ngwae rao ˈoˈo ki,
ma na kini rao ˈoˈo ki, ma na kamel ki faˈinia
dongki ki logo.
36 Ma na ˈafe nia ˈi Sera, nia faˈafuta taˈi ngela
ngwane kaidaˈi nia ngwaro ka kokoˈo naˈa, ma
na ngwae ˈaˈana nau ka kwatea ru nia ki taˈifau
naˈa fuana ngela nia.
37 Ma nia ka saea taˈi ru fuaku, ma nia ka
kwatea nau ku fata alangaˈi ana taˈi falafala neˈe
nai baˈa sasi diˈia nama neˈe nia saea. Nia ˈuri,
‘Noaˈa ˈoe kosi filia ta sariˈi ˈi neˈe ˈi Kenan
fuana ˈalako nau ke korea.
38 ˈOke oli nama ana fuuˈi ngwae nau neˈe
maˈa nau futa ana. Ma ˈoko filia nama ta kini

neˈe futa ana ta taˈi ngwae ada fasi ˈiri ˈalako
neˈe nau ka korea.’
39 Ma nau ku saefiloa ngwae ˈaˈana nau ku
ˈuri, ‘Faˈuta, diˈia nau ku filia ta taˈi sariˈi, bore
ma noaˈa nia kasi leka maˈi faˈinau, taˈe neˈe
nai baˈa sasia laˈu?’
40 Bore ma nia ka fata ˈuri, ‘Kaidaˈi ki taˈifau
nau ku kwairoˈoi ana Iawe, ma nia ke baˈa
kwatea na ˈainsel nia ka leka faˈiniˈo ˈi toˈoba,
ma na raoˈa ˈoe ke baˈa ngwaluda. Ma nia
ke baˈa talangwaraˈu goˈo fuamu neˈe ˈoke dao
toˈona ta taˈi sariˈi fiˈi doe ana fuuˈi ngwae nau
neˈe kira futa maˈi ana maˈa nau, fasi ˈiri ngela
nau ke korea.
41 Taˈi falafala goˈo neˈe teo fuamu fuana
logelamu faˈasia alangaˈinga ba ˈoe, diˈia ˈoko
leka siada, ma kira kasi saiana ˈafilamu, nia
neˈe kwate ma ˈoke aloge faˈasia na alangaˈinga
neˈe.’
42 “Ana kaidaˈi kami dao ˈi maana kilu kafo
neˈe ˈi taˈena, nau ku foˈo ku fata ˈuri, ‘Iawe,
ˈoe God ngwae ˈaˈana nau sa Abraham. Nau
ku kwaimasi amu ˈoke kwatea raoˈa nau ka
ngwaluda.
43 Kaidaˈi neˈe nau ku tua naˈa ana kilu kafo
neˈe, diˈia ta sariˈi fiˈi doe nia leka maˈi ka ngali
kafo ana kilo kafo neˈe, nai baˈa saefilo ˈuri
ana, “Nau ku amasiˈo ˈuri ma ˈoko saiana ˈoke
kwatea ta kala kafo saena faˈi botel kafo ˈoe fasi
ˈiri nai kwaˈu kwa?”
44 Ma nia ka fata ˈuri, “Leˈa goˈo ˈana, ˈoke
kwaˈu, ma nai baˈa ngali kafo logo fuana kamel
ˈoe ki.” ˈIu nau ku amasiˈo alaˈania alaˈanga
neˈeri na toto neˈe ˈoko filia naˈa sariˈi neˈe
ˈiri ngela ngwane ngwae ˈaˈana nau nia ke baˈa

korea.
45 Kaidaˈi nau ku foˈo goˈo ˈaku ˈua ˈunaˈeri
saena manataˈanga nau, ˈi Rebeka ka dao naˈa
maˈi. Ma nia ka ngalia faˈi kafo ki ˈi gwauna
ˈabaˈabana, ma nia ka koso toli saena kilu kafo
ka ongi kafo. Ma nau ku fata ˈuri fuana, “ˈOko
saiana ˈoke kwatea ta kala kafo fuaku, nau ku
oga nai kwaˈu”
46 Tona bore ma nia faˈakosoa naˈa faˈi kafo
neˈeri ˈi gwauna ˈabaˈabana, ma ka fata ˈuri,
‘Leˈa goˈo ˈana, ˈoke kwaˈu. Ma nai baˈa ngali
kafo fuana kamel ˈoe ki logo.’ Ma nau ku kwaˈu,
ma nia ka kwate kafo fuana kamel nau ki, kira
ka kwaˈu logo.
47 Ma nau ku lidi ˈuri ana, ‘Sa tai neˈe satana
maˈa ˈoe?’ Ma nia ka fata ˈuri, ‘Satana maˈa nau
neˈe sa Betuel. Niaˈa ngela sa Neho ma ˈi Milka.’
Sui nau ku dauraˈinia na kome ngongorana, ma
nau ku alua ro saen ki ˈi limana.
48 Sui nau ku bobo uruuru ma ku baˈatafea
Iawe, duˈungana nia na God ngwae ˈaˈana nau
sa Abraham, ma nia ka ngali saga maˈi aku ˈuana
luma kwalafa ngwae ˈaˈana nau. Ma nau ku lisia
taˈi kini sariˈi neˈeri nia na koˈo na ngwaefuta
ngwae ˈaˈana nau. Ma neˈe na ngela ngwae
ˈaˈana nau ke baˈa korea kini sariˈi neˈeri.
49 Nia ke baˈa faˈuta niniˈa? Si diˈia kamu oga
mike faˈataˈinia neˈe kamu alafe fuana ngwae
ˈaˈana nau, ma kamu dau sulia ˈoga amulu, nau
ku gani kamu muke faˈarongo nau nama. Bore
ma diˈia noaˈa, kamu ka saea fasi ˈiri nai baˈa
sasia laˈu ta lia ˈi ngwae.”

50 Sa Laban ma maˈa nia sa Betuel ka fata
ˈuri, “Ru neˈana nia saka maˈi ana Iawe! Keroˈo

noaˈa kasi saea naˈa ta ru ana. Nia leˈa goˈo ˈana.
51 Na sariˈi neˈe niniˈa tua goˈo ˈana. Nia ke baˈa leka faˈi kaumulu, kaidaˈi kamu ke oli ana ˈi fanoa kamu. Nia leˈa fuana nia ka ˈafe fuana ngela ngwae ˈaˈana ˈoe, diˈia nama neˈe Iawe nia saea."
52 Ma kaidaˈi na ngwae neˈeri rongoa alaˈanga neˈeri, nia ka bobo uruuru ma ka baˈatafea Iawe.
53 Goˈo nia ka lafua maˈi na ˈaba ifi kwanga ki, ma kekefa neˈe kira saungaˈiniˈi ˈani silva ma gol ki ba kira ngaliˈi maˈi, ma nia ka kwate taˈifau ani fuana ˈi Rebeka. Ma nia ka ngalia ti ru matamata laˈu neˈe folilani doe liu, ma ka kwateˈe fuana ngwaefuta sariˈi neˈe faˈinia teˈa nia.
54 Ma na ngwae neˈeri faˈinia na ngwae nia ki kira fiˈi nguta, ana rodo neˈeri kira ka maliu ana luma neˈeri. Ma ˈofodangi nia ka fata ˈuri fuana ngwaˈi toˈa ana luma neˈeri, "Nia leˈa fuaumulu muke alaˈani nai oli naˈa ˈuana ngwae ˈaˈana nau."
55 Bore ngwaingwaena ˈi Rebeka ma teˈa nia kera ka fata ˈuri, "Noaˈa, alaˈania ˈi Rebeka ke tua sulia basi ta kaidaˈi tiˈitiˈi faˈi kaimili, ru diˈia ta akwala asoa goˈo ˈi buria nia ka fiˈi leka ˈana."
56 Bore ma na ngwae neˈeri nia ka fata ˈuri, "Noaˈa, nau ku amasi kaumulu noaˈa kamu kasi lui nau laˈu. Iawe nia kwatea na raoˈa nau ku leka leˈa liu. Nau ku gani kamu muke alaˈani nau nai oli siana ngwae ˈaˈana nau."
57 Sui kira ka fata ˈuri, "ˈOke mango basi. Kulu saea sariˈi neˈe ke leka maˈi fasi ˈiri kulu ke

rongoa manataˈanga nia.”
58 Goˈo kera ka ri maˈi ˈuana, ma kera ka
fata ˈuri fuana, “Na ngwae neˈe oga ke oli ˈi
taˈena. ˈOko saeleˈa goˈo ˈamu neˈe ˈoke leka
naˈa faˈinia niniˈari?”
Ma nia ka fata ˈuri, “ˈIu, nia leˈa goˈo ana.”
59 Ma kera ka alaˈania ˈi Rebeka ka leka faˈinia
na ngwae neˈeri faˈinia ngwae nia ki. Ma kira ka
kwatea taˈi kini rao neˈe lia maˈi sulia eta ana
kaidaˈi nia tiˈitiˈi ka leka faˈinia.
60 Ana kaidaˈi nia salisali fuana faˈasilana kula
neˈeri, na fuuˈi ngwae nia kira ka faˈaleˈa kika
fata ˈuri,
“Ngwaingwaena kamu, kaimili foˈo fasi ˈiri ˈoke
baˈa raˈe maˈi ko teˈa fuana ngwae ˈoro
liu ki neˈe liufia na mole ana ngwae.
Ma kwalafa ˈoe kike baˈa liufia fanoa doe mali-
mae kira ki.”
61 Ma ˈi Rebeka faˈinia kini rao ˈoˈo nia ki, kira
ka leka faˈinia, kira ka raˈe fafona kamel ki, ma
kira ka donga ngwae rao sa Abraham, ma kira
ka leka naˈa ˈada.
62 Ma ana kaidaˈi neˈeri, sa Aesak nia ka
faˈasia na maˈe busu ana kafo neˈe satana,
“Maˈe busu God mauri neˈe nia lia maˈi fuaku.”
Ma sa Aesak ka leka tua ˈi Negev ana abaˈi kula
ˈi gwauna fanoa ˈi Kenan.
63 Ana taˈi asoa, kaidaˈi sina ka suˈu naˈa, nia
ruˈu ˈi maa ka leka liliu, ma nia ka lisia ti kamel
kira leka maˈi.
64 Ana kaidaˈi ˈi Rebeka nia lisia, nia lofo ˈi ano
faˈasia kamel nia,
65 ma nia ka saefiloa ngwae ni rao sa Abraham
ka ˈuri, “Sa tai neˈe satana ngwae loˈoko nia leka
maˈi?”

Ma na ngwae ni rao neˈeri ka fata ˈuri, “Na ngela ngwane ngwae ˈaˈana nau loˈoko nia.” Goˈo ˈi Rebeka ka ngali ifi ka sufafia maana faˈasia.*
66 Kaidaˈi kira leka kika dao siana sa Aesak na ngwae ni rao neˈeri ka alaˈa sulia fuana ma ka faˈarongo ˈani ru ki taˈifau neˈe fuli maˈi loˈoba.
67 Ma sa Aesak ka baˈea sariˈi neˈeri ka tua naˈa saena gwaurau neˈe teˈa ni ˈi Sera neˈe tua ana ˈi naˈo. Ma sa Aesak ka korea naˈa ˈi Rebeka, ma ka kwaima liu ana kini neˈe, ma na kwaimanatai ˈanga sa Aesak ˈuana teˈa nia ka sui naˈa.

25

Ti ngela laˈu ana fuuˈi ngwae sa Abraham

1 Sa Abraham nia korea laˈu ta ˈafe matamata neˈe satana ˈi Ketura.
2 ˈAfe neˈe ka faˈafuta ngwaˈi ngela ngwane na satada neˈe sa Simran, sa Joksan, sa Medan, sa Midian, sa Isbak, ma sa Suaha.
3 Sa Joksan neˈe na maˈa sa Seba ma sa Dedan, ma ngwae neˈe futa maˈi ana fufuˈi ngwae sa Dedan neˈe kira ana kwalafa sa Asuru, ma na kwalafa sa Letus faˈinia kwalafa sa Leum.
4 Sa Midian neˈe ngela nia ki neˈe sa Efaha, sa Efa, sa Hanok, sa Abida, ma sa Eldaha, na kwalafa neˈeri ki neˈe futa ana ˈi Ketura.

---

* **24:65** it was the custom at the marriage ceremony for the bride to wear a veil over her face when she was presented to her husband. This may be why Jacob did not recognize Leah at the wedding ceremony in Genesis 29.

5 Ma sa Abraham ka alaˈa totongaˈi nia ke baˈa
alua ru ki taˈifau neˈe nia toˈo ani saena limana
ngela nia sa Aesak.
6 Bore ma kaidaˈi nia tua ˈua, nia kwatea na
kwateˈa ki fuana ta ngela ngwane ana ba nia
alua ana ta ro ˈafe ana. Ma nia ka kwateda kwau
kira ka leka tau naˈa ana ta bali kula ˈi fanelana
sina neˈe tau faˈasia kula sa Aesak tua ana.

Sa Abraham mae ma sa Aesak ma sa Ishmael kera ka kwaiatoa

7-8 Sa Abraham nia ngwaro liu naˈa ana kaidaˈi
nia mae, na anona ka leka tua faˈinia anona
maˈa nia faˈida ba kira mae naˈa ˈi naˈo. Nia toˈo
ana maurilana leˈa, ma kaidaˈi nia mae, nia dao
naˈa ana taˈi talangaˈi faˈi ngali ma fiu akwala
ma lima faˈi ngali.
9 Na ro ngela neˈe nia ki, sa Aesak ma sa
Ishmael kera ka kwaiatoa ˈi saena faoda neˈe
satana ˈi Makpela neˈe tua ana taˈi afu ano neˈe
nia ˈi fanelana sina ana ˈi Mamre. Kaidaˈi ˈi
naˈo, afu ano neˈe ru sa Efron, taˈi ngwae ana
fuuˈi ngwae sa Het, na satana maˈa nia neˈe sa
Soha.
10 Bore ma ˈi buri ˈana neˈe sa Abraham folia
ano neˈeri ana ngwae neˈe, na ano neˈeri ru nia
naˈa. Ana kula neˈeri naˈa neˈe kera kwaiatoa
nonina sa Abraham, ma ana faoda neˈeri logo
neˈe kira kwaiatoa logo ˈi Sera saena ˈi naˈo.
11 Kaidaˈi ˈi buira neˈe sa Abraham nia mae
naˈa, ngela nia sa Aesak ka leka ka saungaˈinia
naˈa fanoa nia karangia maˈe busu kafo ˈi Bere
Lahai Roe.* Ana kaidaˈi neˈeri God ka faˈaleˈa
sa Aesak.

---

* **25:11** lisia Genesis 16:14

Na kwalafa sa Ishmael

12-13 Na ˈaˈemae sulia kwalafa sa Ishmael nia ˈuri:
Sa Ishmael nia ngela sa Abraham, ma teˈa nia neˈe ˈi Hega kini ˈi Ejipt nia na kini rao ˈi Sera.
Sa Ishmael toˈo ana ngela ngwane ki, satada neˈe
sa Nebaeot, sa Kedar, sa Adbeel, sa Mibsam,
14 sa Misma, sa Duma, sa Masa,
15 sa Hadad, sa Tema, sa Jaturu, sa Nafis, ma sa
Kedema.
16 Na fufuˈi ngwae neˈe futa ana akwala ma ro
ngela sa Ishmael ki, kira saea satana mae fanoa
ki ma fanoa neˈe kira leka tua ˈani ki ka donga
logo satana akwala ma ro ngela neˈe ki.
17 ˈUnaˈeri sa Ishmael ka mae naˈa, ma anona
ka leka tua faˈinia anona maˈa nia faida ba kira
mae ˈi naˈo. Ma kaidaˈi nia mae ana nia dao ana
taˈi talangaˈi fai ngali ma uulu akwala ma fiu fai
ngali.
18 Na olitana sa Ishmael noaˈa kira ˈiri tua
faˈinia kwalafa sa Abraham, kira tua ana ano ˈi
safitana ro fanoa ˈi Havila ma ˈi Suru, bali ana
fanelana sina ana ˈi Ejipt, ana tala neˈe ki faˈasia
ˈi Ejipt ma ki leka ˈuana ˈi Asiria.

Sa Aesak alua ro ˈiˈiu ki sa Esau ma sa Jakob

19 Na ˈaˈemae sulia kwalafa sa Aesak, na ngela
sa Abraham, nia ˈuri:
20 Kaidaˈi sa Aesak nia korea ˈi Rebeka, nia tua
naˈa sulia fai akwala faˈi ngali ki. ˈI Rebeka neˈe
ngela kini sa Betuel, taˈi ngwae ˈi Mesopotemia
ana abaˈi kula kira saea ˈani ˈi Aram. Ma sa
Laban na sasina ˈi Rebeka.
21 Sa Aesak ka foˈosia Iawe duˈungana ˈafe
nia ˈabaraˈa, ma Iawe ka rongoa foˈongaˈa nia.

Kaidaˈi neˈeri ˈafe neˈe ka ina naˈa ma nia ke baˈa faˈafuta ro ˈiˈiu ki.
22 Bore ma kaidaˈi kera noaˈa kasi futa ˈua,
kera diˈia neˈe kera ka fuˈa ˈi saena sirana teˈa
keraˈa, ˈunaˈeri ˈi Rebeka ka fata ˈuri, “Faˈuta?
Tae neˈe sasi ma nau ku ˈuri reala.” Sui nia ka
saefilo Iawe ˈuana ru neˈeri.
23 Sui Iawe ka fata ˈuri fuana, “Ro ngela ki neˈe
tua saena siramu, na ai buri ke baˈa ngasingasi
liufia na ai etaeta. Kera ke baˈa koˈo bora fuana
ro fufuˈi ngwae matamata ki. Na fufuˈi ngwae
ana ai buri ke baˈa ke baˈa ngasingasi liufia na
fufuˈi ngwae ana ai etaeta.”
24 ˈUnaˈeri nia ka dao naˈa ana madamo fuana
kini neˈeri fuana faˈafutalana ngela, goˈo nia ka
faˈafuta ro ngela ngwane nia ki neˈe kera ro ˈiˈiu
ki.
25-26 Na faˈinaˈonaˈo nonina meo ma ka
rangoˈa taˈifau diˈia ifi kira saungaˈinia ˈani
ˈuˈuila nanigot, ˈunaˈeri kira ka saea ˈania sa
Esau.† Ana kaidaˈi kera futa, na ngela ˈi buri
dau ngasi maˈi ana ˈaena ngela ˈi naˈo, ˈunaˈeri
kera ka saea ˈani sa Jakob.‡ Ana kaidaˈi neˈeri
sa Aesak nia tua naˈa sulia ono akwala faˈi ngali
ki.

Sa Esau faˈi danga ˈania gwaˈi ngwaluda nia

27 Kaidaˈi ro ngela ngwane neˈe ki doe maˈi, sa
Esau sai liu ana luluˈa ˈuana ru kwasi ˈaeˈaela
ki, ma nia noaˈa kasi oga tuaˈa ˈi fanoa, nia oga
lala tuaˈa saena masuˈua. Bore ma sa Jakob nia

† **25:25-26** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Esau’ fadalana neˈe ‘Ifula’.
‡ **25:25-26** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Jakob’ fadalana neˈe ‘Nia daua ˈaena’ ma ‘nia sokea/deceives’.

ngwae nene goˈo ˈana, ma kaidaˈi ˈoro nia oga liua lala tuaˈa ˈi fanoa.
28 Ana kaidaˈi ˈoro sa Aesak nia kwaima ana sa Esau, osiˈana nia oga liua ˈanilana fasina ru kwasi ˈaeˈaela ki, bore ma ˈi Rebeka kwaima lala ana sa Jakob.
29 Ana taˈi asoa, kaidaˈi sa Esau leka lulua ru kwasi ˈaeˈaela ki, sa Jakob nia tua goˈo ˈana ˈi luma, ka saungaˈi fanga goˈo ana ˈania faˈi bin meo ki. Kaidaˈi sa Esau nia oli maˈi nia ka fiolo liu naˈa,
30 ma nia ka fata ˈuri ana sa Jakob, “Se, nau ku fiolo liu naˈa kwa! ˈOke ngalia maˈi ˈaliˈali na sufusufu meo neˈana.” Nia neˈe ngwae ki kira ka saea ˈani sa Idom.§
31 Bore ma sa Jakob ka fata ˈuri, “Si diˈia ˈoko fata alangaˈi ma ˈoko saea ˈoke kwate taˈifau naˈa ngwaludu ˈa ˈoe ki sulia ˈaeˈo na faˈinaˈonaˈo fuaku, diˈia ˈunaˈeri nia leˈa nai baˈa kwate ti fanga fuamu.”
32 Goˈo sa Esau ka fata ˈuri, “Leˈa, nia leˈa goˈo ˈana. Karangi nau ku maelia naˈa fioloˈanga neˈe. Diˈia nau ku mae, ru neˈe ki kasi ˈafi nau goˈo ne.”
33 Bore ma sa Jakob fata ˈuri, “Leˈa goˈo ˈana, bore ma etaeta ˈoke sasia ta taˈi fata alangaˈinga ngasingasiˈa neˈe gwaˈi ngwaluda neˈe ˈoko toˈo naˈa ana niniˈari, nauˈa naˈa neˈe nai ngalia laˈu.”
Sui sa Esau ka sasia taˈi fata alangaˈinga ngasingasiˈa fuana sa Jakob ma nia ka fata ˈuri, “Sa Jakob naˈa neˈe ke baˈa toˈo ana ru ki taˈifau

§ **25:30** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Idom’ fadalana neˈe ‘Meo’.

neˈe faˈinaˈonaˈo goˈo neˈe ka toˈo ani faˈasia maˈa nia.”
34 Goˈo sa Jakob ka ngalia naˈa maˈi fanga ki
faˈinia beret ma ka kwate fuana sa Esau. Ru
neˈeri faˈataˈi leˈa naˈa ana neˈe sa Esau noaˈa
ˈiri manata kulukulufaˈa goˈo ana na gwaˈi
ngwaluda sulia nia na faˈinaˈonaˈo.

26

God dau ana alangaˈinga ba nia faˈinia sa Abraham ma sa Aesak logo

1 Ana kaidaˈi sa Aesak tua ˈi Bere Lahai Roe,
taˈi fioloˈa doe liu ka dao fafida, ka diˈia logo
kaidaˈi ana ˈafitaˈi ˈanga ba dao fafida ˈi naˈo
ana kaidaˈi sa Abraham tua ana. Sui sa Aesak
ka leka ˈuana ˈi Gerara taˈi kula ana kula ngwaˈi
toˈa ˈi Filistia ki. Nia leka ka tua faˈinia tatalafaˈa
sa Abimelek, nia neˈe tatalafaˈa kira.
2 Kaidaˈi neˈeri Iawe ka dao maˈi siana sa
Aesak ka fata ˈuri fuana, “ˈOe kosi koso toli ko
tua ˈi Ejipt. ˈOke baˈa leka tua ana kula neˈe nai
baˈa saea fuamu.
3 ˈOke tua basi ˈamu ˈuri ana kula neˈe. Nai
baˈa tua faiˈiniˈo, ma nai baˈa faˈaleˈa ˈoe. Ma
nai baˈa kwatea ano neˈe ki fuamu, ma ngela
neˈe ke baˈa futa maˈi ana kwalafaˈa ˈoe ki logo.
Nai dau nama ˈaku ana alangaˈinga ba nau ku
sasia faˈinia maˈa ˈoe sa Abraham.
4 Na ngwaˈi ngela neˈe kike baˈa futa maˈi
ana kwalafaˈa ˈoe kike baˈa ˈoro liu, diˈia na
bulubulu na salo. Nai baˈa kwate ano neˈe fuada.
Nai baˈa faˈaleˈa kwalafa ki taˈifau ana magalia
sulia kwalafa ˈoe.

5 Nau ku dau ana alangaˈinga nau, osiˈana ˈi
naˈo sa Abraham kwairoˈoi aku, ma ka leka sulia
na taki nau ki, ma fatalaku.”
6 ˈUnaˈeri sa Aesak ka leka naˈa nia ka tua naˈa
ˈi Gerara.

7 Kaidaˈi ngwae ana fanoa neˈeri ki kira lisia ˈi
Rebeka kira ka saefilo ˈuri ana sa Aesak, “Faˈuta?
ˈUri ma kini neˈe ˈafe ˈoe niniˈa?” Ma nia ka fata
ˈuri fuada, “Noaˈa, nia na ngwaingwaena nau.”
Nia sofongaˈi ˈunaˈeri ana sulia kini neˈe lisilana
leˈa liu mala, ma nia ka maˈu, ˈasu ˈubani ngwaˈi
toˈa ana fanoa neˈeri kira ka saungia, ma ka
ngalia ˈafe nia.

8 Sa Aesak faˈinia ˈafe nia, kera taˈi tua ka tau
tiˈitiˈi ana fanoa neˈeri. Ana taˈi faˈi asoa sa
Abimelek na tatalafaˈa nia tua ˈana ˈi luma nia,
nia ka kelefai sulia ˈolofolo, nia ka lisia sa Aesak
nia lolofafia ˈafe nia.
9 Sui nia ka ri ˈuana sa Aesak ka leka maˈi
siana, nia ka fata ˈuri fuana, “Se, faˈuta neˈe ˈoko
saea fasi ˈafe neˈe na ngwaingwaena ˈoe kwa?
Na ˈafe ˈoe goˈo niniˈa.”

Sui sa Aesak ka fata ˈuri, “Nau ku fiˈa kira kata
saungi nau ma kika ngalia ˈafe nau.”

10 Sui sa Abimelek ka fata ˈuri, “Faˈuta neˈe
ˈoko sasia ru neˈe aimili kwa? Lisia basi! Nia
talangwaraˈu goˈo ˈana fuana ta taˈi ngwae ana
ngwae nau ki neˈe ke leka teo faˈinia ˈafe ˈoe.
Ma diˈia nia ˈunaˈeri nia ke baˈa taˈa fuaimili,
bore ma roraˈa ˈoe naˈa.”
11 Ma nia ka fata ngasingasiˈa fuana ngwae ki
ka ˈuri, “Diˈia ta ngwae nia sasi ta ru ka taˈa ana
ngwae neˈe nama ana ˈafe nia, nia ke baˈa mae.”

Sa Aesak faˈinia ngwae ana ˈi Filistia kira fuˈa faˈinia kafo

12 Ana faˈi ngali neˈeri nama neˈe sa Aesak
oˈolia na oˈola nia ana kula neˈeri. Iawe nia
faˈaleˈa sa Aesak. Fuana ta taˈi magana witi neˈe
nia fasiˈi ki, nia loia maˈi 100 magana witi.
13 Na raoˈa nia ki ka leka leˈa liu, ma nia taˈi
ngwae toˈoru liu.
14 Ma duˈungana neˈe nia toˈo ana sipsip ˈoro
ki, ma buluka ˈoro ki, ma ngwae ni rao ˈoro
ki, ˈunaˈeri ngwaˈi toˈa ˈi Filistia kira ka oga
guˈuguˈu liu fuana.
15 ˈI naˈo kaidaˈi maˈa nia mauri ˈua na ngwae
rao maˈa nia ki kira ˈilia na kilu kafo ki kwailiu
ana kula neˈeri, bore ma ngwae ˈi Filistia ki kira
oga guˈuguˈu liu, kira ka leka kika ˈili fafia kilu
kafo neˈeri ki laˈu.
16 ˈUnaˈeri sa Abimelek na tatalafaˈ ka fata ˈuri
ana sa Aesak, “ˈAeˈo niniˈa na ngwae ngasin-
gasiˈa liu mala ma ˈoko liufi kaimili taˈifau naˈa.
ˈOke leka faˈasia kula neˈe naˈa.”
17 Sui sa Aesak ka faˈasia kula neˈeri, nia ka
leka sasia na fanoa nia ana oteotea ˈi Gerara.
18 Aia, na kilu kafo neˈe teo ˈi neˈeri ki, maˈa
nia sa Abraham neˈe ˈiliˈi, bore ma ˈi buri ˈana
neˈe nia mae naˈa, na ngwaˈi toˈa ˈi Filistia ki
kira ka ˈili fafiˈi laˈu. ˈI neˈeri sa Aesak ka oli
ma ka ˈilida laˈu, ma nia ka saea nama ˈani sata
ˈi ru neˈe maˈa nia eta saeda ˈaniˈi.
19 Kaidaˈi neˈeri na ngwae rao sa Aesak ki kira
ka ˈilia ta taˈi kilu kafo saena ote neˈeri ma kira
dao toˈona kafo leˈa.
20 Bore ma ngwaˈi toˈa neˈe kira folo ˈusia
sipsip kira ki ˈi Gerara kira ka olisuˈusuˈu faˈinia
kilu kafo neˈeri ki, ma kira ka fata ˈuri fuana

ngwae rao sa Aesak ki, “Kafo neˈe ru kami niniˈa.” Goˈo sa Aesak ka faˈasata kilu kafo neˈeri ˈani ˈi Esek neˈe fada ˈani “Olisuˈusuˈu.”
21 Kaidaˈi ngwae nia ki kira ˈilia laˈu ta kilu
kafo, kira ka olisuˈusuˈu logo faˈinia. Nia ka saea
logo kilu kafo neˈeri ˈani Sitna nama Fuˈanga.
22 Sui laˈu, nia ka ˈidua fanoa nia ka ˈidu tiˈitiˈi
laˈu faˈasia kula neˈeri, ma ngwae ni rao nia ki
kira ka ˈilia laˈu ti kilu kafo. Ma ana kaidaˈi
neˈeri kira ka ˈiri olisuˈusuˈu naˈa. Sui ma ka
saea kilu kafo neˈeri ˈani Rehobot neˈe fada ˈani
“Kula Abitako.” Ma nia ka fata ˈuri, “Kaidaˈi
neˈe Iawe kwatea naˈa kula doe neˈe fuakulu.
Taˈena raoˈa kulu ki ke baˈa leka leˈa.”
23 Buri ˈana neˈe sa Aesak nia faˈasia laˈu kula
neˈeri, nia ka leka tua ana kula kira saea ˈani
Bereseba.
24 Ana kaidaˈi nia dao ˈi neˈeri, Iawe ka dao
maˈi siana saena rodo ka fata ˈuri fuana, “Nauˈa
God ana maˈa ˈoe sa Abraham. ˈOe kosi maˈu,
osiˈana nau ku tua faˈiniˈo. Nau ku sasia taˈi fata
alangaˈinga faˈinia sa Abraham neˈe kwairoˈoi
aku. Ma osiˈana fata alangaˈi neˈeri, nai baˈa
faˈaleˈa ˈoe, ma nau ku kwatea kwalafa ˈoe kike
ˈoro liu.”
25 Ma ana kula neˈe nia ˈuia taˈi sulufaua fuana
Iawe ma nia foˈosia ˈani satana Iawe. Ma nia ka
sasia naˈa fanoa nia ana kula neˈeri, ma ngwae
ni rao nia ki kira ka ˈilia laˈu ta kilu kafo fuada.

Na tatalafaˈa sa Abimelek sasia alangaˈinga faˈinia sa Aesak

26 Aia na tatalafaˈa sa Abimelek faˈinia sa
Ahusat, na ngwae faˈamanata nia, ma sa Fikol,
na faˈinaˈonaˈo ana fuani ˈoro nia, kira faˈasia
ˈi Gerara kira leka fuana lisilana sa Aesak.

27 ˈUnaˈeri sa Aesak ka saefilo ˈuri ada, “Faˈuta
neˈe kamu ka leka maˈi fuana lisilaku re! Kaidaˈi
ba sui, kaumulu ka ˈiri oga nau, ma kaumulu ka
lali nau faˈasia kula kamu.”

28 Goˈo kira ka fata ˈuri, “Niniˈari kaimili
saiana neˈe Iawe nia tua faˈiniˈo. Ma kaimili
ka manata ˈuri, nia leˈa fuamili kaimili ka sasia
ta fata alangaˈinga ngasingasiˈa faˈiniˈo neˈe
noaˈa kulu kasi fuˈalikulu. Kaimili oga ˈoke fata
alangaˈi ˈuri:
29 Noaˈa ˈoe kosi faˈali kaimili, diˈia ˈi naˈo
ba kaimili ˈiri faˈaliˈo goˈo. ˈI naˈo ba kaimili
leˈa fuamu. Ma kaidaˈi ˈoko faˈasi kaimili, noaˈa
kami kasi faˈaliˈo goˈo. Ma ana kaidaˈi neˈe nia
madako neˈe Iawe nia faˈaleˈa ˈoe.”

30 Sui sa Aesak ka saungaˈinia taˈi fafangaˈa
fuana kira ka fanga fiku faˈinia.
31 ˈOfodangi laˈa bilabila ˈua ana asoa ˈi buri,
niaˈa faˈinia tatalafaˈa neˈeri, kera ka sasia
naˈa alangaˈinga ngasingasiˈa ˈi maana God neˈe
noaˈa kera kasi sasia ta mae. Sui sa Aesak ka
saea alaˈanga ˈani olioliˈa ana tatalafaˈa neˈeri
faˈinia ngwae nia ki, ma kira ka oli ˈi fanoa kira,
ma kira taˈifau kira ka maˈe ngwane leˈa laˈu.

32 Ma ana asoa neˈe nama na ngwae rao sa
Aesak ki kira ˈilia taˈi kilu kafo, ma kira ka leka
maˈi, kira ka faˈarongoa ˈani kilu kafo neˈeri, ma
kira ka fata ˈuri, “Kaimili dao naˈa toˈona kafo
ana kula neˈe.”
33 ˈUnaˈeri nia ka saea kilu kafo neˈeri ˈani
Seba neˈe fada ˈani “Alangaˈinga Ngasingasiˈa.”
Nia neˈe buri ˈana kira ka saea fanoa neˈe
tua karangia kilu kafo neˈe ˈani ˈi Bereseba,

ne'e fada 'ani "'I kilu kafo ana alanga'inga ngasingasi'a."

Sa Esau kore kini kwaita ki

34 Kaida'i sa Esau dao na'a ana fai akwala fa'i ngali, nia ka korea ro 'afe kwaita ki ne'e futa ana kwalafa sa Het. Nia ngalia 'i Judit na kini sa Beeri ma 'i Basemat na kini sa Elon.
35 Ru ne'e kwatea sa Aesak ma 'i Rebeka kera ka ta'i noni ta'a ma kera ka liadila liu.

27

Sa Aesak fa'ale'a sa Jakob

1 Ana kaida'i ne'e sa Aesak nia ngwaro liu na'a, ma na maana bore ka rodo, nia kasi lia na'a. Ta'i asoa nia ri ma'i 'uana na fa'ina'ona'o nia sa Esau ka leka ma'i siana, ma nia ka fata 'uri fuana, "Ngela nau 'ae."
Ma sa Esau ka fata 'uri, "'Iu ma'asi."
2 Go'o ma'a nia ka fata 'uri, "'Oko lisia na'a nini'a nau ku ngwaro na'a, ma nau ku sai ana nia kasi tau go'o nau ku mae na'a.
3 Nia le'a fuamu 'oke ngali na basi ma ma'e sima 'oe, 'oko leka lulua ma'i ta ru 'ae'aela fasi 'uri 'oke do'ofia ma'i fasina nai 'ania.
4 'Oke do'ofia di'ia ne'e nau ku oga, ne'e nia rakufa mala sui 'oko ngalia ma'i fuaku. 'I buri 'ana ne'e nau ku 'ania ka sui, nai ba'a fa'ale'a 'oe 'i na'o mala nau ku fi'i mae."
5 'Una'eri kaida'i sa Aesak nia fata fuana sa Esau, na 'afe nia 'i Rebeka ka fafarongoa ala'anga ne'eri. Kaida'i sa Esau leka kwau ka lulu sibolo,
6 'i Rebeka ka fata 'uri fuana sa Jakob na ruana ngela adaro'o, "Rongo basi! Kaida'i ne'e go'o

ne'e nau ku rongoa ma'a 'oe saea fuana ngwae
futa 'oe
7 ka fata 'uri, '‘Oke leka lulua ma'i ta sibolo
ko do'ofia ma'i fuaku. 'I buri 'ana ne'e nau ku
'ania ka sui nai ba'a fa'ale'a 'oe 'i maana Iawe
mala nau ku fi'i mae.
8 Ngela nau 'ae, 'oke rongo le'a fuana
ala'alaku, ma 'oko sasi di'ia ne'e nau ku saea
fuamu.
9 'Oke leka ana kula lo'oko na nanigot kulu
ki tua ana, ma 'oko efoa ta ro nanigot ti'iti'i
ne'e figula le'a, ma 'oko ngalia ma'i fasi 'iri nai
do'ofia fasina ka le'a mala di'ia ne'e ma'a 'oe
oga liua.
10 Sui 'oko leka kwatea fuana ma'a 'oe fasi 'iri
nia ke fa'ale'a 'oe mala nia ka fi'i mae.’ ”

11 Bore ma sa Jakob ka fata 'uri, “Te'asi kwa!
'Oko saiana sa Esau na nonina rango'a ta'ifau,
bore ma nau ku 'iri to'o ana.
12 Si di'ia ma'a nau nia sama to'o aku, nia ke
ba'a sai go'o aku ne'e nau ku soke. 'Una'eri
noa'a nia kasi fa'ale'a nau, bore ma nia ke ba'a
kwatea ru ta'a ki ke dao to'oku.”

13 Go'o te'a nia ka fata 'uri fuana, “Ngela nau
'ae, di'ia nia sasia ru ta'a ki ka dao to'omu,
ala'ania ru ta'a ne'eri ke leka ma'i fuaku talaku.
'Oke sasia lala ru nau ku saea fuamu. 'Oke leka
ngalia ma'i ta ro nanigot.”

14 'Una'eri sa Jakob ka leka saungia ro nanigot
ne'eri ki na'a, nia ka ngalida ma'i ka kwatea
fuana te'a nia, go'o te'a nia ka do'ofia ka di'ia
ne'e ma'a nia oga.
15 Sui te'a nia ka ngalia toro le'a sa Esau ki ne'e
teo 'i luma, ka ngali'i ma'i sa Jakob ka ru'ufi'i.

16 Sui nia ka ngalia ˈuˈuila nanigot neˈeri ka alua ˈi limana ma ˈi luana logo kula noaˈa ta ifu ana.
17 Sui, nia ka ngalia fasina nanigot ma na afu beret nia fiˈi doˈofiˈi goˈo, ka kwateˈe kwau fuana sa Jakob.
18 Sui sa Jakob ka ngaliˈi kwau fuana maˈa nia ma ka fata ˈuri, “Maˈasi kwa!”
Goˈo maˈa nia ka fata ˈuri, “ˈIu, ˈaeˈo sa tai niniˈa?”
19 Goˈo sa Jakob ka fata ˈuri, “Nauˈa sa Esau, na ngela ˈi naˈo ˈoe. Nau ku sasia ka sui naˈa tae ba ˈoko saea fuaku. Nia naˈa ne na sibolo ki nau ku ngalia maˈi. Nau ku amasiˈo ˈoke gwauru ko ˈania, fasi ˈiri ˈoke faˈaleˈa nau.”
20 Kaidaˈi neˈeri maˈa nia alaˈa ˈuri, “Ngela nau ˈae, ˈoko ˈaliˈali liu! ˈOko dao goˈo faˈuta toˈona ru ˈaeˈaela neˈe niniˈa?”
Ma nia ka fata ˈuri, “Iawe na God ˈoe, niniˈa ˈafi nau fuana daoˈa toˈona.”
21 Sui maˈa nia ka fata ˈuri, “Ngela nau ˈae, ˈaeˈo sa Esau mamana naˈa niniˈa? ˈOke leka karangi maˈi ˈiri nai sama toˈomu.”
22 Goˈo sa Jakob ka leka karangia maˈa nia, ma nia ka sama toˈona ma ka fata ˈuri, “Nau ku rongoa lingamu diˈia lingana sa Jakob, bore ma limamu neˈe limana sa Esau naˈa.”
23 Nia noaˈa kasi sai goˈo ana ngwae neˈe sa Jakob, duˈungana ifu neˈe ki ana nanigot neˈe teo kwailiu ˈi limana nia diˈia nama limana sa Esau. Kaidaˈi nia salisali fuana faˈaleˈalana,
24 nia saefiloa taˈi ru laˈu ka ˈuri, “ˈAeˈo sa Esau mamana naˈa niniˈa?”
Ma sa Jakob ka olisi ˈuri ana, “ˈIu maˈasi. Nauˈa naˈa niniˈa.”

25 Kaidaˈi neˈeri maˈa nia ka fata ˈuri, “Ngela
nau ˈae, ˈoko ngalia maˈi na sibolo neˈana nai
ˈania. Ma buri ˈana, kaidaˈi nau ku fanga ka sui,
nau kui baˈa faˈaleˈaˈo.”

Sa Jakob ka ngalia maˈi fanga fuana maˈa nia.
Ma ˈi buri nia ka ngalia logo maˈi ta waen ma
maˈa nia ˈania.
26 Sui, sa Aesak ka fata ˈuri fuana, “Ngela nau
ˈae, leka maˈi fuana nonoˈilana nauˈa.”

27 Ma kaidaˈi nia leka maˈi fuana nonoˈilana
maˈa nia, maˈa nia ka moko saiana toro nia, sui
nia ka faˈaleˈa naˈa. Nia fata ˈuri, “Ngela nau
ˈae, na mokolana toro ˈoe nia leˈa liu ka diˈia
mokolana ta oˈola neˈe Iawe nia faˈaleˈa.
28 Alaˈania God ka kwatea uta ˈoro fuana
faˈaisila lana ano, fasi ˈiri ano ka leˈa ma ka
kwatea fanga ˈoro leˈa. Alaˈania nia ka kwatea
fuamu fuaˈi ai leˈa ki ana ˈai grep fuana waen
ˈoro.
29 Alaˈania fuuˈi ngwae ˈoro ki kira ke rao
fuamu ma kike roˈosuliˈo. ˈOke gwaungaˈi fafia
ngwaefuta ˈoe ki ma kike roˈosuliˈo. God ke baˈa
sasia ru leˈa ki fuana na ngwae neˈe kira sasia ru
leˈa ki fuamu. Bore ma nia ke baˈa kwaˈikwaˈi
silolo na ngwae neˈe kira faˈali ˈoe.”

30 Ana kaidaˈi sa Aesak faˈaleˈa sa Jakob ka sui
goˈo, sa Jakob ka tataˈe, ka leka naˈa ˈana ˈi maa.
Bore ma tona goˈo faˈinaˈonaˈo sa Esau ba leka
kwaˈi sibolo maˈi, nia oli naˈa maˈi luma.
31 Nia ka duˈafia fanga neˈeri ki diˈia neˈe
ˈani toˈonilana rakufa liu, sui nia ka ngalia maˈi
fuana maˈa nia, goˈo nia ka fata ˈuri, “Maˈasi
kwa, nia naˈa ne na sibolo nau ku ngaliˈi maˈi

ki. Nau ku amasiˈo ˈoke gwauru ko fanga naˈa,
fasi ˈiri ˈoke faˈaleˈa nau.”
32 Bore ma maˈa nia ka lidi ˈuri ana, “Ai, ˈaeˈo
sa tai niniˈa?”
Ma nia ka fata ˈuri, “Nauˈa sa Esau niniˈa
ngela ˈi naˈo ˈoe.”
33 ˈUnaˈeri maˈa nia ka tona ka lebelebe liu
naˈa, ma ka fata ˈuri, “Bore ma sa tai mo neˈe
saungia ru ˈaeˈaela ka duˈafia ka sui niniˈa ka
ngalia naˈa maˈi fuaku? Nau ku fanga ka fiˈi sui
goˈo ne, kaidaˈi ˈoko ˈiri ruˈu maˈi ˈua. Ma nau
ku faˈaleˈa niaˈa, ma na faˈaleˈanga neˈeri ru nia
firi naˈa.”
34 Kaidaˈi sa Esau rongoa alaˈanga neˈeri, nia
ka kwaimanatai liu naˈa, ma nia ka angi ka
oˈomae liu naˈa, ma nia ka fata ˈuri, “Maˈasi ˈae,
ˈOke faˈaleˈa nau logo maˈi.”
35 Bore ma maˈa nia ka fata ˈuri, “Na ng-
waefuta ˈoe leka maˈi ka ˈoso leˈa goˈo aku. Ma
nia ka ngali na faˈaleˈanga ba ˈoe.”
36 Sui sa Esau ka fata ˈuri, “Nia ne ruana faˈi
kaidaˈi naˈa neˈe nia aurafu nau, ma ka bili nau
ana. ˈUnaˈeri neˈe nia ka sata ana sa Jakob.
Etaeta nia ngalia ka sui naˈa gwaˈi ngwaluda
nau, sulia nau na faˈinaˈonaˈo. Ma niniˈari nia
ka ngali taˈifau laˈu ana faˈaleˈanga nau. Faˈuta?
ˈUri ma ta faˈaleˈanga noaˈa ˈiri teo naˈa ˈiri ˈoke
kwatea fuaku?”
37 ˈUnaˈeri maˈa nia ka fata ˈuri, “Nau ku
kwatea sasimu ka ˈaˈana fuamu, ma fuuˈi ngwae
ˈoe faˈinia ngelamu neˈe ke baˈa futa maˈi buri,
kira ke baˈa rao fuana. Ma nau ku kwate fanga
ma waen fuana. Ngela nau ˈae, noaˈa ta ru ˈiri
ore naˈa neˈe nai baˈa kwatea fuamu.”

38 Bore ma sa Esau ka ˈingoa laˈu maˈa nia
ka saefilo ˈuri, “Maˈasi, faˈuta, ˈuri ma ˈoko toˈo
goˈo ana taˈi faˈaleˈanga baniˈa? Nau ku amasiˈo
ˈoke faˈaleˈa nau logo?” Ma nia ka angi koko ka
doe liu.

39 Maˈa nia ka fata ˈuri, “Ngela nau ˈae, fanoa
ˈoe ke baˈa tua tau faˈasia na ano leˈa, ma ka tau
logo faˈasia kula uta ka toˈo ana.

40 ˈOke baˈa fuˈa ˈani sele ni ofoˈa ˈoe ˈiri ˈoke
mauria. Ma ˈoke baˈa rao naˈa fuana sasimu.
Bore ma kaidaˈi ˈoko uu ngasingasiˈa ˈusia, ˈoke
baˈa aloge goˈo ˈamu faˈasia, ma ˈoko faˈasia
goˈo ˈamu.”

41 Buri ˈana sa Esau noaˈa liu kasi oga naˈa sa
Jakob, osiˈana maˈa kera nia kwate taˈifau naˈa
na faˈaleˈanga fuana sa Jakob. ˈUnaˈeri nia ka
manata ˈuri, “Nia noaˈa ka tau, maˈa nau ke mae,
ma kaimili ke baˈa kwaimanatai ma mika angi
ˈuana. Sui mala, nai baˈa saungia ngwaefuta nau
ka mae.”

42 Kaidaˈi teˈa kera rongoa neˈe sa Esau naia ke
saungia sa Jakob, nia ka ri maˈi ˈuana sa Jakob
ka leka maˈi siana, ma nia ka fata ˈuri fuana,
“Ngela nau ˈae, fafarongo basi. Na ngwaefuta
ˈoe nia naia saungilamu.

43-44 ˈOke sasi sulia tae neˈe nau ku saea fuamu.
ˈOke tafi ˈuana ˈi Haran. Ma ˈoke tua faˈinia
ngwaefuta nau sa Laban, leleka ka dao ana
kaidaˈi neˈe manatana ngwaefuta ˈoe ka aroaro
ma saetaˈangaˈa nia ka koso,

45 ma ka takadalafa na ru niniˈa ˈoko sasia ana.
Ana kaidaˈi neˈeri mala naˈi baˈa fiˈi asungaˈinia
ta ngwae ni rao ka oli maˈi faˈiniˈo ˈi neˈe. Nia

ˈiri leˈa fuana neˈe nai faˈasia ro ngela nau ki ana taˈi asoa neˈeri nama.”

Sa Aesak kwatea sa Jakob ka leka lisia sa Laban

46 Buri ˈana ˈi Rebeka ka fata ˈuri fuana sa Aesak, “Nau ku ˈaila liu naˈa ˈania ro kini niniˈa ana fuuˈi ngwae sa Het ki niniˈa sa Esau koreda. Si diˈia sa Jakob ke korea laˈu ta kini ana fuuˈi ngwae sa Het, sali nia leˈa fuaku nai mae goˈo aku.”

28

1-3 Aia, sa Aesak ka ri ˈuana sa Jakob ka leka maˈi ka lisia, ma nia ka alaˈa totongaˈi ˈuri fuana, “ˈOe kosi korea ta kini ˈi neˈe ˈi Kenan. ˈOke oli nama ˈuana ˈi Mesopotemia, na fanoa koˈo ˈoe sa Betuel. Sa Laban na ngwaefuta teˈa ˈoe, nia tua ana fanoa neˈeri. Nia leˈa fuamu diˈia ˈoke korea ta taˈi ngela kini ana.” Nia ka faˈaleˈa, ma ka ˈuri fuana, “Alaˈania God neˈe toˈo ana ngasingasiˈanga ki taˈifau ka faˈaleˈa ˈoe, ma ka kwatea fuamu ngela ˈoro ki, ma na kwalafa ana ngwaˈi ngela neˈe kike baˈa futa maˈi amu ki, kike baˈa ˈoro liu.

4 Alaˈania God ka kwatea fuamu faˈinia ngwae neˈe kike baˈa futa amu ki na leˈangaˈa nia kwatea fuana koˈo ˈoe sa Abraham. ˈI naˈo maˈi, God nia alangaˈi ke kwatea na ano nini fuana sa Abraham. Ana kaidaˈi neˈe, kulu tua diˈia ngwae kwaita ki ana ano neˈe. Bore ma ˈoke baˈa toˈo ana na ano neˈe diˈia ba God alangaˈi ka sui.”

5 Buri ˈana ka sui goˈo, sa Aesak ka alaˈania sa Jakob ka leka naˈa ana. Sui sa Jakob ka leka naˈa ˈuana ˈi Mesopotemia, fasi ˈiri nia ke leka

tua faˈinia ngwai nia sa Laban. Sa Laban, na ngwaefuta ˈi Rebeka nia na teˈa sa Jakob ma sa Esau. Maˈa nia sa Betuel, ma taˈi ngwae ˈi Mesopotemia nia tua ana abaˈi kula ˈi Aram.

Sa Esau kore kini kwaita laˈu

6 Sa Esau rongo ka sui naˈa neˈe sa Aesak kwatea ka sui naˈa ngwangwaneˈanga fuana sa Jakob, ma kwatea ka leka naˈa ˈi Mesopotemia ke lulua ta kini fuana korelana. Nia ka rongoa naˈa logo, kaidaˈi maˈa keraˈa nia faˈaleˈa sa Jakob, ma nia ka fata luia noaˈa nia kasi korea ta kini ˈi Kenan.
7 Ma nia ka rongoa logo neˈe ngwaefuta nia roˈo sulia tae neˈe maˈa nia faˈinia teˈa nia kera saea.
8 Aia sa Esau ka lia saiana naˈa neˈe maˈa kera noaˈa kasi oga neˈe ro ngela nia ki kera ke korea ta kini ˈi Kenan.
9 Sa Esau toˈo ana ro ˈafe ki ka sui naˈa, bore ma nia ka leka laˈu siana sa Ishmael ba maˈa nia sa Abraham, ma ka korea ta taˈi kini ana, ka alua laˈu uula ˈafe. Kini neˈeri satana ˈi Mahalat, ma nia na sasina ˈi Nebaeot na faˈinaˈonaˈo sa Ishmael.

God nia alangaˈi fuana sa Jakob

10 Sa Jakob nia faˈasia ˈi Bereseba, nia ka leka nama ˈi Haran,
11 kaidaˈi nia dao ana taˈi kula, na sina nia suu toli naˈa, ma nia ka tua ana kula neˈeri ka maliu. Nia ka teo ka maliu, ma ka bogwau ana taˈi gwaˈi fau.
12 ˈUnaˈeri sa Jakob ka maliu bole, nia lisia taˈi faˈi lalaefa nia uu, ma ˈaena neˈe ka uu ˈi ano, bore ma na isilana alaˈa ka teo ˈi langi. Ma nia

ka lisia na ˈainsel ki kira koso maˈi ma kika raˈe alaˈa sulia faˈi lalaefa neˈeri.
13 Sui nia ka lisia Iawe nia uu maˈi gwauna faˈi lalaefa neˈeri, ma ka ˈuri fuana, “Nauˈa naˈa neˈe Iawe, na God koˈo ˈoe sa Abraham ma maˈa ˈoe sa Aesak. Nai baˈa kwatea na ano niniˈa ˈoko maliu ana fuamu ma kwalafa ˈoe.
14 Kira ke baˈa ˈoro liu, ka diˈia gegeona ano. Ma na ano neˈe kira toˈo ana, nia ke baˈa doe liu laˈu ana bali ki taˈifau diˈia ˈi gwauna fanoa, ˈi fanelana sina, ma suulana sina. Ma na ngwae na fanoa matamata saena magalia kike ba saefilo nau fuana faˈaleˈalada, ka diˈia logo niniˈa nau ku faˈaleˈa ˈoe faˈinia ngwae neˈe kike baˈa futa maˈi ana kwalafa ˈoe.
15 Aia ˈoke manata nama toˈona neˈe nai baˈa tua faˈiniˈo ku lia suliˈo ana kula ki taˈifau neˈe ˈoko leka ana, ma nai baˈa olitaˈiniˈo logo maˈi ana kula neˈe laˈu. Noaˈa naisi baˈa danga ˈaniˈo, nai baˈa sasia ru ki taˈifau neˈe nau ku fata alangaˈi niˈi fuamu.”
16 Buri ˈana sa Jakob ka ada, ma ka ˈuri, “Mamana naˈa, kula neˈe Iawe tua ana, bore ma nau ku ˈiri sai nama ana.”
17 Sui nia ka maˈu, ma ka fata ˈuri, “Nau ku maˈu liu ˈania kula neˈe! Kula neˈe na luma God, ma na sinamaa ˈi langi mamana naˈa niniˈa.”
18 Ana ˈofodangi makalokaloˈa goˈo ˈua, sa Jakob ka tataˈe naˈa ka ngalia na gwaˈi fau ba nia bogwau ana, ma ka faˈa uua, ka sasia na ru fuana mamanata ˈanga toˈona ana kula neˈeri. Nia ka ngalia kala fiki ngwaingwai olif ma ka kisitaˈinia ˈi fafona ka faˈa abua fuana God.
19 Etaeta satana fanoa doe neˈe nia tua ana ˈi Lus, bore ma kaidaˈi neˈe nia saea naˈa ˈani

Betel.*
20 Sui ˈi buri ˈana sa Jakob ka sasia taˈi fata
alangaˈinga fuana Iawe ka ˈuri, “Si diˈia ˈoko tua
faˈinau ma ˈoko inaˈu ana kwatelana fanga ma
toro fuaku,
21 ma ˈoko ngali nau ko baˈa olitaˈi leˈa maˈi
aku ana kula niniˈa maˈa nau laˈu, ˈirai ˈaeˈo na
God nau.
22 Na fau neˈe nau ka kataˈinia fuana manata
firi ˈanga toˈona ru neˈe, kula neˈe kami ke baˈa
foˈosi ˈoe ana. Ma ru ki taˈifau neˈe ˈoke baˈa
kwateˈe fuaku, nai daroˈia ˈani akwala balibali
ru, ma nai baˈa kwate ta taˈi bali ana akwala
balibali ru neˈeri fuamu.”

29

Sa Jakob leka ˈuana luma sa Laban

1 ˈI buri ˈana sa Jakob ka leka tau ana lekaˈa
nia, ˈunaˈeri nia ka dao ana bali fanoa ˈaˈana ˈi
fanelana sina.
2 Kaidaˈi nia lia kwau, nia ka lisia taˈi kilu kafo
neˈe tua ana kula abitako. Ma na uulu amuˈi
sipsip ki neˈe kira teo ˈada karangia, duˈungana
ngwae folo ˈusia sipsip ki kira ke kwate firi ana
kafo ana kilu kafo neˈeri fuada. Na maana kilu
kafo neˈeri na taˈi fau doe nia bokota ˈua.
3 Kaidaˈi na amuˈi sipsip neˈeri ki kira ka fiku
taˈifau ana kula neˈeri ngwae folo ˈusida ki. Kira
ka gilosia kwau fau faˈasia ma kira ka kwatea
kafo fuada. Ma ˈi buri ˈana kika ka gilo olitaˈinia
fau ka bokota laˈu kilu kafo neˈeri.
4 Sa Jakob ka saefilo ˈuri ana ngwae neˈe kira
folo ˈusia sipsip ki neˈe kira tua ana kula neˈeri,

* **28:19** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Betel’ fadalana neˈe ‘Luma God’.

“Kwaima kina, kaumulu faˈasia ˈi faˈi?” Ma kira
ka fata ˈuri, “Kaimili faˈasia ˈi Haran.”
5 Buri ˈana nia ka fata laˈu ˈuri, “Faˈuta, ˈuri
ma kaumulu sai ana sa Laban, nia kala koˈo
tiˈitiˈi sa Neho?” Ma kira ka olisi ˈuri ana, “ˈIu,
kaimili saiana.”
6 Sui nia ka fata laˈu ˈuri, “Faˈuta, ˈuri ma nia
tua ka leˈa goˈo ana?” Ma kira ka olisi ˈuri ana,
“ˈIu, nia tua ka leˈa goˈo ana. ˈOke lia kwau
na ngela kini loˈoko leka maˈi faˈinia sipsip ki
satana ˈi Rachel.”

7 Goˈo nia ka fata ˈuri, “Kwaima nau kina, na
sina nia ˈua ˈi langi ne. Kaidaˈi neˈe noaˈa ˈua
fuana ngalilana maˈi sipsip ki ana ta kula. Nia
leˈa fuana muke kwatea na kafo fuada, sui kamu
ka fiˈi baˈeda kira ka fiˈi fanga laˈu.”
8 Bore ma kiraˈa taˈifau kika fata ˈuri, “Noaˈa,
kaimili ˈiri saiana sasia ˈira. Kaimili ke masia
amuˈi sipsip ki taˈifau kike dao fiku maˈi, sui
kaimili taˈifau fiˈi fiku gilosia na fau neˈe. Sui
mala kami ka fiˈi kwate kafo fuada.”

9 Ana kaidaˈi sa Jakob alaˈa goˈo ˈana ˈua
faˈinia ngwae neˈeri ki, sariˈi neˈeri ka leka maˈi
faˈinia sipsip maˈa nia ki. Nia neˈe lia sulia sipsip
neˈeri ki.
10 Ma kaidaˈi sa Jakob nia lisia na sariˈi neˈe
ngwai nia, faˈinia sipsip neˈeri ki, nia tataˈe ka
leka kwau ˈuana kilu kafo, ma ka gilosia kwau
na fau doe neˈeri goˈo taka filia, ma ka kwatea
kafo fuana sipsip neˈeri ki.
11 Buri ˈana nia ka leka nonoˈia ˈi Rachel, ma
ana kaidaˈi neˈeri nia ka angi naˈa, osiˈana nia
saeleˈa liu mala.

12 Ma nia ka fata ˈuri fuana, “Nauˈa na ngela
ˈi Rebeka ne. Na maˈa ˈoe nia ngwai nau.” Sui
ngela kini neˈe ka lalili ka faˈarongoa alaˈanga
neˈe ˈania maˈa nia.
13 Ma kaidaˈi maˈa nia rongoa alaˈanga niniˈa
ana ngwai nia, nia ka lalili maˈi ma ka lolofafia,
ma ka nonoˈia, ma ka leka faˈinia ˈi luma nia.
ˈUnaˈeri sa Jakob ka alaˈa leˈa fuana sulia ru ki
taˈifau neˈe fuli.
14 Buri ˈana ngwai nia ka fata ˈuri fuana, “ˈIu,
nia mamana naˈa! Koroˈa taˈi ˈabu goˈo ne!” Sa
Jakob ka tua ana fanoa neˈe sulia taˈi madamo.

Sa Jakob korea ˈi Lia ma ˈi Rachel

15 Buri ˈana sa Laban ka fata ˈuri ana sa Jakob,
“ˈAeˈo na ngwai nau, bore ma nia ˈiri leˈa neˈe
ˈoke rao ˈoˈo goˈo ˈamu fuaku. Ta tae neˈe ˈoko
oga nai baˈa foliˈo ˈania?”
16 Ma ngwae neˈe nia toˈo ˈana ro kini sariˈi
ki, Ai eta futa neˈe satana ˈi Lia, ma ruana sariˈi
ana neˈe ˈi Rachel.
17 ˈI Lia maana leˈa liu, bore ma ˈi Rachel neˈe
maana ˈoloˈolo liu mala diˈia bola ki.
18 ˈUnaˈeri ma sa Jakob nia kwaima liu ana
ˈi Rachel, ma nia ka fata ˈuri fuana ngwai nia,
“Nau ku saeleˈa neˈe nai rao sulia fiu faˈi ngali
ki fuamu, si diˈia ˈoko alaˈania nai korea ruana
sariˈi amu.”
19 Sui sa Laban ka fata ˈuri, “Nia leˈa fuana
neˈe nai kwatea fuamu ka liufia ta ngwae laˈu,
ˈunaˈeri ˈoke tua naˈa ˈamu ˈuri faˈi nau.”
20 Goˈo sa Jakob ka inaˈu naˈa ana raoˈa fuana
ngwai nia sulia fiu faˈi ngali ki, fasi ˈiri nia ke
korea ˈi Rachel. Bore ma fiu faˈi ngali neˈeri

ki diˈia goˈo ˈana ta ro nama ta uulu asoa ana,
osiˈana nia kwaima liu ana sariˈi neˈeri.
21 Kaidaˈi fiu faˈi ngali neˈeri ki sui, nia ka fata
ˈuri ana funga nia, “Na kaidaˈi nau nia sui naˈa,
ala maˈi ˈani kini nau nai korea naˈa.”
22 ˈUnaˈeri sa Jakob ka sasia taˈi fafangaˈa doe
ana ara araˈinga neˈeri ka saea maˈi ngwae ki.
23-24 Bore ma saena rodo neˈeri, nia noaˈa kasi
ngalia ˈi Rachel ka leka fuana sa Jakob, nia ngalia
lala ˈi Lia, na kini eta futa nia, ka leka kwatea
fuana. Sui nia ka kwatea na kini rao ˈoˈo neˈe
kira saea ˈania ˈi Silpa ka leka faˈinia fuana raoˈa
saena luma nia. ˈUnaˈeri sa Jakob ka teo naˈa
faˈinia ˈi Lia ana rodo neˈeri.
25 Aia ˈofodangi nia lia, bore ma nia ka tona liu
naˈa, osiˈana ˈi Lia lala neˈe nia teo faˈinia. Sui
nia ka leka ka fata ˈuri fuana sa Laban, “Faˈuta
neˈe ˈoko sasia ru neˈe aku kwa! Nau ku laga
liu naˈa ana raoˈa fuamu fasi ˈiri nai ngalia ˈi
Rachel. Faˈuta neˈe ˈoko ˈoi aku ˈuri?”
26 Bore ma funga nia ka fata ˈuri, “Na falafala
ana fanoa kami nia noaˈa kasi ˈunaˈeri. Noaˈa
kami kasi alaˈania neˈe ngela kini ˈi buri ka eta
ˈafe, ma ai ˈi naˈo ka ˈafe ˈi buri.
27 Alaˈania ru fuana fafangaˈa ana ara araˈinga
ˈoe ki ke masia ana kini eta futa ka leka basi ˈana
sulia fiu asoa neˈe ki, buri ˈana ˈoko fiˈi alangaˈi
ko rao sulia ta fiu faˈi ngali laˈu. Kaidaˈi fiu asoa
neˈe ki ka sui, kami ke baˈa kwatea laˈu ruana
ai fuamu.”
28 ˈI neˈeri sa Jakob ka alafafia ke sasi ˈunaˈeri,
ma kaidaˈi fiu asoa ana fafangaˈa neˈeri nia
sui naˈa, na funga nia ka kwatea laˈu ˈi Rachel
fuana.

29 Ma nia ka kwatea ta sariˈi rao ˈoˈo fuana,
neˈe kira saea ˈani ˈi Bilha nia ka leka faˈinia,
fasi ka rao saena luma nia.
30 ˈUnaˈeri sa Jakob ka teo naˈa faˈinia ˈi
Rachel saena rodo neˈeri, nia kwaima liu laˈu
ana ka liufia ˈi Lia. Sui nia ka rao laˈu sulia ta
fiu faˈi ngali fuana funga nia.

Kaela sa Jakob

31 Kaidaˈi Iawe nia lisia neˈe sa Jakob kwaima
ana ˈi Rachel ka liufia ˈi Lia, nia ka kwatea ˈi Lia
ka ina, bore ma ˈi Rachel noaˈa kasi ina.
32 Noaˈa kasi tau goˈo ˈi Lia ka ina naˈa, ma ka
faˈafuta taˈi ngela ngwane goˈo nia ka fata ˈuri,
“Iawe nia lisia naˈa ˈatoˈanga nau ki. Kaidaˈi
neˈe naˈa na araˈi nau ka kwaima aku.” Ma nia
ka saea ngela neˈeri ˈania sa Ruben.*
33 ˈI buri ˈana nia ka ina laˈu, ma nia ka
faˈafuta laˈu ta ngela ngwane ana, sui nia ka fata
ˈuri, “Iawe kwatea ngela neˈe fuaku, sulia nia
rongoa araˈi nau kasi kwaima liu goˈo aku.” Ma
nia ka saea ngela neˈeri ˈania sa Simion.†
34 ˈUnaˈeri nia ka ina laˈu, ma ka faˈafuta laˈu
ta ngela ngwane ana, nia ka fata ˈuri, “Ngela
nini nau ke baˈa kwatea araˈi nau ke manata
ngasingasiˈa aku, osiˈana nau ku alua naˈa uulu
ngela ngwane ki fuana.” Ma nia ka saea ngela
neˈeri ˈania sa Lifae.‡
35 Ma ana taˈi kaidaˈi laˈu, nia ka ina ma ka
faˈafuta laˈu ta ngela ngwane nia ka fata ˈuri,

---

* **29:32** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Ruben’ fadalana neˈe ‘Nia lisia ˈatoˈanga nau ki’. † **29:33** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Simion’ fadalana neˈe ‘Nia rongoa’. ‡ **29:34** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Lifae’ fadalana neˈe ‘Tua karangia’.

“Kaidaˈi neˈe nai baˈatafea ˈaku Iawe, ma nia ka faˈasata ˈania sa Juda.§ Buri ˈana ma noaˈa nia kasi ina naˈa.”

30

1 Kaidaˈi ˈi Rachel nia saiana nia noaˈa kasi
ina naˈa nia siana nia kasi leˈa ana, ma nia
talaˈae liana ka guˈuguˈu fuana sasina, ma nia
ka fata ˈuri fuana sa Jakob, “ˈOke kwatea nama
ta ngela fuaku si diˈia noaˈa, nia leˈa fuaku nai
mae goˈo.”
2 ˈUnaˈeri sa Jakob ka talaˈae fuana saetaˈanga
fuana, nia ka fata ˈuri fuana, “ˈUri ma ˈoko fia
fasi nai sasia ru neˈe God saiana ka sasia? Niaˈa
neˈe luiˈo faˈasia inaˈa.”
3 Goˈo ˈi Rachel ka fata ˈuri, “ˈIrai nia leˈa, na
kini rao nau ˈi Bilha niniˈa tua goˈo ˈana. Nia
leˈa fuana ˈoke leka maliu faˈinia, fasi ˈiri nia ke
faˈafuta ta ngela fuaku. Falafala ˈunaˈeri naˈa
neˈe nai baˈa toˈo ana ngela nau ki ana.”
4 Sui nia ka kwatea kwau kini rao neˈeri ka
leka tua faˈinia sa Jakob, ma ka teo faˈinia.
5 Goˈo kini neˈeri ka ina naˈa, ma ka faˈafuta
taˈi ngela ngwane ana sa Jakob.
6 Sui ˈi Rachel ka fata ˈuri, “God nia lisia
maˈi na ˈatoˈanga niniˈa teo fafi nau, ma nia
faˈataˈinia neˈe noaˈa laˈu roraˈa nau. Nia
rongoa foˈolaku, ma nia ka kwatea ngela ngwane
neˈe fuaku.” Ma nia ka saea ngela neˈeri ˈani sa
Dan.*

---

§ **29:35** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Juda’ fadalana neˈe ‘Baˈatafea’

* **30:6** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Dan’ fadalana neˈe ‘Nia faˈataˈinia neˈe noaˈa laˈu roraˈa nau’.

7 Sui ˈi buri ˈana ˈi Bilha ka ina laˈu, ma ka
faˈafuta ta ngela ngwane laˈu ana sa Jakob.
8 ˈI neˈeri ˈi Rachel ka fata ˈuri, “Nau ku fuˈa
ngasingasiˈa ˈusia ai naˈoku, ma nau ku liufia
naˈa.” Ma nia ka saea ngela neˈeri ˈani sa
Naftali.†
9 Ana kaidaˈi ˈi Lia nia saiana neˈe noaˈa kasi
ina naˈa, nia ka fatamana kini rao ˈoˈo nia ˈi
Silpa ka leka maliu faˈinia sa Jakob logo.
10 Kaidaˈi ˈi Silpa ka faˈafuta taˈi ngela ngwane
ana sa Jakob,
11 goˈo ˈi Lia ka fata ˈuri, “Ngwae neˈe nia
ˈoilakiˈa fuaku!” Ma nia ka saea ngela neˈe ˈania
sa Gad.‡
12 Sui kini rao neˈe ka faˈafuta laˈu ta ngela
ngwane ana sa Jakob,
13 Ma ˈi Lia ka fata ˈuri, “Nau ku saeleˈa liu
naˈa. ˈAfe ki taˈifau kike baˈa sae nau ˈani ˈi
Saeleˈa.” Ma nia ka saea ngela neˈe ˈania sa
Asa.§
14 Kaidaˈi kira ka loia na witi ki saena oˈola
ngela tiˈitiˈi neˈeri, sa Ruben ka leka ˈi oˈola,
ma ka dao toˈona ti fuaˈi ru ana Mandrek, nia
ka gweea ti faˈi ru ma ka ngalia maˈi ka kwatea
fuana teˈa nia. ˈUnaˈeri ˈi Rachel ka saefilo ˈuri
ana ˈi Lia, “Nau ku amasiˈo ˈoke kwatea maˈi ti
fuaˈi ru fuaku ana Mandrek neˈe ngela ˈoe nena
ngaliˈi maˈi.”
15 Bore ma ˈi Lia ka fata lala ˈuri, “ˈOko ngalia
naˈa ˈamu na araˈi nau! Faˈuta laˈu neˈe ˈoko

† **30:8** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Naftali’ fadalana neˈe ‘Nau ku fuˈa ngasingasiˈa’. ‡ **30:11** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Gad’ fadalana neˈe ‘ˈOsi’. § **30:13** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Asa’ fadalana neˈe ‘Saeleˈa’.

iliili ˈuana ngalilana laˈu na fufuna Mandrek neˈe ngela nau nia ngaliˈi maˈi fuaku? Taˈi noaˈa goˈo!” Bore ma ˈi Rachel ka fata ˈuri, “Diˈia ˈoko kwateˈa fuaˈi ru neˈana ki fuaku, nai baˈa alaˈani ˈoke teo faˈinia sa Jakob saena rodo neˈe maˈi.”

16 ˈUnaˈeri ana agi saˈulafi neˈe sa Jakob oli maˈi faˈasia ˈi oˈola ˈi Lia ka leka kwau ka saka fuana, ma ka fata ˈuri fuana, “Rodo taˈena ˈoke leka maˈi ko teo faˈinau sulia nau ku foliˈo naˈa ˈania fuaˈi ˈai ki ana Mandrek, neˈe ngela nau nia kwateˈe fuaku.” Ma ana rodo neˈeri, sa Jakob ka leka maliu faˈinia ˈi Lia.

17 Buri ˈana God ka rongoa foˈongaˈa ˈi Lia, sui nia ka ina laˈu ma ka faˈafuta limana ngela ngwane sa Jakob.

18 Sui nia ka fata ˈuri, “God nia kwate nau ana tae neˈe nau ku folia, osiˈana nau ku kwatea naˈa kini rao nau ku leka tua faˈinia araˈi nau.” Ma nia ka saea ngela neˈeri ˈania sa Isakar.*

19 Nia ka ina laˈu ma ka alua onona ngela ngwane ana sa Jakob.

20 Sui nia ka fata ˈuri, “God nia kwatea taˈi kwateˈa ˈoˈo leˈa fuaku. Kaidaˈi neˈe araˈi nau ke baˈa manata lafu nau, duˈungana nau ku faˈafuta naˈa ono ngela ngwane ki fuana.” Ma nia ka saea ˈani sa Sebulun.†

21 Ma ˈi buri ˈana nia ka faˈafuta taˈi ngela kini nia ma nia ka saea ˈania ˈi Daena.

22 Buri ˈana God ka manata toˈona ˈi Rachel, ma ka rongoa foˈongaˈa nia, ma nia ka kwatea nia ka bolo faˈinia ka alu ngela laˈu.

---

* **30:18** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Isakar’ fadalana neˈe ‘Kwaiara’.

† **30:20** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Sebulun’ fadalana neˈe ‘Manata lafu’.

23 Ma nia ka ina laˈu, ma ka alua taˈi ngela
ngwane nia ma ka fata ˈuri, “God ngalia naˈa
ekeˈa ba nau.”
24 Ma nia ka saea ˈania sa Josef‡ ma nia ka ˈuri,
“Alaˈania Iawe ka kwatea laˈu ta ngela ngwane
fuaku.”

God kwatea toˈoruˈa sa Jakob ka tatakolaˈa

25 Sui buri ˈana neˈe sa Josef nia futa, sa Jakob
ka fata ˈuri fuana funga nia, “Nia leˈa fuana neˈe
ˈoke alaˈani kaimili ke oli naˈa ˈi fanoa nau.
26 Nau ku rao ngasi liu fuana folilana ro ˈafe
nini nau ki faˈinia ngwaˈi ngela nini nau ki. Nau
ku amasi ˈoe ˈoke ala naˈa maˈi anidaroˈo saena
limaku, faˈinia ngela nau ki fasi ˈiri kaimili ke
leka naˈa. ˈOko sai leˈa naˈa ana raoˈa leˈa ˈoro
nini nau ku sasiˈi fuamu.”
27 Bore ma funga nia ka fata ana, “Nau ku oga
nai saea taˈi ru. Na maˈetoto nini nau ku lisiˈi ki,
niˈi faˈataˈinia fuaku neˈe Iawe nia faˈaleˈa nau
osiˈana ˈoko tua faˈinau.
28 Nia leˈa fuana ˈoke saea fuaku ta tae neˈe
nai baˈa foliˈo ˈania, ˈiri neˈe nai foliˈo ˈani.”
29 Sui sa Jakob ka fata ˈuri, “ˈOko sai ana ka sui
naˈa rao laga ulafuˈa nau ku sasiˈi fuamu ki, ma
ˈoko logo ana neˈe ru ˈaeˈaela ˈoe ki kira ˈoro
kaidaˈi nau ku lia sulida.
30 Kaidaˈi nau ku eta dao ana fanoa neˈe, ru
ˈoe ki noaˈa kasi ˈoro goˈo, bore ma kaidaˈi neˈe
kira ˈoro liu naˈa. Na raoˈa nau ku sasiˈi fuamu
ki, Iawe faˈaleˈa ˈoe. Bore kaidaˈi neˈe naˈi sasia
nama ti ru fuana ˈafilana ngela nau ki naˈa.”

---

‡ **30:24** Ana alaˈanga ˈi Hebru, ‘Josef’ fadalana neˈe ‘Alaˈania nia kwatea taˈi laˈu’.

31 Bore ma funga nia ka saefilo laˈu ˈuri ana,
“Diˈia nia ˈuira, ta tae neˈe nai kwatea fuamu
kwa?” Goˈo nia ka fata ˈuri, “Noaˈa nau kusi
oga neˈe ˈoke foli nau ˈania ta mani. Nai baˈa
saea kwau taˈi ru, si diˈia ˈoko alafafia ru neˈeri
nai lia laˈu sulia ru ˈaeˈaela ˈoe ki.
32 ˈOke baˈa alaˈania nau nai leka lia ˈaku
talaku ana ru ˈaeˈaela ˈoe ki taˈena. Na sipsip
neˈe goa taˈifau ki faˈinia nanigot tiˈitiˈi neˈe
kira ˈiri goa taˈifau ki, neˈe kira toˈo ana kala
kwakwaoˈa tiˈitiˈi ki ˈi nonida, ai neˈeri ki neˈe
nai baˈa ngalida fuaku. Ma nia naˈa neˈe
folifoliˈa nau.
33 Ma nia ka talangwaraˈu goˈo ana fuamu
fuana sasilana diˈia nau ku sasia ka saga nama
ka noaˈa. Kaidaˈi ˈoko lisia neˈe nau ku toˈo ana
nanigot neˈe goa taˈifau ki, ma ku toˈo ana sipsip
neˈe ˈiri goa taˈifau ki, ˈirai kaumulu saiana
muke saea neˈe nau ku bili.”
34 Sui funga nia ka fata ˈuri, “Nia leˈa goˈo ˈana
kuke baˈa sasi diˈia neˈe ˈoko saea.”
35 Bore ma asoa neˈeri nama goˈo, sa Laban
leka ka ngalia na nanigot nia ki neˈe noaˈa kira
kasi goa taˈifau ki neˈe kala kwaoˈa tiˈitiˈi neˈe
teo ˈi nonida ki, faˈinia sipsip ki neˈe kira goa
taˈifau, ma nia ka aluda saena limana ngwaˈi
ngela ngwane nia kira ka lia sulida.
36 Nia ka alaˈania ti ai saena limana sa Jakob,
ma niaˈa faˈinia ngwaˈi ngela nia kira ka ngalia
ru ˈaeˈaela nia ki kira ka leka faˈasia kula neˈe
sa Jakob tua ana, ma kira ka ngasingasiˈa sulia
uulu asoa ki, ma kira faˈinia ru ˈaeˈaela neˈeri
ki kira ka tua tau faˈasia sa Jakob.

37-38 ˈUnaˈeri sa Jakob ka tufua rarana ˈai neˈe

ta'eta'eda marako ki. Ma nia ka ragia ti ta'eta'e
'ai ana 'ai ne'eri ki fasi 'iri ke alua kula kwao
ana. Go'o nia ka alua fa'i a'o a'o ne'eri ki ana
kula nanigot ki leka ma'i fuana kwa'u kafo'a
ana, kaida'i kira kwa'u, kira ka bubungia fa'i a'o
a'o ne'eri ki. Nia ka ngalia rarana 'ai ne'e kira
saea 'ani Popla. Nia sasi 'una'eri osi'ana kaida'i
na nanigot kira leka ma'i fuana kwa'unga ana
kafo ne'eri, na nanigot ngwane ki ka ra'efida
nanigot kini ki.

39 Ana kaida'i ne'e ta'i nanigot ngwane nia ka
ra'efia ta nanigot kini, kira ka bubungia fai 'ai
ne'eri ki, na bibi nanigot ne'e ke ba'a futa ana
nanigot kini ne'eri ka noa'a kasi goa ta'ifau, nia
ka ta'i to'o ana kwao'a ki 'i nonina.

40 'Una'eri sa Jakob ka daro'ia ru 'ae'aela
ne'eri ki, nia ka ngalia sipsip ki fa'asia nanigot
ki, ma ka aluda sipsip ki kwau ana kula ne'e kira
saiana kike lisia na sipsip funga nia ki ne'e kira
goa ma kika goa bore ma kira ta'i kwakwao'a
ti'iti'i 'i nonida ki. Sui nia ka fikua ai nia ka tua
fiku noa'a kasi dola la'u fa'inia ai funga nia ki,
ma ka 'una'eri ne'e nia ka sasi kika 'oro la'u.

41 Ma kaida'i nia lisia ne'e nanigot kini ngasin-
gasi'a ki kira oga nanigot ngwane ki, nia ka
ngalia na fa'i 'ai ne'eri ki ka alua ana kula fuana
kwa'u kafo'a. Sui kaida'i na nanigot ngwane ki
kira ka ra'efida ma kira ka bubungia na fa'i 'ai
ne'eri kira ka to'o ana toto kwao ki 'i nonida.

42 Bore ma kaida'i nia lisia na nanigot ne'e
noa'a kasi ngasingasi'a kira leka ma'i, nia ka
lafua fa'i 'ai ne'eri ki la'u. Sui kasi tau go'o na
nanigot ne'e noa'a kasi ngasingasi'a ki, nia ne'e
ai funga nia ki. Bore ma ai ne'e ngasingasi'a

taˈifau ki, ai nia ki. Ka ˈunaˈeri neˈe nia taˈi ngwae toˈoru liu.
43 Nia ka toˈo ana sipsip ˈoro, faˈinia nanigot ˈoro, ma ngwae rao ˈoˈo ˈoro, ma kini rao ˈoˈo ˈoro, ma kamel ˈoro, ma dongki ˈoro logo.

31

Sa Jakob tafi faˈasia funga nia sa Laban

1 Ana taˈi asoa sa Jakob rongoa neˈe lumaˈa nia ki kira alaˈa sulia. Kira ˈuri, “Lumaˈa kulu sa Jakob nia ngalia taˈifau naˈa ana ru maˈa kulu ki. Ma nia ka toˈo ru naˈa, ana ru neˈe maˈa kulu nia toˈo ani ki ˈi naˈo.”
2 ˈUnaˈeri sa Jakob ka lisia logo neˈe funga nia kasi kwaima leˈa naˈa ana diˈia ba nia sasia maˈi etaeta.
3 Buri ˈana Iawe ka fata ˈuri fuana, “ˈOke oli naˈa ˈuana tuaˈa neˈe koˈo ˈoe ma maˈa ˈoe ma fuuˈi ngwae ˈoe neˈe kira tua maˈi ana. Ma nai baˈa leka faˈiniˈo.”
4 Sui sa Jakob ka kwatea alaˈanga fuana ro ˈafe nia ki ˈi Rachel ma ˈi Lia, fasi ˈiri kera ke leka saka fuana ana kula abitakoˈa neˈe na ru ˈaeˈaela nia ki tua ana.
5 Nia ka fata ˈuri fuadaroˈo, “Nau ku lisia naˈa neˈe maˈa koroˈo noaˈa kasi kwaima leˈa naˈa faˈinau, diˈia ba nia sasasia maˈi etaeta. Bore ma God niniˈa maˈa nau, nia tua faˈi nau leleka ka dao ana kaidaˈi neˈe.
6 Koroˈo saiana ka sui naˈa neˈe nau ku lagaˈi rao naˈa fuana sasilana raoˈa maˈa koroˈo ki.
7 Bore ma nia ka ˈidufaˈi aurafu nau logo ˈana. Kaidaˈi ˈoro sui naˈa nia rokisia na folifoliˈa neˈe nia foli nau ˈani. Bore ma God noaˈa kasi alaˈania neˈe nia ka faˈali nau.

8 Kaidaˈi nia ˈuri, folifoliˈa ˈoe ˈoke baˈa ngalia
na nanigot tiˈitiˈi neˈe ki nini kira goa, bore ma
kira toˈo lala ana kala kwaoˈa ki ˈi nonida, sui
na nanigot kini nia ki ka kalea na ngela ˈi ru
ˈunaˈeri ki logo. Bore ma kaidaˈi nia ka ˈuri
folifoliˈa ˈoe naˈa neˈe ˈoke baˈa ngalia kala
nanigot neˈe kira goa, bore ma kira toˈo logo ana
kala toto kwao ki ˈi nonida." Ma na nanigot kini
nia ki kira ka kalea logo ngela ˈi ru ˈunaˈeri ki
diˈia neˈe nia saea.
9 ˈUnaˈeri neˈe God ka ngalia ru ˈaeˈaela neˈeri
ki faˈasia limana maˈa koroˈo, ma ka aluˈi lala
saena limaku.
10 Ana kaidaˈi nanigot kini ki oga nanigot
ngwane ki ka raˈefida, nau ku lisia taˈi maliu
boleˈa. Ana maliu boleˈa neˈeri nau ku lisia na
nanigot ngwane ki neˈe kira raˈefia ae kini neˈeri
ki, kira goa bore ma kira toˈo logo ana toto kwao
ki ˈi nonida. Ti ai kira kwao tatala asiˈa ma ti
ai ada ka toˈo ana toto kwao doe ki ana nonida,
ma ti ai ada kira ka toˈo ana kala toto kwao ki ˈi
nonida.
11 Sui ˈainsel God ka sae nau saena maliu
boleˈa neˈeri, ma nia ka fata ˈuri, "Jakob." Ma
nau ku olisi ˈuri ana, "ˈIu."
12 Sui nia ka fata ˈuri, "Lisia basi, na nanigot
loˈoko raˈefia na nanigot kini goa loˈoko bore ma
kira toˈo ana toto kwao ki ˈi nonida. Nau ku sasia
ru neˈe ka fuli ˈuri, sulia nau ku lisia falafala taˈa
niniˈa sa Laban nia sasia amu.
13 Nauˈa na God ba nau ku dao maˈi siamu
ˈi Betel, kula ba ˈoko kisitaˈinia ngwaingwai
olif ana taˈifau ba ˈoko faˈa abu ma na ru
fuana mamanata ˈanga firi toˈoku. Ma ana kula
neˈeri logo ba ˈoko sasia taˈi fata alangaˈinga

ngasingasiˈa fuaku. Kaidaˈi neˈe nau ku ogaˈo
ˈoke faˈasia kula neˈe ma ˈoko oli ˈi fanoa ˈaˈana
ba ˈoko futa maˈi ana.”
14 ˈUnaˈeri ˈi Rachel ma ˈi Lia kera ka fata
ˈuri fuana, “Na maˈa keroˈo noaˈa kasi baˈa toˈo
naˈa ana ta ru neˈe nia ke alua saena limamiroˈo
kaidaˈi nia ka kwaimaˈa kwali fuana maeˈa.
15 Nia lisi keroˈo ka diˈia neˈe keroˈo noaˈa laˈu
ngela nia ki, keroˈo ka diˈia naˈa ta ngwae kwaita
goˈo ˈana. Nia ˈoifoli ˈani keroˈo fuamu, ma
mani ki taˈifau neˈe nia ngalia ana folilamiroˈo,
kaidaˈi neˈe nia foli aniˈi ka sui naˈa.
16 Aia, God nia ngalia naˈa ru ki taˈifau faˈasia
maˈa keroˈo, ma nia ka kwatea naˈa fuamu. Ma
ana kaidaˈi neˈe, ru ki taˈifau ru keroˈo ki naˈa,
faˈinia ngela keroˈo ki. ˈOke sasi naˈa diˈia neˈe
God saea fuamu.”
17-18 Sui sa Jakob ka salisali ana ru nia ki taˈifau
ˈiri ke oli ˈuana maˈa nia ˈi Kenan. Kira ka
kwatea ro ˈafe nia ki faˈinia ngela nia ki, kira
ka leka ˈi fafona kamel ki, ma ngwae nia ki kira
ka leka ˈi naˈo faˈinia ru nia ki taˈifau neˈe nia
toˈo ani kaidaˈi nia tua ˈi Mesopotemia.
19 Bore ma kaidaˈi sa Laban leka kwau fuana
sufilana ifuna sipsip nia ki, ˈi Rachel ka leka bilia
kala god kala ˈosoˈoso maˈa nia ki neˈe teo ˈi
luma.
20 ˈIu sa Jakob ˈiri saea fuana funga nia neˈe
nia ke baˈa leka, nia sofongaˈinia liua na nai ˈi
ruuˈa neˈeri. Nia tafi goˈo ˈana faˈasia.
21 Nia ngali taˈifau ru nia ki ˈaliˈali goˈo kira
ka tafi naˈa. Kira ka toˈofolo ana kafo ˈi Iufretes,
kira ka leka ˈuana faˈi ua ˈi Gilead ki.
22 Buri ˈana uulu asoa ki, sa Laban ka rongoa
faˈarongoˈa neˈe funga nia sa Jakob nia tafi naˈa.

23 Goˈo nia ka ngalia ngwae ana fuuˈi ngwae
nia, kira ka leka ˈi burida. Buri ˈana fiu asoa ki
sa Laban ka dao fafia ana faˈi ua ˈi Gilead ki.
24-25 Ana kaidaˈi neˈeri, sa Jakob faˈinia ngwaˈi
toˈa nia ka saungaˈinia naˈa na fanoa kira ˈi
gwauna taˈi faˈi ua ˈi Gilead. Ma ana rodo neˈeri,
God ka leka maˈi siana sa Laban ana taˈi maliu
boleˈa ma ka fata ˈuri fuana, “ˈOke madafiˈo
ˈokoto fiˈi sasia ta alaˈanga silolo fuana funga
ˈoe sa Jakob.”

26 Sui sa Laban ka leka siana funga nia ma ka
fata ˈuri, “Faˈuta neˈe ˈoke ngalia ro kini nau ki,
ma ˈoko tafi ago ˈuri? ˈOko sasi diˈia neˈe ˈoko
liufidaroˈo ana ta maˈe. ˈOko ˈiri taˈi saea naˈa
ta alaˈanga fuaku!
27 Faˈuta neˈe kaumulu ka ˈoi ˈaku ˈuri, ma
kamu ka tafi? Si diˈia kamu faˈarongo nau ˈania
lekalamuˈa etaeta ˈirai nai ngali ngwae ni kwaˈi
gita faˈinia ngwae ni masaˈa ˈania kete ki, ˈirai
nai baˈa ngulia faˈi ngu ni oli oliˈa ˈania falafala
leˈa.
28 Lisia basi! ˈOko ˈiri alaˈania neˈe nai
nonoˈia kala koˈo nini nau ki faˈinia ro kini
nini futa aku ki, ma nau ku oli oli ada. ˈOko
boleboleˈa liu naˈa kwa!
29 Nau ku bolo faˈinia nai faˈali kaumulu goˈo
ˈaku taˈifau. Bore ma rodo neˈe, God maˈa
kaumulu nia leka maˈi siaku ana maliu boleˈa,
ma ka alaˈa ngasingasiˈa fuaku ˈiri noaˈa naisi
alaˈa silolo fuamu.
30 Nau ku saiana neˈe ˈoko oga liua naˈa olia
ˈuana fanoa ˈoe, bore ma faˈuta lala neˈe ˈoko
bilia kala god kalaˈa nau ki neˈe niˈi teo saena
luma nau?”

31 Sui sa Jakob ka fata ˈuri, “Noaˈa naisi saea
leka laku fuamu sulia nau ku maˈu, ˈasu ˈubani
nau ku saea fuamu, ma ˈoko fiˈi ngali ro ˈafe nau
ki faˈasi nau.
32 Bore ma si diˈia ˈoko dao toˈona ta ai aimili
nia bilia na god ˈoe ki, na ngwae neˈeri ke baˈa
mae. Na ngwae nini ana fufuˈi ngwae ˈoe ki neˈe
kike faˈamamana aku. ˈOke lia ˈamu ˈuana god
ˈoe ki. Ma si diˈia ˈoke dao toˈona ta ru amu, ˈoke
ngalia.” Bore ma nia noaˈa kasi sai goˈo ana neˈe
ˈi Rachel goˈo neˈe bilia god kalaˈa neˈeri ki, ma
ka agotaˈi niˈi.
33 Sui sa Laban ka leka lulu kwailiu ˈuana god
kalaˈa neˈe ki saena babala sa Jakob, ma nia ka
leka sasi logo ˈunaˈeri saena babala ˈi Lia, ma
saena babala ro kini rao ˈoˈo, ma ro kini nia ki
logo, bore ma nia noaˈa ˈiri dao toˈoda. Sui ni ka
ruˈu ˈi saena babala ˈi Rachel.
34 Bore ma ˈafe neˈe sofongaˈinia saena taˈi
ngwaˈi ana kula ni gwauru ˈanga fafona kamel
nia, nia ka tua fafia na ngwaˈi ni ru neˈeri. Sui
bore ˈana nia ka dao maˈi ka lulu kwailiu ana
kula ki taˈifau saena babala neˈeri, noaˈa nia
kasi dao toˈona.
35 Sui ˈi Rasel ka fata ˈuri ana maˈa nia,
“Kwaimanatai liu naˈa maˈasi ˈae, nau ku mataˈi
ne, ma nau kusi bolo faˈinia uuˈa ˈi maamu, nau
ku amasiˈo ˈoe kosi saetaˈa laˈu fuaku.” Ma sa
Laban ka lia ana kula ki taˈifau ˈuana god kalaˈa
nia ki bore ma nia kasi dao naˈa toˈona.
36 ˈUnaˈeri sa Jakob ka balufia funga nia ka
ˈuri, “ˈUri ma tae neˈe nau ku sasia ka taˈa kwa!
Nau ku ˈiri ˈoia na taki neˈe kaumulu ka leka
maˈi muka lali nau ˈuri! Nia ˈiri saga neˈe kamu
ka sasi ˈuri.

37 Mulu leka lia ˈi safitana ru loˈoko nau ki,
bore ma tae neˈe kamu ke dao toˈona? Diˈia
kamu lisia ta ru, muka ngalia maˈi! Ngwae kulu
ki ne tua goˈo ˈada. Moro alua ˈi maada, fasi ˈiri
kike lia saiana sa tai aumulu neˈe saga.
38 Ro akwala faˈi ngali ki naˈa neˈe nau ku
inaˈu ana raoˈa fuamu. Ma ana kaidaˈi ˈoro goˈo
ana neˈe sipsip ˈoe ki ma nanigot ˈoe ki kira toˈo
ana ngela ˈi ru ˈoro ki, bore ma ta taˈi sipsip
ngwane nama ta taˈi nanigot ngwane noaˈa nau
kusi ngalia nama faˈasiˈo fuana ˈanilana ˈaku.
39 Kaidaˈi ki taˈifau na ru kwasi ki kira faˈalia
na ru ˈaeˈaela ˈoe ki, nauˈa goˈo neˈe nai
didifulia. Nau noaˈa kusi ngalia naˈa maˈi siamu
ˈiri ˈoke lisia. Falafala ˈoe naˈa neˈe diˈia ta ru
ˈaeˈaela amu nia noˈana ana dangi nama ana
rodo, nauˈa nama neˈe nai didifulia.
40 Kaidaˈi ˈoro ki nau ku saiana noniku nia
taˈa. Ana dangi, na madaˈafi nia sina fifi aku,
ma nau ku maruku liu naˈa, ma ana rodo nau
ku gwari liu naˈa, ma nau kusi maliu.
41 Ana kaidaˈi firi sulia ro akwala faˈi ngali,
nau ku tua faˈi kaumulu ki, kamu sasi nama
diˈia neˈe nauˈa ta ngwae rao laga ulafu, ma ru
neˈe kamu kasi rokisia goˈo. Nau ku rao sulia
fai akwala faˈi ngali ki fuana ngalilana ro kini
ˈoe ki, ma nau ku inaˈu ana raoˈa sulia ono faˈi
ngali ki laˈu fuana ru ˈaeˈaela nini ˈoe ki. Ma
ana ono faˈi ngela neˈe ki, ˈoko rokisia folifoliˈa
nau ana kaidaˈi ˈoro.
42 Bore ma diˈia God nini koˈo nau ki nia kasi
ˈafiˈafi nau, ˈirai ˈoko lali nau ka sui naˈa. Ma
noaˈa naisi ngalia naˈa ta ru. Bore ˈana ma God
nia tua faˈi nau, ma ˈoe kosi lali nau. Koˈo nau

sa Abraham nia foˈosia ˈi naˈo ma faˈinia maˈa
nau sa Aesak logo neˈe inaˈu ana foˈosilana ma
ka fuˈusi doe ana. Bore ma nia ka lisia goˈo
ˈana na ˈatoˈanga nini nau ku toˈo ana, ma rao
ngasiˈa nini nau ku fulia, ma saena rodo neˈe nia
faˈataˈinia ana maliu boleˈa neˈe ˈoko faˈataˈinia
sa tai akoro neˈe saga.”

Sa Laban fata alangaˈi faˈinia sa Jakob

43 Sui sa Laban ka fata ˈuri fuana funga nia,
“Na ro ˈafe neˈe ki, ro kini nau ki niniˈa. Na
ngela keroˈa ki faˈinia ru ˈaeˈaela neˈe ki ru nau
ki taˈifau. Ru neˈe ki taˈifau ru nau ki goˈo. Bore
ma duˈungana nau noaˈa kusi sasia ta ru fuana
goniladaroˈo ro kini nau ki faˈinia ngela kira ki.
44 Nau ku salisali naˈa nai sasia fata
alangaˈinga faˈinidaroˈo. Nia leˈa kuke sasia
taˈi sulufaua doe ˈi neˈe, fasi ˈiri ke diˈia toto
kulu ana alangaˈinga nini kulu.”
45 ˈUnaˈeri sa Jakob ka ngali taˈi fau doe ka
faˈauua ˈi neˈeri ka sasia taˈi ru fuana mamanata
ˈanga toˈona.
46 Ma nia ka fata ˈuri fuana ngwae ana fufuˈi
ngwae nia ki, “Muke leka ngalia maˈi gwaˈi fau
ki, kuke baˈa saungaˈinia taˈi sulufaua ana kula
neˈe.” Buri ˈana kike baˈa sasia kala fafangaˈa,
karangia sulufana neˈe fuana toto ana ru neˈe.
47 Sui sa Laban ka saea sulufaua neˈeri ˈania
alaˈanga nia, “Jegara Sahaduta,” neˈe fadalana,
“Sulufaua ana toto kulu.” Ma sa Jakob ka saea
sulufaua neˈe ˈania alaˈanga nia, “Galeed,” neˈe
fadalana ˈunaˈeri logo.
48 Goˈo sa Laban ka fata ˈuri ana, “Na sulufau
neˈe nia ke baˈa diˈia toto fuakoro, ana fata

alangaˈinga niniˈa koro.” Nia neˈe sa Jakob ka saea kula neˈe ˈani Galeed.
49 Goˈo sa Laban ka fata ˈuri fuana, “Alaˈania Iawe ke filo koro kaidaˈi koro leka faˈasikoro.” Nia neˈe sa Jakob ka saea kula neˈeri ˈania ˈi Mispa nama kula fuana filolana.
50 Ma nia ka fata laˈu ˈuri, “Diˈia ˈoko sasia ta ru ka taˈa ana ro kini neˈe nau ki nama ˈoko korea lala ta ˈafe laˈu, nia leˈa fuana ˈoke manata toˈona God neˈe lisi koro, sui bore ˈana ta ngwae kasi filo koro.
51 Na sulufaua neˈe nau ku alua ˈi safitakoro, ma na fau nini ˈoko faˈauua diˈia ta ru ni manata firiˈanga toˈona kera ke baˈa tua ˈi neˈe.
52 Na sulufaua neˈe faˈinia ru fuana mamanata ˈanga toˈona neˈe kera ro toto ana fata alangaˈi lakoro. Noaˈa naisi baˈa leka liufia sulufaua neˈe fuana faˈalilamu. Ma ˈaeˈo logo ˈoe kosi liufia na sulufaua neˈe faˈinia na ru fuana mamanata ˈanga firi toˈona neˈe ana ta kaidaˈi goˈo ˈana fuana fuˈalilaku.
53 Alaˈania God maˈa koro ki sa Abraham ma sa Neho ke matalangaˈinia ta ai akoro neˈe nia ke ˈoio alangaˈinga neˈe!” ˈUnaˈeri sa Jakob ka alangaˈi ˈania satana God neˈe maˈa nia sa Aesak foˈo satana, diˈia neˈe nia ka dau sulia alangaˈinga niniˈa sa Laban sasia faˈinia.
54 Buri ˈana nia ka saungia taˈi ru ˈaeˈaela ma ka foˈosi ˈania ˈi gwauna ua neˈeri ma nia ka saea ngwae ana kwalafa nia ki kira ka leka maˈi kika ˈado faˈinia fuana ˈanilana foˈosi neˈeri. Ma kaidaˈi fuana ˈanilana foˈosi neˈeri, ma kaidaˈi kira fanga ka sui ana rodo neˈeri, kira ka teo naˈa maˈi gwauna faˈi ua neˈeri.
55 Ana ˈofodangi laˈa bilabila, sa Laban ka

nonoˈia kala koˈo nia ki, faˈinia ro kini nia ki fuana olioliˈa ada. Sui nia ka faˈasia fanoa neˈeri, ma ka oli ˈi fanoa nia.

32

Sa Jakob salisali fuana lisilana sa Esau

1 Ana kaidaˈi sa Jakob nia leka kwau, na ˈainsel ki kira leka maˈi ma kika saka fuana.
2 Ma kaidaˈi nia lisi kira, nia ka fata ˈuri, “Kula neˈe nia kula na ˈainsel God ki kira sasia fuana fanoa kira. Sui nia ka saea kula neˈeri ˈania ˈi Mahanaem nama ro fanoa.”
3-5 Sa Jakob ka asungaˈinia ti ngwae kira ka ngalia alaˈanga nia ka leka fuana ngwaefuta nia sa Esau ˈuana fanoa ˈaˈana kira saea ˈani ˈi Seiri, neˈe ta sata ˈi Idom. Nia saea fuada ˈiri kike fata ˈuri fuana sa Esau, “Araˈi kwa, ngwae ni rao ˈoe sa Jakob, nia asungaˈi kaimili mika leka maˈi mike faˈarongo ˈoe ˈania fatalana. Nia fata ˈuri: Araˈi ˈaˈana nau ˈae. ˈI naˈo nau ku faˈasia kula neˈe ma nau ku leka tua faˈinia sa Laban, ma nau ku tua faˈinia leleka ka dao ana kaidaˈi neˈe, ma nau ku oli naˈa maˈi, nau ku toˈo ana buluka ki ma dongki ki, ma sipsip ki, ma nanigot ki, ma na ngwae rao ˈoˈo ki ma kini rao ˈoˈo ki. Nia ne nau ku kwatea kwau alaˈanga neˈe fuamu, si diˈia ˈoko saeleˈa fuana lisilaku.” Goˈo nia ka asungaˈinia ngwae ki kira ka leka etaeta ana fuana lisilana sa Esau.
6 Kaidaˈi ngwae neˈeri kira oli maˈi, kika fata ˈuri fuana, “Kaimili leka lisia ngwae futa ˈoe ka sui naˈa. Kaidaˈi neˈe nia faˈasia naˈa fanoa nia ka leka naˈa maˈi fuana sakaˈa fuamu. Ma nia toˈo ana fai talangaˈi ngwae ki kira ka leka maˈi faˈinia.”

7 ˈUnaˈeri sa Jakob ka maˈu liu, sui nia ka daroˈia ngwae neˈe kira tua faˈinia ki, faˈinia
logo ru ˈaeˈaela nia ki ˈania na ro fikutaˈi lekaˈa
ki.
8 ˈUnaˈeri nia ka manata ˈuri, “Diˈia sa Esau
nia leka maˈi, ma ka saungia naˈa ta taˈi fikutaˈi
ngwae, sali ta fikutaˈi ngwae kira saiana kike
tafi.”
9 Sui nia ka foˈosia God ka ˈuri, “Aofia Iawe,
ˈaeˈo God koˈo nau sa Abraham ma maˈa nau
sa Aesak. Nau ku amasiˈo ˈoke rongo nau maˈi.
ˈOko saea fuaku nai oli nama maˈi ˈi fanoa nau
ma luˈuluˈua nau, ma ˈoko fata alangaˈi ˈuri ˈoke
baˈa kwatea maurilaku ka leˈa.
10 Falafala ˈoe ki fuaku nia ˈuri. Kaidaˈi ki sui
ˈoko kwaima liu aku, ma kaidaˈi ki sui ˈoko dau
sulia fata alangaˈinga ˈoe ki fuaku. Bore ˈana
ma nauˈa taˈi ngwae taˈa goˈo ˈana niniˈa, nau
ngwae rao ˈoe goˈo, ma nia ka ˈiri saga goˈo
fuamu neˈe ˈoke sasia ti ru leˈa fuaku ˈuri, ˈI
naˈo maˈi kaidaˈi nau ku toˈofolo ana kafo ˈi
Jodan, nau ku ˈiri toˈo nama ana ta ru, faˈi kubu
goˈo neˈe nau ku dau fafia. Bore ma niniˈari nau
ku oli maˈi, nau ku toˈo ana ro fikutaˈi ngwae
faˈinia ma ti ru matamata laˈu.
11 Aofia Iawe ˈae, nau ku amasi ˈoe ˈoke
faˈamauri nau faˈasia na ngwae futa neˈe nau.
Nau ku maˈu liu, ˈasu ˈubani nia ka dao maˈi
ma ka saumusi kaimili faˈinia kini neˈe ki ma
ngela ki logo.
12 ˈI naˈo ba, ˈoko fata alangaˈi ˈuri, ‘ˈOke baˈa
sasia ru ki taˈifau ke leˈa ana maurilaku, ma ˈoke
baˈa sasia ngela neˈe futa ana kwalafa nau ki,
kira ke baˈa ˈoro liu neˈe noaˈa ta ngwae saiana
kasi toˈoda, kira ke ˈoro diˈia na one ninimana

asi. Nau ku amasiˈo ˈoe kosi manata bura ana
alangaˈinga nini ˈoe fuaku.’ ”

13 Ana rodo nia ka maliu naˈa ana kula neˈeri,
ma ˈofodangi, nia filia ti ru ˈaeˈaela fuana
kwatela fuana ngwaefuta nia.
14 Na kwateˈa neˈeri nia toˈo ana ro talangaˈi
nanigot kini ki, faˈinia ro akwala nanigot ng-
wane ki ana etana fikutaˈi ru, ma ro talangaˈi
sipsip kini ki faˈinia ro akwala sipsip ngwane ki
ana ruana fikutaˈi ru,
15 ma na uulu akwala kamel kini ki faˈinia
kaela kamel kira ki ana uula fikutaˈi ru ma na fai
akwala buluka ki faˈinia akwala buluka ngwane
ki, ana faina fikutaˈi ru ma na ro akwala dongki
kini ki faˈinia akwala dongki ngwane ana limana
fikutaˈi ru.
16 Nia ka daroˈida ˈania lima fikutaˈi ru ki, ma
nia ka alua lima ngwae rao ki kira ka lia sulida
taˈifau neˈe taˈi ngwae fuana taˈi fikutaˈi ru. Sui
nia ka fata ˈuri fuada, “ˈIu nia leˈa, muke etaeta
ˈi naˈo bore ma kamu kasi leka fiku. Na fikutaˈi
nanigot kike baˈa etaeta, ma na fikutaˈi sipsip
kike taˈi kwaimaˈakwali tiˈitiˈi sui kika fiˈi leka
ˈi buri, sui uulu fikutaˈi ru neˈeri ki kira ka fiˈi
dongada logo ˈunaˈeri.”
17 Sui nia ka fata ˈuri fuana ngwae neˈe lia
sulia nanigot ki, “Si diˈia na ngwaefuta nau saka
fuamu sulia tala, ma nia ka saefilo ˈuri amu,
‘ˈOke leka ˈi faˈi niniˈa? Na nanigot neˈe ki ru sa
tai ki niniˈa? Sa tai mo neˈe araˈi ˈaˈana ˈoe?’
18 ˈUnaˈeri ˈoke baˈa fata ˈuri fuana, ‘Araˈi
ˈaˈana kwa! Nanigot neˈe ki, ru ngwae ni rao
ˈoe sa Jakob. ˈAeˈo naˈa neˈe araˈi ˈaˈana nia, ma
nia naˈa ne na kwateˈa ˈoˈo neˈe nia kwatea maˈi

fuamu. Nia ke lekaleka maˈi ˈua ˈi burummili.’ ”
19 Ma nia ka saea nama taˈi alaˈanga neˈeri
laˈu fuana fai ngwae ni rao neˈe kira lia sulia
ti ru ˈaeˈaela laˈu. Nia fata ˈuri, “Si diˈia
kaumulu saka fuana ngwaefuta nau, kaumulu
taˈifau muke saea goˈo taˈi alaˈanga neˈeri nama
logo.
20 Ma kaumulu noaˈa mu kasi manata bura ana
alaˈanga ˈuri, ‘Ngwae ni rao ˈoe sa Jakob nia ke
leka leka ˈua maˈi ˈi burimili. Ma nia kasi tau,
nia ka dao ˈi neˈe.’ ” ˈUnaˈeri sa Jakob ka manata
ˈana ˈuri, “Si diˈia nau ku eta kwatea na kwateˈa
neˈe ki. Sali nia ke sasia manataˈanga nia ke leˈa
tiˈitiˈi fuaku. Ma ˈi buri ˈana neˈe nai baˈa lisia.
Sali nia ke saeleˈa fuana lisilaku.”
21 Sui nia ka kwatea na kwateˈa neˈeri ki ka
etaeta, bore ma nia ka tua goˈo ana kula neˈeri
saena rodo neˈeri.

Sa Jakob fuˈa faˈinia taˈi ngwae

22 Ma saena rodo neˈeri sa Jakob nia tataˈe ma
ka ngalia ro ˈafe nia ki faˈinia ro kini rao ˈoˈo
kera ki faˈinia akwala ma taˈi ngela nia ki ma
kira ka faˈasia kula neˈeri ma kira ka toˈofolo
ana kafo ˈi Jebok nia ka ngalida ka toˈofolo
faˈinida ˈi bali loˈoba.
23 Ana kaidaˈi kira ˈi bali loˈoba ka sui nia ka
oli maˈi ma nia ka kwatea ru nia ki taˈifau ka
toˈofolo ana kafo neˈeri.
24 Sui nia ka tua buri talana ana ta bali kafo
neˈeri neˈe kira tua ana. Goˈo taˈi ngwae ka leka
maˈi ma ka dau nia, kera ka kwainamutaˈi leleka
karangi sina ka raˈe maˈi.

25 Kaidaˈi ngwae neˈeri saiana nia kasi liufia naˈa sa Jakob, nia ka fele giroa faˈi ˈagena ma faˈi ˈagena sa Jakob ka adunga naˈa.
26 Sui ngwae neˈeri ka fata ˈuri, “ˈOke danga naˈa ˈani nau! Karangi ka dangi naˈa ne!” Bore ma sa Jakob ka fata ˈuri, “Noaˈa! Nai baˈa danga ˈaniˈo si diˈia ˈoko faˈaleˈa nau basi!”
27 Sui ngwae neˈeri ka lidi ˈuri ana, “ˈUri ma satamu sa tai kwa?” Ma nia ka olisi ˈuri ana, “Sataku sa Jakob ne.”
28 Goˈo ngwae neˈeri ka fata ˈuri, “Satamu ke baˈa noaˈa laˈu sa Jakob. Satamu sa Israel naˈa, duˈungana ˈoko fuˈa saulia God, ma na ngwae logo, ma ˈoko liu.”
29 Buri ˈana sa Jakob ka lidi ˈuri ana ngwae neˈeri, “ˈUri ma satamu sa tai?” Bore ma ngwae neˈeri ka olisi ˈuri ana, “Faˈuta neˈe ˈoko oga saiˈa ana sataku?” Goˈo nia ka faˈaleˈa nia naˈa.
30 Sui sa Jakob ka fata ˈuri, “Reala kwa! Nau ku lia leˈa naˈa ana maana God ˈania maaku, bore ma nau ku mauri goˈo ˈaku ˈua!” Goˈo nia ka saea kula neˈeri ˈania ˈi Peniel, nama “Maana God.”
31 Ma kaidaˈi nia faˈasia ˈi Peniel, na sina nia fane ngasi naˈa, ma nia ke leka labusula naˈa, sulia ˈaena taˈa naˈa.
32 Ka eta ana kaidaˈi neˈeri leleka ka dao ˈi taˈena, na ngwae ana fuuˈi ngwae ˈi Israel kira kasi ˈania ta fasi ru ana kula neˈe na suli nia lado ana nonina ru ˈaeˈaela ki, osiˈana kaidaˈi ngwae neˈeri nia giroa faˈi ˈagena sa Jakob.

33

Sa Jakob saka fuana ngwaefuta nia

1 Sa Jakob lia kwau ka lisia na ngwae futa nia
sa Esau faˈinia fai talangaˈi ngwae nia ki neˈe
kira leka maˈi. Sui nia ka daroˈia ngela nia ki
kira ka leka tua faˈinia teˈa kira ki.
2 ˈUnaˈeri nia ka kwate kira ka uu tatalaˈa
taˈifau etaeta, ro kini rao ˈoˈo ki faˈinia ngela
keraˈa ki, ˈi buri ˈi Lia faˈinia ngela nia ki, ˈi
burida laˈu, ˈi Rachel faˈinia ngela nia sa Josef.
3 Sui nia ka leka ˈi naˈoda ka saka fuana sasina,
ma kaidaˈi nia dao karangia, nia ka bobo uruuru
fiu faˈi kaidaˈi ki ˈi ano leleka na maana ka toˈo
toˈona ˈi ano.
4 Bore ma sa Esau ka lalili maˈi ka saka
fuana, nia ka lolea ngwaefuta nia ma nia ka lolo
ngiringiri ana ma ka nonoˈia. Ma kera ka angi
taˈifau.
5 Kaidaˈi sa Esau lisia ˈafe neˈeri ki faˈinia
ngela ki neˈe kira tua faˈinia, nia ka saefilo ˈuri
ana, “ˈAfe nini kira tua faˈiniˈo, ma ngela nini
kira faˈiniˈo ki ngela sa tai ki niniˈa?” Sui sa
Jakob ka olisi ˈuri ana, “Ngwae ˈaˈana God nia
sasi leˈa fuaku. Nia niniˈa kwatea ngela neˈe ki
fuaku.”
6 Ma ro kini rao neˈe ki faˈinia ngela keraˈa
ki, kira leka karangi, ma kira ka bobo uruuru
naˈona sa Esau.
7 ˈI Lia faˈinia ngela nia ki logo kira leka ma
kira ka bobo uruuru, buira ˈi Rachel ma sa Josef,
kera leka maˈi ma kera ka bobo uruuru logo ˈi
naˈona sa Esau.
8 Ma sa Esau ka saefilo ˈuri ana, “ˈUri ma na
lima amuˈi ru ˈaeˈaela neˈe nau ku saka maˈi
fuana sulia tala, ru fuana tae ki baniˈa?” Ma sa
Jakob ka olisi ˈuri ana, “Ngwae ˈaˈana ru neˈana
ki ru ˈoe ki, fasi ˈiri ˈoke saeleˈa fafi nau.”

9 Goˈo sa Esau ka fata ˈuri, “Noaˈa ngwaefuta
nau ku toˈo naˈa ana ru ˈoro ki. Gonia ˈamu ru
neˈana ki.”
10 Bore ma sa Jakob ka fata ˈuri, “Noaˈa ˈoke
ngalia ˈamu ru neˈe ki. Diˈia ˈoko saeleˈa fafi
nau, nau ku oga ˈoke ngalia naˈa ˈamu kwateˈa
neˈe nau. Kaidaˈi neˈe nau ku saeleˈa liu neˈe
nau ku lisia laˈu maomu nia diˈia neˈe nau ku
lisia maana God.
11 ˈOke ngalia naˈa ˈamu kwateˈa nini nau ku
ngalia maˈi fuamu. God nia sasia ru leˈa fuaku,
ma nau ku toˈo ana ru ˈoro ki naˈa.” Sa Jakob ka
ˈingoa ngwaefuta nia fuana ngalilana ru neˈeri
ki, leleka nia ka ngalia nama kwateˈa neˈeri.
12 Buri ˈana sa Esau ka ˈuri, “Leˈa liu koro leka,
nai baˈa leka faˈiniˈo.”
13 Bore ma sa Jakob ka fata ˈuri, “Ngwae
ˈaˈana, nia leˈa goˈo ˈana, bore ma ˈoko sai ana,
na ngela nau ki kira ˈiri ngasingasiˈa. Ma nau
ku manata toˈona ru ˈaeˈaela neˈe ki logo neˈe
kira ngelaˈa. Si diˈia nau ku kwatea kira ka leka
ngasingasiˈa fuana asoa laˈulaˈu, ˈirai kira ke
baˈa mae taˈifau.
14 Nia leˈa fuana ˈoke etaeta ˈamu kaimili ke
baˈa leka maˈi buri, ˈiri kaili ke leka sarafaˈi.
Kaimili ke baˈa ara faˈinia kwau lekaˈa, diˈia
neˈe ngela neˈe ki ma ru ˈaeˈaela ki kamu leka
naˈa maˈi, kaili ke baˈa ˈado naˈa faˈi kamu ˈi
Idom.”
15 Sui sa Esau ka fata ˈuri, “Nia leˈa ˈirai nai
faˈasia ti ngwae aku kike tua faˈiniˈo.” Bore ma
nia ka ˈuri, “Noaˈa araˈi ˈaˈana ˈoe kosi ˈabera
liu goˈo. Nia leˈa goˈo ˈana. Diˈia ˈoko saeleˈa
fafi nau, nia leˈa naˈa fuaku neˈeriˈa.”

16 Ana asoa neˈeri nama neˈe sa Esau faˈasia
kula neˈeri, nia ka oli ˈuana ˈi Idom.
17 Bore ma sa Jakob ka leka ˈuana kula kira
saea ˈania ˈi Sukot, nia ka saungaˈinia taˈi luma
nia, ma nia ka saungaˈinia babala ki fuana ru
ˈaeˈaela nia ki. Nia neˈe kira ka saea kula neˈeri
ˈania ˈi Sukot nama "Babala ki."
18 Sa Jakob ka faˈasia ˈi Mesopotemia ka raˈe
ˈalaˈa maˈi ka mauri ana fanoa ˈaˈana neˈe kira
saea ˈania ˈi Kenan. Nia ka leka ka tua ana maˈe
fanoa doe neˈe kira saea ˈani ˈi Sekem, ma nia ka
saungaˈinia fanoa nia ana kula abitako karangia
fanoa doe neˈeri.
19 Nia ka foli dangalu naˈa ana ano neˈeri ˈani
taˈi talangaˈi ngisingisi silva ana ngela sa Hamor
ki, maˈa sa Sekem.
20 Nia ka ˈuia taˈi fuli kooˈa ana kula neˈeri,
nia ka saea ˈania ˈi El Elohe Israel neˈe fadalana,
"God nia God Israel."

34

Sa Sekem tuaraˈinia ˈi Daena ka teo faˈinia

1 Ana taˈi asoa, ngela kini sa Jakob ma ˈi Lia,
satana ˈi Daena nia leka ana taˈi fanoa doe neˈe
kira saea ˈani ˈi Sekem, kira leka lisia ti kini ana
kula neˈeri.
2 Ma sa Hamor ta taˈi ngwae ana kwalafa sa
Hivi, nia neˈe gwaungaˈi ana maˈe fanoa neˈeri,
ma nia toˈo ana taˈi ngela ngwane nia neˈe
satana sa Sekem. Ana kaidaˈi ˈalako neˈeri lisia
ˈi Daena nia ka lolea ma ka ˈingoa ka teo faˈinia.
3 Ma ana kaidaˈi nia lisia sariˈi neˈeri ta taˈi
kini lisilana teˈa liu, nia ka oga liua naˈa, nia ka
gaea naˈa fasi nia ke oga.

4 Ma nia ka fata ˈuri fuana maˈa nia, “Maˈasi
ˈae, nau ku oga liua naˈa nai korea kini neˈe.
ˈOke leka ko ili toˈona ganilana maˈi ana maˈa
nia.”
5 Sui sa Jakob ka rongoa alaˈanga neˈe ngwae
neˈeri nia faˈalia ngela kini nia, osiˈana neˈe
ngela ngwane nia ki kira lia sulia ˈua na ru
ˈaeˈaela nia ki, nia noaˈa kasi saea ta ru, nia ka
maˈakwalida kike dao basi.
6-7 Ana kaidaˈi neˈe ngela ngwane nia ki kira
oli naˈa maˈi siana, sa Hamor faˈinia ˈalako
nia, kera raˈe maˈi, kera ka lidia sariˈi neˈeri.
Bore ma kaidaˈi neˈe ngwaingwaena nia ki kira
rongoa alaˈanga neˈe, ˈalako neˈeri ˈingoa ng-
waingwaena kira ka teo faˈinia, kira ka saetaˈa
lilisu naˈa. ˈI maada na falafala neˈeri nia taˈa
liu mala, ma noaˈa ta ngwae kasi bolo naˈa fuana
sasilana. Ma kira ka lisia ru neˈe ˈalako neˈe
sasia, nia kwatea luˈuluˈua kira ka ˈeke liu naˈa.
8 Sui na maˈa ˈalako neˈeri ka fata ˈuri ada,
“Ngela ˈalako neˈe nau nia oga liua naˈa sariˈi
nini ˈoe, nia leˈa diˈia ˈoke alaˈania nia ke korea.
9 Nia leˈa fuana kuke alua ta taˈi alaˈanga neˈe
ˈalako kamu ki kike baˈa kore kini amiˈa, ma
ˈalako kamu ki ka kore kini amuˈa.
10 Ma kamu saiana muke baˈa tua faˈi kami
saena ano neˈe kami. Kamu ke baˈa tua ana ta
kula goˈo ˈana neˈe kamu oga ˈi neˈe. Ma kamu
saiana muke fulia goˈo amuˈa ta ru ni toˈomaniˈa
faˈi kami, ma kamu saiana muke toˈo ana ta ano
ˈamuˈa ana kula neˈe.”
11 Na ˈalako neˈeri ka fata ˈuri fuada, “Reala
kwa! Diˈia kamu alafafia alaˈanga neˈeri, nai
baˈa kwatea goˈo ˈaku ta ru goˈo ˈana neˈe kamu
oga.

12 Nia leˈa diˈia kamu saea maˈi ta fita ru neˈe
kamu oga nai kwatea fuamuˈa. Ma kamu saiana
muke faˈaraˈea folifoliˈa ana sariˈi neˈe ke dao
ana ta fita ru mala neˈe kamu oga. Diˈia kamu
alaˈania nia ke ˈafe fuaku, ta folifoliˈa mala ˈana
faˈuta neˈe kamu alua, nai baˈa folia.”
13 Bore ma osiˈana neˈe nia sasia ˈekeˈa doe
ana sariˈi neˈe, na ngwae futa nia ki kira tataˈe
maˈi, ma kira ka sokea ˈalako neˈe faˈinia maˈa
nia.
14 Kira fata ˈuri, “Nia leˈa goˈo ˈana bore ma
kaimili noaˈa kami kasi alaˈania ngwaingwaena
kami kasi ˈafe fuana ta ngwae neˈe noaˈa kasi
ˈolo faˈataˈinia, nia neˈe kwate ma kami ke baˈa
ˈeke liu.
15 Taˈi falafala goˈo neˈe ˈuri, ‘Diˈia kaumulu
raˈe maˈi ka diˈia kaimili neˈe ngwae ki taˈifau
aumulu kamu ke ˈolo faˈataˈinia nama, nia neˈe
kaimili ke alafafia.
16 Diˈia kamu sasi ˈunaˈeri, ˈalako kamu ki kike
kore kini amiˈa, ma ˈalako kami ki kike baˈa kore
kini amuˈa. Nia ˈunaˈeri neˈe kuke baˈa diˈia
ngwae ana taˈi fufuˈi ngwae goˈo.
17 Bore ma diˈia kamu kasi alafafia ru neˈe, na
ngwae kamu ki kira ka ˈolo faˈataˈinia, kami ka
ngalia ngwaingwaena kami mika leka faˈasia ˈi
neˈe.’ ”
18 Nia leˈa goˈo ana, sa Hamor faˈinia ˈalako
nia kera rongoa alaˈanga neˈeri nia saga goˈo
ˈana.
19 Goˈo ˈalako neˈeri ka leka ka sasi diˈia neˈe
kira saea nama fuana osiˈana nia oga liuˈa naˈa
kini neˈeri. Sa Sekem ta taˈi ngwae fiˈi doe
neˈe kira manata lafua ka liufia ti ˈalako ana
luˈuluˈua kira.

20 Sui kera ka leka tua ˈi maana sinamaa ana
faˈi labu ana fanoa doe neˈeri, na kula neˈeri ana
falafala kira, kula naˈa fuana alaˈanga sulia fuli
ruuˈa kira ki ana. Na maˈa ˈalako neˈeri ka fata
ˈuri ana ngwaˈi toˈa ana fanoa neˈeri,
21 “Reala, ngwaˈi toˈa neˈe kira oga kike
kwaima leˈa faˈi kulu ne. Nia leˈa fuana kuke
alaˈanida kike tua saena ano kulu kike fuli ru
ˈada. Ano neˈe doe liu mala ne, ma nia ka bolo
goˈo ana fuakulu taˈifau. Ma nia ka leˈa fuakulu
kuke alaˈania ˈalako kulu ki kike korea kini kira
ki, ma ˈalako kira ki ka korea kini kulu ki.
22 Bore ma taˈi ru goˈo neˈe fonea ru neˈeri,
na falafala kira, na ngwangwane ki kike ˈolo
faˈataˈinia. Ma kira ka saea diˈia kulu oga kike
tua faˈi kulu, ˈiri kuke alua goˈo taˈi fuuˈi ngwae,
kulu ngwangwane ki taˈifau kuke ˈolo faˈataˈinia
nama.
23 Ma mulu lisia basi! Si diˈia kulu alafafida
ma kira ka tua faˈi kulu na ru ˈaeˈaela kira ki
taˈifau ma ti ru laˈu kike baˈa ru kulu ki logo.
Nia leˈa kuke alafafia kulu ke sasi diˈia neˈe kira
saea, ma kira ke baˈa tua faˈi kulu.”
24 Ma na ngwae ana fanoa doe neˈeri kira
ka alafafia na fatalana ro ngwae neˈeri ki. Ma
ngwaˈi toˈa ana fanoa neˈeri taˈifau kira ka ˈolo
faˈataˈinia naˈa.
25 Ma buri ˈana uulu asoa ki, ngwangwane ana
fanoa doe neˈeri, kira saiana ˈolo faˈataˈinia kira
ki gagaˈai ˈua. ˈUnaˈeri goˈo ro ngela sa Jakob
ki neˈe satadaroˈo sa Simion ma sa Lifae, na ro
ngwae futa mamana sasiˈi neˈeri, kera ka ngalia
ro sele ni ofoˈa kera ki, ma kera ka saumusia
ngwangwane ana fanoa doe neˈeri,
26 faˈinia sa Hamor ma ˈalako nia. Ma kera

ka ngalia ngwaingwaena kera faˈasi luma ˈalako
neˈeri ma kira ka leka naˈa faˈasia luma neˈeri.
27 Kaidaˈi ngwangwane ki kira mae ka sui naˈa,
ti ngwaefuta adaroˈo sa ro ngwane kira ka leka
maˈi saena fanoa neˈeri, ma kira ka ngalia ru
ngwae ana fanoa neˈeri ki taˈifau, ma kira ka
faˈalia naˈa fanoa doe neˈeri. Ma na falafala
neˈeri neˈe kira ka duˈua na ˈekeˈa doe neˈe
ˈalako neˈeri nia sasia ana ngwaingwaena kira.
28 Kira ka ngalia sipsip faˈinia nanigot, faˈinia
buluka ma dongki kira ki, ma ti ru matamata laˈu
neˈe teo saena fanoa doe neˈeri ma ano kalikalia
kula neˈeri.
29 Ma kira ka ngalia kini ki, ma ngela ana fanoa
neˈeri, ma ru ki taˈifau ana luma kira ki. Ana
kaidaˈi neˈeri, kira ka ngalia leˈalana ru neˈe teo
ana fanoa neˈeri, ma kira ka ngalida ma kira ka
leka naˈa ˈada.
30 Sui sa Jakob ka fata ˈuri fuana ro ngela
nia ki, “Ro ngwane! Koroˈo sasia naˈa taˈi fuli
bareˈa doe fuaku. Kaidaˈi neˈe fufuˈi ngwae ˈi
Kenan faˈinia fufuˈi ngwae ˈi Peris, ma ti ngwae
matamata neˈe kira tua kwailiu ana fanoa ˈaˈana
neˈe, kira kasi oga nau naˈa, kike baˈa abula sauli
nau, bore ma kulu ˈiri ˈoro goˈo. Si diˈia kira
fiku, ma kika fuˈali kulu, kulu kasi baˈa liu naˈa.”
31 Bore ma keraˈa ka fata ˈuri ana, “Faˈuta?
ˈOko oga kike sasia ngwaingwaena keroˈo ke
diˈia ta kini sesele goˈo ana?”

35

God faˈaleˈa sa Jakob ˈi Betel

1 ˈUnaˈeri Iawe ka fata ˈuri ana sa Jakob, “ˈOke
oli ˈuana ˈi Betel ko tua ˈi neˈeri, ˈOke ˈuia nama

ta fuli fuˈa fuana foˈosilaku. Nauˈa naˈa neˈe God ba nau ku dao toˈomu ana kaidaˈi ba ˈoko tafi faˈasia ngwaefuta ˈoe sa Esau.”

2 Sui sa Jakob sa fata ˈuri fuana luˈuluˈua nia ma faˈinia ngwae ki taˈifau neˈe kira tua faˈinia, “Kaumulu muke toˈosia na god ana ti fanoa matamata neˈe kaumulu toˈo ani saena luma kamu ki. Kamu ke faˈasikasika kamu talamuˈa ˈi maana God, ma kamu ka ofi ˈania ifi faolu ki.

3 Kulu ke baˈa faˈasia kula neˈe, ma kulu ka leka tua ˈi Betel. Ma ana kula neˈeri nai baˈa ˈuia ta sulufaua fuana foˈosilana God. Kaidaˈi ki, kaidaˈi nau ku toˈo ana ˈafitaˈi ˈanga, nia ka ˈafi nau, ma ka tua tari faˈi nau ana kula nau ku liu ani ki.”

4 Ma kira ka ngalia god ana ti fanoa matamata ki, ma kome ˈi alingada ki logo neˈe kira aluˈi, ma kira ka ngalia maˈi ru ki taˈifau, ma kira ka kwatea fuana sa Jakob. Ma nia ka leka kwau faˈasia fanoa doe neˈeri, ma ka kwaiatoa ru neˈeri ki ˈaena ai Ok karangia fanoa doe ˈi Sekem.

5 Kaidaˈi sa Jakob ma ngwaˈi ngela nia kira faˈasia kula neˈeriˈa, kira leka bore ma noaˈa ta ngwae kasi leka ˈi burida ka lalida, duˈungana God nia kwatea ngwae ki ana na fanoa neˈeri kira ka maˈungida liu.

6 ˈUnaˈeri kira ka dao naˈa ana fanoa doe ˈi Lus neˈe sata ˈua ana ˈi Betel, neˈe tua ana fanoa ˈaˈana neˈe kira saea ˈani ˈi Kenan.

7 Nia ka ˈuia taˈi sulufaua ana kula neˈeri, ma nia ka saea kula neˈeri ˈania ˈi El Betel, neˈe fadalana “God ˈi Betel,” osiˈana ˈi naˈo kaidaˈi ba nia tafi faˈasia sasina, God dao toˈona ana kula neˈeri.

8 Sui na kini ngwaro neˈe kira saea ˈania ˈi
Debora ka mae ana kula neˈeri, ma kira ka
kwaiatoa ˈi ˈaena taˈi ai Ok bali ˈuana gwauna
fanoa ana ˈi Betel. Ma osiˈana ru neˈeri, kira
saea ˈai Ok neˈeri ˈani Aloubakut, neˈe fadalana
"Ai Ok neˈeri kula fuana angiˈa." Na kokoˈo neˈe
nia lia sulia ˈi Rebeka, ˈafe sa Aesak, kaidaˈi ˈi
Rebeka tiˈitiˈi ˈua.
9 Tala ˈae maˈi ana kaidaˈi neˈe sa Jakob nia
faˈasia ˈi Mesopotemia, leleka maˈi ka dao ˈi
Betel, God nia dao laˈu toˈona, ma ka faˈaleˈa.
10 God eta fata maˈi ˈuri fuana ba, "Satamu
neˈe sa Jakob, bore ma eta ˈi taˈena satamu neˈe
sa Jakob naˈa." Sui God ka saea ˈania sa Jakob.
11 Ma nia ka fata ˈuri fuana, "Nauˈa naˈa neˈe
God, nau ku toˈo ana ngasingasiˈanga ki taˈifau.
ˈOke toˈo ana ngela ˈoro neˈe kike baˈa futa maˈi
ana kwalafa ˈoe. ˈAeˈo ˈoke baˈa koˈo fuana
ngwae ana kula ˈoro ki, ma na tatalafaˈa ki kike
baˈa futa ana kwalafa ˈoe.
12 ˈI naˈo nau ku kwatea na ano neˈe fuana sa
Abraham ma sa Aesak ma nai baˈa kwatea laˈu
fuamu ma na kwalafa ˈoe neˈe kira futa amu."
13 Sui God ka faˈasia laˈu.
14 ˈUnaˈeri sa Jakob ka faˈauua taˈi gwaˈi fau
laˈu ana kula neˈeri, nia ka kisitaˈinia waen ma
olif ngwaingwai ka kwatea ka abu ma nia na
ru fuana manata ˈanga toˈona kaidaˈi neˈe God
alaˈa faˈinia.
15 Ma nia ka saea laˈu kula neˈeri ˈania ˈi Betel.

Maelana ˈi Rachel

16 Sa Jakob faˈinia ngwae nia ki, kira faˈasia
ˈi Betel ma kira ka leka ˈuana kula kira saea
ˈania ˈi Efrat. Bore ma kaidaˈi kira ˈua sulia tala,
ˈi Rachel ka saiana neˈe nia ke faˈafuta laˈu ta

ngela ana. Bore ma nia ka toˈo ana ˈafitaˈi ˈanga,
sulia ngela neˈeri kasi futa ˈaliˈali.
17 Ma kaidaˈi ˈi Rachel nia faˈafuta na ngela
neˈeri nia ka nonifii liu naˈa. Ma na kini neˈe ka
kwaiˈafi ana nia ka lisia na ngela, nia fata ˈuri,
“Rachel, ta ngela ngwane laˈu niniˈa. ˈOe kosi
maˈu.”
18 Bore ma ˈi Rachel karangi ka mae naˈa, ma
nia ka saea ngela neˈeri ˈania sa Benoni fadalana
neˈe “Ngela nau ku nonifii ana.” Ma kaidaˈi nia
faˈasata ngela neˈeri ka sui nia ka mae naˈa.
Bore ma buri ˈana, sa Jakob ka saea ˈani sa
Benjamin neˈe fadalana “Ngela neˈe ke baˈa toˈo
ana mauriˈa leˈa.”
19 Maelana ˈi Rachel neˈe ˈunaˈeri. Ma kira ka
kwaiatoa ˈi ninimana tala neˈe leka ˈuana kula
kira saea ˈania ˈi Efrat neˈe niniˈari kira saea
ˈani ˈi Betlehem.
20 Siu sa Jakob ka faˈauua taˈi gwaˈi fau ana
kula neˈeri fuana mamanata ˈanga toˈona kilu
gwaˈu neˈeri leleka ka dao ˈi taˈena.
21 Buri ˈana sa Israel ka faˈasia kula neˈeri ka
leka ˈuana ˈi gwauna fanoa leleka ka liufia luma
ni lialiaˈa ana kula neˈe kira saea ˈania ˈi Eda.
Ma kira ka saungaˈinia fanoa kira ˈi neˈeri.
22 Kaidaˈi kira tua ana kula neˈeri sa Ruben
ka leka teo faˈinia kini rao neˈe kira saea ˈani
ˈi Bilha, neˈe ta ˈafe ana maˈa nia. Ma kaidaˈi
maˈa nia rongoa alaˈanga neˈeri nia ka saetaˈa
liu.

Ngela sa Jakob

Sa Jakob nia toˈo ana akwala ma ro ngela
ngwane.

23 Ngela ˈi Lia ki neˈe sa Ruben faˈinaˈonaˈo sa
Jakob, ma sa Simion, sa Lifae, sa Juda, sa Isakar,
ma sa Sebulun.
24 Ma ngela ˈi Rachel ki neˈe sa Josef, ma sa
Benjamin.
25 Ma na ngela ˈi Bilha na kini rao ˈi Rachel
neˈe sa Dan, sa Naftali.
26 Ma ngela ˈi Silpa na kini rao ˈi Lia ki neˈe sa
Gad ma sa Asa.

Sa Aesak nia mae

27 ˈUnaˈeri sa Jakob ka leka ˈi Kiriataba
neˈe niniˈari satana ˈi Hebron neˈe karangia ˈi
Mamre. ˈI neˈeri neˈe kula koˈo nia sa Abraham
nia tua ana ˈi naˈo, ma buri ˈana na maˈa nia sa
Aesak ka tua laˈu ana. Ana kaidaˈi neˈeri, nia ka
leka tua naˈa faˈinia maˈa nia.
28-29 Sa Aesak tua leleka nia ka ngwaro liu naˈa,
nia ka fiˈi mae, ma nia ka leka sulia koˈo bora nia
ki ˈi naˈo ba kira mae ka sui naˈa. Ma kaidaˈi nia
mae, nia tua naˈa sulia taˈi talangaˈi ma kwalu
akwala faˈi ngali. Ro ngela neˈe nia ki, sa Esau
ma sa Jakob naˈa neˈe kera kwaiatoa.

36

Ngwae neˈe kira futa maˈi ana kwalafa sa Esau

1 Sa Esau neˈe ta sata laˈu ana sa Idom. Na
ˈaˈemae sulia kwalafa sa Esau nia ˈuri:
2 Nia korea ro kini ki ˈi Kenan, neˈe satadaroˈo
ˈi Ada, ma ˈi Oholibama. ˈI Ada neˈe maˈa nia sa
Elon ngwae ana kwalafa sa Het, ma ˈi Oholibama
neˈe maˈa nia sa Ana, ma nia na koˈo tiˈitiˈi sa
Sebeon nia ngwae ana kwalafa sa Hivi.

3 Ma nia ka korea laˈu ta kini neˈe satana ˈi
Basemat, ma maˈa nia neˈe sa Ishmael ma na
ngwaingwaena leˈa sa Nebaeot.
4-5 Ma ngela sa Esau ki neˈe satada sa Elifas,
neˈe teˈa nia ˈi Ada, ma sa Jehus, sa Jalam, sa
Kora ma teˈa kira ˈi Oholibama, ma sa Rehuel
neˈe teˈa nia ˈi Basemat. Ngela sa Esau ki
neˈeriˈa, neˈe kira futa ana fanoa ˈaˈana neˈe
kira saea ˈani ˈi Kenan.
6 ˈUnaˈeri sa Esau ka ngalia uulu ˈafe neˈe ki,
faˈinia ngela nia ki faˈinia ngwae neˈe kira tua
faˈinia ki, ma faˈinia ru ˈaeˈaela nia ki, ma ru
nia ki taˈifau neˈe nia toˈo ani ki ˈi Kenan, nia
ka faˈasia ngwaefuta nia sa Jabok ma nia ka leka
tua naˈa ˈana ana ta fanoa matamata.
7 Nia ka faˈasia, osiˈana ano neˈe kera tua
ana noaˈa ˈiri bolo faˈinidaroˈo naˈa, fuana
kwatelana fanga fuana ru ˈaeˈaela keroˈa ki sulia
ru ˈaeˈaela keraˈa ki ˈoro liu naˈa.
8 ˈUnaˈeri sa Esau leka ka tua naˈa ˈi gwauna
faˈi ua ana fanoa kira saea ˈani ˈi Idom neˈe sata
ˈua nia ˈi Seir.
9 Na ˈaˈemae sulia kwalafa sa Esau neˈe kira
tua ˈi gwauna faˈi ua ki ˈi Idom, nia ˈuri:
10-13 Na fuuˈi ngwae neˈe kira futa maˈi ana
kwalafa sa Esau neˈe ˈuri. Ngela nia sa Elifas
neˈe ˈi Ada nia alua, nia alua lima ngela ngwane
ki. Satada neˈe sa Teman, sa Omar, sa Sefo, sa
Gatam, ma sa Kenas. Sa Elifas nia toˈo ana taˈi
kini rao neˈe satana ˈi Timna, ma nia ta ˈafe
logo ana neˈeriˈa. ˈAfe neˈeri ka alua taˈi ngela
ngwane na satana neˈe sa Amalek. Ngela sa
Esau, sa Rehuel neˈe ˈi Basemat nia alua, nia toˈo
ana faˈi ngela ngwane ki neˈe satada sa Nahat,
sa Sera, sa Sama, ma sa Misa.

14 Ma uulu ngela sa Esau ki, sa Jehus, sa Jalam,
sa Kora neˈe kira futa ana ˈi Oholibama uulu
ngwae neˈeri ki kira toˈo laˈu ana ti ngela ada.
15-16 Nia ne na kwalafa sa Esau neˈe kira alua
maˈa kira ki. Na kwalafa sa Teman ki faˈinia
kwalafa sa Omar ki, ma kwalafa sa Sefo ki, ma
kwalafa sa Kenas ki ma kwalafa sa Kora ki, ma
kwalafa sa Gatam ki, ma kwalafa sa Amalek ki.
Na fufuˈi ngwae neˈeri ki neˈe koˈo kira sa Elifas,
kiraˈa neˈe kira futa maˈi ana ˈi Ada ˈafe sa Esau.
17 Na kwalafa sa Nahat, ma kwalafa sa Sera,
ma kwalafa sa Sama, ma kwalafa sa Misa ma
kwalafa koˈo kira sa Rehuel, kiraˈa neˈe futa ana
ˈi Basemat na ˈafe sa Esau.
18 Ma kwalafa sa Jehus, ma kwalafa sa Jalam ki
ma kwalafa sa Kora ki, na kwalafa neˈeri ki neˈe
koˈo kira sa Esau, kiraˈa neˈe kira futa maˈi ana
ˈi Oholibama na ˈafe sa Esau na maˈa kini neˈeri
neˈe sa Ana.
19 Kiraˈa taˈifau neˈe kwalafa sa Esau.

Fufuˈi ngwae neˈe kira futa ana kwalafa sa Seiri

20-21 ˈI naˈo maˈi ti fuuˈi ngwae matamata lala
neˈe kira tuafia kula neˈeri neˈe kira saea ˈania ˈi
Idom. Kira futa ana ta taˈi ngwae neˈe satana sa
Seiri na kwalafa sa Hori. Sa Seiri nia toˈo ana fiu
ngela ki neˈe futa ana kwalafa nia neˈe koˈo kira
ta ngwae ana ta kwalafa matamata. Na satada
neˈe sa Lotan, sa Sobal, sa Sibeon, sa Ana, sa
Dison, sa Esa, ma sa Disan.
22 Sa Lotan nia koˈo ana kwalafa sa Hori faˈinia
kwalafa sa Heman. Ma sasina neˈe ˈi Timna.
23 Sa Sobal nia koˈo ana kwalafa sa Alvan ma
kwalafa sa Manahat, ma kwalafa sa Ebal, ma
kwalafa sa Sefo faˈinia kwalafa sa Onam.

24 Sa Sibeon nia alua ro ngela ngwane ki na
satadaroˈo neˈe sa Aea, ma sa Ana. Na Ana neˈe
ba dao toˈona maˈe busu kafo ˈakoˈako ba nia
tua ana kula langalanga. Na lisia maˈe busu neˈe
kaidaˈi nia tua ana abaˈi kula ˈeˈerede neˈe nia
folo ˈusia na dongki maˈa nia ki.
25-26 Sa Ana sa Dison ke maˈa ana ma sa Dison
na koˈo kira kwalafa sa Hemdan ma kwalafa sa
Esban, ma kwalafa sa Itran ma kwalafa sa Keran.
Ana neˈe nia alua taˈi ngela kini neˈe satana ˈi
Oholibama.
27 Sa Esa na koˈo kira kwalafa sa Bilhana, ma
kwalafa sa Saavan ma kwalafa sa Akan.
28 Sa Disan na koˈo kira kwalafa sa Us, ma
kwalafa sa Aran.
29-30 ˈUnaˈeri neˈe kira ka toˈo ana kwalafa sa
Lotan ki ma kwalafa sa Sobal, ma kwalafa sa
Sibeon ki ma kwalafa sa Ana ki, ma kwalafa sa
Dison ki ma kwalafa sa Esa ki, ma kwalafa sa
Disan ki. Nia neˈe kwalafa sa Hori ki, neˈe kira
eta tuafia fanoa neˈe kira saea ˈani Idom.

Na tatalafaˈa ki ana fufuˈi ngwae ˈi Idom

31 ˈI naˈo maˈi kaidaˈi fuuˈi ngwae ˈi Israel
noaˈa kira ˈiri toˈo ˈua ana ta tatalafaˈa fuada
talada, bore ma ngwaˈi toˈa ˈi Idom ki kira eta
toˈo naˈa ana tatalafaˈa kira satada neˈe ˈuri.
32 Etaeta kira toˈo ana tatalafaˈa sa Bela neˈe
maˈa nia sa Beo, ma nia ana maˈe fanoa doe kira
saea ˈania ˈi Dinaba.
33 Burina kira ka toˈo ana tatalafaˈa sa Jobab
na maˈa nia neˈe sa Sera, ma nia ngwae ˈi Bosera.
34 ˈI buri ˈana niaˈa kira ka toˈo ana sa Husam
ka tatalafaˈa, na ngwae ˈi Teman.
35 Buri ˈana niaˈa, kira ka toˈo ana tatalafaˈa sa
Hadad, na maˈa nia sa Bedad, ma nia ana fanoa

doe kira saea ˈania ˈi Aut. Tatalafaˈa Hadad nia
leka ka fuˈalia Midian ki ana fanoa ˈaˈana kira
saea ˈani Moab ma ka liufida.
36 ˈI buri ˈana niaˈa kira ka toˈo ana tatalafaˈa
sa Samlah na ngwae ˈi Masreka.
37 ˈI buira kira ka toˈo ana tatalafaˈa sa Siaol,
na ngwae ˈi Rehobot fanoa doe kira saungaˈinia
karangia kafo ˈi Iufretes.
38 ˈI buira kira ka toˈo ana tatalafaˈa Balanan
neˈe maˈa nia sa Akbor.
39 ˈI buri ˈana niaˈa kira ka toˈo ana tatalafaˈa
sa Hadad na fanoa doe nia neˈe kira saea ˈani ˈi
Pao, na ˈafe nia neˈe ˈi Mehetabel, neˈe teˈa nia
ˈi Matred, ma koˈo nia neˈe sa Mesahab.
40-43 Na kwalafaˈa sa Esau ki neˈeriˈa neˈe
kira tua ˈi Idom. Kiraˈa na kwalafa sa Timna,
ma kwalafa sa Alvah, ma kwalafa sa Jetet, ma
kwalafa ˈi Oholibama ma kwalafa sa Elaha, ma
kwalafa sa Pinon, ma kwalafa sa Kenas, ma
kwalafa sa Teman ma kwalafa sa Mibsar, ma
kwalafa sa Magdiel, ma kwalafa sa Iram. Kiraˈa
taˈifau ana kwalafa sa Esau. Ma kaidaˈi ki kula
kira tua ani ki, kira faˈasata ˈania koˈo kira ki.

37

ˈAˈemae sulia sa Josef faˈinia ngwae futa nia ki

1 Sa Jakob tua ˈua ˈana ana fanoa ˈaˈana kira
saea ˈani ˈi Kenan, kula neˈe maˈa nia tua ana ˈi
naˈo.
2 Na ˈaˈemae sulia kwalafa sa Jakob nia ˈuri:
Sa Josef taˈi ngwae fiˈi doe neˈe nia doe naˈa
maˈi sulia akwala ma fiu faˈi ngali ki, ma ana
kaidaˈi ˈoro ki nia leka faˈinia ngwaefuta nia ki
fuana foloˈa ˈusia sipsip ma nanigot maˈa kira

ki. Na ngwaefuta nia ki neˈe ngela ˈi Bilha, ma
ˈi Silpa ta ro ˈafe ana maˈa kira. Kaidaˈi ˈoro
nia ngali alaˈanga fuana maˈa kira, ru taˈa neˈe
ngwaefuta nia ki kira sasiˈi ki.

3 Osiˈana maˈa kira nia alua kaidaˈi nia ng-
waro naˈa, nia ka kwaima ana sa Josef ka liufia
naˈa ti ngwaefuta ana. Nia ka taia taˈi toˈongi
keta fuana neˈe kedokedoˈa liu.
4 ˈUnaˈeri ngwaefuta nia ki kira ka lisia neˈe
maˈa kira kwaima ana ka liufida, goˈo kira ka
ˈaila liu naˈa ˈania, ma kira ka ilangani liu naˈa,
ma noaˈa kira kasi alaˈa leˈa naˈa fuana.

5-7 Ma ana taˈi rodo nia ka maliu bole, ma asoa
ˈi buri, nia ka alaˈa sulia maliu boleˈa neˈeri
fuana ngwae futa nia ki. Nia fata ˈuri, “ˈAi
reala, mulu rongoa basi maˈi maliu boleˈa nau
ana rodo sui toli, nau ku maliu bole, ma nau ku
lisia kulu uu taˈifau saena oˈola witi, ma kulu ka
foˈota na fofo witi neˈe toˈo naˈa ana fuaˈi ru
ki. Ma fofo ai neˈe nau ku foˈota nia uu saga,
bore ma fofo ru neˈe kaumulu foˈotaˈi ki, kira
uu kalia ma kira ka bobo uruuru ma kira ka faˈa
ˈaˈana fofo ai nau.” Bore ma kaidaˈi kira rongoa
alaˈanga neˈeri, kira ka ˈaila laˈu ˈania.
8 Ma kira ka fata ˈuri ana, “Faˈuta, ˈoko fia
fasi ˈoke baˈa tatalafaˈa, ma ˈoko ˈaˈana fuaimili
niniˈa kwa?” Ma kira ka ˈaila liu naˈa ˈania
faˈinia maliu boleˈa nia ki, ma alaˈanga neˈe nia
saeˈe ki.
9 Sui ˈi buri nia ka lisia laˈu ta maliu boleˈa
ma nia ka leka alaˈa sulia fuada ka ˈuri, “Nau ku
lisida laˈu ta maliu boleˈa neˈe madaˈafi ma na
madamo ma akwala ma taˈi faˈi bulubulu kira
bobo uruuru ma kira ka faˈa ˈaˈana nau.”

10 Ma nia ka faˈarongoa logo maˈa nia ˈania
maliu boleˈa neˈeri, goˈo maˈa kira ka fata ˈuri
ana, “Maliu boleˈa faˈuta naˈa niniˈa re! ˈOko fia
nauˈa faˈinia teˈa ˈoe faˈinia ngwae futa ˈoe ki
mike baˈa leka maˈi mika bobo uruuru fuamu?
Falafala faˈuta neˈe ˈunaˈeri?”
11 ˈUnaˈeri ngwae futa nia ki kira ka manata
ˈugalia, bore ma maˈa kira tua ka manata ana
sulia fadalana ru neˈeri ki.

Ngwaefuta sa Josef ki kira ˈoifoli ˈania fuana rao ˈoˈo ˈanga

12 Ana taˈi kaidaˈi, ngwae futa sa Josef ki kira
leka ˈuana ˈi Sekem fuana foloˈa ˈusia sipsip
faˈinia nanigot maˈa kira ki.
13 Sui maˈa kira sa Israel ka fata ˈuri fuana
sa Josef, “Nau ku oga ˈoke leka ˈuana kula
ngwaefuta ˈoe ki tua ana fuana liaˈa sulia ru
ˈaeˈaela nau ki.” Ma nia ka fata ˈuri, “Nia leˈa
goˈo ˈana. Nai baˈa leka.”
14 Goˈo maˈa kira ka fata ˈuri fuana, “Nau
ku oga ˈoke leka ngali maˈi ti alaˈanga faˈasia
na ngwaefuta ˈoe ki, fasi ˈiri nai saiana neˈe
kira tua leˈa goˈo ada, ma ru ˈaeˈaela kira ki
leˈa goˈo ˈana nama faˈuta. Buri ˈana ˈoko oli
maˈi, ko faˈarongo nau.” ˈUnaˈeri maˈa nia ka
asungaˈinia ka leka kwau.
Ana kaidaˈi neˈeri sa Jakob nia tua goˈo ana
oteotea ˈi Hebron, ma sa Josef ka faˈasia kula
neˈeri, ma ka liu ka leka naˈa. Ana kaidaˈi nia
dao ˈi Sekem,
15 nia ka leka liu ana kula abitako karangi
fanoa doe neˈeri, ma taˈi ngwae ka saka fuana
ma ka fata ˈuri ana, “Sa tai neˈe ˈoko lulua?”

16 Ma nia ka fata ˈuri, “Nau ku lulua ngwaefuta
nau ki ne. Kira folo ˈusia sipsip ki ma nanigot
maˈa kami ki. ˈUri ma ˈoko ˈiri lisida ana ta
kula?”
17 Sui ngwae neˈeri ka fata ˈuri, “ˈIu, nau ku
lisida, bore ma kira faˈasia naˈa kula neˈeri. Nau
ku rongoa kira saea kike leka ˈuana ˈi Dotan.”
ˈUnaˈeri sa Josef ka leka ˈi burida, ma kaidaˈi
nia dao ˈi Dotan, nia ka lisida naˈa.
18 Kaidaˈi sa Josef nia dao tau ˈua maˈi, kira ka
lisia naˈa, ma kira ka naia naˈa neˈe kike saungia
nia ka mae.
19 Kira ka alaˈa ˈuri talada, “Mulu saungia
ngwae ba fuana maliu boleˈa nena nia naˈa maˈi.
20 Kulu saungia ke mae, kulu ka ˈui ˈania
nonina saena ta taˈi kilu kafo ana kilu kafo neˈe
ki. Kuke baˈa leka saea fuana maˈa kulu neˈe ta
ru kwasi neˈe saungia ka mae naˈa, ma ka ˈania.
Ru neˈeri neˈe ke baˈa fonea maliu boleˈa ba nia
ki.”
21 Bore ma kaidaˈi sa Ruben nia rongoa
alaˈalada, nia ka ili ˈuana ke faˈamauria sa Josef.
22 Nia ka fata ˈuri, “Noaˈa kulu kasi saungia.
Noaˈa kulu kasi faˈalia. Nia leˈa fuana kulu ke ˈui
goˈo ˈania saena ta kilu kafo ana kilu kafo saena
kula ˈeˈerede neˈe.” Nia fata ˈunaˈeri duˈungana
nia naia ke faˈamauria faˈasida, ma ˈi buri ˈana
nia ke baˈa ngalia ka oli faˈinia siana maˈa kira.
23-24 Ana kaidaˈi sa Josef nia leka karangi goˈo
maˈi, kira ka loba naˈa, kira ka kanusua naˈa ifi
keta nia, ma kira ka ˈui ˈania toli saena taˈi kilu
kafo neˈe langalanga naˈa.
25 Ma kaidaˈi kira fanga naˈa ˈada, kika lisia
taˈi fikutaˈi ngwae ˈoifoli ana kwalafa sa Ishmael

neˈe kira ˈita maˈi faˈasia ˈi Gilead neˈe kira leka
ˈuana ˈi Ejipt. Na kamel kira ki ngalia koko ru
ˈoro ki, diˈia ru fuana guraˈa ki ma ti ru laˈu neˈe
moko ufi ufi leˈa liu.
26 ˈUnaˈeri sa Juda ka fata ˈuri fuana ng-
waefuta nia ki, “Diˈia kulu saungia na ngwaefuta
kulu, ma kulu ka sofongaˈinia goˈo akulu ru neˈe,
kulu kasi liufia goˈo ta ru.
27 Nia leˈa kulu ke ˈoifoli goˈo ˈania ana ngwae
loˈoko ki. ˈUnaˈeri neˈe noaˈa kulu kasi faˈalia,
duˈungana ngwaefuta kulu goˈo niniˈa! Ma
kuluˈa taˈifau kulu futa goˈo ana taˈi maˈa.” Ma
kiraˈa taˈifau kika alafafia, bore ma sa Ruben
neˈe noaˈa ˈiri tua faˈinida.
28 ˈUnaˈeri kaidaˈi ngwae ˈoifoli ki ˈi Midian
kira leka karangi maˈi, kira ka leka lafua maˈi
sa Josef faˈasia kilu kafo neˈeri laˈu, ma kira ka
foli ˈania ana ngwae ˈoifoli neˈeri ki fuana ro
akwala selen silva ki, ma ngwaˈi toˈa neˈeri kira
ka ngalia naˈa ˈuana ˈi Ejipt.

29 Bore ma kaidaˈi sa Ruben oli laˈu ˈuana kilu
kafo neˈeri, nia noaˈa kasi lisia naˈa sa Josef ˈi
saena. Ma nia ka saiana nia taˈa liu naˈa ana,
ma nia ka gasia na toro nia talana, osiˈana nia
kwaimanatai liu naˈa.
30 Nia ka oli siana ngwaefuta nia ki, ma ka ˈuri,
“Ai reala kwa! Sa Josef nia noaˈa naˈa saena kilu
kafo loˈoba. Tae naˈa nini nai baˈa sasia?”

31 ˈUnaˈeri kira ka ngalia taˈi nanigot, kira
ka saungia, kira ka alua toˈongi sa Josef saena
ˈabuna nanigot neˈeri.
32 Burina kaidaˈi kira ngalia toˈongi kika oli
faˈinia fuana maˈa kira, kika fata ˈuri ana,

“Maˈasi, kaimili dao toˈona toˈongi neˈe. ˈOke lia leˈa ana. Sali toˈongi ba sa Josef taka niniˈa?”

33 Ma sa Jakob ka lia saiana toˈongi neˈeri ma nia ka fata ˈuri, “ˈIu, toro nia naˈa niniˈa. Ngela nau niniˈa ta ru ˈaeˈaela nini saungia ka mae naˈa! Ta taˈi ru ˈania ka sui naˈa.”

34 ˈUnaˈeri sa Jakob ka gasia na toro nia ki osiˈana nia kwaimanatai liu naˈa. Sui nia ka ofi naˈa ˈania muˈimuˈi na toro, ma nia ka angi tau liu naˈa ˈuana ngela nia.

35 Ma ngwaˈi ngela ngwane nari nia faˈinia ngela kini nia ki kika leka ili ˈuana gwalelana, bore ma noaˈa nia kasi saeleˈa naˈa. Nia ka inaˈu naˈa ana alaˈanga ˈuri, “Nai baˈa kwaimanatai ˈuri ˈuana ngela nau, leleka ka dao ana kaidaˈi nai mae.” Ma nia ka inaˈu ana angia ˈuana ngela nia.

36 Bore ma ana kaidaˈi neˈeri, ngwaˈi toˈa ˈi Midian, kira ngalia sa Josef ˈuana ˈi Ejipt, kira ka ˈoifoli laˈu ˈania ana ngwae ˈaˈana ana fanoa neˈeri. Ngwae ˈaˈana neˈeri, satana sa Potifa, nia neˈe na ngwae gwaungaˈi fuana ngwae ki neˈe kira lia sulia luma tatalafaˈa.

38

Sa Juda ma ˈi Tamara

1 Ana kaidaˈi neˈeri, sa Juda ka faˈasia na ngwaefuta nia ki, nia ka leka tua ana luma taˈi ngwae na satana sa Hirah neˈe tua ana fanoa doe ˈi Adulam.

2 Ana kula neˈeri sa Juda ka lisia kini sariˈi sa Sua taˈi ngwae ˈi Kenan, ma nia ka korea naˈa.

3 Keroˈa ka tua fiku naˈa, ma ˈafe nia ka ina
ma ka faˈafuta taˈi ngela ngwane, ma maˈa nia
ka saea ˈania sa Era.
4 Sui ˈi buri ˈana ˈafe neˈeri ka faˈafuta ta ngela
ngwane laˈu, nia ka saea ˈani sa Onan.
5 Ma ˈi buri laˈu nia ka faˈafuta laˈu ta ngela
ngwane, ma nia ka saea ˈania sa Sela. Kaidaˈi
ngela neˈeri nia futa, kera tua naˈa ana ta kula
neˈe kira saea ˈani ˈi Kesib.
6 Buri ˈana sa Juda ka leka lia ˈuana ta ngela
kini sariˈi fuana ˈalako nia sa Era, ˈunaˈeri nia
ka baˈea maˈi taˈi sariˈi neˈe satana ˈi Tamar, ma
ˈalako neˈeri ka korea.
7 Bore ma falafala ˈalako neˈeri taˈa, ka ˈiri
saga ˈi maana Iawe, goˈo Iawe ka saungia nia
ka mae.
8 Sui sa Juda ka fata ˈuri ana ruana ngela
neˈe sa Onan, “Nia leˈa fuana ˈoke ngalia ˈuruna
ngwaefuta ˈoe. Araˈi nia na ngwaefuta teˈa ˈoe
mala, ma nia leˈa fuana ˈoke tua faˈinia ˈunaˈeri
neˈe na ngwaefuta ˈoe ba mae naˈa saiana ke
baˈa toˈo ana ngela nia ki.”
9 Bore ma ruana ngwaefuta neˈeri sai leˈa ana
diˈia ˈafe neˈeri nia faˈafuta ngela ki, na ngela
neˈeri ki noaˈa laˈu ngela nia ki bore ma kira
ngela ngwaefuta nia ki lala ba mae ka sui naˈa.
Ma nia ka ngalia kini neˈeri, bore ma kaidaˈi
nia ka teo faˈinia, nia sasia ru neˈe kini neˈeri
kasi toˈo ana ngela neˈe kike saea ˈania satana
ngwaefuta nia.
10 Bore ma falafala neˈeri noaˈa kasi saga ˈi
maana Iawe, ˈunaˈeri Iawe ka saungia nia ka
mae logo.
11 Sui sa Juda ka fata ˈuri ana ˈuru neˈeri,

"ˈOke oli naˈa ˈi lima maˈa ˈoe, ma ˈoko aroaro naˈa ˈamu. Ma noaˈa ˈoe kosi ˈafe laˈu, leleka ngela ˈisiˈisi neˈe nau sa Sela ka ˈaˈana." Nia alaˈa ˈunaˈeri sulia nia maˈu, ˈasu ˈubani Iawe ka fiˈi saungia ngela ˈisiˈisi neˈeri ka mae logo, diˈia logo ba nia saungia ro ngwaefuta nia ki. Ma gwaˈi ˈuru neˈeri ka oli naˈa ˈi luma maˈa nia.

12 ˈI buri ˈana neˈe ˈafe sa Juda nia mae, ma sa Juda ka angi ˈuana leleka ka dao ana suilana kwaimanatai ˈanga, nia faˈinia ngwae kwaima nia sa Hirah kera ka leka ˈi Timna. Ana kula neˈeri ngwae nia ki kira sufia ifuna sipsip nia ki ana.

13 Na gwaˈi ˈuru neˈeri nia rongoa neˈe maˈa araˈi nia mae ˈunaˈeri, nia ka leka ˈuana ˈi Timna ka lulua ngwae rao nia ki.

14 Sui nia ka lafua toro bulibuli nia ki neˈe nia ruˈufiˈi sulia nia na ˈuru, ma nia ka ruˈufia laˈu ti toro, ma nia ka alua taˈi ˈaba toro ka fonea maana, fasi ˈiri ngwae ki noaˈa kasi lia saiana, nia ka leka ˈuana fanoa ˈaˈana kira saea ˈania ˈi Enaem, nia ka leka tua ˈi maana sinamaa ana faˈi labu doe. Fanoa doe neˈeri tua sulia tala leka ˈuana ˈi Timna. Nia sasi ˈunaˈeri sulia nia sai leˈa ana sa Sela, susu buri ana araˈi nia ˈi naˈo, nia doe naˈa, bore ma maˈa ˈalako neˈe noaˈa ˈiri saea fuana neˈe ke leka ma ka korea.

15 Ma kaidaˈi sa Juda nia lisia, nia ka manata ˈuri, "Sali ta kini sesele goˈo ˈana niniˈa, osiˈana nia fonea maana ˈania ˈaba ifi ˈunaˈeri."

16 Nia ka leka karangia ˈi ninimana tala, nia ka fata ˈuri fuana, "Ai, nau ku oga nai teo faˈiniˈo." Bore ma nia ˈiri saiana goˈo neˈe kini neˈe na ˈuruna ro ngela ngwane naˈo nia ki. ˈUnaˈeri

kini neˈeri ka saefilo ˈuri ana, “Ta fita ru neˈe
ˈoke baˈa foli nau ˈania?”
17 Ma nia ka fata ˈuri, “Nai baˈa ngalia taˈi kala
nanigot nau, nau ku kwatea kwau fuamu.” Sui
kini neˈeri ka fata ˈuri, “Leˈa goˈo ˈana, bore ma
ˈoke kwatea maˈi ti ru fuaku ke faˈataˈinia na
alangaˈilamu neˈe nai eta dau ana ˈi naˈo, leleka
kala nanigot neˈana ka dao maˈi.”
18-19 ˈUnaˈeri nia ka saefilo ˈuri ana, “Ru faˈuta
neˈe ˈoko oga nai kwatea fuamu?” Sui kini neˈeri
ka fata ˈuri, “ˈOke kwateˈa maˈi ru ba fuana
totolana kerekereˈa ˈoe ki, faˈinia gwaˈi dadalo
ˈoe, ma faˈi kuba ˈoe.” Nia ka kwatea ro ru neˈeri
ki fuana. Ma nia ka leka ka teo naˈa faˈinia. Buri
ˈana, kini neˈeri ka oli ˈi fanoa nia sui nia ka
lafua na ˈaba ifi neˈe nia fonea ˈania maana, ma
nia ka ruˈufia laˈu toˈongi bulibuli nia ki neˈe nia
ruˈu ruˈufiˈi, osiˈana nia na gwaˈi ˈuru. Noaˈa
ˈiri tau goˈo nia ka lisia neˈe nia ina naˈa.
20 ˈUnaˈeri sa Juda ka kwatea taˈi kala nanigot
fuana kwaima nia sa Hirah, ma nia ka kwatea
nia ke olitaˈinia maˈi ro ru ba nia faˈasia maˈi
faˈinia kini baera. Bore ma ngwae neˈeri kasi
dao toˈona kini baera.
21 Nia ka saefiloa ngwae ˈi Eneam ki ka ˈuri,
“Na kini sesele ba tuatua ˈi ninimana tala nia
tua ˈi faˈi ba?” Bore kiraˈa taˈifau kika fata ˈuri,
“Kaimili noaˈa ˈiri toˈo ana ta kini sesele ana
fanoa neˈe.”
22 Sui nia ka oli maˈi siana sa Juda, ma ka
fata ˈuri fuana, “Nau noaˈa kusi dao toˈona kini
baera. Ma ngwaˈi toˈa ˈi Enean kika saea kira
noaˈa kasi toˈo ana ta kini sesele ˈi fanoa kira.”
23 ˈUnaˈeri sa Juda ka fata ˈuri, “Alaˈania nia
ke gonia ˈana ro ru ba kiri. Nia leˈa ˈasu ˈubani

ngwae ki kira kata gaˈasi nau. Na roraˈa nia naˈa. Nau ku kwate naˈa kala nanigot fuana, bore ˈoe kosi dao toˈona.”
24 ˈIu, karangi uulu madamo ki ka sui naˈa, na faˈarongoˈa ˈuri ka dao siana sa Juda, “Na ˈafe ba ngela ˈoe, nia kini seseleˈa baera, ma kaidaˈi neˈe nia ina naˈa.” Ma nia ka fata ˈuri, “Mulu ngalia ˈi maa faˈasia fanoa doe, ma muka doˈofia nia ka mae.”

25 Ma kaidaˈi kira abalangaˈinia kini neˈeri ˈi maa nia ka kwatea kwau ro ru ba nia kwatea fuana nia ka goniˈi ki nia ka kwatea kwau alaˈanga ˈuri, “ˈOko lisia ru ba ngwae baera nia aluˈi aku ki ne na toto ana kerekereˈa, faˈinia gwaˈi dadalo nia ma faˈi kuba nia ne. Nau ku ina naˈa, bore ma ngwae neˈe kwatea ngela fuaku, ro ru neˈe ki, ru nia ki. ˈOko lisia naˈa? ˈOke saea nia ke leka maˈi siaku, ro ru neˈe ki, ru sa tai ki niniˈa?”

26 Sui sa Juda ka lia saiana ro ru neˈeri ki, ma nia ka fata ˈuri, “Kini neˈana bali nia saga, nauˈa neˈe nau ku rora. Nau ku bolo fuana nai ngalia nia ka korea ngela ˈisiˈisi nau, bore ma nau ku ˈiri sasia.” ˈI buri naˈa noaˈa nia kasi teo naˈa faˈinia kini neˈeri.

27 Kaidaˈi ˈi Tamara nia karangi faˈafuta na ngela neˈeri, kira lisia nia ke baˈa faˈafuta ro ˈiˈiu ki.
28 Ma kaidaˈi nia faˈafuta, taˈi ana ro ˈiˈiu neˈeri ki, nia ruˈungaˈinia maˈi limana ˈi maa ka sakatafa, sui kini neˈe lia sulia ka ngalia ˈaba kwalo meo ka firiˈia ˈi limana ngela neˈeri, nia ka fata ˈuri, “Nia neˈe ai eta futa adaroˈo.”

29 Bore ma ngela neˈeri lalafia limana ma ka
olitaˈinia ˈi saena laˈu. Ma ngwaefuta nia naˈa
neˈe ka eta futa. Goˈo kini neˈeri ka fata ˈuri ana
ngela neˈeri, “Falafala ˈoe neˈe ˈunaˈeri, ˈaeˈo
ngwae fuana suˈumaˈilamu talamu.” Nia neˈe
kira ka saea ˈani sa Peres neˈe fadalana, “Nia
suˈumaˈinia talana ka eta ruˈu maˈi.”
30 ˈI buri ˈana na ngwaefuta nia neˈe na aba
kwalo meo nia ˈi limana fiˈi futa maˈi, ma kira
ka saea ˈani sa Sera neˈe fadalana, “Meo.”

39

Sa Josef rao fuana sa Potifa

1 Kaidaˈi ngwae ana kwalafa sa Ishmael ki kira
ngalia sa Josef ˈuana ˈi Ejipt, kira ka ˈoifoli laˈu
ˈania. ˈUnaˈeri taˈi ngwae ˈaˈana ana tatalafaˈa
ana fanoa neˈeri satana sa Potifa ka folia niaˈa.
Ma niaˈa naˈa neˈe gwaungaˈi fuana ngwae lialia
ana luma tatalafaˈa.
2 Iawe nia tua faˈinia sa Josef, ma ru nia sasiˈi
ki ka leˈa liu. Sa Josef tua saena luma sa Potifa,
ngwae neˈe ngwae ˈi Ejipt nia ˈaˈana fuana.
3 Sa Potifa lisia neˈe Iawe tua faˈinia sa Josef
nia ka sasia raoˈa nia ki ka leka leˈa liu mala.
4 ˈUnaˈeri nia ka saeleˈa liu fafia, ma nia ka tua
faˈinia ana kaidaˈi ˈoro fuana ˈafilana. Ma nia
ka filia sa Josef ka faˈinaˈonaˈo ana ru ki saena
luma nia, faˈinia ru ki taˈifau neˈe nia toˈo ani.
5 Ma ka eta ana kaidaˈi neˈeri, osiˈana raoˈa
leˈa sa Josef ki, Iawe ka faˈaleˈa ngwae neˈeri,
ma ru ki taˈifau saena luma nia, ma saena oˈola
nia ru ki ka leka leˈa.
6 ˈUnaˈeri sa Potifa ka alua ru ki taˈifau neˈe
nia toˈo ani saena limana sa Josef, ma nia noaˈa

kasi ˈabera laˈu ˈania ta ru. Nia tua goˈo ˈana fuana manataˈanga sulia fanga nia ki.

ˈAfe sa Potifa fulia fuli bareˈa ana sa Josef

Sa Josef nia ta taˈi ngwae fiˈi doe neˈe lisilana leˈa liu.
7 Noaˈa kasi tau goˈo ˈafe sa Potifa ka kwaiogai naˈa ana, ma nia ka lidia fuana teoˈa faˈinia.
8-9 Bore ma sa Josef noaˈa kasi oga falafala ˈunaˈeri, nia ka fata ˈuri fuana ˈafe neˈeri, “Noaˈa liu, ˈoe kosi sasi ˈunaˈeri aku! Lisia basi kwa! Kaidaˈi neˈe ngwae ˈaˈana nau nia noaˈa kasi ˈabera naˈa ˈania ta ru saena luma nia, osiˈana nau ku tua faˈinia. Nia alu nau ku ˈaˈana naˈa ana ru nia toˈo ani ki. Ma nau ku toˈo ana ngasingasiˈanga fuana raoˈa ˈania ru nia toˈo ani saena luma neˈe. Bore ma ˈaeˈo neˈe ru nia talana, osiˈana ˈaeˈo neˈe ˈafe nia, ma nau noaˈa liu kusi sasia ta ru ana. Si diˈia nau ku teo faˈiniˈo ˈirai ru taˈa liu, noaˈa liu nau kusi fuli ru taˈa ˈuira. Ma nia ka kwatea taˈangaˈa ˈi maana God logo.”
10 Asoa ki taˈifau goˈo neˈe ˈafe neˈeri tuaraˈi nia fuana leka teoˈa faˈinia, bore ma nia noaˈa kasi oga goˈo falafala ˈunaˈeri ki. Ma nia ka noaˈa kasi oga logo tuaˈa karangia.
11 Leleka, ana taˈi asoa, kaidaˈi nia leka ˈi saena luma fuana sasilana raoˈa nia, ka noaˈa ta ngwae neˈe ka tua faˈinia.
12 ˈUnaˈeri goˈo ˈafe neˈeri ka dau ngiringiri naˈa ana toˈongi nia ma ka fata ˈuri ana sa Josef, “Nau ku amasiˈo ˈoke teo naˈa maˈi faˈi nau!” Bore ma sa Josef ka fai danga ˈania toro keta nari nia, ma ka tafi naˈa ˈi maa.

13 Kaidaˈi ˈafe neˈe lisia nia tafi naˈa faˈasia toˈongi nia,
14 nia ka ri ˈuana ti ngwae rao neˈe kira rao
ana ta luma kira ka leka maˈi. Goˈo nia ka fata
ˈuri fuada, “Ai reala. Mulu lisia! Ngwae nini
ana kwalafa sa Eba ngwae taˈa liu mala! Nia faˈa
ˈeke kulu ne! Araˈi nau ngalia maˈi ˈi neˈe fuana
tae niniˈa? Nia ruˈu maˈi saena maˈe luma nau
ma nia ka tuaraˈi nau fuana teoˈa faˈinia, bore
ma nau ku ako doe.
15 Ma ana kaidaˈi nia rongoa neˈe nau ku ako
ˈunaˈeri, nia ka tafi ˈi maa faˈasia toˈongi neˈe
nia.”
16 Nia ka gonia naˈa ˈana toro sa Josef leleka
araˈi nia ka oli maˈi luma.
17 ˈUnaˈeri nia ka saea nama ana taˈi alaˈanga
neˈeri fuana, nia ka fata ˈuri, “Na ngwae rao ˈoˈo
nini ana kwalafa sa Eba nini ˈoko ngalia maˈi,
nia leka maˈi saena mae luma nau taˈena, nia
sasia nau ku ˈeke.
18 Bore ma kaidaˈi nau ku ako doe, nia ka tafi
ˈi maa faˈasia toˈongi nini nia.”

19 Kaidaˈi ngwae neˈeri rongoa alaˈanga neˈe
ˈafe nia saea, nia ka saetaˈa liu.
20 ˈUnaˈeri nia ka asungaˈinia ngwae nia ki ka
leka daua sa Josef, ma kira ka ˈui ˈania saena
lokafo. Nia lokafo neˈeri, kaidaˈi ˈoro kira alua
ngwae rao tatalafaˈa ki ˈi saena. Sui bore ˈana
sa Josef ka tua saena lokafo,
21 Iawe nia tua tari goˈo ˈana faˈinia, ma nia
ka ˈoilakitaˈinia. Ma ngwae ˈaˈana ana lokafo
neˈeri ka saeleˈa fafia sa Josef,
22 ˈunaˈeri nia ka alua ka lia sulia ti ngwae
lokafo neˈe kira tua saena lokafo neˈeri, ma

nia ka kwatea ka ˈaˈana ana raoˈa saena lokafo neˈeri.
23 Sui ngwae ˈaˈana neˈeri kasi ˈabera naˈa
ˈania raoˈa neˈeri ki, sulia Iawe nia tua faˈinia
sa Josef, ma nia ka sasia raoˈa neˈeri ki ka leˈa
liu.

40

Sa Josef fada ro maliu boleˈa ki

1 Sui buri ˈana tiˈitiˈi goˈo, ro ngwae rao
tatalafaˈa ki kera kwatea tatalafaˈa ka saetaˈa
liu fuadaroˈo ro ngwae neˈeri ki, taˈi ngwae
ˈaˈana fuana ngwaˈi toˈa kira lia sulia na waen
tatalafaˈa, ma taˈi ka ˈaˈana fuana ngwaˈi toˈa
kira rao ana beret tatalafaˈa.
2 Tatalafaˈa nia saetaˈa liu fuadaroˈo,
3 goˈo nia ka aludaroˈo saena lokafo neˈe sa
Potifa ˈaˈana ana. Nia neˈe taˈi lokafo nini sa
Josef nia tua logo ana.
4 ˈUnaˈeri sa Potifa ka alu keraˈa saena limana
sa Josef ka lia sulia kera, ma kera taˈi tua tau
tiˈitiˈi saena lokafo neˈeri.
5 Ana taˈi rodo, kaidaˈi kera tua ˈua saena
lokafo, kera maliu bole, ma fadalana ro maliu
boleˈa neˈeri ki ka matamata daofaˈi liu naˈa.
6 Sui ˈofodangi kaidaˈi sa Josef leka maˈi fuana
lisi ladaroˈo, nia lisia kera manata ˈabera liu
naˈa.
7 Nia ka saefilo ˈuri adaroˈo, “Nau ku lisia
koroˈo manata ˈabera ana taˈi ru. Ru faˈuta
niniˈa?”
8 Ma kera ka ˈuri, “ˈOko saiana rodo sui, keroˈo
maliu bole, bore noaˈa ta ngwae ana kula neˈe
saiana ke saea fadalana ro maliu boleˈa neˈe ki
fuamiroˈo.” Ma nia ka fata ˈuri fuadaroˈo, “God

talana goˈo neˈe toˈo ana ngasingasiˈanga fuana
saelana fadalana maliu boleˈa. Bore ˈana, moro
ili sae toˈona maˈi ro maliu boleˈa neˈana ki
fuaku.”
9 ˈUnaˈeri na ngwae neˈe ˈi naˈo nia ˈaˈana ana
ngwae nia kira lia sulia waen tatalafaˈa, nia ka
fata ˈuri, “Nau ku maliu boleˈa fasi nau ku lisia
taˈi ˈai grep.
10 ˈAi grep neˈeri toˈo ana uulu rara ˈai ki ana,
ma kaidaˈi rara ˈai neˈeri ki toˈo ana raˈi ru ki,
tona bore ma nia toˈo logo ana taka ru ki, ma
nia ka toˈo naˈa ana fuaˈi ru ki ana ma kira ka
kwasa naˈa.
11 Nau ku dau ana titiu ni kwaˈu tatalafaˈa, nau
ku ngalia fuana ˈai grep neˈeri, ma nau ku losia
suluna saena titiu ni kwaˈu neˈeri, buri ˈana
nau ku kwatea kwaˈu titiu ni kwaˈu neˈeri fuana
tatalafaˈa.”
12 Sui sa Josef ka fata ˈuri, “Na fadalana maliu
boleˈa neˈana ˈuri, uulu rara grep neˈana ki, na
uulu asoa ki neˈana.
13 Kaidaˈi noaˈa kasi dao ˈua ana uulu asoa ki,
tatalafaˈa ke baˈa ngaliˈo faˈasia luma lokafo, ma
nia ke baˈa alu ˈoke oli laˈu ana raoˈa ba ˈoko
sasasia ˈi naˈo. ˈOko saiana ˈoke baˈa kwatea
nama ˈamu titiu ni kwaˈu tatalafaˈa fuana, diˈia
nama ba ˈoko sasasia ˈi naˈo, kaidaˈi ba ˈoko
ˈaˈana fuana ngwae kira lia sulia waen nia.
14 Ma kaidaˈi neˈe ˈoke leka faˈasia luma
lokafo, ˈoe kosi takadalafa nau! ˈIu, ˈoke
manatai nau, ma ˈoko faˈarongoa tatalafaˈa ˈani
nau fasi ˈiri nia ka lafu nau logo faˈasia luma
lokafo.
15 ˈOko lisia! Nauˈa kwalafa sa Eba ne, bore ma
etaeta kira bili nau faˈasia fanoa kami, ma kira

ka ngali nau maˈi neˈe. Ma kaidaˈi nau ku tua
ˈi neˈe, nau ku ˈiri sasia ta ru neˈe bolo faˈinia
kike ˈui ˈani nau saena luma ni lokafo neˈe.”
16 Ana kaidaˈi ta ngwae rongoa neˈe fadalana
maliu boleˈa neˈeri neˈe sa Josef saea ka ma-
mana, nia ka fata ˈuri, “Nauˈa logo nau ku lisia
ta taˈi maliu boleˈa. Nau ku maliu bole ˈuri, uulu
kukudu ˈi beret ki uu fafona gwauku.
17 ˈI saena kukudu isi ˈi fafo, na kwalu kaela
afu keke goˈo neˈe teo ˈi saena ma nau ku ngaliˈi
fuana tatalafaˈa. Bore ma noˈo ki kira ˈania afu
keke neˈeri ki.”
18 Sui sa Josef ka fata ˈuri, “Fadalana maliu
boleˈa ˈoe nia ˈuri. Uulu kukudu neˈana ki neˈe
uulu asoa ki neˈe saena luma lokafo.
19 Nia ˈiri dao ˈua ana uulu asoa ki, kike baˈa
sikilia gwaumu, ma kike baˈa dauraˈinia nonimu
ana ta taˈi faˈi ˈai. Ma faˈi noˈo ki kike leka maˈi
ma kira ke ˈania fasi ˈi nonimu ki.”
20 Ana uula asoa ana saena lokafo na tatalafaˈa
ka sasia taˈi fafangaˈa ana kaidaˈi nia futa ana.
Nia sasia taˈi fafangaˈa doe liu ma nia ka laefia
ngwae ˈaˈana nia ki ka leka maˈi. Ma ˈi maana
ti ngwae ˈaˈana ana nia ka lafua maˈi ro ngwae
ba nia ki laˈu neˈe kera tua saena luma lokafo.
21 Ngwae ba ˈi naˈo nia ˈaˈana ana ngwae ki
fuana liaˈa sulia waen nia, nia ka alua laˈu ana
raoˈa ba nia.
22 Bore ma ngwae ba ˈi naˈo nia ˈaˈana fuana
ngwae saungaˈilana beret nia, kira ka saungia
nia ka mae, ma kira ka dauraˈinia nonina ana
taˈi faˈi ˈai. Ru ki taˈifau fuli diˈia nama neˈe sa
Josef eta saea.
23 Bore ma ngwae neˈe ˈaˈana fuana ngwae
ki neˈe lia sulia waen tatalafaˈa nia noaˈa ˈiri

manata naˈa toˈona sa Josef, nia takadalafa liu naˈa.

41

Sa Josef saea fadalana maliu boleˈa tatalafaˈa

1 Buri ˈana ro faˈi ngali ki na tatalafaˈa ˈi Ejipt
nia ka toˈo ana taˈi maliu boleˈa. Nia lisia fasi
nia uu ˈi ninimana kafo ˈi Nael.
2 ˈUnaˈeri nia ka lisia fiu buluka ki raˈe
alaˈa maˈi faˈasia kafo, ma kira ka ˈani karasi
ninimana kafo neˈeri. Ma fiu buluka neˈeri ki
doe liu, ma ˈuliˈulida ka ngwasinasina logo.
3 Buri ˈana ta fiu buluka ka raˈe maˈi faˈasia
kafo neˈeri, ma kira ka tua karangia logo na
buluka ba kira eta taˈe maˈi ki. Buluka neˈeri
ki, suli ˈoˈo ki naˈa ma lisilada ka taˈa liu.
4 Ma ai neˈe suli ˈoˈo oˈa ki, kira ka ˈania ai
neˈe doe leˈa ki leleka ka sui. Goˈo tatalafaˈa ka
ada.
5 Buira nia ka maliu laˈu, ma ka lisia laˈu ta
maliu boleˈa. Nia lisia fasi taˈi ˈai ˈaiˈi witi nia
toˈo ana fiu fingi ru doe ki ana, neˈe kwaimaˈa
kwali naˈa fuana ngalilani maˈi.
6 Sui nia ka lisia laˈu ta ˈaiˈaiˈi witi neˈe nia
toˈo ana fingi ru tiˈitiˈi neˈe saˈosaˈofiˈa liu ma
ka karangi mae naˈa, sulia iru ˈakoˈako ana
ˈeˈerede nia ˈakoˈako liu.
7 Goˈo fiu fingi ru tiˈitiˈi neˈeri ki kira ka ˈania
na fingi ru doe lia leˈa ki. Ma tatalafaˈa ka ada
laˈu, nia ka saiana neˈe nia maliu bole goˈo.
8 Bore ma ˈofodangi na tatalafaˈa ka manata
ˈabera liu naˈa, sui nia ka riˈi ˈuana maˈi ngwae
liatoˈo ana fanoa neˈeri kike leka maˈi fuana
lisilana. ˈUnaˈeri nia ka faˈarongo kira ana ro
maliu boleˈa neˈeri ki, bore ma ta ngwae ˈada

noaˈa ˈisi saea fadalana ro maliu boleˈa nia ki fuana.

9 ˈUnaˈeri mala ngwae neˈe nia ˈaˈana ana ngwaˈi toˈa fuana liaˈa sulia waen nia, nia ka fiˈi fata ˈuri fuana, “Tatalafaˈa kwa! nau ku fiˈi manata toˈona taˈi ru nau ku fata alangaˈi fuana sasilana bore ma nau ku manata bura ana.
10 ˈI naˈo ba ˈoko ogataˈa fuaku faˈinia ngwae ba ˈaˈana fuana ngwaˈi toˈa fuana saungaˈilana beret ˈoe, ma ˈoko alu kamiroˈo saena luma ni lokafo, saena luma ngwae faˈinaˈonaˈo ana ngwae lialia ana luma ˈoe.
11 Taˈi rodo keroˈo maliu bole, ma fadalana ro maliu boleˈa keroˈo ki ka matamata daofaˈi liu naˈa.
12 Taˈi ngwae fiˈi doe ana kwalafa sa Eba neˈe rao ˈoˈo fuana faˈinaˈonaˈo ˈoe, nia tua faˈi keroˈo saena luma ni lokafo. Kaidaˈi keroˈo faˈarongoa ˈani ro maliu boleˈa keroˈo ki fuana, nia saea fadalana ro maliu boleˈa neˈeri ki fuamiroˈo.
13 Ma buri ˈana ru ki taˈifau ka diˈia nama neˈe nia saeˈe. Nauˈa ˈoko alu nau laˈu ana raoˈa nau, bore ma ta ngwae ˈoko kwatea ngwae ˈoe ki fuana saungilana ka mae.”

14 ˈUnaˈeri na tatalafaˈa ka kwatea kwau ngwae rao nia ki ka baˈea maˈi sa Josef. Ma ka ˈiri tau goˈo kira ka leka baˈea maˈi faˈasia luma ni lokafo. Nia ka sufi guguru ma ka rokisia toro nia, ma ka leka uu ˈi naˈona tatalafaˈa.
15 Sui tatalafaˈa ka fata ˈuri fuana, “Josef kwa! Nau ku lisia taˈi maliu boleˈa, bore ma noaˈa ta ngwae ana kula neˈe saiana saelana fadalana fuaku. Bore ma taˈi ngwae nia saea fuaku ka

ˈuri, ‘Kaidaˈi ˈoko rongoa maliu boleˈanga ˈoko saiana ˈoke saea fadalana.’ ”

16 Bore ma sa Josef ka fata lala ˈuri, “Nau noaˈa naisi saiana saelana fadalana maliu boleˈa ki. Bore ma God naˈa neˈe ke baˈa saea fadalana maliu boleˈanga ˈoe, neˈe ˈoke baˈa saeleˈa ana.”

17 Goˈo tatalafaˈa ka fata ˈuri, “Ana maliu boleˈanga nau, nau ku lisia fasi nau ku uu ˈi ninimana kafo ˈi Nael.

18 ˈUnaˈeri fiu buluka ki ka raˈe maˈi faˈasia kafo neˈeri, ma kira ka ˈani karasi ninimana kafo. Na fiu buluka neˈeri ki doe ka leˈa liu, ma nonida ka ngwasinasina logo.

19 Ma ˈi buri ˈana ta fiu buluka laˈu ka raˈe maˈi faˈasia kafo ma kiraˈa suli ˈoˈo ki naˈa ma ka lia taˈa logo. Kira lia taˈa liu ka liufia ti buluka neˈe nau ku lilisiˈi ana ti kula ˈi Ejipt.

20 Goˈo kira ka ˈania ai nonina leˈa ki leleka ka sui.

21 Bore ma ta ngwae noaˈa kasi lia sai goˈo ana neˈe kira ˈania buluka doe neˈeri ki sulia kira suli ˈoˈo ˈanga goˈo, diˈia logo ˈae etaeta ba kiri. Buri ˈana nau ku ada naˈa.

22 Sui buri ˈana nau ku lisia laˈu ta maliu boleˈa, nau ku lisia taˈi ˈai ˈaiˈi witi neˈe toˈo ana fingi ru doe ki kwaimaˈa kwali naˈa fuana ngalilana maˈi.

23 Sui nau ku lisia laˈu ta ˈai ˈaiˈi witi neˈe toˈo ana fiu fingi ru tiˈitiˈi ki ana neˈe saˈosaˈofia liu, karangi mae naˈa, osiˈana iru ˈakoˈako ana kula ˈeˈerede ˈakofia liu na witi neˈeri.

24 ˈUnaˈeri fiu fingi witi tiˈitiˈi saˈosaˈofia neˈeri kika ˈania fingi ru doe lia leˈa neˈeri ki. Nau ku saea ro maliu boleˈa nini nau ki fuana ngwae lia toˈo neˈe ki bore ma noaˈa ta ngwae

ada kasi saea fadalana ro maliu boleˈanga neˈe
ki fuaku.”
25 Sui sa Josef ka fata ˈuri ana tatalafaˈa, “Ro
maliu boleˈanga neˈana ki fadalani taˈi ru goˈo.
God saea naˈa fuamu ru neˈe nia ke baˈa fulia.
26 Na fiu buluka leˈa neˈana ki, nia fada ˈani
fiu faˈi ngali ki. Ma fiu fingi witi leˈa neˈana ki,
nia fada logo ˈani fiu faˈi ngali ki logo. Ro maliu
boleˈanga neˈana ki fadalani taˈi ru goˈo.
27 Na fiu buluka suli ˈoˈo aˈa neˈana ki, neˈe
kira saka maˈi faˈasia saena kafo ˈi buri, faˈinia
fingi witi tiˈitiˈi neˈe saˈosaˈofiˈa karangi ka mae
naˈa, kira fada ˈani fiu faˈi ngali ana fioloˈanga
ma ˈatoˈanga ana fanga.
28 Ru neˈe ke baˈa dao maˈi diˈia naˈa ba nau
ku saea fuamu. God nia faˈataˈinia fuamu tae
neˈe nia karangi ke fulia.
29 Fuana fiu faˈi ngali etaeta ki na oˈola ˈi Ejipt
ki taˈifau ke fungu ana fanga.
30 Bore ma buira fiu faˈi ngali ana fioloˈanga
ma kaidaˈi fanga ke ˈato ke baˈa dao maˈi. Ma
ana kaidaˈi neˈeri, ngwae ki noaˈa kira kasi
manata naˈa toˈona kaidaˈi kira toˈo ana fanga
ˈoro, osiˈana kaidaˈi ˈato neˈe nia ke faˈalia naˈa
fanoa taˈifau.
31 Ngwae ki taˈifau kike baˈa takadalafa kaidaˈi
leˈa neˈe kira eta toˈo ana sulia fioloˈa neˈe ke
dao maˈi, buri ˈana ke baˈa taˈa lilisu mala.
32 Ro maliu boleˈa neˈe ki fadalani taˈi ru goˈo
niniˈa. Ma ai neˈe faˈataˈinia neˈe God salisali
naˈa ana ru neˈe, ma nia karangi ka dao naˈa
maˈi.
33 “ˈIu ˈoke filia nama ta taˈi ngwae sai ˈi ru
neˈe ke lia saiana ru neˈe ke baˈa dao maˈi ki,

ma ˈoke alua nia ngwae ˈaˈana leˈa ˈoe ana fanoa neˈe.
34 Ma ˈoke alua ti ngwae ˈaˈana laˈu kira ka rao
ˈi olofana niaˈa fasi ˈiri kike lia saiana fanga neˈe
ngwae ki ngaliˈi maˈi. Ana fiu faˈi ngali etaeta
neˈe ki, na fanga ke baˈa ˈoro liu mala, ma faˈi
ngali ki taˈifau kaidaˈi ngwae ki kira ngalia maˈi
fanga kira ke daroˈia nama ˈania lima kabu ki
na fai kabu ru ki ru kira, ma taˈi kabu ru ngwae
neˈeri ka ngalia ka goni leˈa ana.
35 Ana kaidaˈi leˈa neˈeri, faˈi ngali ki taˈifau
kira ke alu leˈa nama ana fanga ka teo leˈa saena
fanoa doe ki, ma kira ngwae ni ofoˈa ki kira ke
lia nama sulia.
36 ˈUnaˈeri fanga neˈeri ki ke teo kwaimasi
fuana fiu faˈi ngali ana fioloˈanga ki ma kaidaˈi
ˈato neˈe ke dao maˈi fafia fanoa neˈe. Falafala
ˈunaˈeri neˈe, ngwae ki noaˈa kira kasi baˈa
maelia fioloˈanga ana fanoa neˈe.”

Sa Josef ˈaˈana ana fanoa ˈi Ejipt

37 ˈUnaˈeri tatalafaˈa faˈinia gwaungaˈi nia
kira ka saeleˈa fafia nai ˈi ru ˈanga neˈeri,
38 ma tatalafaˈa ka fata ˈuri fuada, “Sa Josef,
ngasingasiˈanga God tua faˈinia mamana naˈa.
Noaˈa kulu kasi dao naˈa laˈu toˈona ta ngwae
neˈe lia toˈo ka liufia niaˈa.”
39 Ma nia ka fata ˈuri fuana sa Josef, “God ˈoe
faˈataˈinia ru neˈe ki fuamu. Nau ku lia sai naˈa
ana ˈoko sai ˈi ru liu, ma ˈoko lia saiana ru neˈe
ke fuli ki ka liufia ta ngwae.
40 ˈUri, nai baˈa alua ˈaeˈo ta ngwae ˈaˈana
aku fuana liaˈa sulia fanoa neˈe nau, ma ngwae
nau ki taˈifau kike kwairoˈoi ana fatalamu. Ka

ˈunaˈeri ˈaeˈo neˈe na ruana ngwae aku, ma ka
noaˈa laˈu ta ngwae neˈe ka toˈo ana ngasingasi
ˈanga ana fanoa neˈe ka diˈia ˈaeˈo.
41 Kaidaˈi neˈe nau ku aluˈu ˈoko ˈaˈana ana
maˈe fanoa ana fanoa neˈe.”
42 ˈUnaˈeri na tatalafaˈa ka kanusua taˈi kome
efoa ˈi ˈuˈuna neˈe nia alua ana kaidaˈi ki nia
ka toto nia ˈani kerekereˈa, goˈo nia ka alua ana
ˈuˈuna sa Josef. Ma nia ka ngalia taˈi toro kwao
nia ka toro ˈania, ma nia ka dauraˈinia kwala
kekefa gol ˈi luana.
43 Nia ka ngalia ruana kad nia neˈe na hos nia
tara, ma ka kwate fuana sa Josef fuana lekaˈa
ˈania. Ma kaidaˈi sa Josef liu kwau kaidaˈi ˈoro
ki na ngwae lialia ˈafia tatalafaˈa neˈe kira leka
ˈi naˈona, kira ako doe kika ˈuri, “Bobo uruuru!
Bobo uruuru!” Nia naˈa neˈe falafala tatalafaˈa
nia sasia fuana sa Josef neˈe lia sulia maˈe fanoa
ana fanoa ˈaˈana neˈeri.
44 Ma tatalafaˈa ka fata ˈuri fuana, “Nauˈa naˈa
neˈe na tatalafaˈa, ma fatalaku neˈe ˈuri, ngwae
ki taˈifau ana tuaˈa neˈe diˈia kira oga sasilana
ta raoˈa, nama kira ka leka ana ta kula, kira ke
eta lidi ˈoe basi.”
45-47 Sui tatalafaˈa nia ka kwatea ta sata laˈu
fuana sa Josef. Ma sata neˈeri neˈe sa Safenat
Paneh, neˈe sata faolu nia, ma nia ka ngalia taˈi
sariˈi ana fanoa neˈeri, ma ka kwatea fuana nia
ka korea. Sariˈi neˈeri neˈe satana ˈi Asenat.
Nia ana fanoa doe ˈi Heliopolis, ma maˈa nia sa
Potifera ma niaˈa taˈi fata abu ana falafala ana
kula abu kira saea ˈani ˈi On.

Na kaidaˈi neˈe sa Josef nia talaˈae ka rao
fuana tatalafaˈa ˈi Ejipt, nia tua naˈa sulia uulu
akwala faˈi ngali ki. Nia leka kwau ana kula

tatalafaˈa nia tua ana ma kaidaˈi ki saena fiu faˈi ngali neˈeri ki, nia liu ana kula ki taˈifau ana fanoa neˈeri. Ma saena fiu faˈi ngali neˈeri ki nia toˈo ana kaidaˈi leˈa fuana oˈola witi ki ka toˈo ana fanga ˈoro.

48 ˈIu ma fanoa doe ki taˈifau neˈe nia leka ani, nia ngalia witi ki, ma ka goniˈi leˈa saena luma ni goni ruˈa saena fanoa neˈeri.

49 Sa Josef ukua witi ki, leleka ka ˈoro liu diˈia naˈa one sulia asi neˈe noaˈa ta ngwae kasi saiana toˈolana.

50 Ma kaidaˈi neˈe fioloˈa doe neˈeri ˈiri raˈe ˈua maˈi sa Josef faˈinia ˈafe nia kera toˈo naˈa ana ro ngela ngwane ki.

51 Kaidaˈi ngela ˈi naˈo nia futa, sa Josef fata ˈuri, “God kwatea nau ku takadalafa naˈa raoˈa ulafu ba nau ku sasiˈi maˈi Ejipt ki. Ma ru taˈa ba kiri taˈifau ba ngwaˈi ngela maˈa nau kira sasia aku.” Ma nia ka saea ngela neˈeri ˈani sa Manase.

52 Ma buri ˈana ruana ngela ana ka futa nia ka fata ˈuri, “God kwatea ngela neˈe ki fuaku ana kula neˈe ru ˈafitaˈi ki fuli fuaku.” Ma nia ka saea ruana ngela ˈani sa Ifrem.

53 ˈUnaˈeri fiu faˈi ngali neˈe oˈola ki toˈo ana fanga ˈoro, ma na ngwae ˈi Ejipt ki ka saeleˈa, kaidaˈi leˈa neˈeri sui naˈa.

54 ˈUnaˈeri fiu faˈi ngali fuana fioloˈanga ma kaidaˈi ˈato fuana toˈonga ana fanga ka dao naˈa, ma ka diˈia nama ba sa Josef nia saea ˈi naˈo. Ma ti fanoa ˈaˈana ngwae ki noaˈa kasi toˈo naˈa ana fanga, bore ma ˈi Ejipt fanga ˈoro nia teo.

55 Sui kaidaˈi ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt kira talaˈae ana olidokoˈa ana fanga, kira fioloˈa naˈa.

ˈUnaˈeri kira ka leka maˈi kira ka saefiloa tatalafaˈa fuana kwatelana fanga fuada. Goˈo tatalafaˈa ka saea fuada kira ka leka siana sa Josef, ma kira ke sasia tae neˈe nia saea.
56 Ma kaidaˈi ˈato ana fioloˈanga nia dao ka taˈa liu naˈa, sa Josef ka ˈifingia luma ni goni fangaˈa ki, ma ka alaˈania ngwae ki kira ka leka maˈi kika folia witi ana fanoa neˈeri.
57 ˈUnaˈeri ngwae ana fanoa ˈaˈana ki taˈifau logo neˈe kira leka maˈi Ejipt fuana folilana witi, osiˈana fioloˈanga neˈeri dao ana fanoa ki taˈifau saena magalia naˈa.

42

Ngwaefuta sa Josef ki leka ˈi Ejipt fuana foli fangaˈa

1 Ana kaidaˈi neˈeri sa Jakob tua tua maˈi ˈana ˈi Kenan, ma kaidaˈi nia rongoa kira ˈoifoli ˈani witi ˈi Ejipt, nia ka fata ˈuri fuana ngwaˈi ngela nia, “Faˈuta neˈe kaumulu kasi sasia ta ru?
2 Nau ku rongoa neˈe kira ˈoifoli naˈa ˈania witi ˈi Ejipt. ˈUnaˈeri kaumulu ke leka folia nama maˈi ti fanga fuakulu, nia taˈa neˈe kuke mae ana fioloˈanga.”
3 Sui goˈo akwala ngwaefuta sa Josef kira ka faˈasia ˈi Kenan ma kira ka leka ˈi Ejipt fuana foli fangaˈa ˈada.
4 Bore ma sa Jakob noaˈa kasi saiana neˈe ke alaˈania sa Benjamin na sasina sa Josef fuana lekaˈa faˈinida, osiˈana nia maˈu ˈasu ˈubani ti ru kata fuli fuana sulia tala.
5 ˈUnaˈeri ngwaˈi ngela sa Jakob kira ka leka faˈinia ti ngwae ˈi Kenan neˈe kira leka ˈuana

ˈi Ejipt fuana foli fangaˈa sulia kaidaˈi ˈato ma fioloˈa dao naˈa fafia fanoa kira.

6 Ana kaidaˈi neˈeri, sa Josef naˈa neˈe lia sulia fanoa ˈaˈana neˈeri, ma nia ka ˈoifoli ˈania fanga ana ngwae ki ana fanoa matamata ki saena magalia. Sui ngwaefuta nia ki kira leka maˈi, ma kira ka bobo uruuru ˈi naˈona leleka maada ka foto ana ano.

7 Ma kaidaˈi nia lisida, nia lia saiada neˈe kiraˈa ngwaefuta nia ki goˈo, bore ma nia fata ˈania alaˈanga ˈi Ejipt, ma nia ka toˈo ana taˈi ngwae fuana rokisilana fatalana fasi ˈiri noaˈa kira kasi lia saiana. Ma nia balufida ka ˈuri, “Kaumulu leka maˈi faˈasia ˈi fai?” Ma kira ka olisi ˈuri ana, “Kaimili faˈasia ˈi Kenan ne, ma kaimili leka maˈi fuana foli fangaˈa ˈamiˈa.”

8 Sa Josef lia sai goˈo ana na ngwaefuta nia ki, bore ma kira ˈiri lia sai nama ana.

9 ˈUnaˈeri nia ka manata toˈona ro maliu boleˈa nia ki ba nia lisiˈi ˈi naˈo, neˈe kira bobo uruuru fuana. Nia fata ngasingasiˈa fuada ka ˈuri, “Sali kaumulu leka goˈo maˈi fuana saiˈa ana fanoa neˈe kami taka nini. Kaumulu oga muke dao toˈona kamiˈa, sali kami ngasingasiˈa nama noaˈa fasi ˈiri kamu ke leka maˈi fuana fuˈali lamiˈa.”

10 Bore ma kira fata ˈuri, “Noaˈa kwala ngwae ˈaˈana, nia ˈiri ˈuira laˈu. Kaimili niniˈa diˈia goˈo ngwae ˈoe ki. Kaimili leka goˈo maˈi fuana foli fangaˈa ˈamiˈa.

11 Kaimili taˈifau ngwaefuta ki ne, ma kami sa toˈo goˈo ana taˈi maˈa. Kaimili noaˈa kasi leka laˈu maˈi fuana iro fanoa ˈanga. Kaimili leka saga goˈo maˈi.”

12 Sui nia ka fata laˈu ˈuri fuada, “Noaˈa!
Kaumulu leka maˈi muka sai aimili ne!”
13 ˈUnaˈeri kira ka fata ˈuri, “Ngwae ˈaˈana
kwa! Kaimili niniˈa ngela ana taˈi ngwae goˈo
niniˈa, ma kami tua ˈi Kenan. Etaeta kaimili
akwala ma ro ngela, bore ma ta taˈi ngwaefuta
aimili nia noˈana, ma susu buri kaimili nia tua
maˈi faˈinia maˈa kami ˈi fanoa.”
14 Bore ma nia ka fata ˈuri, “Nau ku saea ka sui
naˈa ba! Kaumulu leka goˈo maˈi fuana irolana
fanoa neˈe!
15 Nai dao nama toˈona neˈe kaumulu alaˈa
mamana! Nia leˈa, nia mamana ˈani satana
tatalafaˈa, nau ku saea ru mamana fuaumulu. Si
diˈia susu buri kamu noaˈa kasi leka maˈi ana
kula neˈe, ˈirai noaˈa kamu kasi baˈa leka naˈa
faˈasia ˈi neˈe.
16 Ta taˈi ai aumulu ke leka ka ngalia nama
maˈi! Kaumulu ai neˈe ki kaumulu ke tua
saena luma lokafo, leleka kaimili ka dao toˈona
neˈe fata laumulu nia mamana nama ka noaˈa.
Si diˈia noaˈa, nau ku saea naˈa ru mamana
fuaumulu, kaimili ke sai leˈa naˈa ana neˈe
kaumulu leka goˈo maˈi fuana irolana fanoa
neˈe.”
17 Ma nia ka aluda saena lokafo sulia uulu asoa
ki.
18 Ma uula asoa, nia ka fata ˈuri ada, “Nauˈa
ngwae fuana manata lafulana God, ma diˈia
kaumulu sasi diˈia neˈe nau ku saea, nai baˈa
alaˈani kamu ke mauri.
19 Diˈia kaumulu oga neˈe muke faˈataˈinia
fatalamuˈa mamana, nia leˈa ta taˈi ai aumulu
ke tua saena luma lokafo neˈe, ma ti ai muke
saiana muke ngalia fanga niniˈa kamu folia, ma

muka oli muka kwatea fanga neˈe ki fuana ngela
kamu ki neˈe kira fiolo goˈo ada kaidaˈi neˈe.
20 Bore ma kamu ke ngalia nama maˈi susu
buri ngwaefuta kamu ke leka maˈi fuaku, fasi
ˈiri nai lisia niaˈa. Diˈia nia ˈunaˈeri neˈe, ke
baˈa faˈataˈinia neˈe fatalaumulu nia mamana,
ka ˈunaˈeri noaˈa naisi saungi kaumulu ka mae.”

Ma ngwaˈi ngwaefuta neˈeri kira ka alafafia
fatalana,
21 ma kira ka alaˈa ˈuri fuada talada, “Se reala!
Kaidaˈi neˈe kulu toˈo naˈa ana kwaˈikwaˈinga
faˈasia ru taˈa ba kulu sasia ana ngwaefuta kulu
ˈi naˈo! Kulu lisia ka sui naˈa ru taˈa neˈe kulu
sasiˈi ana ki, bore ma kaidaˈi nia angi fuakulu
fasi ˈiri kulu ka ˈafia, noaˈa kulu kasi rongoa na
fatalana. Kaidaˈi neˈe ru doe neˈe ka dao naˈa
fafi kulu!”
22 ˈUnaˈeri sa Ruben ka fata ˈuri fuada, “Ana
kaidaˈi baera, nau ku saea naˈa fuaumulu ba
nia ngwae fiˈi doe goˈo ne, noaˈa kaumulu kasi
faˈalia laˈu, bore ma noaˈa kaumulu kasi saiana
rongolana fatalaku. Kaidaˈi neˈe kulu toˈo naˈa
ana kwaˈikwaˈinga duˈungana maelana.”
23 Sa Josef nia rongo saiana alaˈanga kira ki
taˈifau, bore ma kira ˈiri sai goˈo ana neˈe
niaˈa ngwaefuta kira, osiˈana kiraˈa taˈifau alaˈa
fuana ta ngwae matamata lala neˈe rokisia
fatalada fuana.
24 Ma nia ka leka faˈasida ka angi, ma kaidaˈi
nia saiana nia leˈa laˈu, nia ka oli maˈi. Nia ka
ngalia sa Simion ma ka firiˈia ˈi maada.

Ngwaefuta sa Josef ki oli ˈuana ˈi Kenan

25 Goˈo sa Josef ka fata ˈuri fuana ngwae ni
rao nia, “Mulu faˈafungua fanga ki saena ngwaˈi
ngwaˈi toˈa neˈana ki. Kira folia fanga neˈana ki
naˈa, bore ma mani neˈe ngwae neˈana ki taˈifau
kira foli aniˈi, niˈi ke oli saena ngwaˈi kira ki
faˈinia fanga kira. Ma kamu ka kwatea fanga
fuada fuana ˈanilana sulia tala.” Ma ngwae ni
rao nia ki ka sasi naˈa ˈunaˈeri.
26 ˈUnaˈeri ngwaefuta nia ki kira ka alua na
ngwaˈi ni fanga ki fafona dongki kira ki, ma kira
ka leka naˈa.
27 Ana rodo kaidaˈi kira mamalo, ta taˈi ada ka
ˈifingia ngwaˈi nia ka kwatea fanga fuana dongki
nia, goˈo nia ka tona ˈania mani nia neˈe teo goˈo
ˈani saena ngwaˈi faˈinia fanga ki.
28 Ma nia ka fata ˈuri fuada, “Ei reala kwa!
Kira olitaˈinia goˈo mani nau ki! Niˈi teo
goˈo ˈani faˈinia fanga ki saena ngwaˈi nau.”
Manataˈanga kira ki taˈa liu naˈa, sulia kira maˈu
liu. Sui kira ka saefilo ˈuri ada talada, “Tae naˈa
niniˈa God sasia akulu re?”
29 Ma kaidaˈi kira oli laˈu maˈi siana maˈa kira
ˈi Kenan, kira ka faˈarongoa ˈani ru ki taˈifau
neˈe dao toˈoda.
30 Kira fata ˈuri, “Ngwae loˈoko lia sulia tuaˈa
ˈi Ejipt, nia fata balubaluˈa liu naˈa fuaimili. Nia
fia fasi kaimili leka lala fuana irolana fanoa nia.
31 Ma kaimili ka fata ˈuri fuana, ‘Kaimili noaˈa
ˈiri leka laˈu maˈi fuana irolana fanoa ˈoe.
Kaimili leka lala maˈi fuana foli fangaˈa.
32 Kaimili niniˈa ngela ana taˈi maˈa goˈo.
Etaeta kaimili akwala ma ro ngela, bore ma ta
taˈi ngwaefuta aimili nia noˈana, ma susu buri
kaimili nia tua goˈo maˈi faˈinia maˈa kami ˈi

Kenan.’ ”
33 Goˈo ngwae neˈeri nia ka ˈuri, “ˈIrai taˈi ru
neˈe nai faˈamamana fatalaumulu faˈinia nama
ka noaˈa. Taˈi aumulu nia ke baˈa tua faˈinau ˈi
neˈe. Ma kaumulu ti ai kamu ka oli faˈinia fanga
fuana ngela kamu ki neˈe kira fiolo maˈi fanoa.
34 Bore ma kamu ke ngalia nama maˈi na
ngwaefuta ˈisiˈisi ba kamu ˈi neˈe fasi ˈiri nai
lisia. Ru ˈunaˈeri neˈe nau ku saiana kaumulu
noaˈa laˈu ngwae iro fanoa ki, ma fatalaumulu
ka mamana. ˈUnaˈeri mala, nau ku fiˈi alaˈania
ngwaefuta kamu ka oli ka tua faˈi kamu, ma
kamu ke baˈa leka goˈo amuˈa ana ta kula ana
fanoa neˈe, neˈe kamu oga.”
35 Ma kaidaˈi kira kisitaˈinia ngwaˈi kira ki,
kiraˈa taˈifau kira lisia ngwaˈi mani kira ki teo
goˈo faˈinia fanga ki. Ma kaidaˈi kira lisia mani
neˈeri ki, kira maˈu liu, ma maˈa kira bore ka
maˈu liu logo.
36 Ma nia ka fata ˈuri ada, “Faˈuta, ˈuri ma
kaumulu oga nai koloa naˈa ˈaku na ngela neˈe
nau ki niniˈa? Sa Josef noˈana naˈa! Ma sa
Simion ka noˈana laˈu, ma kaidaˈi neˈe kaumulu
oga laˈu ngalilana sa Benjamin? Ru neˈe ki
taˈifau leka naˈa maˈi fuana faˈalilaku goˈo.”
37 ˈUnaˈeri sa Ruben ka fata ˈuri fuana maˈa
nia, “Maˈasi kwa! Ru leˈa goˈo neˈe ˈoke
alua sa Benjamin saena limaku, ma nai baˈa
olitaˈinia logo maˈi fuamu. Si diˈia nau noaˈa
kusi olitaˈinia maˈi, ˈirai ˈoke baˈa saungia naˈa
amu ro ngela ngwane loˈoko nau ki.”
38 Bore ma maˈa kira ka fata ˈuri fuada, “Noaˈa
nia ˈato liu naˈa fuaku neˈe nai alaˈania ngela
nau ka leka faˈi kamu. Na ngwaefuta leˈa nia

mae naˈa ma nia taˈifilia goˈo neˈe tua neˈe nia futa ana ˈafe nau ˈi Rachel. Sali ta ru taˈa kata fiˈi dao laˈu toˈona sulia tala. Nau ku ngwaro liu naˈa, ma si diˈia ˈoko sasia ta ru taˈa ka dao toˈona, nai baˈa mae goˈo ana kwaimanatai ˈanga.”

43

Sa Benjamin leka ˈi Ejipt faˈinia ngwaefuta nia ki

1 Ma kaidaˈi ˈato fuana toˈonga ana fanga nia lilisu naˈa ˈi Kenan,
2 ma kaidaˈi sa Jakob faˈinia ngwaˈi ngela nia kira faˈasuia naˈa fanga neˈe ngela nia kira ki kira folia maˈi Ejipt nia ka fata laˈu ˈuri fuada, “Kamu ke oli laˈu ˈi Ejipt muke folia laˈu ti fanga fuakulu.”
3 Bore ma sa Juda nia fata ˈuri ana, “Maˈasi kwa! Ngwae ˈaˈana loˈoko ˈi Ejipt nia alaˈa ngasingasiˈa fuaimili, nia saea diˈia kaimili oli laˈu ˈi buri ma ngwaefuta neˈe kami noaˈa kasi leka faˈi kaimili, nia noaˈa liu kasi oga naˈa lisilana maˈamili laˈu.
4 Si diˈia ˈoko alaˈania ngwaefuta neˈe kaimili ka leka faˈi kaimili, ˈirai kaimili saiana mike baˈa leka foli fanga.
5 Bore ma si diˈia noaˈa ˈoe kosi alaˈania, ˈirai noaˈa kaimili saiana mi kasi leka, osiˈana ngwae loˈoko fata ˈuri, ˈi buri diˈia kaumulu leka maˈi ma diˈia ngwaefuta kamu noaˈa kasi leka maˈi faˈi kaumulu, nau noaˈa kusi oga lisilana maa mulu ˈi neˈe.”

6 ˈUnaˈeri sa Jakob ka fata ˈuri, “Faˈuta neˈe
kaumulu ka saea fuana ngwae neˈana neˈe
kaumulu toˈo ana ta ngwaefuta laˈu? Kaumulu
sasia naˈa foli bareˈa ˈoro fuaku.”
7 Bore ma kira ka fata ˈuri, “Niaˈa naˈa neˈe
saefiloa lidiˈa ˈoro aimili ˈuana kaimili faˈinia
luˈuluˈua neˈe kaimili. Nia saefilo ˈuri, ‘Maˈa
kamu nia tua ˈua? Kaumulu toˈo laˈu ana ta
ngwaefuta?’ Kaimili ka olisia goˈo na lidiˈa nari
nia ki. Kaimili ke sai faˈuta ana neˈe nia ke baˈa
saefilo kaimili fuana ngalilana ngwaefuta neˈe
kami fuana lekaˈa fuana?”
8 Sui sa Juda ka fata ˈuri ana, “ˈOke alua ˈalako
neˈe saena limaku, fuana kaimili ke leka naˈa
kaidaˈi neˈe, fasi ˈiri ta ai akulu noaˈa kasi baˈa
mae ana fioloˈanga.
9 Nau ku alangaˈi nai baˈa lia leˈa sulia, ma
ˈoˈogaˈa nai naˈa fuana olitaˈilana maˈi neˈe. Ma
si diˈia nia noaˈa kasi oli maˈi fuamu, nauˈa naˈa
neˈe nai baˈa ngalia kwaˈikwaˈinga firi ana ru
neˈe leleka nau ku mae.
10 Alaˈanga neˈe ki nini dau kaimili liu naˈa,
sali diˈia kaimili kasi manisuiˈa ana kaidaˈi ˈoro
ˈuri ki, sali kaimili leka ro ru naˈa ˈuana fanga
ki.”
11 Ma maˈa kira ka fata ˈuri, “Nia leˈa. Diˈia
nia ˈirai, kamu ke toˈongia ru leˈa ˈi neˈe ki
saena ngwaˈi kaumulu ki, fasi ˈiri kaumulu ke
kwate na kwatea fuana ngwae ˈaˈana neˈana.
Kaumulu ke ngalia ta kala insens, faˈinia ta kala
ngingidua ma faˈinia raˈi ru fuana alulana ana
fanga neˈe kwatea fanga ˈanilana ka rukufa ma
fuana pistasio faˈinia ti fuaˈi amon.
12 Ma kaumulu ka olitaˈinia mani ba ana

eta lekaˈa kaumulu, faˈinia ta mani laˈu ana
lekaˈa neˈe. Kaidaˈi ba sui, kira olitaˈinia mani
kaumulu ki saena ngwaˈi kaumulu ki, sali ta taˈi
roraˈa kira goˈo.
13 Mulu ngalia ngwaefuta kamu muka leka
naˈa niniˈari fuana ngwae loˈoko.
14 God toˈo ana ngasingasi ˈanga ki taˈifau,
alaˈania nia ke kwatea ngwae neˈana ke kwaima
aumulu, nia ke baˈa alaˈania fuaumulu muke
ngalia ta ngwaefuta amuˈa faˈinia sa Benjamin,
fasi ˈiri kera ke oli maˈi faˈi kaumulu. Noaˈa
naisi saea naˈa ta ru. Diˈia nau ku koloa naˈa ro
ngela neˈe nau ki, leˈa goˈo ˈana, alu ke ˈunaˈeri
naˈa ˈana.”
15 ˈUnaˈeri ngwaˈi ngwaefuta neˈeri kira ka
ngalia ru neˈeri ki, faˈinia mani ana lekaˈa ba
sui, ma ti mani laˈu, ma kira ka ngalia susu buri
neˈeri sa Benjamin faˈi kira ma kira ka leka naˈa.
Kaidaˈi kira dao ˈi Ejipt, kira ka leka uu laˈu ˈi
naˈona sa Josef.
16 Ma kaidaˈi nia lisia neˈe susu buri neˈeri
leka maˈi faˈinida, nia ka fata ˈuri ˈana ngwae
rao ˈoˈo neˈe ˈaˈana ana ru saena luma nia,
“ˈOke baˈea kwau ngwaˈi toˈa neˈe saena luma
nau, kike baˈa fanga faˈi nau ana tufungana
asoa. Ma kaidaˈi ˈoko leka ˈoke saungia taˈi
buluka, ma ko salisali ana fanga fuaimili.”
17 Ma ngwae ˈoˈo neˈeri ka sasi diˈia naˈa neˈe
sa Josef saea ma nia ka baˈeda ˈuana luma sa
Josef.
18 Bore ma kaidaˈi nia baˈeda kwau kira maˈu
liu, ma kira ka fata ˈuri, “Kira baˈe kulu ˈuana
luma neˈe fafia mani ba kira aluˈi saena ngwaˈi
kulu, ki kaidaˈi ba sui. Kike baˈa dau kulu naˈa

ma kira ka ngalia na dongki kulu ki, ma kira ke
sasia kulu ke rao ˈoˈo fuada.”
19 Ma kaidaˈi kira leka dao ana sinamaa ana
luma sa Josef, kira ka fata ˈuri ana ngwae rao
ˈoˈo neˈeri,
20 “Ngwae ˈaˈana, kaimili toˈo ana taˈi ru fuana
saelana fuamu. Kaimili leka maˈi ana fanoa neˈe
ˈi naˈo fuana foli fangaˈa.
21-22 Ma kaidaˈi kami oli, kami ka mango sulia
tala mika maliu ana rodo, ma kaimili ka ˈifingia
ngwaˈi kaimili ki, ma kaimili taˈifau ka lisia mani
kaimili ki teo faˈinia fanga saena ngwaˈi kaimili
ki. Kaimili ˈiri saiana, sa tai neˈe alua mani ki ka
oli saena ngwaˈi kami ki. Niˈi teo goˈo ˈani, nia
ne kaimili olitaˈiniˈi maˈi mika kwateˈe fuamu.
Ma kaimili ka ngalia laˈu maˈi ti mani fuana
folilana fanga ana lekaˈa neˈe kami maˈi.”
23 Bore ma ngwae rao ˈoˈo neˈeri ka fata ˈuri,
“Kaumulu noaˈa mu kasi manata ˈabera, ma
noaˈa mu kasi maˈu. Na mani ba ˈi naˈo ki, nau
ku ngaliˈi ka sui naˈa ba. God kamu ana kwalafa
sa Eba neˈe God maˈa kamu, nia nena alua mani
saena ngwaˈi kamu ki.” Goˈo ngwae rao ˈoˈo
neˈeri ka baˈea maˈi sa Simion siada laˈu.
24 Ma nia ka ngalida saena luma sa Josef, ma
ka ngalia maˈi kafo fuana taufilana ˈaeda, ma nia
ka kwatea fanga fuana dongki kira ki.
25 Kira rongoa naˈa neˈe kike baˈa fanga faˈinia
sa Josef ana tufungana asoa, ma kira leka ma
kika ngalia maˈi na kwateˈa neˈe kira ngaliˈi
maˈi ki, ma kira ka salisali ani fuana kwatelani
fuana kaidaˈi nia ke dao ˈi luma.
26 Ma tufungana asoa, kaidaˈi sa Josef leka
maˈi luma, kira leka ma kira ka ngalia maˈi

kwatea ki ma kira ka leka maˈi saena luma. Ma kira ka bobo uruuru ˈi naˈona fuana faˈadoelana leleka maada ka toˈo ˈi ana, ma kira ka kwatea na kwateˈa neˈeri fuana.
27 Sui nia ka saefilo ˈuri ada, “Faˈuta kaumulu leˈa goˈo ˈaumulu? Ma kaidaˈi ba sui kaumulu faˈarongo nau ˈania maˈa kamu, faˈuta nia leˈa goˈo ˈana?”
28 Ma kira ka fata ˈuri, “Ngwae ˈaˈana ˈae, maˈa kaimili manata doe amu, nia tua leˈa goˈo ˈana, ma nia ngasingasiˈa ua.” Ma kira ka bobo uruuru laˈu fuana faˈadoelana.
29 Ma kaidaˈi sa Josef lisia ngwaefuta leˈa nia sa Benjamin neˈe kera futa ana taˈi teˈa, nia ka saefilo ˈuri, “O sali na ngwaefuta ˈisiˈisi ba kamu taka nama neˈe kamu saea fuaku kaidaˈi ba sui?” Sui nia ka fata ˈuri ana sa Benjamin, “Ngela nau ˈae, alaˈani God ka kwatea mauriˈa leˈa fuamu.”
30 ˈAliˈali goˈo sa Josef ka tataˈe ka ruˈu saena maˈe luma nia ka angi, sulia kaidaˈi nia lisia ngwaefuta nia, nia saeleˈa liu.
31 Buira neˈe nia taufia maana, nia ka kwatea manatana ka aroaro, nia ka leka laˈu maˈi maa, nia ka ri ˈuana ngwae rao saena luma nia kira ka ngalia maˈi fanga.
32 Nia tua ana ta tatafe ni fanga, ma ngwaefuta nia ki kira ka tua ana ta tatafe ni fanga, ma ngwaˈi toˈa ˈaˈana ana fanoa neˈeri neˈe kira fanga faˈinia kira tua logo ana ta tatafe ni fanga, sulia nia abu kira ka fanga faˈinia kwalafa sa Eba.
33 ˈUnaˈeri ngwae rao neˈeri ka kwatea ngwaefuta neˈeri kira ka tua ana tatafe neˈe kira taˈifau kira faˈi naˈo kwau ˈuana sa Josef. Nia

talaˈae ana ai eta futa ana tatafe kira ka tua tatalaˈa diˈia neˈe kira futa ˈani, leleka ai futa ˈisi ka tua naˈa ˈi ˈisilana tatafe ni fanga neˈeri. Ma kaidaˈi kira lisia neˈe ngwae neˈeri sasia kira ka tua tatalaˈa ˈunaˈeri, kira ka ˈarefo liu, ma kira ka lia fuada talada kwailiu.
34 Ma ngwae saena luma ki kira ka ngalia fanga faˈasia tatafe ni fanga sa Josef ma ka kwateˈe fuada. Ma fanga neˈe kira ngaliˈi fuana susu buri neˈeri, nia bolo mala faˈinia fanga fuana lima ngwae ki. Ma falafala neˈeri neˈe kwatea ma kira ka fanga faˈinia sa Josef, ma kika kwaˈu leleka kira ka abusu lui naˈa.

44

Titiu ni kwau sa Josef nia noˈana

1 Sui sa Josef ka fata ˈuri ana ngwae rao ˈoˈo nia neˈe ˈaˈana ana ru ki saena luma nia, “ˈOke faˈafungua fanga saena ngwaˈi ngwae neˈana ki, leleka ka fungu leˈa mala. Ma ˈoko alua mani kira ki ka oli taˈifau saena ngwaˈi kira ki laˈu faˈinia fanga ki.
2 Ma ˈoko ngalia titiu ni kwau ngwasinasina ba nau ˈoko alua ˈi saena ngwaˈi susu buri kira faˈinia mani nia ki neˈe nia foli fanga aniˈi.” Goˈo ngwae neˈeri ka sasi naˈa diˈia neˈe sa Josef nia saea fuana.
3 Sui ruana asoa ˈofodangi goˈo ˈua, na ngwae rao ˈoˈo sa Josef ki kira ka ˈafia sa Juda faˈinia ngwaefuta nia ki fuana alulana ngwaˈi ki fafona dongki kira ki, ma kira ka leka naˈa.
4 ˈIu kaidaˈi noaˈa kira ˈiri leka tau ˈua, sa Josef ka fata ˈuri ana ngwae rao ˈoˈo nia, “Aia, ˈaliˈali

ko lalili ˈi buira toˈa baera kaidaˈi ˈoko dao toˈoda, ˈoke fata ˈuri fuada, ‘Ngwae ˈaˈana nau nia sasia ru leˈa liu fuaumulu! Faˈuta kaumulu ka sasia ru taˈa neˈe ana?

5 Faˈuta neˈe kaumulu ka bilia titiu ni kwau ngwasinasina nia? Titiu neˈe naˈa neˈe nia ˈidufaˈi kwaˈu ana ma nia ka rao logo ˈani fuana daoˈa toˈona fadalana maliu boleˈa ki. Falafala nini kamu sasia nia taˈa liu mala.’ ”

6 Ma kaidaˈi ngwae rao ˈoˈo neˈe dao fafida, nia saea alaˈanga fuada.

7 Bore ma kiraˈa taˈifau kika fata ˈuri, “Ngwae ˈaˈana ˈae, kaimili noaˈa ˈiri sai naˈa ana sasilana ta ru ˈuira. Nia noaˈa ˈiri leˈa fuamu neˈe ˈoke suˈumani alaˈanga neˈana maˈi aimili.

8 ˈOko sai naˈa ana na mani nini kaimili lisia saena ngwaˈi kaimili ki, kaidaˈi ba sui, kaidaˈi kami faˈasia ˈi Kenan, kaimili olitaˈiniˈi maˈi fuamu ba. Kaimili ke bili faˈuta laˈu ana gol nama silva saena luma ngwae ˈaˈana ˈoe?

9 ˈOke ili lulu ˈuana! Si diˈia ˈoko dao toˈona titiu neˈana ana taˈi aimili, nia leˈa ˈirai nia ke mae nama. Ma kaimili ti ai, kaimili ke baˈa rao ˈoˈo naˈa fuana ngwae ˈaˈana ˈoe.”

10 Goˈo ngwae neˈeri ka fata ˈuri, “Leˈa goˈo ˈana, nia ke baˈa ˈuira naˈa. Bore ma ngwae neˈe bilia titiu ni kwau neˈeri, nia ke baˈa rao ˈoˈo fuana ngwae ˈaˈana nau, bore ma kaumulu ti ai, kamu saiana muke leka aloge.”

11 Ma ˈaliˈali goˈo kira ka ngalia kwau na ngwaˈi fanga ana dongki kira ki, kira ka faˈakosoˈi ma kira ka ˈifingiˈi.

12 Ma ngwae rao ˈoˈo ka lia ˈi saena ngwaˈi kira ki, nia eta ana ngwaˈi ngwae eta futa leleka ka

dao ana ngwaˈi ngwae futa ˈisiˈisi. Ma na ngwaˈi
ngwae ˈisiˈisi nia ka dao toˈona titiu ni kwaˈu ˈi
saena.
13 Ma bara ngwaˈi asina neˈeri ka taˈa liu mala
ada ma kira ka gasia toˈongi kira ki. Kira ka alua
laˈu ngwaˈi neˈeri ki fafona dongki ki, ma kira ka
oli laˈu ˈi fanoa doe.
14 Ma kaidaˈi kira dao laˈu ˈi luma sa Josef,
ma nia tua goˈo ˈana ˈi neˈeri, ma kira ka bobo
uruuru ˈi naˈona leleka maada ka toˈo ˈi ano.
15 Ma nia ka fata ˈuri ada, “Faˈuta neˈe
kaumulu ka fulia ru taˈa ˈuri? Kaumulu noaˈa
mu kasi sai laˈu ana nau ngwae ˈaˈana ˈuri
saiana nai lia saiana maˈe toto ki ma fadalana
maliu boleˈa ki logo? Nau ku sai goˈo ˈaku ana
tae neˈe kaumulu sasia.”
16 ˈUnaˈeri sa Juda ka fata ˈuri, “Ngwae ˈaˈana
ta tae laˈu neˈe kaimili ke baˈa saea. Kaimili rora
ka sui naˈa. God faˈataˈinia naˈa neˈe kaimili
rora. Nia leˈa neˈe ngwae kamu dao toˈona titiu
ni kwau saena ngwaˈi nia, nia neˈe ke rao ˈoˈo
fuamu, bore ˈana ma kaimili taˈifau naˈa.”
17 Bore ma sa Josef nia ka fata ˈuri, “Noaˈa,
nauˈa noaˈa kusi sasia ru ˈuira. Ngwae neˈe
bili goˈo titiu ni kwaˈu neˈe ke baˈa rao ˈoˈo
fuaku. Kaumuluˈa ti ai, muke oli goˈo siana maˈa
kamu.”

Sa Juda lidi fuana sa Benjamin

18 Buri ˈana sa Juda ka ˈidu karangia sa Josef
ma ka fata ˈuri, “Ngwae ˈaˈana, rongoa basi kala
alaˈanga nau. Nau ku saiana ˈaeˈo ngwae ˈaˈana
mamana, ma ˈoko bolo faˈinia tatalafaˈa ana
fanoa neˈe, bore ma ngwadela ˈoe kosi oga taˈa
fuaku.

19 Kaidaˈi sui, ˈoko saefilo ˈuri aimili, ‘Faˈuta
ˈuri ma maˈa kamu tua ˈua? Kaumulu toˈo ana
ta ngwaefuta laˈu tua ˈua?’
20 Ma kaimili ka ˈuri, ‘ˈIu, maˈa kami tua goˈo
ˈana, bore ma nia ngwaro naˈa. Ma susu buri
kami tua goˈo ˈana, nia futa kaidaˈi maˈa kami
nia ngwaro naˈa. Na teˈa susu buri neˈeri nia
alua goˈo ro ngela ki, bore ma ai eta futa nia
noˈana naˈa, ma susu buri goˈo neˈe tua. Ma
maˈa kami nia kwaima liu ˈana.’
21 Ma ˈaeˈo ba ˈoko fata ˈuri fuaimili, ‘Nia leˈa
mulu leka ngalia maˈi siaku ˈiri nai lisia.’
22 Bore ma kaimili fata ˈuri, ‘Ngwae ˈaˈana ˈae,
ngela neˈeri noaˈa kasi faˈasia naˈa maˈa kami.
Diˈia nia faˈasia maˈa kami. Maˈa ke baˈa mae
naˈa.’
23 Ma ˈaeˈo ba ˈoko fata ˈuri, ‘Leˈa goˈo ˈana, si
diˈia ngwaefuta nena kamu noaˈa kasi leka maˈi
faˈi kamu, nau noaˈa kusi oga lisilana maa mulu
laˈu ˈi neˈe.’ ”

24 “Ma kaidaˈi kami oli siana maˈa kami,
kaimili saea alaˈa lamu fuana.
25 Ma buri ˈana kaidaˈi maˈa kami fata ˈuri
fuaimili, ‘Leˈa, mulu koso laˈu toli ˈi Ejipt, ma
muka folia ta kala fanga laˈu ˈakulu.’
26 Bore ma kaimili ka fata ˈuri, ‘Kaimili noaˈa
kasi leka.’ Ngwae loˈoko nia saea naˈa fuaimili
ka ˈuri, ‘Si diˈia ngwaefuta ˈisiˈisi kamu noaˈa
kasi leka maˈi faˈi kamu. Nau noaˈa kusi oga
naˈa lisilana maa mulu laˈu. ˈIu nia ke leka nama
faˈi kaimili. Tala neˈe fuaimili neˈe ˈunaˈeri
naˈa. Diˈia noaˈa, kaimili kasi leka naˈa.’
27 Goˈo maˈa kami ka fata ˈuri, ‘Kaumulu
saiana neˈe teˈa nia alua goˈo ro ngela ngwane

ki.
28 Ta taˈi ai adaroˈo nia noˈana naˈa faˈasi nau.
Sali ti ru ˈaeˈaela kwasi taka neˈe ˈania, sulia
kaidaˈi nia leka faˈasi nau, nau ku ˈiri lisia naˈa,
leleka ka dao ˈi taˈena.
29 Nau ku ngwaro liu naˈa. Diˈia kamu ngalia
laˈu kwau ai neˈe, sali ta ru taˈa ke baˈa sasia
laˈu ˈi loˈoba, ˈirai nai kwai kwaimanatai ka dao
ana kaidaˈi nai mae.’ ”
30-31 ˈUnaˈeri sa Juda ka fata laˈu ˈuri, “Ngwae
ˈaˈana ˈae, diˈia kaimili oli siana maˈa kamu,
ma susu buri neˈe noaˈa kasi leka faˈi kaimili,
ma maˈa kami noaˈa kasi lisia, nia ke baˈa mae
goˈo. ˈUri ma ˈoko manata faˈuta ana tae neˈe
ke baˈa fuli diˈia kaimili dao ˈi fanoa, ma maˈa
kami noaˈa kasi lisia faˈi kami? Nia ne mangona
maˈa kami naˈa ne, ma si diˈia noaˈa nia kasi
lisia faˈi kaimili, ˈirai kaimili naˈa neˈe kwatea
nia ke mae.
32 Ma nau ku fata alangaˈi naˈa fuana, ku ˈuri,
‘Nai lia sulia susu buri neˈe.’ Nau ku fata ˈuri
fuana, ‘Maˈasi, diˈia noaˈa nia kasi oli maˈi siana,
nauˈa naˈa neˈe nai baˈa ngalia kwaˈi kwaˈinga
ana ru neˈe leleka nau ku mae.’
33 Ngwae ˈaˈana, nau ku kwaimaˈa kwali goˈo
ˈaku fuana tuaˈa ˈi neˈe fuana ngalilana fuila,
fasi ˈiri nai rao ˈoˈo fuamu. Bore ma ngwade ˈae,
alaˈania nia ke oli faˈinia ngwaefuta nini nau ki.
34 Si diˈia nau ku oli bore ma nia noaˈa kasi
oli faˈinau, nau noaˈa kusi oga naˈa lisilana
ˈatoˈanga doe neˈe ke dao toˈona maˈa nau.”

45

Sa Josef fulani niaˈa fuana ngwaefuta nia ki

1 Sa Josef noaˈa kasi sofongaˈinia naˈa ab-
ulaˈanga nia, ma nia ka saiana neˈe nia ke baˈa
angi ˈi maana ngwae rao ˈoˈo nia ki goˈo nia ka
saea kira ka leka ˈi maa. Kaidaˈi ngwaefuta nia
ki goˈo neˈe tua faˈinia, nia ka fiˈi talingaˈinia
fuada sa tai neˈe niaˈa.
2 Ma nia ka angi doe liu, ma ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt
neˈe kira tua maˈi maa kira ka rongoa, ma kira
ka leka ma kika faˈarongoa ˈania ngwaˈi toˈa
neˈe kira tua ana luma tatalafaˈa.
3 Sui sa Josef ka fata ˈuri fuana ngwaefuta nia
ki, “Nauˈa sa Josef goˈo niniˈa. ˈUri ma nia
mamana neˈe maˈa nau nia mauri ˈua?” Bore
ma kaidaˈi kira rongoa alaˈanga neˈeri, kira ka
maˈu liu, ma kira kasi saea naˈa ta ru.
4 ˈUnaˈeri nia ka fata ˈuri fuada, “Ngwadela
kina mulu ˈidu karangi maˈi.” Ma kira ka ˈidu
karangia maˈi ana, ma nia ka fata laˈu ˈuri,
“Nauˈa sa Josef naˈa niniˈa. Nauˈa naˈa niniˈa
ngwaefuta kamu ba kamu ˈoifoli ˈania ˈi naˈo,
diˈia ta ngwae rao ˈoˈo ka leka maˈi neˈe.
5 Bore ma noaˈa kamu kasi manata ˈabera
nama muka oga taˈa fuamuˈa talamuˈa sulia
kamu ˈoifoli ˈani nau maˈi neˈe. Ru neˈe noaˈa
laˈu naiˈi ru ˈanga kamu, na naiˈi ruˈa God lala,
neˈe nia eta kwate nau maˈi aumulu ˈi neˈe, fasi
ˈiri nai faˈamauria mangoˈi ngwae ki.
6 Na ruana faˈi ngali goˈo ana ˈatoˈanga neˈe
noaˈa ta fanga kasi bulao ˈi neˈe, na ngwae ki
noaˈa kasi baˈa oˈolia oˈola ma kika kasi ngalia
ta fanga ana oˈola.
7 God neˈe sasia ma nau ku eta leka maˈi
aumulu ˈi neˈe fasi ˈiri nai faˈamauri kaumulu
ˈania falafala niniˈa kulu taˈifau ˈarefo liu ana,

fasi ˈiri nai sasia tala fuana toˈa neˈe kira ke baˈa
futa maˈi buri mulu noaˈa kira kasi noˈana bore
ma kike tua leˈa.
8 Nia noaˈa laˈu kaumulu neˈe kwate nau maˈi
neˈe. God lala neˈe kwate nau maˈi. Nia lafu
nau ta ngwae ˈaˈana ana tatalafaˈa, ma nau ku
gwaungaˈi ana ru ana luma nia ki logo, ma nau
ku lia logo sulia fanoa ki taˈifau ana tuaˈa neˈe.

9 “Mulu ˈaliˈali muka oli fuana maˈa kulu,
ma kaumulu ka faˈarongo ˈani fata laku fuana,
muke ˈuri, ‘Nauˈa ngela ˈoe sa Josef. God kwate
nau ku lia sulia fanoa ki taˈifau ana tuaˈa nini ˈi
Ejipt. Nia leˈa fuamu ˈoke faˈasia fanoa ˈoe ma
ˈoko leka maˈi ko tua faˈinau.
10 ˈOke baˈa tua ˈi Gosen, fasi ˈiri ˈoke tua
karangi nau. Ma ˈaeˈo faˈinia ngwaefuta nau ki,
ma faˈinia kala koˈo ˈoe ke, faˈinia ru ˈaeˈaela
kamu ki, ma ti ru neˈe ˈoko toˈo ani ki, kaumulu
saiana muke tua taˈifau ˈi neˈe.
11 Diˈia kaumulu leka maˈi muka tua ˈi Goshen,
nau ku saiana nai lia leˈa suliˈo. Na ˈatoˈanga
nini ana fioloˈa nia ke leka laˈu sulia lima faˈi
ngali ki, ma nau noaˈa kusi oga ˈaeˈo faˈinia
ngwaefuta nau ki ma ru ˈaeˈaela kamu ki neˈe
kike baˈa mae ana fioloˈanga.’ ”

12 Ma nia ka fata ˈuri fuada, “ˈIu, kaumulu
niniˈa faˈinia ˈaeˈo sa Benjamin, kaumulu taˈifau
sai leˈa ana neˈe nauˈa sa Josef mamana naˈa
niniˈa.
13 Kaumulu ke saea fuana maˈa kia neˈe
tatalafaˈa kwatea ngasingasiˈanga ki taˈifau ana
fanoa neˈe saena limaku ma kaumulu ka saea ru
neˈe ki taˈifau fuana neˈe kaumulu lisiˈi ˈi neˈe.
Mulu ˈaliˈali naˈa muka baˈea maˈi siaku.”

14 Ma nia ka daua ngwaefuta nari nia ma ka
talaˈae ana angia. Ma ngwaefuta nia ka lolofafia.
Ma nia ka angi logo.
15 Ma nia leka ma ka lolofafia logo ti ngwaefuta
ana, ma ka nonoˈida ma nia ka angi. Buri ˈana
ngwaefuta nia ki kira fiˈi alaˈa naˈa faˈinia.
16 ˈUnaˈeri kaidaˈi na tatalafaˈa faˈinia
gwaungaˈi nia ki ˈi luma nia, kira rongoa neˈe
ngwaefuta sa Josef ki kira dao, kira ka saeleˈa
liu.
17 ˈUnaˈeri tatalafaˈa leka maˈi ma ka fata ˈuri
fuana sa Josef, “Nau ku saeleˈa liu. ˈOke saea
fuana ngwaefuta ˈoe ki, ko ˈuri, ‘Kira ke ngalia
ngwaˈi kira ki fuana dongki kira ki, ma kira ka
oli laˈu ˈi Kenan,
18 ma kira ka baˈea maˈi maˈa kamu faˈinia
ngela kira ki, ma kika oli laˈu maˈi siaku ana kula
neˈe. Nai baˈa kwatea afu ano leˈa ˈi Ejipt fuada,
ma kira ke baˈa ˈania fanga leˈa neˈe kulu toˈo
ani ˈi neˈe.
19 Ma ˈoko saea nama logo fuada neˈe kira ke
ngalia nama ti kati ˈi neˈe Ejipt, fuana ngalilana
maˈi ˈafe kira ki, faˈinia ngela tiˈitiˈi ki. Ma kira
ka ngali nama maˈi maˈa kamu logo.
20 ˈOke saea fuada kira kasi ˈabera fuana
ngalilana maˈi ru kira ki taˈifau, osiˈana ru ˈoro
leˈa nini kulu toˈo ani ki ˈi Ejipt kuke baˈa
kwateˈe fuada.’ ”
21 ˈUnaˈeri ngwaefuta sa Josef ki kira ka sasi
diˈia neˈe nia saea nama. Sa Josef ka kwatea kati
doe liu ki fuada diˈia nama neˈe nia saea ma nia
ka kwatea fanga fuada fuana ˈanilana sulia tala,
22 ma nia ka kwatea toro faolu ki logo fuada.
Bore ma ngwaefuta leˈa nari nia, nia kwatea

mala lima toro faolu ki fuana, faˈinia uulu
talangaˈi mani ana mani ngwasinasina ki.
23 Ma nia ka kwatea akwala dongki ka leka
siana maˈa nia neˈe ngalia ru leˈa liu ki faˈasia ˈi
Ejipt, ma ta akwala dongki laˈu neˈe kira ngalia
witi ma beret ma ti fanga fuana ˈanilana sulia
tala kaidaˈi kira ke leka maˈi,
24 ma nia ka kwatea kira ka leka, ma kaidaˈi
kira salisali fuana lekaˈa, nia ka fata ˈuri
fuadulu, “Kaidaˈi kaumulu leka, kaumulu kasi
fuˈali kamu talamuˈa.”
25 ˈUnaˈeri ngwaˈi ngwaefuta neˈeri kira ka
faˈasia ˈi Ejipt, ma kira ka oli siana maˈa kira
ˈi Kenan.
26 Kaidaˈi kira dao ˈi fanoa, kira ka fata ˈuri
fuana, “Maˈasi! Sa Josef noaˈa ˈiri mae! Nia
mauri goˈo ˈana, ma kaidaˈi neˈe nia naˈa neˈe
lia sulia fanoa ki taˈifau ˈi Ejipt.” ˈUnaˈeri maˈa
kira ka lebe liu ˈani alaˈanga neˈeri, bore ˈana
nia noaˈa kasi faˈamamanada.
27 Bore ma kaidaˈi kira saea ru ki taˈifau neˈe
sa Josef saea fuada, ma nia ka lisia na kati ki neˈe
nia kwateˈe maˈi fuana ngalilana ˈuana ˈi Ejipt,
na manatana ka fiˈi leˈa laˈu.
28 Goˈo nia ka fata ˈuri, “ˈIu, nia mamana naˈa
ngela nau nia mauri ˈua! Nai leka lisia nama sui
nau ku fiˈi mae.”

46

Sa Jakob faˈinia ngwaˈi ngela nia kira leka tua ˈi Ejipt

1 ˈUnaˈeri sa Jakob ka salisali naˈa ana ru nia ki
taˈifau, nia ka talaˈae naˈa ana lekaˈa nia ˈuana
ˈi Ejipt. Kaidaˈi nia leka maˈi ka dao ˈi Bereseba,

nia ka sasia kula ni foˈosi fuana foˈosilana Iawe neˈe God maˈa nia sa Aesak.
2 Saena rodo neˈeri goˈo, Iawe ka fata ˈuri
fuana ana taˈi maliu boleˈa, “Jakob, Jakob kwa!”
Ma nia ka olisi ˈuri ana, “ˈIu, nauˈa niniˈa.”
3 Ma God ka fata laˈu ˈuri fuana, “Nauˈa naˈa
neˈe Iawe, God maˈa ˈoe. ˈOe kosi maˈungia
lekaˈa ˈuana ˈi Ejipt sulia fanoa neˈeri neˈe
nai baˈa kwatea ngela neˈe kike baˈa futa maˈi
burimu ki kike ˈoro liu.
4 Nai baˈa leka faˈiniˈo, ma buri ˈana nai baˈa
lafua ai neˈe ke futa maˈi burimu ki, kike oli laˈu
maˈi ˈuana ˈi Kenan. Ma ana kaidaˈi ˈoke baˈa
mae, sa Josef talana naˈa neˈe ke tua faˈiniˈo
fuana bokotalana maamu.”
5 Buri ˈana sa Jakob ka faˈasia ˈi Bereseba ka
leka naˈa ˈuana ˈi Ejipt. Na ngela nia ki kira ka
alu nia faˈinia ngela tiˈitiˈi kira ki ma ˈafe kira
ki, kika tua saena na kati ki ba tatalafaˈa ˈi Ejipt
nia kwateˈe maˈi.
6-7 Ma kira ka ngalia logo na ru ˈaeˈaela kira ki
ma ti ru laˈu neˈe kira toˈo ani kaidaˈi kira tua ˈi
Kenan, ma kira ka leka faˈiniˈi ˈi Ejipt. Ma nia ka
ngalia kwalafa nia taˈifau: ngela ngwane nia ki,
faˈinia ngwaˈi ngela kini nia, ma ngela ngwane
kira ki faˈinia ngela kini kira ki, kira leka ma kika
tua naˈa ˈi Ejipt.

Ngwaˈi ngela sa Jakob neˈe kira leka tua ˈi Ejipt

8 Nia ne ngwaˈi ngela sa Jakob neˈe kira leka
ˈuana ˈi Ejipt. Ngela ˈi naˈo nia neˈe sa Ruben,
9 faˈinia ngela nia ki neˈe satada sa Hanok, sa
Palu, sa Hesron, sa Kami.

10 Ma tai neˈe sa Simion faˈinia ngela nia ki neˈe satada sa Jemuel, sa Jamin, sa Ohad, sa Jakin, sa Soha, ma sa Siaol neˈe nia ngelana ta kini ˈi Kenan.

11 Ma tai neˈe sa Lifae faˈinia ngela nia ki, neˈe satada sa Gerson, sa Kohat, sa Merari.

12 Ma tai neˈe sa Juda faˈinia ngela nia ki neˈe satada sa Sela, sa Peres, sa Sera. Ta ro ngela ana neˈe satadaroˈo sa Era, ma sa Onan kera mae naˈa ˈi Kenan. Ro ngela sa Peres ki, satadaroˈo sa Hesron ma sa Hamul.

13 Ma tai neˈe sa Isakar faˈinia ngela nia ki neˈe satada sa Tola, sa Pua, sa Jasub, sa Simron.

14 Ma tai neˈe sa Sebulun faˈinia ngela nia ki neˈe satada sa Sered, sa Elon, sa Jaliel.

15 Nia ne ngela ngwane futa ana sa Jakob ma ˈi Lia faˈinia kala koˈo keraˈa ki, kaidaˈi kira tua ˈua ˈi Mesopotemia. Ma kera ka toˈo goˈo ana tai ngela kini logo, ma satana neˈe ˈi Daena. Kiraˈa neˈeriˈa ˈorolada dao ana uulu akwala ma uulu ngwae.

16 Ma tai neˈe sa Gad faˈinia ngela nia ki, neˈe satada sa Sefon, sa Hagi, sa Suni, sa Esbon, sa Eri, sa Arodi, sa Areli.

17 Ma tai neˈe sa Asa faˈinia ngela nia ki neˈe satada sa Imna, sa Isva, sa Isvi, sa Beria faˈinia ngwaingwaena kira ˈi Sera. Ro ngela sa Beria ki satadaroˈo neˈe sa Heba ma sa Malkiel.

18 Nia ne ngela futa ana sa Jakob ki ma ˈi Silpa faˈinia koˈo tiˈitiˈi keraˈa ki. ˈI Silpa nia kini rao ˈoˈo neˈe sa Laban kwatea fuana kini nia ˈi Lia kira ˈorolada dao ana taˈi akwala ma ono ngwae.

19 Sui sa Jakob faˈinia ˈafe nia ˈi Rachel kera
alua ro ngela ngwane ki satadaroˈo neˈe sa Josef
ma sa Benjamin.
20 ˈI Ejipt sa Josef nia korea ngela kini taˈi
ngwae ˈi Heliopolis neˈe satana sa Potifera, nia
na fata abu ˈi Heliopolis. Kini neˈeri satana ˈi
Asenat, ma kera ka alua ro ngela ngwane ki,
satadaroˈo neˈe sa Manase ma sa Ifrem.
21 Ma ngela sa Benjamin ki, satada neˈe sa Bela,
sa Bekere, sa Asbel, sa Gera, sa Naman, sa Ehi, sa
Ros, sa Mupim, sa Hupim, ma sa Ada.
22 Nia ne ngela neˈe futa ana sa Jakob ma
ˈi Rachel faˈinia koˈo tiˈitiˈi keraˈa ki. Kiraˈa
ˈorolada dao ana akwala, ma fai ngwae.
23 Ta ngela ana neˈe sa Dan faˈinia ngela nia
neˈe satana sa Husim.
24 Ma tai neˈe sa Naftali faˈinia ngela nia ki,
neˈe satada sa Jasiel, sa Guni, sa Jesa, sa Silem.
25 Nia ne ngela neˈe futa ana sa Jakob ma ˈi
Bilha faˈinia koˈo keraˈa ki. ˈI Bilha nia kini
rao neˈe sa Laban kwatea fuana ngela kini nia
ˈi Rachel. Na ˈorolada dao ana fiu ngwae ki.
26 Ngwaˈi ngela neˈe kira futa ˈi buira sa Jakob
ma gwaˈi toˈa neˈe kira leka faˈinia ˈi Ejipt kira
ˈoro ka dao ana ono akwala ma ono ngwae, kira
ˈiri toˈoa goˈo ˈafe kira ki na ngela nia ki.
27 Sa Jakob faˈinia afutana ngela nia ki neˈe
kira leka tua ˈi Ejipt, faˈinia sa Josef ma ro ngela
nia ki neˈe futa ana fanoa neˈeri, kiraˈa taˈifau
fiu akwala ki.

Sa Jakob faˈinia ngela nia ki dao ˈi Ejipt

28 ˈUnaˈeri sa Jakob kwatea sa Juda ka leka
etaeta ˈi naˈo fasi ˈiri ke leka lisia sa Josef ka saea

fuana ke leka saka fuana ˈi Gosen. Ma kaidaˈi sa
Jakob faˈi kira dao ˈi Gosen,
29 sa Josef leka ˈania kati nia neˈe hos nia tara,
ka leka maˈi ka saka fuana maˈa nia. Kaidaˈi
kera saka fuadaroˈo, sa Josef alua limama ka lolo
ˈi buira luana maˈa nia, nia ka lolofafia, nia ka
angi sulia kaidaˈi tau.
30 ˈUnaˈeri maˈa nia ka fata ˈuri fuana, “Ngela
nau ˈae, kaidaˈi neˈe diˈia nau ku mae, nia taˈa
goˈo, sulia nau ku lisia naˈa maamu, ma nau ku
sai leˈa ana neˈe ˈoko mauri ˈua.”
31 Ma sa Josef ka fata ˈuri fuana ngwaefuta
nia ki faˈinia ngela kira ki, “Nai leka saea fuana
tatalafaˈa neˈe kaumulu naˈa ˈi neˈe. Nai baˈa
fata ˈuri fuana, na ngwaefuta nau ki faˈinia ngela
kira ki, neˈe kira tua ˈi Kenan, kaidaˈi neˈe kiraˈa
taˈifau kira dao naˈa maˈi fuana tuaˈa faˈi nau.
32 Kiraˈa ngwaˈi toˈa fuana liaˈa sulia sipsip ki,
kira toˈo ana sipsip ki, ma nanigot ki, ma buluka
ki faˈinia ti ru laˈu ada neˈe kira ngaliˈi maˈi. Ma
kike baˈa lia sulia goˈo ru ˈaeˈaela kira ki ˈi neˈe.
33 Ma diˈia tatalafaˈa ri ˈuamulu fuana lisilana,
ma nia ka saefilo ˈuri aumulu, ‘Raoˈa faˈuta ki
neˈe kaumulu saiana sasilani?’
34 Kamu ka alaˈa leˈa fuana neˈe eta maˈi naˈo,
kaumulu ngwaˈi toˈa fuana liaˈa sulia ru ˈaeˈaela
ki goˈo diˈia koˈo kia ki ˈi naˈo. Ka ˈunaˈeri neˈe
nia saiana ke baˈa alaˈani kaumulu ka saungaˈi
nia fanoa kamu ˈi neˈe. Nia ka fata ˈuri sulia
falafala kira ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt ki, kira noaˈa
kasi oga tua fikuˈa faˈinia ngwae lia sulia sipsip
ki.”

47

1 ˈUnaˈeri sa Josef ka ngalia lima ngwaefuta

nia ki, kira ka leka lisia tatalafaˈa. Kaidaˈi kira
dao ˈi luma tatalafaˈa, sa Josef ka fata ˈuri fuana,
“Maˈa nau faˈinia ngwaefuta nau kira dao naˈa.
Kira ngalia sipsip ki, ma nanigot ki ma buluka
kira ki faˈinia ti ru laˈu ada, ma kira ka faˈasia ˈi
Kenan, ma kira ka dao naˈa ana fanoa neˈe. Ma
kaidaˈi neˈe kira tua naˈa ˈi Gosen.”
2 Ma nia ka saea satada ngwaefuta nia ki fuana
tatalafaˈa.

3 Goˈo tatalafaˈa ka saefilo ˈuri ada, “Raoˈa
faˈuta ki neˈe kaumulu saiana sasilana?” Ma
kira ka fata ˈuri, “Tatalafaˈa kaimili niniˈa ng-
wae goˈo fuana liaˈa sulia sipsip ki, diˈia nama
koˈo kami ki maˈi ˈi naˈo.
4 Kaimili leka maˈi neˈe sulia ˈi Kenan, kaidaˈi
ˈato ana fioloˈa nia ngasingasiˈa liu, ma ru
ˈaeˈaela kami ki noaˈa kira kasi toˈo naˈa ana
ta fanga. ˈOke alaˈani kaimili mike sasia fanoa
kaimili ana fanoa ˈaˈana nini ˈoe, ana ano nini
ˈi Gosen.”

5 Ma tatalafaˈa ka fata ˈuri fuana sa Josef,
“Kaidaˈi neˈe maˈa ˈoe faˈinia ngwaefuta ˈoe ki
kira leka naˈa maˈi siamu,
6 na fanoa neˈe ˈifi fuada. Nia leˈa fuana ˈoke
alaˈanida kike saungaˈinia fanoa kira ˈi Gosen,
ana ano leˈa ˈi neˈe ki. Ma diˈia ti ai ada kira leˈa
fuana liaˈa sulia ru ˈaeˈaela ki, nia leˈa fuamu
ˈoke aluda fuana kike lia sulia ru ˈaeˈaela nau
ki.”

7 Buri ˈana sa Josef ka ngalia maˈa nia ka
dao siana tatalafaˈa. Ma sa Jakob ka faˈaleˈa
tatalafaˈa.
8 Sui tatalafaˈa ka saefilo ˈuri ana, “Kwala araˈi
kwa, ta fita faˈi ngali naˈa neˈe ˈoko tua sulia?”

9 Ma nia ka fata ˈuri, “Nauˈa niniˈa taˈi
talangaˈi ma uulu akwala faˈi ngali ki goˈo
niniˈa, ma kaidaˈi ˈoro ana maurilaku, nau ku
tua ˈiduˈidu ana kula ki. Maurilaku noaˈa ˈiri
diˈia koˈo nau faˈida ˈi naˈo neˈe kira tua tau ma
kira ka leka ana kula ki taˈifau. Maurilaku nia
ngwaraˈu goˈo ma nau ku dao toˈona kaidaˈi ˈato
ki.”
10 Ma nia ka faˈaleˈa tatalafaˈa neˈeri, ma nia
ka fata ni olioliˈa ana, ma nia ka ruˈu naˈa ˈi
maa.
11 Sui sa Josef ka saungaˈinia fanoa maˈa
nia faˈinia ngwaefuta nia ki, ana fanoa ˈaˈana
neˈeri. Ma nia ka ngalida kira ka tua karangia ˈi
Rameses fanoa doe, ma nia ka kwatea ano leˈa
ki ana kula neˈeri fuada, diˈia tatalafaˈa ba saea
nama.
12 Ma nia ka kwatea fanga fuada neˈe bolo
faˈinia ˈorolada.

ˈAto ˈanga fuana toˈonga ana fanga nia nama ana ˈua

13 ˈUnaˈeri ˈatoˈanga ana daoˈa toˈona fanga
nia ka lilisu laˈu, ma noaˈa naˈa ta fanga saena
oˈola ki. Ma na fioloˈa neˈeri ka taˈa liu mala
ana ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt ma ngwaˈi toˈa ˈi Kenan
logo.
14 Ma kaidaˈi ˈoro, kaidaˈi ngwae ki kira foli
fanga ana sa Josef, nia ka dau fafia mani neˈeri
ki ma ka goniˈi saena luma tatalafaˈa.
15 Ana ta kaidaˈi buri, ngwae ˈi Ejipt ki ma
ˈi Kenan ki, noaˈa kira kasi toˈo naˈa ana ta
mani goˈo ngwae ˈi Ejipt ki kira leka maˈi fuana
lisilana sa Josef, ma kira ka fata ˈuri fuana, “ˈOke
kwatea nama fanga fuaimili! Na mani kami ki

sui dangalu naˈa. Ma si diˈia ˈoko ˈiri dao naˈa toˈona ta kula fuaimili, kami ke baˈa mae naˈa.”
16 Ma nia ka fata ˈuri fuada, “Nia leˈa diˈia
mani kamu ki sui, kaumulu ke ngalia maˈi ru
ˈaeˈaela kamu ki, ma nai baˈa olisia kwau ˈania
fanga fuamuˈa.”
17 Ma kira ka ngalia kwau na ru ˈaeˈaela kira ki
siana, ma nia ka kwatea kira ka rao ˈania fuana
foli fangaˈa fuada. Ana faˈi ngali neˈeri kira ka
ngalia maˈi hos ki, ma sipsip ki, ma nanigot ki,
ma buluka ki, ma dongki kira ki fuana, ma nia
ka alaˈani kira ka foli fanga ada ˈania ru ˈaeˈaela
neˈeri ki.
18 Bore ma faˈi ngali ˈi buri laˈu, kira leka
maˈi ma kira ka fata laˈu ˈuri fuana, “Araˈi
ˈaˈana ˈae, mani kami ki sui naˈa, ma ru ˈaeˈaela
kaimili ki ka sui naˈa maˈi fuamu. Kaimili ˈiri
toˈo naˈa ana ti ru laˈu neˈe kaimili ke kwate
fuamu. Kaimili ngwae ki goˈo neˈe tua, faˈinia
ano kaimili ki.
19 ˈIu kaimili amasi ˈoe, ˈoe kosi alaˈani kami
fuana maeˈa! ˈOke dao toˈona ta kula fuamiˈa.
ˈOe kosi alaˈani ano kami ki ka gwaˈu laˈu. Si
diˈia ˈoko kwatea fanga fuamiˈa, na fanga neˈeri
naˈa neˈe ke foli kami faˈinia ano kaimili ki,
ma ano neˈeri ki ru tatalafaˈa naˈa, ma kaimili
ke baˈa rao ˈoˈo naˈa fuana. Bore ma kaimili
oga ˈoke kwatea fanga fuaimili, fasi ˈiri noaˈa
kami kasi mae, ma ˈoko kwatea maˈi magana
witi fuaimili, fasi ˈiri kami ke fasiˈi ˈania oˈola
kaimili ki.”
20 Ma ka ˈunaˈeri, nia ka folia ano ngwaˈi toˈa
ˈi Ejipt ki ka alua naˈa ano tatalafaˈa. Na kaidaˈi
ˈato neˈe raˈe maˈi ka lilisu liu fafida nia kwatea
ma kira taˈifau kika ˈoifoli ˈania ano kira ki

ˈuana fanga, ma ano ana fanoa neˈe taˈifau ano
tatalafaˈa naˈa.
21 Ka ˈunaˈeri, kwatea ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt kira
ka rao ˈoˈo naˈa fuana tatalafaˈa.
22 Nia foli musia naˈa ano ngwae ki fuana
tatalafaˈa, bore ma ano na fata abu ki goˈo neˈe
niaˈa kasi foliˈi, osiˈana kaidaˈi ki tatalafaˈa nia
kwatea kala mani ki fuana fata abu ki fasi ˈiri
kike foli fanga ˈada aniˈi. Ma kaidaˈi ˈato neˈeri
noaˈa kasi sasia neˈe kira ka ˈoifoli ˈani ano kira
ki.
23 Sui nia ka fata ˈuri fuana ngwae ki, “Kamu
ke sai nama ana neˈe nau ku foli kamu ka sui
naˈa ne, faˈinia ano kamu ki logo. Kaidaˈi neˈe
ano ki taˈifau ru tatalafaˈa ki naˈa, ma kaumulu
niniˈa ngwae rao ˈoˈo nia ki logo. Bore ma
kaumulu saiana muke oˈolia oˈola ki ana ano
neˈe ki, na magana witi tua goˈo ˈana fuana
muke leka fasia.
24 Bore ma kaidaˈi neˈe diˈia kamu ngalia
fanga neˈana ki, kamu ke baˈa daroˈia ˈania lima
kabu ru ki, ta taˈi kabu ru tatalafaˈa, ma fai kabu
ki neˈe fuamuˈa faˈinia ngela kamu ki fuana
ˈanilana, ma fasilana laˈu ana oˈola kamu ki.”
25 ˈUnaˈeri kira ka fata ˈuri fuana, “Ngwae
ˈaˈana ˈae, ˈoko faˈamauria mango mia. ˈOko
leˈa aimili. Kaimili saeleˈa goˈo ˈaimili neˈe mike
rao ˈoˈo fuana tatalafaˈa!”
26 ˈUnaˈeri nia ka alua taˈi taki ˈi Ejipt neˈe
nia ˈuri, ana faˈi ngali ki taˈifau na ngwae ki
taˈifau kike daroˈia fanga neˈe kira ngaliˈi maˈi
ana oˈola lima kabu ru ki, ma ta taˈi kabu kike
kwatea fuana tatalafaˈa. Ma taki neˈeri nia teo
ˈua leleka ka dao ˈi taˈena. Na ano fata abu ki
goˈo neˈe noaˈa laˈu ano tatalafaˈa ana kaidaˈi

ne'eri.

Ru 'isi ne'e sa Jakob nia oga

27 'Una'eri sa Jakob fa'inia kwalafa'a nia kira
tua 'i Ejipt ana kula kira saea 'ani Gosen, ma kira
ka to'oru liu, ma kira ka to'o logo ana ngela 'oro.
28 Sa Jakob tua ana kula ne'eri fuana akwala
ma fiu fa'i ngali, leleka ka dao ana ta'i talanga'i
ma fai akwala ma fiu fa'i ngali ki ana.
29 Ma kaida'i nia saiana nia karangia na'a
kaida'i nia fuana mae'a, nia ka saea ngela nia
sa Josef ka leka ma'i ka lisia. Ma nia ka fata
'uri fuana, "Leka ma'i, di'ia 'oko kwaima liu
aku, 'oke alua ma'i limamu 'i olofana sasafaku,
ma 'oko fata alanga'i fuaku ne'e 'oe kosi ba'a
kwaiato nau 'i ne'e 'i Ejipt.
30 Ana kaida'i nai mae, 'oke ngali nau nama
fa'asia 'i ne'e, ma 'oko aka nau ko leka kwaiato
nau ana kula ba kira kwaiatoa ko'o nau fa'ida
ana."

Then Josef said, "I will do what you say to me."

31 Bore ma nia ka fata la'u 'uri, "'Oke alanga'i
'ania satana God ne'e 'oke ba'a sasi 'una'eri."
Ma sa Josef alanga'i nia ke ba'a sasia ru ne'eri.
Ma ana kaida'i ne'eri, ma'a nia ka bobo uruuru
saena 'ifita'i nia, ma ka ba'atangoa God.

48

Sa Jakob nia fa'ale'a sa Efrem ma sa Manase

1 Ana ta kaida'i buri, sa Josef nia rongoa ne'e
ma'a nia mata'i liu. Go'o nia ka ngalia ro ngela
nia ki sa Manase ma sa Ifrem kira ka leka lisia.
2 Ana kaida'i sa Jakob rongoa ne'e ngela nia
leka ma'i fuana lisilana, sui bore 'ana nia ka

teo ana ˈifitaˈi, nia suˈute ka tataˈe ka tua nama
saena ˈifitaˈi.
3 ˈUnaˈeri nia ka fata ˈuri ˈana sa Josef, “God
neˈe toˈo ana ngasingasiˈanga ki, nia dao siaku ˈi
Lus ana fanoa ˈaˈana ˈi Kenan ma nia ka faˈaleˈa
nau.
4 Nia fata ˈuri fuaku, ‘Nai baˈa kwatea ngela
ˈoro fuamu, ma ana ngela neˈe kike baˈa futa
maˈi burimu ki, kike baˈa ˈoro liu. Ano neˈe
nai baˈa kwatea naˈa fuada, ma ano kira fuana
kaidaˈi firi naˈa.’ ”
5 Ma nia ka fata laˈu ˈuri, “Josef, ro ngela nini
ˈoe ki neˈe kera eta futa ˈi neˈe kaidaˈi noaˈa nau
kusi leka ˈua maˈi neˈe, keraˈa ro ngela nau ki
naˈa. Nau ku lisia sa Ifrem faˈinia sa Manase,
kera diˈia naˈa ro ngela nau ki naˈa, diˈia ro
ngela nau ki sa Ruben ma sa Simion.
6 Si diˈia ˈoko alua laˈu ti ngela, kiraˈa neˈe
na ngela ˈoe ki talamu, ma kike baˈa toˈo ana
ano nini nau ku kwatea fuana sa Efrem ma sa
Manase.
7 Nau ku sasi ˈunaˈeri ana ro ngela ngwane
neˈe ˈoe ki sulia nau ku kwaimanatai liu ana
teˈa ˈoe ˈi Rachel neˈe nia mae maˈi Kenan ana
kaidaˈi nau ku oli maˈi faˈasia ˈi Mesopotemia
ma nau ku kwaiatoa ˈi ninimana tala neˈe leka
ˈuana fanoa doe kira saea ˈani Efrat.” Kaidaˈi
neˈe kira saea ˈi Eprat ˈani ˈi Betlehem naˈa.
8 Ma kaidaˈi nia lisia ro ngela nini sa Josef ki,
nia ka saefilo ˈuri ana, “Sa tai faˈida niniˈa ro
ngela ngwane neˈe ki?”
9 Ma sa Josef ka fata ˈuri, “Na ro ngela ngwane
nau ki niniˈa, neˈe God kwateda fuaku kaidaˈi
nau ku tua ˈi neˈe.”

Sui sa Jakob ka fata ˈuri, “ˈOke baˈedaroˈo
maˈi karangi nau, fasi ˈiri nai faˈaleˈadaroˈo.”
10 Kaidaˈi neˈe sa Israel nia ngwaro liu naˈa,
ma maana ka taˈa naˈa, ma nia noaˈa kasi
lia madako naˈa. Sa Josef ka baˈea maˈi ro
ngela neˈe ki siana, ma nia ka ofi keraˈa ma ka
nonoˈidaroˈo,
11 ma nia ka fata ˈuri ana sa Josef, “ˈI naˈo nau
ku fia fasi naisi baˈa lisiˈo laˈu, bore ma niniˈari
God nia alaˈani nau fuana lisilana ro ngela neˈe
ˈoe ki.”
12 Ma kera ka tua ˈi fafona ˈaena fasi ˈiri nia
ke faˈataˈinia neˈe nia lisidaroˈo ka diˈia ro ngela
mamana nia ki. Sui sa Josef ka lafudaroˈo laˈu,
ma nia ka bobo uruuru ˈi naˈona maˈa nia, leleka
maana ka toˈo ˈi ano.
13 ˈUnaˈeri sa Josef ka alua sa Ifrem ana bali
mauli ana maˈa nia, ma ka alua sa Manase ana
bali ˈoloˈolo nia.
14 Bore ma maˈa nia ka alu kwairokisi ana
limana, ma sui bore ˈana sa Ifrem na ruana
ngwae, nia alua lima ˈoloˈolo nia ˈi gwauna,
ma nia ka alua lima mauli nia ana gwauna sa
Manase na ai eta futa.
15 ˈUnaˈeri nia ka faˈaleˈa sa Josef ana satana
God, na God sa Abraham ma sa Aesak. Nia fata
ˈuri, “Na God koˈo nau, nia God maˈa nau, ma
nia God nau, kaidaˈi ˈoro nia talaˈi nau leleka ka
dao ˈi taˈena,
16 ma ˈainsel nia ka faˈamauri nau faˈasia
ru ke faˈali nau ki. Alaˈani nia ke faˈaleˈa
ro ngela ngwane neˈe ki. Alaˈani sataku, ma
satana maˈa nau, ma satana koˈo nau ke kwatea
ngasingasiˈanga talau fuana ro ngela neˈe ki. Ma
kera ke manata toˈona sataˈi ru neˈe firi. Alaˈani

kera ke baˈa toˈo ana ngela ˈoro ki, ma ngela ˈoro
ki laˈu ke baˈa futa ˈi buridaroˈo.”
17 Ma kaidaˈi sa Josef lisia ma nia neˈe alu
lima ˈoloˈolo nia ˈi gwauna sa Ifrem, nia ka
kwaimanatai ˈuana ngela nia. Ma nia ka dau
ana limana maˈa nia ka ˈidua faˈasia gwauna sa
Ifrem ma ka alua ˈi gwauna sa Manase.
18 Ma nia ka fata ˈuri, “Maˈasi ˈae, noaˈa ˈoe
kosi sasi laˈu ˈuri, sa Manase naˈa neˈe eta futa,
ˈoke alua nama lima ˈoloˈolo ˈoe ˈi gwauna.”
19 Bore ma maˈa nia ka fata ˈuri, “Ngela nau,
nau ku saiana, bore ma nau kusi sasi ˈuira. Ngela
neˈe kike baˈa futa maˈi buira sa Manase kira na
fuuˈi ngwae ngasingasiˈa. Bore ma ruana ai neˈe
ke baˈa ngasingasiˈa liufia niaˈa, ma ngela neˈe
kike baˈa futa maˈi burina ki kike baˈa ˈoro liu.”
20 Nia faˈaleˈa kera ana asoa neˈeri, ma nia
ka fata ˈuri, “Ro ngwane, ngela neˈe kike futa
maˈi buriku ki, kike baˈa rao ˈani satamuroˈo
fuana faˈaleˈalana ti ngwae. Kike baˈa fata ˈuri,
‘Alaˈani God ke faˈaleˈa ˈoe diˈia nia faˈaleˈa sa
Ifrem ma sa Manase.’ ” Ka ˈunaˈeri neˈe nia ka
alua sa Ifrem ka etaeta, ma sa Manase ˈi buira.
21 Ma nia ka fata ˈuri ana sa Josef, “Ngela nau
ˈae. Karangi nau ku mae naˈa. Bore ma God
ke baˈa tua faˈi kaumulu, ma nia ke baˈa ngali
kaumulu ka oli ˈuana kula koˈo kamu ki.
22 Na ano nini ˈi Sekem nia leˈa liu mala,
ma nau ku kwatea naˈa fuamu. Nau ku
ngalia kula neˈe faˈasia kwalafaˈa sa Amoro ana
fuˈanga. Nau noaˈa kusi kwatea ano neˈe fuana
ngwaefuta ˈoe, nau ku oga nai kwatea fuamu
talamu, ma ru ˈoe naˈa.”

49

Alaˈanga ˈisi sa Jakob ki

1 ˈUnaˈeri sa Jakob ka saea ngwaˈi ngela nia ka
leka maˈi siana, ma nia ka fata ˈuri fuada, “Mulu
leka karangi nau maˈi fasi ˈiri nai saea fuamuˈa
ru neˈe ke baˈa dao toˈomulu ki.
2 Kaumulu ngela nauˈa sa Jakob ki, mulu leka
karangi nau maˈi, muka fafarongo leˈa maˈi aku
sa Israel. Nauˈa naˈa neˈe maˈa kamu.
3 “Ruben, ˈaeˈo ngela eta futa nau, ˈaeˈo naˈa
neˈe ngasingasiˈanga nau. Kaidaˈi nau ku araˈi
ma ku ngasingasiˈa ˈua, ˈaeˈo naˈa neˈe ngela
eta futa nau. Satamu nia dufaˈa liu, ma ˈoko
ngasingasiˈa liufia ti ngwaefuta amu.
4 ˈOko diˈia ta kafo afe doe ma noaˈa ta ngwae
kasi fonea. Bore ma eta ˈi taˈena, satamu noaˈa
kasi lafua liufia ngwaefuta ˈoe ki, sulia ˈoko sai
goˈo ˈamu ana neˈe nauˈa na maˈa ˈoe, bore ma
ˈoko faˈa ˈeke nau liu, kaidaˈi ˈoko teo faˈinia
kini rao ˈoˈo nau neˈe nia ta ˈafe logo aku.
5 “Sa Simion ma sa Lifae, koroˈo taˈi ngwae
ngwaefuta ki goˈo. Koroˈo rao ˈania ru ni
fuˈanga koroˈo ki fuana faˈalilana ti ngwae.
6 Nau noaˈa kusi ˈado faˈinia alaˈanga ago
koroˈo ki. Kaidaˈi koroˈo oga taˈa, koroˈo ke
saungia ti ngwae ka mae. Ma koroˈo ka leka
tufua lololi ˈi burina ˈaena buluka ki ma moro
ka gaˈa gaˈa goˈo amuroˈo ˈanida.
7 Alaˈani God ke nangasi koroˈo faˈinia oga
taˈangaˈa kamuroˈo ki neˈe ngasingasiˈa ma
falafala koroˈo ki fuana faˈalagalana laˈu liu
ngwae ki. Nai baˈa daroˈia ngwaˈi ngela neˈe
kike futa maˈi burimu roˈo ma kike tua kwailiu

safitana ti ngwae neˈe kira ke baˈa futa maˈi
buriku.
8 “Juda ngwaefuta ˈoe ki kira ke baˈa baˈatafe
ˈoe, ˈoke baˈa faˈakosoa malimae ˈoe ki, leleka
kira ka tua goˈo ˈi olofana ngasingasilamu.
Ngwaefuta ˈoe ki kike bobo uruuru fuana faˈa
ˈaˈana lamu.
9 ˈOko diˈia ta lion ba leka fuana saungilana
ta ru ˈaeˈaela fuana ˈanilana. Kaidaˈi nia oli
maˈi saena kilu nia, nia teo ka ˈoˈolosia na noina,
ma ngwae ki taˈifau kika maˈungia, ma noaˈa ta
ngwae saiana neˈe ke leka faˈa ada.
10 Ta taˈi ai ada neˈe ke baˈa futa maˈi burimu,
nia ke baˈa tatalafaˈa, ma ai neˈe kike baˈa futa
maˈi buri ana, kike baˈa dau firi fafia ngasin-
gasiˈanga ana tatalafaˈa ˈanga. Ma kiraˈa goˈo
neˈe kike baˈa tatalafaˈa, leleka ngasingasiˈanga
ka leka ana ngwae neˈe toˈo ana sagaˈa fuana
daulana ngasingasiˈanga neˈeri, ma ngwae ki
taˈifau kike kwairoˈoi ana.
11 Ngwae neˈeri ke baˈa firiˈia na dongki nia
ana ˈai grep, ma ka firiˈia dongki fiˈi doe nia ana
rara ˈai leˈa mala ana ˈai grep, sulia ˈai grep ki
ˈoro liu ma nia kasi ˈabera goˈo si diˈia dongki
neˈeri ˈania rauna ˈai grep neˈeri. Ana kaidaˈi
neˈeri, kula neˈeri ke baˈa fungu ana grep fuana
sasilana ˈania waen leˈa.
12 Tatalafaˈa neˈeri maana ke baˈa meo liu
osiˈana nia kwaˈufia waen ˈoro, ma lifana ke
baˈa kwao liu sulia nia kwau liua susu ˈoro.
13 “Sebulun, ˈoke baˈa saungaˈinia fanoa ˈoe
karangia asi. Fanoa ˈoe ke baˈa kula fuana agoˈa
neˈe faka ki kike ago ana, ma ano ˈoe ke baˈa
leka daofaˈi liu leleka ka dao ˈi Saedon.

14 “Isakar, ˈoko diˈia dongki rao ki neˈe nia
saeleˈa goˈo fuana tagalana ˈaena ma nia ka
maliu safitana ro ngwaˈi nia ngaliˈi ki.
15 Kaidaˈi nia lisia kula neˈe nia tua ana neˈe
leˈa, ma ano nia tua ana leˈa, nia fiˈi saeleˈa laˈu
fuana ngalilana ru kulu ki, ma nia ta ngwae rao
ˈoˈo.
16 “Dan, ˈaeˈo ˈoke baˈa kwaitalaˈi ngasin-
gasiˈa. Ma ˈoke baˈa lia leˈa sulia ngwae neˈe
kike futa maˈi burimu ki, ka diˈia logo ai neˈe
kike baˈa futa maˈi buri ana ngwaefuta ˈoe ki.
17 Bore ma ngwae ki taˈifau neˈe kike baˈa futa
maˈi burimu, kike baˈa lialia liu diˈia faˈi loi ki
neˈe boboro ˈi ninimana tala, kike baˈa diˈia fai
baˈeko tolo neˈe toˈo ana io saena kwakwana,
ana kaidaˈi nia ˈalea ˈaena hos, hos neˈeri ka uu
ˈani ro ˈae nia ki, ma ngwae neˈe ka tua ˈi fafona
ka ˈasia, ma ka fotongaˈinia ngwaˈi nia ana ano.
18 Aofia Iawe, nau ku masiˈo naˈa fasi ˈiri ˈoke
faˈamauri nau.
19 “Gad, na ngwae bili ki kike baˈa leka maˈi
fuana fuˈanga faˈi ˈoe, bore ma ˈoke baˈa liufida,
ma ˈoke baˈa lalida logo.
20 “Asa, ano ˈoe ke baˈa toˈo ana fanga leˈa
ki, ma fanga neˈe ˈoko sasiˈi ki, tatalafaˈa bore
saiana ke aniˈi goˈo ˈana.
21 “Naftali, ˈoke baˈa diˈia taˈi kirio neˈe nia
aloge fuana siu kwailiu ˈanga saena asi, ma ngela
nia ki lisilada ka leˈa liu.
22 “Josef, ˈoko diˈia taˈi ˈai grep neˈe nia bulao
karangi ana, mae kafo busu, ma nia ka toˈo ana
fuaˈi ru ˈoro ana, ma rarana ka doe ma ka tatara
toli fafona sulufaua.

23 Na malimae ˈoe ki, kira ke leka maˈi fuana
fuˈalilamu, ma kike fanasiˈo ˈani basi ma sima
kira ki.
24 Bore ma God nauˈa sa Jakob, nia ngasin-
gasiˈa liu. God nauˈa sa Israel, nia ke baˈa lia leˈa
sulia ai neˈe kike baˈa futa maˈi burimu, diˈia ba
ta ngwae lia leˈa sulia amuˈi sipsip nia, ma ka
tagi sulida. Ma nia ke baˈa lia leˈa suliˈo, ma nia
ke baˈa faˈangasingasiˈo ma limamu neˈe ˈoko
dau fafia ˈania basi noaˈa kasi baˈa lebelebe.
25 Ngela nau ˈae, God neˈe toˈo ana ngasin-
gasiˈanga ki taˈifau, ma niaˈa God nau, nia ke
baˈa ˈafi ˈoe, ma ka faˈa leˈa ˈoe. Ma nia ke
baˈa faˈakosoa maˈi uta ka ˈasia maˈi fafiˈo, ma
ke baˈa kwatea kafo fuamu neˈe raˈe alaˈa maˈi
faˈasia na kafo busu maˈi ano. Ma nia ke baˈa
kwatea ngela ˈoro fuamu, ma ngela neˈeri ki kike
doe leˈa, ma kika ngasingasiˈa. Ma ru ˈaeˈaela
ˈoe ki kike baˈa toˈo ana ngela ˈoro logo.
26 Faˈi ua doe neˈe ki niniˈa teo ˈua naˈa maˈi
naˈo, niˈi ke baˈa tua tari naˈa ma noaˈa kasi sui,
ma ru leˈa ki neˈe saka maˈi faˈasida niˈi ˈoro liu,
bore ma nauˈa maˈa ˈoe, ma ru leˈa niniˈa nau
ku saea fuana faˈaleˈa lamu, niˈi leˈa ka liufia
laˈu ru leˈa neˈeri ki. Ma ˈaeˈo sa Josef, ˈoko leˈa
ka tasa ana ngwaefuta nini ˈoe ki. Ma alaˈania
ru leˈa ki niˈi ke tua amu.
27 “Benjamin, ˈoke diˈia kui kwasi neˈe ˈafaˈafa
ma ka ˈafaˈafa, neˈe ˈofodangi ma na rodo nia
saumaelia ru ki, ma ka ˈanida.”
28 Kira naˈa ne akwala ma ro ngwaefuta neˈe
kira koˈo ana akwala ma ro kwalafa sa Israel,
neˈe sata etaeta nia sa Jakob. Ma nia ne na
alaˈanga araˈi ngwaro neˈe kwatea fuana ngwaˈi

ngela nia ma ka saea alaˈanga ˈisi nia ma ka
kwatea ngwangwane ˈanga nia fuada taˈifau
neˈe bolo faˈinida.
29-30 Ma sa Jakob ka alaˈa totongaˈi ˈuri fuada,
“Nau ku karangi mae naˈa. Bore ma kaumulu ke
kwaiato nau nama ana faoda ba kira kwaiatoa
maˈa nau faˈida ˈi naˈo ana. Kamu ke baˈa ngalia
noniku ka oli ˈuana ˈi Kenan ana kula neˈe kira
saea ˈani ˈi Makpela, ninimana ˈi Mamre bali
fanelana sina. Ano neˈeri ˈi naˈo nia ru taˈi
ngwae ana kwalafa sa Het, neˈe satana sa Efron,
ma nia toˈo ana taˈi faoda saena fau. Afu ano
neˈeri koˈo nau neˈe folia fuana kwaiatoˈanga.
31 Faoda neˈe naˈa neˈe kira kwaiatoa nonina
ro koˈo nau ki sa Abraham, ma ˈi Sera. Ma ana
kula neˈeri logo kira kwaiato nonina maˈa nau
ma teˈa nau, ma nau ku kwaiatoa logo ˈi Lia ana.
32 Maˈa kulu nia foli musia naˈa ano neˈe ana
kwalafa sa Het. Ma na afu ano neˈe faˈinia faoda
nini ana fau ru kulu ki. Kaumulu muke kwaiato
nau ana kula neˈeri.”
33 Kaidaˈi nia faˈasuia alaˈanga neˈeri ki fuana
ngela nia ki goˈo, nia ka teo kwau saena ˈifitaˈi
ma ka maˈe naˈa.

50

Kira kwaiato sa Jakob

1 ˈUnaˈeri sa Josef ka ego kwau ana maˈa nia,
ma ka daua maˈa nia, ma ka angi doe liu ˈuana,
ma nia ka nonoˈia maana.
2 Ma nia ka ri ˈuana ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt neˈe
kira rao fuana kira ka leka maˈi, ma nia ka
saea fuada neˈe kira sai leˈa ana falafala fuana
sasilana nonina ngwae mae neˈe noaˈa kasi

ngwaˈa, fasi ˈiri kira ke sasi logo ˈunaˈeri ana
nonina maˈa nia.
3 Raoˈa neˈeri kira ke rao ana sulia fai akwala
asoa ki. Ma fai akwala asoa neˈeri ki naˈa neˈe
kaidaˈi leˈa fuana sasilana raoˈa neˈeri. Ma
ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt kira ka kwaimanatai ˈuana
sulia fiu akwala asoa ki.
4 Ma kaidaˈi fuana kwaimanatai ˈanga nia sui,
sa Josef ka fata ˈuri ana ngwae ˈaˈana tatalafaˈa
ki, “Ngwadela kina, mulu leka saea fatalaku
fuana tatalafaˈa.
5 Kaidaˈi maˈa nau karangi mae, nia kwatea
nau ku fata alangaˈi ˈani satana God neˈe nai
baˈa olitaˈinia nama nonina fuana kwaiatolana
ˈi Kenan, ana taˈi faodaˈi fau neˈe nia salisalia
naˈa ana. ˈOke alaˈani nau nai leka fuana
kwaiatolana maˈa nau, ma buri ˈana nai baˈa oli
laˈu maˈi.”
6 Sui na tatalafaˈa ka olitaˈinia maˈi alaˈanga
ka ˈuri, “Nia leˈa goˈo ˈana. ˈOko saiana ˈoke
leka kwaiatoa maˈa ˈoe diˈia nama neˈe ˈoko fata
alangaˈi fuana ka sui naˈa fuana sasilana.”
7 ˈUnaˈeri sa Josef leka ka kwaiatoa naˈa maˈa
nia. Na ngwae ˈaˈana tatalafaˈa ki, faˈinia ti
ngwae laˈu fuana ˈafilana, ma gwaungaˈi ki
taˈifau ˈi Ejipt kira leka faˈinia.
8 Ma ngela nia ki logo, faˈinia ngwaefuta nia ki,
ma ti ngwae laˈu ana fuuˈi ngwae kira, kira leka
taˈifau. Kira ngela tiˈitiˈi ki faˈinia ru ˈaeˈaela
kira ki goˈo neˈe tua ˈi Gosen.
9 Ngwaˈi toˈa neˈe leka ˈi buri ˈana, ti ai ada
leka saena kati neˈe hos tara, ma ti ai ada ka tua
fafona hos, ma kira ka leka ˈoroˈa liu.
10 Ana kaidaˈi kira dao ˈi Atad ta bali ana kafo
ˈi Jodan bali fanelana sina, kira ka angi sulia

kaidaˈi tau. Kula neˈeri kula fuana ˈefolana witi ana, bore ma kula neˈeri sa Josef nia tua sulia fiu asoa, ma nia ka angi ˈuana maˈa nia.
11 Kaidaˈi ngwaˈi toˈa ˈi Kenan kira lisia neˈe ngwaˈi toˈa neˈe kira angi liu naˈa, kira ka fata ˈuri, “Reala, ngwaˈi toˈa ˈi Ejipt kira angi liu naˈa ˈuana maˈa kira.” Kula neˈeri ˈi naˈo kira saea ˈani ˈi Atad, kira ka saea laˈu ˈania ˈi Abelmisraem neˈe fadalana ˈuri, “Kwaimanatai ˈanga ngwae ˈi Ejipt ki.”
12 Ka ˈunaˈeri neˈe ngwaˈi ngela sa Jakob kira ka sasi naˈa diˈia maˈa kira nia saea.
13 Kira ngalia nonina ka oli ˈuana ˈi Kenan ˈi Makpela ana bali loˈoko ana ˈi Mamre bali fanelana sina, ma kira ka kwaiatoa saena faodaˈi fau, ana afu ano neˈeri etaeta kula sa Efron ngwae ana kwalafa sa Het, bore ma sa Abraham nia folia ana, ma nia ano naˈa fuana kwaiato ˈanga kira.
14 Ma kaidaˈi sa Josef kwaiatoa ka sui naˈa, nia faˈinia ngwaefuta nia ki, ma ti ngwae laˈu kira faˈasia kula neˈeri, ma kira ka oli laˈu maˈi ˈuana ˈi Ejipt.

Sa Josef faˈatolia laˈu manata ngwaefuta nia ki

15 Kaidaˈi ngwaefuta sa Josef ki lisia neˈe maˈa kira mae naˈa, kira ka alaˈa ˈuri fuada talada, “Faˈuta, diˈia sa Josef nia manata nama ˈana toˈona ru taˈa ba kulu sasiˈi ana ˈi naˈo, ma nia ka oga ke duˈua laˈu ru taˈa ba kulu sasiˈi ana ˈi naˈo ki akulu, kuke baˈa faˈuta naˈa niniˈa?”
16 Ma kira ka kwatea alaˈanga ka leka ˈuana ma kika fata ˈuri, “ˈI naˈo kaidaˈi maˈa kulu tua ˈua,

17 nia saea taˈi alaˈanga fuaimili fasi ˈiri
kaimili ke saea fuamu. Nia fata ˈuri ba, ‘ˈI naˈo
ba ngwaefuta ˈoe ki kira sasia ru rora liu ki
amu, ma kira ka fulia taˈangaˈa. Nau ku amasiˈo
ˈoke rufuanata ada.’ ˈIu, kaimiliˈa ngwae rao
God maˈa kulu logo niniˈa. ˈOke rufuanata
aimili faˈinia taˈangaˈa nini kami ki.” Ma kaidaˈi
sasina ki kira fafarongoa ˈania alaˈanga neˈeri,
nia ka angi.
18 Goˈo ngwaefuta nia ki kira ka leka ma kira
ka bobo uruuru ˈi naˈona kika faˈadoea, ma kira
ka fata ˈuri, “Kaimili ngwae rao ˈoˈo ˈoe ki naˈa
ne.”
19 Bore ma nia ka fata lala ˈuri fuada, “Noaˈa
kamu kasi maˈu laˈu. Nau noaˈa kusi sasia tae
neˈe God goˈo neˈe saiana sasilana.
20 Kaumulu neˈe naia sasilana ru taˈa ki aku,
bore ma God bulasia naiˈi ru ˈanga kamu, ma
ka sasia ka leˈa. Nia rao ˈania naiˈi ru ˈanga
kaumulu fuana faˈamaurilana ngwae ˈoro. Kira
mauri ka dao ˈi taˈena, osiˈana ru taˈa neˈeri ki
neˈe kaumulu sasiˈi.
21 Nia ne noaˈa mu kasi maˈu. Nai baˈa tagi
suli kamu faˈinia ngela kamu ki.” Ru ˈunaˈeri
neˈe nia ka alaˈa leˈa fuada, ma nia ka sasia kira
ka manata leˈa laˈu.

Maelana sa Josef

22-23 Sui sa Josef faˈinia luˈuluˈua maˈa nia kira
tua ˈi Ejipt. Sa Josef tua ˈua kaidaˈi sa Ifrem toˈo
ana ngela nia ki ma kala koˈo nia ki logo. Ma nia
ka lisia kala koˈo sa Manase ki logo ana ngela nia
sa Makiri neˈe faˈafutaˈi, ma nia ka saea ngela sa
Makiri ki, neˈe nia lisida ka diˈia na ngela leˈa nia

ki. Ma kaidaˈi nia mae, nia dao ana taˈi talangaˈi
ma akwala faˈi ngali ana.
24 Ma na alaˈanga ˈisi nia fata ˈuri ana ng-
waefuta nia ki, “Nau ku karangi mae naˈa, bore
ma God ke baˈa lia suli kamu, ma nia ke baˈa
lafu kamu faˈasia ˈi neˈe. Ma nia ke baˈa ngali
kamu ka olifaˈi kamu laˈu ˈuana fanoa ba nia
alangaˈinia ana maˈa kulu ki sa Abraham, sa
Aesak, sa Jakob ka ˈuri, nia ke baˈa kwatea
fuakulu.”
25 Sui nia ka kwatea kira ka sasia fata
alangaˈinga ngasi ngasiˈa fuana. Nia fata ˈuri,
“Kaumulu ke fata alangaˈi ˈania satana God,
kaidaˈi nia ke baˈa ngali kaumulu faˈasia ˈi neˈe,
ma kamu ka oli laˈu ˈuana ˈi Kenan, kaumulu ke
baˈa ngalia na suliku ki faˈi kaumulu logo.” Ma
kira ka fata alangaˈi ˈunaˈeri neˈe kira baˈa sasi
nama ˈunaˈeri.
26 Buri ˈana goˈo sa Josef ka mae, kaidaˈi nia
dao ana taˈi talangaˈi ma akwala faˈi ngali. Ma
kira ka sasia na nonina noaˈa kasi ngwaˈa, ma
kira ka alu leˈa ana saena faˈi kisi kaidaˈi kira
tua ˈua ˈi Ejipt.

Fau Alanga'inga Faolu Ana Ala'anga Kwara'ae

The New Testament and Genesis in the Kwara'ae language of the Solomon Islands

Niu Testament na Stat long langguis Kwara'ae

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwara'ae

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
100e8c4b-3c10-5adf-8b7e-9b5cdcfb9b38